

ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΒΑΘΜΟΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ

ΑΘΗΝΑ 2015

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ

1.1. Εισαγωγή	7
1.2. Επιστημονικά επαγγέλματα	7
1.2.1. Συμβολαιογράφοι	7
1.2.2. Δικηγόροι	12
1.2.3. Δικηγορικές εταιρείες.....	17
1.2.4. Δικαστικοί επιμελητές.....	19
1.2.5. Νόμιμοι ελεγκτές	21
1.2.6. Λογιστές-φοροτεχνικοί	24
1.2.7. Ορκωτοί εκτιμητές.....	29
1.2.8. Εκτελωνιστές.....	31
1.2.9. Αναλογιστές	33
1.2.10. Λήψη και διαβίβαση εντολών, εκτέλεση εντολών, παροχή επενδυτικών συμβουλών, διαχείριση χαρτοφυλακίων, ανάλυση κινητών αξιών	34
1.2.11. Χημικοί.....	35
1.2.12. Στελέχη κοστολόγησης και ειδικοί κοστολόγησης στη βιομηχανία- βιοτεχνία.....	35
1.2.13. Διερμηνείς, μεταφραστές.....	36
1.2.14. Περιβαλλοντολόγοι.....	36
1.3. Κατασκευές.....	36
1.3.1. Μηχανικοί	36
1.3.2. Ενεργειακοί επιθεωρητές	40
1.3.3. Άλλες ειδικότητες μηχανικών	40
1.3.4. Γεωτεχνικοί.....	41
1.3.5. Τεχνικά επαγγέλματα	41
1.4. Μεταφορές	43
1.4.1. Επιβατηγά ταξί δημόσιας χρήσης.....	43
1.4.2. Δημόσιες επιβατικές μεταφορές με λεωφορεία.....	45
1.4.3. Επιχείρηση ενοικίασης λιμουζίνων.....	46
1.4.4. Ειδικά τουριστικά λεωφορεία δημόσιας χρήσης.....	47
1.4.5. Υπηρεσίες εκμίσθωσης αυτοκινήτων	47

1.4.6. Εκπαιδευτές υποψήφιων οδηγών – Σχολές οδηγών – Κέντρα θεωρητικής εκπαίδευσης υποψήφιων οδηγών.....	48
1.4.7. Ιδιωτικά ΚΤΕΟ	48
1.4.8. Φορτοεκφορτωτές.....	49
1.4.9. Επαγγέλματα που εποπτεύονται από Γενικό Γραμματέα Ασφάλειας Ναυσιπλοΐας – Λιμενικές Αρχές – Αρχηγείο Λιμενικού Σώματος.....	50
1.4.10. Τεχνικά επαγγέλματα	55
1.4.11. Χειριστές αγροτικών μηχανημάτων.....	56
1.4.12. Λοιπά επαγγέλματα	56
1.5. Υγεία	56
<i>A. Ιατρικά επαγγέλματα – Υπηρεσίες</i>	56
1.5.1. Ιατρός.....	56
1.5.2. Οδοντίατρος.....	60
1.5.3. Ιδιωτικά ιατρεία-οδοντιατρεία, Ιδιωτικά πολυιατρεία-πολυοδοντιατρεία, Ιδιωτικά διαγνωστικά εργαστήρια, Ιδιωτικά εργαστήρια φυσικής ιατρικής και αποκατάστασης.....	64
1.5.4. Ιδιωτικές κλινικές	67
1.5.5. Κέντρα αποθεραπείας και αποκατάστασης.....	70
1.5.6. Μονάδες χρόνιας αιμοκάθαρσης εκτός νοσοκομείων και κλινικών	72
<i>B. Παραϊατρικά επαγγέλματα – Υπηρεσίες</i>	74
1.5.7. Φυσικοθεραπευτές – Εργαστήρια φυσικοθεραπείας.....	74
1.5.8. Βοηθός φυσικοθεραπευτή – Υπάλληλος εργαστηρίου φυσικοθεραπείας..	77
1.5.9. Οπτικός – Καταστήματα οπτικών ειδών και τμήματος φακών επαφής	77
1.5.10. Νοσηλευτές	80
1.5.11. Βοηθός νοσηλευτή/τριας	82
1.5.12. Επισκέπτες Υγείας	84
1.5.13. Μαίες	85
1.5.14. Φυσικοί νοσοκομείων εκτός της περιοχής των ιοντιζουσών ακτινοβολιών – Ακτινοφυσικοί ιατρικής	87
1.5.15. Ψυχολόγοι.....	89
1.5.16. Κοινωνικοί λειτουργοί.....	90
1.5.17. Οδοντοτεχνίτης – Εργαστήρια οδοντοτεχνικά.....	91
1.5.18. Βοηθοί οδοντοτεχνίτη	94
1.5.19. Τεχνίτες προθετικών και ορθωτικών κατασκευών – Εργαστήρια προθετικών και ορθωτικών κατασκευών	95
1.5.20. Λογοθεραπευτές.....	96
1.5.21. Εργοθεραπευτές.....	97

1.5.22. Διαιτολόγοι-Διατροφολόγοι.....	98
1.5.23. Τεχνολόγοι τροφίμων και διατροφής	98
1.5.24. Τεχνολόγοι ιατρικών εργαστηρίων	99
1.5.25. Τεχνολόγοι Ραδιολογίας-Ακτινολογίας	99
1.5.26. Βοηθός οδοντιατρείου.....	100
1.5.27. Διασώστες – Πληρώματα ασθενοφόρων	100
<i>Γ. Επαγγέλματα – Υπηρεσίες υγειονομικού ενδιαφέροντος.....</i>	<i>101</i>
1.5.28. Επόπτες Δημόσιας Υγείας.....	101
1.5.29. Αισθητικοί – Εργαστήρια αισθητικής	102
1.5.30. Μονάδες αδυνατίσματος και διαιτολογικές μονάδες	104
1.5.31. Κουρέας-Κομμωτής – Βοηθοί κομμωτών-κουρέων – Κουρεία-Κομμωτήρια	106
1.5.32. Τεχνίτες περιποίησης χεριών και ποδιών – Καταστήματα περιποίησης χεριών και ποδιών	107
1.5.33. Υπηρεσίες γραφείων τελετών	109
<i>Δ. Επαγγέλματα κοινωνικής πρόνοιας-φροντίδας.....</i>	<i>110</i>
1.5.34. Στέγες υποστηριζόμενης διαβίωσης ατόμων με αναπηρία	110
1.5.35. Μονάδες Φροντίδας Ηλικιωμένων.....	110
1.5.36. Μονάδες φύλαξης βρεφών και νηπίων	111
1.5.37. Ιδιωτικές παιδικές εξοχές.....	111
1.5.38. Ιδρύματα παιδικής πρόνοιας.....	111
1.6. Τουρισμός.....	112
1.6.1. Ξεναγοί.....	112
1.7. Πολιτισμός.....	113
1.7.1. Επιχείρηση Εμπόρων Αρχαίων ή Νεότερων Κινητών Μνημείων – Δημοπρασίες Αρχαίων και Νεότερων Μνημείων.....	113
1.7.2. Ανώτερη Ιδιωτική Σχολή Χορού	114
1.7.3. Ερασιτεχνική Ιδιωτική Σχολή Χορού	116
1.7.4. Ανώτερη Ιδιωτική Σχολή Δραματικής Τέχνης.....	118
1.7.5. Ωδεία – Μουσικές σχολές	120
1.8. Εκπαίδευση.....	122
1.8.1. Ιδιωτικά σχολεία.....	122
1.8.2. Χορήγηση άδειας διδασκαλίας σε φροντιστήρια και κέντρα ξένων γλωσσών.....	124
1.8.3. Χορήγηση άδειας διδασκαλίας κατ' οίκον.....	125
1.8.4. Χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας φροντιστηρίου (δευτεροβάθμιας) εκπαίδευσης και κέντρου ξένων γλωσσών	126

1.8.5. Χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας Ιδιωτικού Ινστιτούτου Επαγγελματικής Κατάρτισης.....	128
1.8.6. Χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας Κέντρου Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης	129
1.8.7. Χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας Εργαστηρίων Ελευθέρων Σπουδών	130
1.8.8. Χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης.....	131
1.9. Εμπόριο.....	132
1.9.1. Αρτοποιοί.....	132
1.9.2. Υπαίθριο στάσιμο εμπόριο-Κινητή καντίνα, Υπαίθριο στάσιμο εμπόριο, Πλανόδιο εμπόριο-Κινητή καντίνα, Υπαίθριο πλανόδιο εμπόριο	134
1.9.3. Παραγωγοί πωλητές λαϊκών αγορών, Επαγγελματίες πωλητές λαϊκών αγορών.....	136
1.9.4. Λιανικό εμπόριο.....	139
1.9.5. Διοργάνωση Εκθέσεων.....	141
1.9.6. Κλειθροποιός	141
1.9.7. Αργυραμοιβός – Παλαιοπώλης – Ενεχυροδανειστής	142
1.9.8. Καπνοπώλης.....	143
1.9.9. Εφημεριδοπώλης – Λειτουργία πρακτορείων διανομής τύπου	144
1.9.10. Οινολόγοι – Οινολογικά εργαστήρια.....	146
1.9.11. Μελισσοκόμοι.....	146
1.9.12. Κρεοπώλες	147
1.9.13. Παραγωγή και εμπορία πολλαπλασιαστικού υλικού φυτικών ειδών	147
1.9.14. Οπλοπώλες, γομωτές-πυροδότες, πυροτεχνουργοί.....	148
1.10. Υπηρεσίες	148
1.10.1. Ιδιωτικά Γραφεία Ευρέσεως Εργασίας.....	148
1.10.2. Επιχειρήσεις Προσωρινής Απασχόλησης	151
1.10.3. Μεισίτες αστικών υποθέσεων.....	152
1.10.4. Εμπορικοί αντιπρόσωποι	154
1.10.5. Επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών ασφαλείας	154
1.10.6. Εργασία προσωπικού ασφαλείας ιδιωτικών επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών ασφαλείας	155
1.10.7. Λειτουργία γραφείων ιδιωτικών ερευνών	156
1.10.8. Ασφαλιστικός διαμεσολαβητής.....	157
1.10.9. Λοιπές υπηρεσίες.....	157

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ

1.1. Εισαγωγή

Στο Κεφάλαιο αυτό περιγράφεται συνοπτικά το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των επαγγελματιών/οικονομικών δραστηριοτήτων που επηρεάζονται από το Νόμο 3919/2011, με στόχο να εντοπισθούν αυτά που παρουσιάζουν τους σημαντικότερους περιορισμούς. Ειδικότερα εξετάζεται το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία των επαγγελματιών του Κεφαλαίου Β΄ και των επαγγελματιών του Κεφαλαίου Α΄ που εκτός από τη διαδικασία αδειοδότησης υφίστανται και άλλους περιορισμούς, ενώ γίνεται συνοπτική αναφορά και σε επαγγέλματα για τα οποία προβλέπεται μόνο διαδικασία αδειοδότησης. Επίσης, περιγράφονται οι αλλαγές που επιφέρει ο Νόμος 3919/2011 και οι μεταγενέστερες εφαρμοστικές νομοθετικές ρυθμίσεις σε κάθε επάγγελμα/οικονομική δραστηριότητα.

1.2. Επιστημονικά επαγγέλματα

1.2.1. Συμβολαιογράφοι

- Ν. 2830/2000 (ΦΕΚ 96Α΄) «Κώδικας Συμβολαιογράφων».
- Υ.Α. 100692/2009 (ΦΕΚ 1487Β/23.7.2009) «Περί καθορισμού δικαιωμάτων Συμβολαιογράφων».
- Κ.Υ.Α. 64854/1.8.2011 (ΦΕΚ 2009Β/9.9.2011) «Καθορισμός της αναλογικής αμοιβής των Συμβολαιογράφων».
- Π.Δ. 95/19.10.2011 (ΦΕΚ 227/Α/2.11.2011) «Εμπορική Επικοινωνία Συμβολαιογράφων».
- Π.Δ. 114/2011 (ΦΕΚ 250/Α/25.11.2011) «Αύξηση αριθμού θέσεων συμβολαιογράφων στην Επικράτεια και κατανομή αυτών ανά περιφέρεια Ειρηνοδικείου».
- Απόφαση 111376/31.12.2011 (ΦΕΚ 13/Β/11.1.2012) «Καθορισμός δικαιωμάτων συμβολαιογράφων».

Προϋποθέσεις αδειοδότησης

Ο συμβολαιογράφος είναι άμισθος δημόσιος λειτουργός. Δικαίωμα διορισμού έχουν μόνο οι απόφοιτοι της νομικής σχολής ημεδαπού πανεπιστημίου (Νομικό τμήμα Πανεπιστημίου Αθήνας, Θεσσαλονίκης και Θράκης) ή οι απόφοιτοι τμήματος νομικής σχολής πανεπιστημίου της αλλοδαπής που είναι αναγνωρισμένο ως ισότιμο των ελληνικών. Επίσης, συμβολαιογράφος διορίζεται όποιος έχει την ελληνική ιθαγένεια¹, ηλικία 28 έως 42 ετών και έχει διατελέσει επί δύο χρόνια δικηγόρος ή δικαστικός λειτουργός οποιουδήποτε κλάδου ή βαθμού ή άμισθος υποθηκοφύλακας. Οι έχοντες τα παραπάνω προσόντα, που δεν εμποδίζονται από άλλα νόμιμα κωλύματα, μπορούν να συμμετάσχουν στους σχετικούς διαγωνισμούς που προκηρύσσονται μέσω δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης. Η επιτυχής συμμετοχή οδηγεί στο διορισμό σε κενές υπάρχουσες θέσεις. Ο αριθμός των θέσεων των συμβολαιογράφων για κάθε ειρηνοδικειακή περιφέρεια καθορίζεται από επιτροπή, η οποία απαρτίζεται από τον πρόεδρο των εφετών, από δύο εφέτες και δύο συμβολαιογράφους. Ο διορισμός των νέων συμβολαιογράφων υπάγεται σε γεωγραφικούς περιορισμούς με βάση δημογραφικά και οικονομικά κριτήρια (ΚΕΠΕ, 2001). Οι επιτυχόντες παρακολουθούν στη συνέχεια υποχρεωτικά σεμινάρια εσωτερικού και διεθνούς δικαίου, επαγγελματικής κατάρτισης και δεοντολογίας τουλάχιστον για ένα εξάμηνο, τα οποία διοργανώνονται από τους οικείους Συμβολαιογραφικούς Συλλόγους.

Θεσμικό πλαίσιο

Η ισχύουσα νομοθεσία εισάγει γεωγραφικούς περιορισμούς στην άσκηση του επαγγέλματος. Ο συμβολαιογράφος ασκεί τα καθήκοντά του σε όλη την περιφέρεια του ειρηνοδικείου, στην οποία είναι διορισμένος. Κατ' εξαίρεση οι συμβολαιογράφοι που είναι διορισμένοι σε ορισμένους Δήμους της Αττικής έχουν το δικαίωμα να ασκούν τα καθήκοντά τους και σε άλλες περιφέρειες των πιο πάνω Δήμων, μόνο εφόσον καλούνται να συντάξουν συμβολαιογραφικές πράξεις στην οικία, το κατάστημα, το γραφείο ή το χώρο νοσηλείας. Ο συμβολαιογράφος έχει δικαίωμα να διατηρεί ένα μόνο γραφείο στην έδρα που είναι διορισμένος.

---

¹ Σύμφωνα με το Συμβολαιογραφικό Κώδικα, Έλληνες το γένος που δεν έχουν ελληνική ιθαγένεια μπορούν να διοριστούν συμβολαιογράφοι, σύμφωνα με τις περιπτώσεις που προβλέπονται από ειδικούς νόμους, εφόσον πληρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

Στη συστέγαση συμβολαιογράφων ή συμβολαιογραφικών γραφείων απαγορεύεται η συμμετοχή νομικού ή φυσικού προσώπου που δεν είναι συμβολαιογράφος. Επιτρέπεται μόνο η σύναψη συμφωνιών με συμβολαιογράφους άλλων περιφερειών ή με δικηγόρους ή μηχανικούς ή δικαστικούς επιμελητές ή άλλους επαγγελματίες για την προώθηση των εργασιών τους.

Σύμφωνα με την υπουργική απόφαση 100692/2009 σε συνδυασμό και με την Κ.Υ.Α. 64854/1.8.2011 ο Έλληνας συμβολαιογράφος αμείβεται: α) με πάγια αμοιβή, β) με αναλογική αμοιβή, εξαρτώμενη από την αξία του αντικειμένου της συναλλαγής, γ) με αμοιβή για τα εκδιδόμενα απ' αυτόν αντίγραφα.

Όσον αφορά την αμοιβή υπό στοιχείο (α): ο συμβολαιογράφος για κάθε πράξη που καταρτίζει εισπράττει ως πάγια αμοιβή 20€. Κατ' εξαίρεση, η πάγια αμοιβή του συμβολαιογράφου για τις κατωτέρω αναφερόμενες πράξεις καθορίζεται ως εξής: για κάθε πράξη αναστολής, αναβολής ή ματαίωσης του πλειστηριασμού 20€ για την πρώτη και 10€ για κάθε μεταγενέστερη, για τη σύνταξη πίνακα κατάταξης 10-60€, για τη σύνταξη δημόσιας διαθήκης 8-80€, για τη δημοσίευση κάθε διαθήκης, δημόσιας ή μυστικής ή ιδιόγραφης 12€, για τη σύνταξη πράξεων δηλώσεως αποδοχής κληρονομιάς ή κληροδοσίας 4-40€, για τα πληρεξούσια που αφορούν τη λήψη συντάξεων, μερίσματος και κάθε άλλου ποσού που καταβάλλεται από τα κάθε είδους Ταμεία, Ιδρύματα και Οργανισμούς Πρόνοιας ή Ασφαλίσεως 4€, για τα διαμαρτυρικά 3€, για την παράσταση σε Γενική Συνέλευση Α.Ε. ή Ε.Π.Ε ή για την παράσταση σε κληρώσεις κάθε μορφής 40€, και για την επικύρωση υπογραφής, όπου αυτό προβλέπεται ρητά από τον νόμο, 5€.

Όσον αφορά την αμοιβή υπό στοιχείο (β): Επιπλέον της πάγιας αμοιβής των 20€ και προκειμένου για πράξεις που το αντικείμενό τους αποτιμάται σε χρήμα, ο συμβολαιογράφος εισπράττει και 1% αναλογική αμοιβή, που υπολογίζεται με βάση τη συνολική αξία που δηλώνεται στο συμβόλαιο ή τη μεγαλύτερη αξία που καθορίζεται από την αρμόδια αρχή, προσωρινά ή οριστικά. Κατ' εξαίρεση, η αναλογική αμοιβή του συμβολαιογράφου για τις παρακάτω πράξεις καθορίζεται ως εξής: α) για κάθε ενέργεια πλειστηριασμού η αναλογική αμοιβή, που καταβάλλεται από τον τελευταίο υπερθεματιστή, δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 12€, ούτε μεγαλύτερη των 80€, β) για τη σύνταξη απογραφής η αναλογική αμοιβή δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 8 ευρώ και ανώτερη των 50€, γ) για κάθε πράξη κατάρτισης καταστατικού Α.Ε. η αναλογική αμοιβή δεν μπορεί να είναι ανώτερη από 480€, δ) για τα προσύμφωνα με αρραβώνα ή με καταβολή τιμήματος μέχρι την υπογραφή του οριστικού συμβολαίου

η αναλογική αμοιβή υπολογίζεται με βάση το ποσό που καταβλήθηκε κατά την υπογραφή του προσυμφώνου και το ποσό που θα καταβληθεί μέχρι την υπογραφή του οριστικού συμβολαίου.

Όσον αφορά την αμοιβή υπό στοιχείο (γ): ο συμβολαιογράφος εισπράττει: α) για κάθε πρόσθετο φύλλο των πράξεων και για κάθε φύλλο των περιλήψεων που καταρτίζει 6€. Ειδικώς, για κάθε πρόσθετο φύλλο των διαμαρτυρικών και των πληρεξουσίων η αμοιβή ορίζεται σε 2€, β) για κάθε φύλλο των αντιγράφων των πράξεων ή άλλων εγγράφων που εκδίδει 5€, γ) για την έκδοση απογράφου 12€, δ) για κάθε πράξη που συντάσσει κατόπιν αιτήσεως των συμβαλλομένων εκτός του γραφείου του 1€ και για τις εκτός του Δήμου ή της Κοινότητας της έδρας του 15€. Την ίδια αποζημίωση δικαιούται και για την κατάθεση εγγράφων στα υποθηκοφυλακεία, ε) για κάθε δήλωση φόρου μεταβίβασης ακινήτων ή δήλωση φόρου δωρεάς ή γονικής παροχής καθώς και για κάθε φύλλο αντικειμενικού προσδιορισμού 10€, στ) για την παροχή συμβουλών ή οδηγιών που δίνει στα πλαίσια των αποκλειστικών αρμοδιοτήτων 30 ευρώ ανά ώρα απασχόλησης, ζ) ο συμβολαιογράφος δικαιούται να πάρει το μισό της νόμιμης αμοιβής για το συμβόλαιο ή την πράξη που συνέταξε ύστερα από εντολή των δικαιοπρακτούντων, το οποίο όμως δεν υπογράφηκε από υπαιτιότητα οποιουδήποτε από αυτούς, η) αν με το συμβόλαιο καταρτίζονται περισσότερες από μια δικαιοπραξίες η αμοιβή του συμβολαιογράφου υπολογίζεται για κάθε μία από αυτές ξεχωριστά, θ) η αμοιβή του συμβολαιογράφου για δεύτερα φύλλα και αντίγραφα των συντασσομένων πράξεων, στις περιπτώσεις που υπόχρεος για την καταβολή τους είναι το Δημόσιο, Ν.Π.Δ.Δ., η Τράπεζα της Ελλάδος και η Αγροτική Τράπεζα ορίζεται σε 0,35 λεπτά του ευρώ ανά φύλλο.

Με τις παραγράφους 1, 2, 3, 4 και 5 του άρθρου 4 του Κεφαλαίου Β΄ – Ειδικού Μέρους του Ν. 3919/2011 τροποποιείται το άρθρο 40 του Κώδικα Συμβολαιογράφων με την προσθήκη διατάξεων που περιγράφουν πώς πρέπει να ορίζεται η αναλογική αμοιβή, πώς καθορίζεται η ανώτατη επιτρεπτή αμοιβή ως νόμιμη αμοιβή και τέλος θέτει νομοθετικές εξουσιοδοτήσεις για την έκδοση 3 Κ.Υ.Α. των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, προς νομική διευθέτηση των σχετικών αυτών θεμάτων.

Η παρ. 1 ρυθμίζει εκ νέου τις αναλογικές αμοιβές των συμβολαιογράφων στην Ελλάδα. Ειδικότερα, ορίζει τις αναλογικές αμοιβές σε επιτυχώς μειούμενα ποσοστά σε αντίθετη αναλογία με την ποσοστιαία αύξηση (με θέσπιση επιπέδων για ποσά-πλαίσια) επί της αξίας, βάσει της οποίας υπολογίζονται οι αμοιβές. Επιπλέον ο Ν. 3919 προβλέπει ότι θα ακολουθήσουν Π.Δ. που θα καθορίζουν

την αξία των ανωτέρω συναλλαγών όπου η αναλογική αμοιβή για τη σύνταξη συμβολαίων είναι η ανώτερη επιτρεπτή, επιτρέποντας έτσι να συμφωνηθεί ελεύθερα, εγγράφως, μια χαμηλότερη αμοιβή μεταξύ του συμβολαιογράφου και του συμβαλλομένου.

Η παρ. 6 θεσμοθετεί, με την έκδοση Π.Δ. που θα καταργεί υφιστάμενους περιορισμούς και απαγορεύσεις, την εμπορική επικοινωνία (διαφήμιση) των συμβολαιογράφων. Με την παρ. 7 καταργούνται διατάξεις του άρθρου 28 του Κώδικα Συμβολαιογράφων που αφορούν σε περιπτώσεις μεταθέσεων συμβολαιογράφων επειδή αντίκεινται στο πνεύμα του ανοίγματος του επαγγέλματος ως προς την κάλυψη των κενών θέσεων. Με την παράγραφο 8 αυξάνεται εφάπαξ ο αριθμός των θέσεων των συμβολαιογράφων στο σύνολο της χώρας κατά παρέκκλιση της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 17 του Κώδικα Συμβολαιογράφων και παρέχεται νομοθετική εξουσιοδότηση προς έκδοση σχετικού Π.Δ.

Σύμφωνα με το Π.Δ. 95/2011 ο συμβολαιογράφος δημοσιεύει τα στοιχεία της επαγγελματικής του δραστηριότητας στην επίσημη ιστοσελίδα, που λειτουργεί υπό την αιγίδα της Συντονιστικής Επιτροπής των Συμβολαιογραφικών Συλλόγων Ελλάδος, καθώς και στην ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Μητρώου Συμβολαιογράφων.

Σύμφωνα με το Π.Δ. 114/2011 ο αριθμός των οργανικών θέσεων των συμβολαιογράφων αυξάνεται κατά 400 θέσεις στο σύνολο της χώρας και κατανέμονται ανά ειρηνοδικειακή περιφέρεια, με ποσοστό αύξησης της τάξης του 12,6%.

Επίσης, καταργήθηκε η Υ.Α. 64854/2011 και δημοσιεύτηκε η Απόφαση 111376/31.12.2011, σύμφωνα με την οποία καθορίζεται το ποσοστό της αμοιβής των συμβολαιογράφων, ανάλογα με το ύψος της αξίας του αντικειμένου της συναλλαγής ως εξής: για ποσό έως 120.000,00€ σε ποσοστό 1%, από 120.000,01-380.000,00€ 0,70%, από 380.000,01 έως 2.000.000,00€ 0,65%, από 2.000.000,01 έως 5.000.000,00€ 0,55%, από 5.000.000,01 έως 8.000.000,00€ 0,50%, από 8.000.000,01 έως 10.000.000,00€ 0,40%, από 10.000.000,01 έως 12.000.000,00€ 0,30%, από 12.000.000,01 έως 20.000.000,00€ 0,25%, από 20.000.000,01€ και άνω 0,10%. Για το ποσό των συμβάσεων που υπερβαίνει την αξία των 20.000.000,01€ επιτρέπεται με έγγραφη συμφωνία να συμφωνηθεί αμοιβή μικρότερη του ποσοστού του 0,10%.

Επίσης, για κάθε ενέργεια πλειστηριασμού η αναλογική αμοιβή δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 12€, ούτε μεγαλύτερη των 120€. Για κάθε πράξη κατάρτισης καταστατικού Ανώνυμης εταιρείας η αναλογική αμοιβή δεν μπορεί

να είναι ανώτερη από 480€, το μισό της οποίας αποδίδεται ως εισφορά στο Ε.Τ.Α.Α. Για τα προσύμφωνα με αρραβώνα ή με καταβολή τιμήματος μέχρι την υπογραφή του οριστικού συμβολαίου η αναλογική αμοιβή υπολογίζεται με βάση το ποσό που καταβλήθηκε κατά την υπογραφή του προσυμφώνου και το ποσό που θα καταβληθεί μέχρι την υπογραφή του οριστικού συμβολαίου. Η αναλογική αυτή αμοιβή συμψηφίζεται κατά την κατάρτιση του οριστικού συμβολαίου, εφόσον αυτό συντάσσεται εμπρόθεσμα σε εκτέλεση προσυμφώνου.

1.2.2. Δικηγόροι

- Ν.Δ. 3026/8.10.1954/Α235 «Περί του Κώδικος των Δικηγόρων».
- Π.Δ. 258/9.7.1987/Α125 «Διευκόλυνση της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών από δικηγόρους σε συμμόρφωση προς την οδηγία του Συμβουλίου των Ε.Κ. 77/249/ΕΟΚ/22.3.1977».
- Π.Δ. 52/18.2.1993/Α20 «Αναγνώριση ισοτιμίας επαγγελματιών προσόντων δικηγόρων, σύμφωνα με την οδηγία 89/48/ΕΟΚ του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων».
- Π.Δ. 152/23.5.2000/Α130 «Διευκόλυνση της μόνιμης άσκησης του δικηγορικού επαγγέλματος στην Ελλάδα από δικηγόρους που απέκτησαν τον επαγγελματικό τους τίτλο σε άλλο Κράτος-Μέλος της Ε.Ε. (οδηγία 98/5/ΕΚ)».
- Κ.Υ.Α. 1117864/2297/Α0012/24.12.2007/Β2422 «Προσδιορισμός των ελαχίστων αμοιβών των Δικηγόρων».
- Ν. 3844/3.5.2011/Α63 «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2006/123 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά και άλλες διατάξεις», σελ. 1301-1316.
- Ν. 4038/2.2.2012/Α14 άρθρο 6 «Επείγουσες ρυθμίσεις που αφορούν την εφαρμογή του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015».
- Ν. 4093/12.11.2012/Α222 παρ.Γ.1. «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-16 – Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του Ν.4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016».

Προϋποθέσεις αδειοδότησης

Για την έναρξη ασκήσεως του Δικηγορικού Επαγγέλματος είναι υποχρεωτική η εγγραφή στον Δικηγορικό Σύλλογο της περιφέρειας άσκησης του

επαγγέλματος, η οποία γίνεται κατόπιν εξετάσεων που διεξάγονται στην έδρα του Εφετείου. Προϋποθέσεις συμμετοχής στις εξετάσεις είναι η ελληνική ιθαγένεια ή ιθαγένεια κράτους-μέλους της Ε.Ε., πτυχίο νομικής ελληνικού Πανεπιστημίου ή αλλοδαπής και η συμπλήρωση 18 μηνών άσκησης σύμφωνα με το άρθρο 3 του Κώδικα Δικηγόρων. Μετά την εξέταση ο επιτυχών διορίζεται με απόφαση του Υπουργείου Δικαιοσύνης στην περιφέρεια του Πρωτοδικείου που υπάγεται ο οικείος Δικηγορικός Σύλλογος (ΚΕΠΕ, 2001).

Θεσμικό πλαίσιο

Η μέχρι πρότινος ισχύουσα νομοθεσία (άρθ. 44 σε συνδυασμό με τα άρθ. 54 και 56 του Κώδικα Δικηγόρων Ν.Δ. 3026/1954, ΦΕΚ 235Α') προέβλεπε γεωγραφικούς περιορισμούς στην άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος. Ενώ στις ποινικές υποθέσεις ο δικηγόρος είχε το δικαίωμα να ασκεί το επάγγελμά του ενώπιον κάθε ποινικού δικαστηρίου, στις αστικές και στις διοικητικές υποθέσεις ασκούσε το επάγγελμα μόνο εντός της περιφέρειας του Δικηγορικού Συλλόγου του οποίου είναι μέλος. Μπορούσε να παρίσταται ενώπιον των δικαστηρίων άλλων περιφερειών μόνο με τη συμπάρασταση δικηγόρου εγγεγραμμένου στον τοπικό Δικηγορικό Σύλλογο. Οι περιορισμοί αυτοί δεν εξυπηρετούν το κοινωνικό σύνολο και επιβαρύνουν την οικονομία, εμποδίζοντας τον ελεύθερο ανταγωνισμό, υποβάλλοντας σε πρόσθετα έξοδα τους αποδέκτες των υπηρεσιών και περιορίζοντας τις επιλογές τους (Βουλή των Ελλήνων, 2011).

Με την αντικατάσταση του άρθρου 44 με την παρ. 1 του άρθ. 5 του Ν. 3919/2011 αίρονται οι παραπάνω αδικαιολόγητοι περιορισμοί και στρεβλώσεις στην παροχή δικηγορικών υπηρεσιών. Έτσι δίνεται η δυνατότητα να παρέχουν τις υπηρεσίες τους και σε άλλες περιφέρειες πέραν του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου είτε συστηματικά είτε περιστασιακά. Ο δικηγόρος όμως υποχρεούται να διατηρεί γραφείο στην έδρα του Δικηγορικού Συλλόγου του οποίου ανήκει.

Οι παράγραφοι 2 έως 4 του άρθρου 54 αντικαθίστανται με τις παραγράφους 2-7 του άρθρου 1 του Ν. 3919/2011 σύμφωνα με τις οποίες οι δικηγόροι δύναται να παρίστανται ενώπιον όλων των Πρωτοδικείων, πολιτικών και διοικητικών, των Ειρηνοδικείων, των Εφετείων της χώρας ανάλογα με την ισχύουσα ιεραρχική βαθμίδα.

Ο θεσμός των υποχρεωτικών ελαχίστων δικηγορικών αμοιβών ίσχυε σε πολλές χώρες της Ε.Ε. με επίκληση λόγων δημοσίου συμφέροντος, όπως

η προστασία του πελάτη, η αξιοπρέπεια του δικηγορικού επαγγέλματος, η ευρυθμία του συστήματος δικαιοσύνης. Κατά την τελευταία δεκαετία οι αντιλήψεις αυτές σταδιακά αλλάζουν υπό την επήρεια της Στρατηγικής της Λισαβόνας (2000) και των εξελίξεων στη νομολογία του Δικαστηρίου Ευρωπαϊκής Κοινότητας (Δ.Ε.Κ.). Σημαντική είναι η απόφαση της 5.12.2006, Cipolla, υπόθεση C-94/04 που αναφέρεται στο ιταλικό σύστημα υποχρεωτικών ελαχίστων δικηγορικών αμοιβών (Βουλή των Ελλήνων, 2011). Το Δ.Ε.Κ. αποφάνθηκε ότι οι ελάχιστες αμοιβές συνιστούν περιορισμό στην ελευθερία εγκατάστασης και κυκλοφορίας υπηρεσιών. Θα μπορούσε όμως να δικαιολογηθεί από επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, εφόσον οι περιορισμοί αυτοί είναι συμβατοί με την αρχή της αναλογικότητας. Η υπόθεση παραπέμφθηκε στο Εφετείο του Τορίνο, το οποίο δέχθηκε ότι η επίμαχη ρύθμιση περί υποχρεωτικών ελαχίστων δικηγορικών αμοιβών δεν πληροί τις προϋποθέσεις της αρχής της αναλογικότητας, θεωρώντας ότι δεν υπάρχει αιτιώδης συνάφεια μεταξύ των ελαχίστων δικηγορικών αμοιβών και ποιότητας δικηγορικών υπηρεσιών ή ευρυθμίας του δικαστικού συστήματος. Πολλά κράτη-μέλη της Ε.Ε. προχώρησαν στην κατάργηση του συστήματος υποχρεωτικών ελαχίστων αμοιβών τα τελευταία χρόνια.

Η ελληνική νομοθεσία προέβλεπε σύστημα υποχρεωτικών ελαχίστων δικηγορικών αμοιβών (Ν.Δ. 3026/1954 ΦΕΚ 235Α΄ άρθρο 92, Ν. 2753/1999 ΦΕΚ 249Α΄ άρθρο 7 παρ. 2). Με το σύστημα αυτό συνδέεται η υποχρεωτική προείσπραξη των ελαχίστων αμοιβών από τους οικείους Δικηγορικούς Συλλόγους, σε συνδυασμό με υποχρεωτική παρακράτηση παγίων ποσοστών για τα Ασφαλιστικά Ταμεία και τους Δικηγορικούς Συλλόγους (άρθρο 96 του Κώδικα Δικηγόρων).

Με την παράγραφο 6 του άρθρου 5 του Ν. 3919/2011 καταργείται ο θεσμός των ελαχίστων αμοιβών. Θεσπίζεται η απόλυτη συμβατική ελευθερία των εντολέων και δικηγόρων αναφορικά με τον ορισμό της δικηγορικής αμοιβής. Η έγγραφη αυτή συμφωνία μπορεί να περιλαμβάνει είτε όλη τη διεξαγωγή της δίκης είτε μέρος αυτής ή άλλης φύσεως νομικές εργασίες. Στην περίπτωση που δεν προκύπτει έγγραφη συμφωνία, προβλέπεται η ύπαρξη και ο προσδιορισμός «νομίμων αμοιβών». Στη ρύθμιση αυτή εντάσσονται και οι προβλεπόμενες ως ελάχιστες αμοιβές για τις «παραστάσεις στα δικαστήρια» που αναφέρονται στην παροχή δικηγορικών υπηρεσιών σχετιζόμενων με την έναρξη και διεξαγωγή δίκης ή διαδικασίας εκούσιας δικαιοδοσίας αλλά και η αμοιβή του διοριζόμενου δικηγόρου υπηρεσίας επί παροχής νομικής βοήθειας. Η ρύθμιση αυτή αποβλέπει στη διατήρηση σε λογικά επίπεδα του

κόστους παροχής των δικηγορικών υπηρεσιών για τις περιπτώσεις που η «νόμιμη αμοιβή» είναι αναλογική και υπολογίζεται ποσοστιαίως επί της αξίας του αντικειμένου της διαφοράς.

Με την παράγραφο 8 του άρθρου 5 του Ν. 3919/2011, καταργείται ο θεσμός της υποχρεωτικής προκαταβολής της αμοιβής των δικηγόρων μέσω του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου από τους κατηγορούμενους ή πολιτικούς εναγόμενους, το οποίο είναι άμεσα συνδεδεμένο με την κατάργηση του θεσμού των υποχρεωτικών ελαχίστων αμοιβών. Θεσπίζεται νέο καθεστώς όπου οι δικηγόροι υποχρεούνται στην προκαταβολή στον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο ποσών εισφορών που ως απόλυτο χρηματικό μέγεθος συνιστούν έκφραση ποσοστού επί «ποσών αναφοράς». Ως «ποσοστά αναφοράς» νοούνται τα ποσά που ορίζονται στην Κ.Υ.Α. της 7.12.2007 ως υποχρεωτική ελάχιστη αμοιβή για τις αντίστοιχες παραστάσεις δικηγόρων σε δικαστήρια και διαδικαστικές ενέργειες. Τα ποσοστά αυτά μπορεί να αναπροσαρμοστούν μετά από την έκδοση Π.Δ. Με αυτό τον τρόπο διασφαλίζονται οι πόροι των Δικηγορικών Συλλόγων και των Ασφαλιστικών Ταμείων. Στην περίπτωση που υπάρχει διανεμητικός λογαριασμός σε κάποιο Δικηγορικό Σύλλογο, αυτός συνεχίζει να υπολογίζεται με βάση τα «ποσοστά αναφοράς» και προκαταβάλλεται από το δικηγόρο.

Με την παράγραφο 10 του άρθρου 5 του Ν. 3919/2011 αντικαθίστανται τα άρθρα 160 και 161 του Κώδικα Δικηγόρων. Ορίζεται ότι για τον τίτλο ιδιοκτησίας ακινήτου και τη σύνταξη σχετικής έκθεσης, για τη σύνταξη ιδιωτικών εγγράφων ή σχεδίων δημοσίων εγγράφων για κάθε είδους δικαιопραξίες, η αμοιβή του δικηγόρου καθορίζεται ελεύθερα με γραπτή συμφωνία. Το «ποσοστό αναφοράς» ορίζεται με βάση την αξία του αντικειμένου της δικαιопραξίας σε καθοριζόμενα διαδοχικώς φθίνοντα ποσοστά, κατά τρόπο αντιστρόφως ανάλογο προς την κατά οριζόμενες βαθμίδες πλαισίων ποσών κλιμακωτή επαύξηση της αξίας του αντικειμένου της συναλλαγής.

Το ελληνικό δίκαιο με τα Π.Δ. 258/87, Π.Δ. 52/93 και Π.Δ. 152/2000 εναρμόνισε την υποχρέωση του κάθε κράτους-μέλους της Ε.Ε. για την αναγνώριση ξένων διπλωμάτων και την άρση περιορισμών ελεύθερης εγκατάστασης των δικηγόρων σε όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. Θεσμοθετήθηκε η αναγνώριση ισοτιμίας επαγγελματικών προσόντων δικηγόρων και η ελευθερία άσκησης του δικηγορικού επαγγέλματος ανεξάρτητα από τη χώρα απόκτησης της άδειας (ΚΕΠΕ, 2001).

Σύμφωνα με τον Κώδικα Δικηγόρων, η διαφήμιση απαγορεύεται ρητά στους δικηγόρους. Τα τελευταία χρόνια όμως παρατηρείται παραβίαση αυτής της

απαγόρευσης με διαφήμιση στο διαδίκτυο και τη δημιουργία ιστοσελίδων (ΚΕΠΕ, 2001). Στο άρθρο 25 του Ν. 3844/2010 (ΦΕΚ 63Α/3.5.2010) για τις εμπορικές επικοινωνίες των νομοθετικώς κατοχυρωμένων επαγγελματιών ορίζεται ότι με την έκδοση προεδρικού διατάγματος καταργούνται ή τροποποιούνται οι υφιστάμενοι περιορισμοί και απαγορεύσεις στα πλαίσια των εμπορικών επικοινωνιών για τα νομικώς κατοχυρωμένα επαγγέλματα συμπεριλαμβανομένων του δικηγορικού. Με το άρθρο 6 του Ν. 4038/2012 επικυρώνεται η κοινοτική οδηγία και επιτρέπεται η προβολή, δημοσιοποίηση και προώθηση των τομέων της επαγγελματικής δραστηριότητας του δικηγόρου ή της δικηγορικής εταιρείας τόσο εντός της Ελλάδας όσο και στο εξωτερικό, σύμφωνα με το κύρος και την αξιοπρέπεια του δικηγορικού λειτουργήματος. Επισημαίνεται ότι η δημιουργία επαγγελματικής ιστοσελίδας θα πρέπει να γνωστοποιείται στον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο.

Η υποχρεωτική παράσταση δικηγόρου προβλέπεται και σε ορισμένες οικονομικής φύσεως συναλλαγές στην περίπτωση των οποίων ορίζεται από τον νόμο η αμοιβή. Τέτοιες περιπτώσεις είναι: (α) η υποχρεωτική παράσταση δικηγόρου κατά την υπογραφή του καταστατικού και τη σύσταση Α.Ε. Η σχετική αμοιβή ορίζεται σε 1% του ύψους του κεφαλαίου της υπό σύστασης Α.Ε. (β) κατά την υπογραφή και σύσταση ΕΠΕ. Η σχετική αμοιβή ορίζεται σε 1% του ύψους του κεφαλαίου της υπό σύστασης ΕΠΕ. (γ) κατά την κατάρτιση συμβολαιογραφικού εγγράφου για τη μεταβίβαση ακινήτων. Η αμοιβή ορίζεται σε 1,5% της αξίας του συμβολαίου. (δ) η αίτηση κατάθεσης και καταχώρισης σήματος στο Υπουργείο Εμπορίου (ΚΕΠΕ, 2001).

Η υποχρεωτική παράσταση δικηγόρου προβλεπόταν και σε ορισμένες οικονομικής φύσεως συναλλαγές (άρθρο 42 του Ν.Δ. 3026/54) στην περίπτωση των οποίων η αμοιβή καθοριζόταν από το νόμο. Με τις υποπαραγράφους 7 και 8 της παραγράφου ΙΓ.1 του Ν. 4093/2012, καταργείται η παράσταση δικηγόρου για την υπογραφή συμβολαιογραφικών εγγράφων σύστασης ανωνύμων εταιρειών ή εταιρειών περιορισμένης ευθύνης. Επίσης η υποχρεωτική παράσταση δικηγόρου είναι υποχρεωτική μόνο για τον αγοραστή στις περιπτώσεις σύνταξης εγγράφου ενώπιων συμβολαιογράφου με αντικείμενο τη σύσταση, μετάθεση, αλλοίωση, τροποποίηση ή κατάργηση εμπραγμάτων δικαιωμάτων σε ακίνητα (εκτός από την εξάλειψη υποθηκών και προσημειώσεων) και μόνο εφόσον οι παραπάνω συμβάσεις έχουν συνολικό αντικείμενο αξίας μεγαλύτερο των ογδόντα χιλιάδων ευρώ (80.000), ανεξαρτήτως του τόπου στο οποίο βρίσκεται το ακίνητο. Επίσης για τη σύμβαση διανομής ή ανταλλαγής και για

συμβάσεις χαριστικής αιτίας δεν απαιτείται παράσταση δικηγόρου για κανένα από τα συμβαλλόμενα μέρη, ανεξαρτήτως του χρόνου που συντάσσεται το έγγραφο. Τέλος, από 1.1.2014 η παράσταση του δικηγόρου στις παραπάνω περιπτώσεις θα είναι προαιρετική για όλα τα συμβαλλόμενα μέρη.

Ως απαιτούμενο των μνημονιακών υποχρεώσεων είναι σε εκκρεμότητα η αναθεώρηση του Κώδικα Δικηγόρων καθώς και η επαναρρύθμιση των νομίμων αμοιβών, των ποσοστών εισφορών επί νομίμων αμοιβών και σύσταση ΛΑΕΔ από δικηγορικούς συλλόγους.

1.2.3. Δικηγορικές εταιρείες

- Ν.1649/3.10.1986/A149 «Τροποποίηση διατάξεων του Κώδικα Δικηγόρων και άλλες διατάξεις».
- Π.Δ. 518/5.10.1989/A220 «Για τις δικηγορικές εταιρείες».
- Π.Δ. 81/23.5.2005/A120 «Δικηγορικές εταιρείες».
- Ν. 4038/2.2.2012/A14 άρθρο 6 «Επείγουσες ρυθμίσεις που αφορούν την εφαρμογή του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015».

Το Π.Δ. 81/2005 (ΦΕΚ 120Α') προέβλεπε τη σύσταση, από δύο ή περισσότερους δικηγόρους του ίδιου Δικηγορικού Συλλόγου, «Αστικής Επαγγελματικής Δικηγορικής Εταιρείας» με σκοπό την παροχή δικηγορικών υπηρεσιών σε τρίτους και τη διανομή των συνολικών καθαρών αμοιβών. Δικηγόροι του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών και του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιώς μπορούν να συστήσουν δικηγορική εταιρεία. Με το άρθρο 6 του Ν. 3919/2011 προστίθεται ότι η έδρα της εταιρείας ορίζεται με το καταστατικό της. Ο γεωγραφικός περιορισμός ίδρυσης των δικηγορικών εταιρειών δεν αίρεται με το Νόμο 3919/2011. Με αυτόν τον τρόπο αποφεύγεται η δημιουργία δικηγορικών εταιρειών-κολοσσών, γεγονός που θα δημιουργούσε οξύ επαγγελματικό ανταγωνισμό που θα οδηγούσε σε μαρασμό και πιθανότατα σε βαθμιαία εξαφάνιση τους ασκούντες ελεύθερη δικηγορία μεμονωμένους δικηγόρους (Γιακουμής, 2008). Όμως η διαφορετική μεταχείριση που προβλέπεται για τους δικηγόρους Αθηνών και Πειραιώς σε σχέση με τους υπόλοιπους δικηγόρους της Ελλάδας μπορεί να συνιστά περιορισμό της άσκησης επαγγέλματος αλλά και παραβίαση της κοινοτικής οδηγίας 2006/123 άρθρο 15, παρ. 3. Η ψήφιση του Ν. 4038/2012 τροποποιεί την παράγραφο 1 του άρθρου 1 του Π.Δ. 81/2005

σύμφωνα με την οποία η έδρα της εταιρείας ορίζεται με το καταστατικό της στην περιφέρεια του Δικηγορικού Συλλόγου στον οποίο είναι εγγεγραμμένος τουλάχιστον ένας από τους εταίρους.

Η παράγραφος 2 του άρθρου 6 του Ν. 3919/2011 δίνει τη δυνατότητα για ίδρυση υποκαταστημάτων στην αλλοδαπή σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της νομοθεσίας της Ε.Ε. Παράλληλα δεν γίνεται σαφές από τη διατύπωση εάν καταργείται ή υφίσταται παράλληλα η παράγραφος 2 του άρθρου 1 του Π.Δ. 81/2005 για τη μη δυνατότητα ίδρυσης υποκαταστημάτων σε άλλη πρωτοδικειακή περιφέρεια εκτός από την έδρα της εταιρείας. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με το άρθρο 16 παρ. 2 του Ν. 3844/2010 για την ελευθερία εγκατάστασης των παρόχων υπηρεσιών, όπου ορίζεται ότι οι αρχές θα πρέπει να εξετάσουν την απαγόρευση δημιουργίας περισσότερων από μία εγκαταστάσεων στην ελληνική επικράτεια και να ερμηνεύσουν την αναγκαιότητα εξαίρεσης λόγω δημοσίου συμφέροντος. Η παράγραφος 4 του άρθρου 6 του Ν. 4038/2012 τροποποιεί την παράγραφο 2 του άρθρου 1 του Π.Δ. 81/2005 και δίνει τη δυνατότητα ίδρυσης υποκαταστημάτων και στην ημεδαπή, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Δικηγόρων.

Η παράγραφος 3 του άρθρου 6 του Ν. 3919/2011 απαγορεύει ο συνολικός αριθμός των δικηγορικών εταιρειών που έχουν την έδρα τους στην πρωτοδικειακή περιφέρεια και των δικηγόρων που ασκούν μόνοι τους ελεύθερη δικηγορία να περιοριστεί με σύσταση δικηγορικών εταιρειών κάτω από το συνολικό αριθμό 7.

Η παράγραφος 2 του άρθρου 4 του Π.Δ. 81/2005 συμπληρώνεται με την παράγραφο 2, όπου ορίζεται ότι η έγκριση του καταστατικού της δικηγορικής εταιρείας και τυχόν τροποποιήσεις αυτού γίνονται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου της έδρας της εταιρείας. Επίσης ορίζεται πάροδος άπρακτης προθεσμίας 1 μηνός από την υποβολή προς έγκριση του καταστατικού.

Η παράγραφος 4 του άρθρου 4 του Π.Δ. 81/2005 αντικαθίσταται με την παράγραφο 3 του Ν. 3919/2011, όπου η απόφαση της δικηγορικής εταιρείας για την ίδρυση υποκαταστήματος δεν υπόκειται πλέον σε έγκριση του Δικηγορικού Συλλόγου, αλλά μόνο σε διατύπωση της γνωστοποίησής της στο Δικηγορικό Σύλλογο της έδρας της εταιρείας.

Βασικοί περιορισμοί που ορίζονται από το Π.Δ. 81/2005 δεν αίρονται από τη νέα νομοθεσία. Συγκεκριμένα, το άρθρο 2 απαγορεύει τη συμμετοχή νομικού ή φυσικού προσώπου που δεν είναι δικηγόρος, αποκλεισμένων των συμβολαιο-

γράφων, δικαστικών επιμελητών ή άλλων κατηγοριών προσώπων. Σύμφωνα με την οδηγία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, για τους δικηγόρους η απαγόρευση αυτή θεωρείται θεμιτή (Βουλή των Ελλήνων, 2010). Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται ο επιστημονικός χαρακτήρας της δικηγορικής εταιρείας και απαγορεύεται ρητά η συμμετοχή χρηματοδοτών-κεφαλαιούχων που θα συμμετείχαν με σκοπό το κέρδος (Γιακουμής, 2008).

Η δικηγορική εταιρεία πρέπει να έχει συγκεκριμένη νομική μορφή (άρθρο 1 του Π.Δ. 81/2005), η οποία την εντάσσει στο χώρο του αστικού Δικαίου και απαγορεύει το εμπορικό και ιδιαίτερα τον κεφαλαιουχικό χαρακτήρα. Απαγορεύεται η συμμετοχή σε άλλη δικηγορική εταιρεία ή να ασκεί ατομική δικηγορία ή να ενεργεί για ατομικό συμφέρον. Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 2, απαγορεύεται η κατ' επάγγελμα και με οποιοδήποτε αντάλλαγμα ανάθεση από φυσικό ή νομικό πρόσωπο δικηγορικών υποθέσεων τρίτων σε δικηγόρο εταίρο ή σε δικηγορική εταιρεία. Με αυτόν τον τρόπο καταπολεμάται η παραδικηγορία (Γιακουμής, 2008).

Η μεταβολή του φορολογικού καθεστώτος έδωσε σημαντική ώθηση στο θεσμό των δικηγορικών εταιρειών. Τον Νοέμβριο του 2007 ήταν εγγεγραμμένες στο Δ.Σ.Α. 165 δικηγορικές εταιρείες συνολικά, στο Δ.Σ.Π. 3 ελληνικές και 10 κοινοτικές και στο Δ.Σ.Θ. 19 εταιρείες συνολικά (Γιακουμής, 2008).

1.2.4. Δικαστικοί επιμελητές

- Ν.Δ. 1210/28.7.1972/A131 «Περί κώδικος δικαστικών επιμελητών».
- Ν.2318/19.6.1995/A126 «Κώδικας Δικαστικών Επιμελητών».
- Κ.Υ.Α. 2/54638/0022/26.8.2008/B1716 «Καθορισμός αμοιβών δικαστικών επιμελητών».
- Π.Δ. 68/1.7.2011/A153 «Ρυθμίσεις για την πρόσβαση στο επάγγελμα του δικαστικού επιμελητή και στην άσκηση του σύμφωνα με τα άρθρα 2 και 3 του ν. 3913/2011».

Ο δικαστικός επιμελητής είναι άμισθος δημόσιος λειτουργός και ασκεί τα καθήκοντά του μόνο στην περιφέρεια του πρωτοδικείου που είναι διορισμένος με εξαίρεση τις περιπτώσεις των περιφερειών των πρωτοδικείων: Αθήνας-Πειραιά, Θεσσαλονίκης-Κιλκίς, Πάτρας-Αιγίου, Έδεσσας-Γιαννιτών, Αλεξανδρουπόλεως-Ορεστιάδας, Σύρου-Νάξου (Ν. 2318/1995, άρθρο 1, όπως τροποποίησε το Ν.Δ.1210/1972).

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του παραπάνω νόμου, ο δικαστικός επιμελητής διορίζεται σε κενή οργανική θέση περιφέρειας πρωτοδικείου, εφόσον επιτύχει σε σχετικό διαγωνισμό και πληροί τα αναγκαία προσόντα. Πτυχιούχοι του νομικού τμήματος ημεδαπού πανεπιστημίου ή ισότιμου αλλοδαπού μπορούν να διοριστούν χωρίς διαγωνισμό. Οι διοριζόμενοι αυτοί καταλαμβάνουν κενές οργανικές θέσεις που δεν μπορεί να είναι περισσότερες από το ¼ του όλου αριθμού αυτών. Το άρθρο 48 ορίζει ότι ο αριθμός των οργανικών θέσεων καθορίζεται για τις περιφέρειες όλων των πρωτοδικείων το Δεκέμβριο κάθε τριετίας με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, μετά από γνώμη του αρμόδιου εισαγγελέα πρωτοδικών και του οικείου συλλόγου.

Σύμφωνα με το άρθρο 3, δικαίωμα συμμετοχής στο διαγωνισμό έχει ο υποψήφιος όταν έχει συμπληρώσει το εικοστό δεύτερο έτος της ηλικίας του και δεν έχει υπερβεί το τριακοστό πέμπτο, έχει τουλάχιστον απολυτήριο λυκείου ή άλλης ισότιμης σχολής και έχει συμπληρώσει ετήσια άσκηση σε δικαστικό επιμελητή ή εξάμηνη εάν είναι πτυχιούχος νομικής σχολής. Ο υποψήφιος μπορεί να συμμετάσχει στο διαγωνισμό για την περιφέρεια οποιουδήποτε πρωτοδικείου ανεξάρτητα από το σύλλογο στον οποίο έχει εγγραφεί ως ασκούμενος, αλλά για μια μόνο περιφέρεια. Οι επιτυχόντες είναι υποχρεωμένοι να παρακολουθήσουν κύκλο επιμορφωτικών σεμιναρίων διάρκειας τριών μηνών έως ενός έτους. Το άρθρο 17 ορίζει την υποχρεωτική εγγραφή του δικαστικού επιμελητή στα μητρώα του οικείου συλλόγου.

Οι αμοιβές των δικαστικών επιμελητών για τις πράξεις επίδοσης, κατάσχεσης, πλειστηριασμών και εκτελέσεων καθορίζονται κατά περίπτωση με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης (Ν. 2318/95 άρθρο 50, Κ.Υ.Α. 2/54638/0022/2008).

Μετά από πρόταση των οικείων συλλόγων δικαστικών επιμελητών, είναι δυνατή η σύσταση αστικών εταιρειών από δικαστικούς επιμελητές του ίδιου πρωτοδικείου με σκοπό την από κοινού παροχή των υπηρεσιών τους (Ν. 2318/95 άρθρο 21).

Το Π.Δ. 68/2011 εξαιρεί το επάγγελμα του δικαστικού επιμελητή από τη ρύθμιση του άρθρου 2 παρ.1 του Ν. 3919/2011, ενώ οι περιορισμοί που αφορούν την πρόσβαση και την άσκησή του διατηρούνται, στο σύνολό τους, σε ισχύ σύμφωνα με το Ν. 2318/1995. Η διατήρηση των περιορισμών επιβάλλεται από το χαρακτήρα του άμισθου δημόσιου λειτουργού, ο οποίος στοχεύει στην εξυπηρέτηση επιτακτικών λόγων δημοσίου συμφέροντος, όπως είναι η διασφάλιση διαφάνειας και αξιοκρατίας κατά την πρόσβαση στο επάγγελμα,

η ορθολογική κατανομή των δικαστικών επιμελητών στην επικράτεια και η αποτελεσματική οργάνωση και άσκηση του επαγγέλματος, το οποίο είναι στενά συνυφασμένο με την απονομή της δικαιοσύνης και την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων.

1.2.5. Νόμιμοι ελεγκτές

- Π.Δ. 226/1992 (ΦΕΚ 120Α/14.7.1992) «Περί συστάσεως οργανώσεως και λειτουργίας του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών, καθώς και περί των όρων εγγραφής σε Ειδικό Μητρώο και ασκήσεως του επαγγέλματος του Ορκωτού Ελεγκτή».
- Π.Δ. 121/1993 (ΦΕΚ 53Α/12.4.1993) «Τροποποίηση του Π.Δ. 226/1992».
- Άρθρο 18 του Ν. 2231/1994 (ΦΕΚ 139Α/31.8.1994) «Σύσταση και λειτουργία Ελληνικού Ινστιτούτου Μετρολογίας, Εθνικού Συμβουλίου Διαπίστευσης και άλλες διατάξεις».
- Ν. 3148 (ΦΕΚ 136Α/2003) «Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, αντικατάσταση και συμπλήρωση των διατάξεων για τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος και άλλες διατάξεις».
- Ν. 3693/2008 (ΦΕΚ 174 Α/25.8.2008) «Εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 2006/43/ΕΚ περί υποχρεωτικών ελέγχων των ετήσιων και των ενοποιημένων λογαριασμών, για την τροποποίηση των Οδηγιών 78/660/ΕΟΚ και 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου και για την κατάργηση της Οδηγίας 84/253/ΕΟΚ του Συμβουλίου και άλλες διατάξεις».
- Υ.Α. 29580/940/2009 (ΦΕΚ 1245/24.6.2009) «Ανάθεση των επαγγελματικών εξετάσεων και των ειδικών επαγγελματικών εξετάσεων του άρθρου 7 του Ν. 3693/2008».

Προϋποθέσεις αδειοδότησης

Σύμφωνα με τα άρθρα 3 και 16 του Ν. 3693/2008, για τη χορήγηση της άδειας Νόμιμου Ελεγκτή (πρώην Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή) πρέπει ο υποψήφιος να έχει σωρευτικά τις εξής προϋποθέσεις:

- Επιτυχής ολοκλήρωση του θεσπισμένου βαθμού εκπαίδευσης (δευτεροβάθμια) για την εισαγωγή σε εκπαιδευτικό ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης.
- Επιτυχής ολοκλήρωση των επαγγελματικών εξετάσεων κατά τα άρθρα 7-9 του Ν. 3693/2008 ή των ειδικών επαγγελματικών εξετάσεων κατά το άρθρο 12 του Ν. 3693/2008, κατά τους ειδικότερους ορισμούς της κανονιστικής πράξης υπ' αριθμ. 0001/09 (Υ.Α. 29580/940/2009, ΦΕΚ 1245/24.6.2009).

- Συμπλήρωση τριετούς πρακτικής άσκησης, εφόσον είναι πτυχιούχος Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι. και εξαετούς στις λοιπές περιπτώσεις. Τα δύο τουλάχιστον έτη της άσκησης πραγματοποιούνται υπό την εποπτεία νόμιμου ελεγκτή που έχει λάβει επαγγελματική άδεια σε οποιοδήποτε κράτος-μέλος της Ε.Ε. Η επάρκεια του περιεχομένου της πρακτικής άσκησης, καθώς και η επάρκεια της εποπτείας προσώπων που αναλαμβάνουν την εποπτεία των ασκούμενων κρίνεται από την Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (Ε.Λ.Τ.Ε.).
- Συνδρομή των απαιτούμενων κριτηρίων εντιμότητας κατά το άρθρο 4 του Ν. 3693/2008. Όταν δικαιούχος της άδειας είναι ελεγκτικό γραφείο, απαιτείται επιπρόσθετα η συνδρομή των προϋποθέσεων της παρ. 4 του άρθρου 3 του Ν. 3693/2008.

Θεσμικό πλαίσιο

Οι νόμιμοι ελεγκτές εποπτεύονται από την Ε.Λ.Τ.Ε., η οποία έχει συσταθεί με το Ν. 3148 (ΦΕΚ 136 Α/2003) ως Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου. Η Ε.Λ.Τ.Ε. έχει αναλάβει όλες τις αρμοδιότητες του Σώματος Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.)². Οι επαγγελματικές εξετάσεις τελούν υπό την εποπτεία και τον έλεγχο της Ε.Λ.Τ.Ε., ενώ η οργάνωση και η διεξαγωγή τους ανατίθεται στο Σ.Ο.Ε.Λ. και διέπεται από τις σχετικές διατάξεις του κανονισμού εξετάσεων του εν λόγω φορέα. Όλες οι πράξεις του Σ.Ο.Ε.Λ. υποβάλλονται στην Ε.Λ.Τ.Ε. η οποία ασκεί έλεγχο νομιμότητας. Η Ε.Λ.Τ.Ε. είναι η αρμόδια αρχή για τη χορήγηση άδειας άσκησης επαγγέλματος στους νόμιμους ελεγκτές και στα ελεγκτικά γραφεία.

Η ανάθεση του τακτικού ελέγχου μιας οικονομικής μονάδας σε συγκεκριμένο νόμιμο ελεγκτή γίνεται για μια διαχειριστική χρήση και δεν μπορεί να επαναλαμβάνεται για περισσότερες από 5 συνεχείς ή διακεκομμένες χρήσεις

---

² Το Σ.Ο.Ε.Λ. ιδρύθηκε με το Π.Δ. 226/1992 κατά νομοθετική εξουσιοδότηση του άρθρου 75 του Ν. 1969/1991. Το Π.Δ. 226/1992 τροποποιήθηκε με το Π.Δ. 121/1993 (ΦΕΚ 53Α), το άρθρο 18 του Ν. 2231/1994, το άρθρο 3 του Ν. 2257/1994, το Π.Δ. 341/1997 (ΦΕΚ 232Α) και το άρθρο 38 του Ν. 2733/1999. Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Π.Δ. 226/1992 η σύσταση και λειτουργία του Σ.Ο.Ε.Λ. αποβλέπει στην άσκηση του ελέγχου της οικονομικής διαχείρισης των πάσης φύσεως δημοσίων και ιδιωτικών οργανισμών και επιχειρήσεων ή εκμεταλλεύσεων, ανεξαρτήτως της νομικής τους μορφής (ιδρύματος, εταιρείας ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου), από πρόσωπα με αυξημένα επαγγελματικά προσόντα, που ασκούν το έργο τους με διαφάνεια και υπευθυνότητα, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η εγκυρότητα και αξιοπιστία των πορισμάτων των διενεργουμένων ελέγχων, σύμφωνα με τα διεθνώς αναγνωρισμένα ελεγκτικά πρότυπα και τους όρους που τίθενται από την εσωτερική και την κοινοτική νομοθεσία.

που λήγουν ύστερα από την 30^η Ιουνίου 1997, εκτός αν έχει παρέλθει τριετία από την έκδοση του τελευταίου πιστοποιητικού ελέγχου του στη μονάδα αυτή. Κατ' εξαίρεση το Εποπτικό Συμβούλιο μπορεί να εγκρίνει το διορισμό του ίδιου νόμιμου ελεγκτή για μία επιπλέον χρήση, εφόσον κρίνει την παράταση αναγκαία.

Για το επάγγελμα του νόμιμου ελεγκτή δεν ισχύουν ποσοτικοί περιορισμοί πρόσβασης ή γεωγραφικοί περιορισμοί άσκησης. Με το Ν. 3693/2008 ενσωματώθηκε στην εσωτερική έννομη τάξη η Οδηγία 2006/43/ΕΚ περί υποχρεωτικών ελέγχων των ετήσιων και των ενοποιημένων λογαριασμών, για την τροποποίηση των Οδηγιών 78/660/ΕΟΚ και 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου και για την κατάργηση της Οδηγίας 84/253/ΕΟΚ του Συμβουλίου. Το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο συμπληρώνουν ο Ν. 3148/2003 και το Π.Δ. 226/1992.

Η παρ. 6 του άρθρου 18 του Ν. 2231/1994 προέβλεπε περιορισμούς που συνίσταντο στην ύπαρξη ελάχιστου υποχρεωτικού ωρομισθίου. Ειδικότερα, το Εποπτικό Συμβούλιο του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών-Λογιστών με γενικές ή ειδικές αποφάσεις καθόριζε ελάχιστες ώρες πραγματοποίησης του κάθε υποχρεωτικού ελέγχου, το ελάχιστο ενιαίο ωρομίσθιο και το ανώτατο όριο ετήσιας απασχόλησης του νόμιμου ελεγκτή και του βοηθητικού ελεγκτικού προσωπικού του. Η ανάληψη οποιουδήποτε τακτικού ελέγχου γινόταν με την προϋπόθεση ότι η αμοιβή του συγκεκριμένου ελέγχου δεν υπερβαίνει το 1/10 του συνόλου των εσόδων που πραγματοποίησε η εκλεγόμενη εταιρεία ή κοινοπραξία κατά τη διάρκεια της προηγούμενης δωδεκάμηνης διαχειριστικής χρήσης³.

Με το άρθρο 8 του Ν. 3919/2011 καταργείται η δυνατότητα προσδιορισμού ελαχίστων αμοιβών, ώστε η αμοιβή για τις εργασίες των νομίμων ελεγκτών και των ελεγκτικών γραφείων να καθορίζεται με συμφωνία μερών, στα πλαίσια του ελεύθερου ανταγωνισμού (Αιτιολογική έκθεση του Ν. 3919).

Σύμφωνα με την Αιτιολογική έκθεση του Ν. 3919 κρίνεται αναγκαίο να διατηρηθεί η αρμοδιότητα προς καθορισμό, με γενικές ή ειδικές αποφάσεις, των ελαχίστων αναγκαιών ωρών εργασίας, που ασκείται πλέον από το Διοικητικό Συμβούλιο της Ε.Λ.Τ.Ε. μετά από πρόταση του Εποπτικού Συμβουλίου του Σ.Ο.Ε.Λ. Για τον προσδιορισμό των ελαχίστων αναγκαιών ωρών εργασίας για τη διενέργεια του υποχρεωτικού ελέγχου, ορίζονται ενδεικτικά ληπτέα υπόψη

---

³ Ως σύνολο εσόδων της προηγούμενης δωδεκάμηνης διαχειριστικής χρήσης λαμβάνεται το γινόμενο του συνόλου της ανώτατης επιτρεπόμενης ετήσιας απασχόλησης των νομίμων ελεγκτών και του βοηθητικού ελεγκτικού προσωπικού της, επί το εκάστοτε ισχύον ενιαίο ωρομίσθιο της ίδιας εταιρείας ή κοινοπραξίας ελεγκτών.

νόμιμα κριτήρια, που ανάγονται στην κατηγορία μονάδων ή στη συγκεκριμένη μονάδα όπου διενεργείται ο έλεγχος, με δεδομένες τις συναπτόμενες προς την ιδιαιτερότητα αυτής απαιτήσεις επαρκούς και ποιοτικού ελέγχου.

Επίσης, σύμφωνα με την ίδια έκθεση κρίνεται αναγκαίο να διατηρηθεί η αρμοδιότητα προς προσδιορισμό, με ίδια διαδικασία, ανωτάτου ορίου ετήσιας απασχόλησης ανά νόμιμο ελεγκτή που διενεργεί τον έλεγχο, με δυνατότητα διαφοροποίησης των ωρών αυτών ανάλογα με την κατεχόμενη ιδιότητα (ορκωτός ελεγκτής, επίκουρος ελεγκτής, δόκιμος ελεγκτής ή ασκούμενος ελεγκτής) και την αντίστοιχη προς αυτήν εμπειρία. Και αυτό προς διασφάλιση της επάρκειας και της ποιότητας των διενεργούμενων ελέγχων και με δεδομένες τις συναπτόμενες προς αυτές χρονικές απαιτήσεις.

Με το άρθρο 8 παρ. 3 τροποποιούνται οι περ. β και γ της παρ. 3 του άρθρου 18 του Π.Δ. 226/1992. Έτσι, η προβλεπόμενη χρηματική ποινή εκφράζεται ως απόλυτο αριθμητικό μέγεθος, αποσυνδέεται από τις καταργούμενες πλέον ελάχιστες αμοιβές και συνδέεται με τη βαρύτητα της παράβασης και την ενδεχόμενη υποτροπή.

Με το άρθρο 8 παρ. 4 καταργείται η απαγόρευση μείωσης των ελαχίστων αμοιβών που προβλέπεται στην παρ. 6 του άρθρου 18 του Π.Δ. 226/1992 και τίθεται ανεξαιρέτως η αρχή του καθορισμού της αμοιβής για τη διενέργεια κάθε είδους ελέγχου με ελεύθερη συμφωνία των μερών. Περαιτέρω, επιτρέπεται η ανάρτηση ενδεικτικών ωριαίων αμοιβών και κριτηρίων υπολογισμού αυτών από νόμιμο ελεγκτή ή ελεγκτικό γραφείο στο διαδικτυακό του τόπο.

Με το άρθρο 8 παρ. 5 τροποποιείται η περ. β της παρ. 2 του άρθρου 20 του Π.Δ. 226/1992 και η διαπραγμάτευση της αμοιβής υποχρεωτικού ελέγχου παύει να αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα.

Τέλος, ο Ν. 3919/2011 με το άρθρο 9 παρ. 1 ορίζει ότι μετά την πάροδο δύο ετών από την έναρξη ισχύος του Ν. 3919 παύει να ισχύει η παρ. 6 του άρθρου 18 του Ν. 2231/1994, που προέβλεπε περιορισμούς που συνίσταντο στην ύπαρξη ελάχιστου υποχρεωτικού ωρομισθίου. Επίσης, σύμφωνα με το ίδιο άρθρο καταργείται η περ. γ της παρ. 5 του άρθρου 75 του Ν. 1969/1991, δηλαδή η μη διαπραγμάτευση της αμοιβής μεταξύ ελεγκτή και ελεγχόμενου.

1.2.6. Λογιστές-φοροτεχνικοί

Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει το επάγγελμα του Λογιστή-Φοροτεχνικού είναι ο Ν. 2515/1997 (ΦΕΚ 154Α), το Π.Δ. 340/1998 (ΦΕΚ 228Α/6.10.1998),

όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 2771/1999, το άρθ. 38 του Ν. 2873/2000, το άρθ. 17 του Ν. 3470/2006, το άρθ. 17 του Ν. 3842/2010, το άρθ. 10 του Ν. 3912/2011 και η Υ.Α. ΠΟΛ. 1166/2011. Έργο των λογιστών-φοροτεχνικών είναι η ορθή εφαρμογή των λογιστικών αρχών, προτύπων και σχεδίων γενικών και κλαδικών, η εποπτεία και η εφαρμογή διαδικασιών για τον προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης και των αναλογούντων φόρων, η ενημέρωση και η τήρηση των φορολογικών βιβλίων, η κατάρτιση και η υπογραφή οικονομικών καταστάσεων, ισολογισμών και αποτελεσμάτων χρήσεως επιχειρήσεων και οργανισμών, η σύνταξη, υπογραφή και υποβολή φορολογικών δηλώσεων, συμπληρωματικών και στατιστικών στοιχείων προς τις Δημόσιες Υπηρεσίες καθώς και μισθολογικών καταστάσεων, ασφαλιστικών εισφορών και προγραμμάτων εργασίας.

Για την άσκηση του επαγγέλματος του λογιστή-φοροτεχνικού απαιτείται ειδική άδεια η οποία χορηγείται από την Κεντρική Διοίκηση του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (Ο.Ε.Ε.) ή την αρμόδια Τοπική Διοίκηση Περιφερειακού Τμήματος του Ο.Ε.Ε. Στους κατόχους της ως άνω αδείας χορηγείται δελτίο επαγγελματικής ταυτότητας, το οποίο μέχρι πρότινος έπρεπε να ανανεώνεται κατ' έτος (προκειμένου να ισχύει η άδεια), και στοίχιζε από 29€ μέχρι 60€ ανάλογα με την τάξη που ανήκει ο κάτοχός της. Η άδεια ασκήσεως επαγγέλματος χορηγούνταν μόνο σε φυσικά πρόσωπα και διακρίνεται σε άδεια Α', Β', Γ' και Δ' τάξεως. Η χορήγησή της εξαρτάται από τον τίτλο του πτυχίου του υποψηφίου, το είδος και τη διάρκεια της προϋπηρεσίας και από τη λήψη πιστοποιητικού παρακολούθησης επιμορφωτικών σεμιναρίων σε λογιστικά και φορολογικά θέματα που διοργανώνει το Ο.Ε.Ε.

Το περιεχόμενο της επαγγελματικής δραστηριότητας των λογιστών-φοροτεχνικών κατά κατηγορία αδείας καθορίζεται ως ακολούθως:

1. Οι κάτοχοι αδείας Δ' τάξης συντάσσουν φορολογικές δηλώσεις και διενεργούν λογιστικές και φοροτεχνικές εργασίες επιτηδευματιών τηρούντων βιβλία Α' κατηγορίας του Κ.Β.Σ., καθώς και επιτηδευματιών τηρούντων βιβλία Β' κατηγορίας των οποίων τα ετήσια ακαθάριστα έσοδα δεν υπερβαίνουν το 10% του προβλεπόμενου ορίου βιβλίων Β' κατηγορίας.
2. Οι κάτοχοι αδείας Γ' τάξης διενεργούν κάθε είδους λογιστικές και φοροτεχνικές εργασίες επιτηδευματιών τηρούντων βιβλία Α' και Β' κατηγορίας του Κ.Β.Σ.
3. Οι κάτοχοι αδείας Β' τάξης διενεργούν κάθε είδους λογιστικές και φοροτεχνικές εργασίες επιτηδευματιών τηρούντων βιβλία Α', Β' κατηγορίας καθώς

και επιτηδευματιών τηρούντων βιβλία Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ. των οποίων τα ετήσια ακαθάριστα έσοδα δεν υπερβαίνουν το όριο της Β' κατηγορίας προσαυξημένο κατά ποσοστό 40%.

4. Οι κάτοχοι αδειάς Α' τάξης διενεργούν κάθε είδους λογιστικές και φοροτεχνικές εργασίες επιτηδευματιών ανεξαρτήτως ορίου ετησίων ακαθάριστων εσόδων.

Σύμφωνα με γνωμοδότηση της Επιτροπής Ανταγωνισμού υπ' αρ. 15/VI/2012 (ΦΕΚ 364B/17.2.2012) προτείνεται:

1. Η μη διατήρηση του νομικού καθεστώτος της προηγούμενης διοικητικής άδειας άσκησης του επαγγέλματος λογιστή-φοροτεχνικού, καθώς δεν συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις παροχής εξαίρεσης κατά τα προβλεπόμενα στο Ν. 3919/2011.
2. Η μη διατήρηση του νομικού καθεστώτος της προηγούμενης διοικητικής άδειας για την έναρξη λειτουργίας γραφείου παροχής υπηρεσιών λογιστή-φοροτεχνικού, καθώς δεν συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις παροχής εξαίρεσης κατά τα προβλεπόμενα στο Ν. 3919/2011.
3. Η κατάργηση της υποχρέωσης πιστοποίησης των λογιστών-φοροτεχνικών, όπως προβλέπεται από την Υ.Α. ΠΟΛ. 1166/2011.
4. Η επανεξέταση του συστήματος διεξαγωγής σεμιναρίων προαγωγής σε ανώτερη τάξη, με στόχο την αποτροπή τυχόν ποσοτικών φραγμών εισόδου ή άλλων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού.
5. Να προβλεφθεί ρητά ότι το επάγγελμα του λογιστή-φοροτεχνικού δύναται να ασκήσουν πτυχιούχοι των ελληνικών ανωτάτων οικονομικών σχολών, πτυχιούχοι ισότιμων οικονομικών σχολών του εξωτερικού και όσοι πληρούν τις προϋποθέσεις αναγνώρισης επαγγελματικών προσόντων του Π.Δ. 38/2012, μη μέλη του Ο.Ε.Ε.

Σύμφωνα με εγκύκλιο στις 23.2.2012 για την άσκηση του Λογιστή-Φοροτεχνικού καταργείται η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας. Η απαιτούμενη διαδικασία περιλαμβάνει την υποβολή αναγγελίας έναρξης άσκησης του επαγγέλματος στο Ο.Ε.Ε. και αντί της άδειας χορηγείται στον αιτούντα επαγγελματική ταυτότητα. Το Ο.Ε.Ε. μετά τη λήψη των απαιτούμενων δικαιολογητικών που ορίζει το Π.Δ. 340/1998 προβαίνει στις προβλεπόμενες διαδικασίες και ελέγχους με σκοπό τη διαπίστωση συνδρομής όλων των απαραίτητων προϋποθέσεων για τη νόμιμη άσκηση του επαγγέλματος του Λογιστή-Φοροτεχνικού.

Η όλη διαδικασία θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί εντός τριών μηνών, αφού μετά την παρέλευση του τριμήνου ο αιτών μπορεί να ασκήσει το επάγγελμα ελεύθερα. Σχετικά με το σύστημα διεξαγωγής των σεμιναρίων προαγωγής σε ανώτερη τάξη αναμένεται δευτερεύουσα νομοθεσία, προκειμένου να είναι συμβατή με τη γνωμοδότηση της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Επιπλέον, με την εγκύκλιο προβλέπεται ότι τα φυσικά πρόσωπα δεν είναι απαραίτητο να είναι μέλη του Ο.Ε.Ε. προκειμένου να ασκούν το επάγγελμα του λογιστή-φοροτεχνικού, αρκεί να κατέχουν πτυχίο ελληνικών ανωτάτων οικονομικών σχολών ή να είναι πτυχιούχοι ισότιμων σχολών του εξωτερικού ή να πληρούν τις προϋποθέσεις επαγγελματικών προσόντων που αναφέρονται στο Π.Δ. 38/2010. Τέλος, όσον αφορά τις ανώνυμες εταιρείες δεν απαιτείται κατοχή άδειας λογιστή-φοροτεχνικού από τους μετόχους.

Επειδή η προηγούμενη εγκύκλιος περιοριζόταν στα φυσικά πρόσωπα και ήταν ελλιπής όσον αφορά τις εταιρείες, στις 13 Ιουνίου 2012 εκδόθηκε νέα εγκύκλιος που ουσιαστικά αναφέρει εκ νέου ό,τι και η προηγούμενη αλλά επιπροσθέτως εξειδικεύει την εφαρμογή του άρθρου 2 του Ν. 3919/2011 και στις εταιρικές μορφές πλέον των φυσικών προσώπων. Ο κανόνας που ισχύει τόσο για τις κεφαλαιουχικές εταιρείες (ανώνυμες εταιρείες και εταιρείες περιορισμένης ευθύνης) όσο και για τις προσωπικές (ομόρρυθμες και ετερόρρυθμες εταιρείες) αλλά και για ενδεχόμενες νέου τύπου εταιρείες είναι ότι: *«ο διαχειριστής και τα πρόσωπα που είναι επιφορτισμένα με τη διοίκηση και τη διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων είτε από το καταστατικό είτε από το Νόμο, πρέπει να είναι εφοδιασμένα με επαγγελματική ταυτότητα, με ετήσια ανανέωσή της, με την οποία και πιστοποιούνται από το Ο.Ε.Ε τα κριτήρια για την άσκηση του επαγγέλματος του Λογιστή-Φοροτεχνικού»*. Επιπλέον, όπως και από την προηγούμενη εγκύκλιο η άδεια γίνεται αναγγελία, για την οποία απαιτείται η έκδοση επαγγελματικής ταυτότητας, που ανανεώνεται κάθε έτος και θα ζητείται και από την εφορία προκειμένου να γίνει η έναρξη επιτηδεύματος. Τέλος, αναμένεται η έκδοση δευτερεύουσας νομοθεσίας που θα καθορίζει το σύστημα διεξαγωγής σεμιναρίων προαγωγής σε ανώτερη βαθμίδα προκειμένου να είναι συμβατό με τη γνωμοδότηση της Επιτροπής Ανταγωνισμού καθώς και η έκδοση προεδρικού διατάγματος προκειμένου το επάγγελμα του λογιστή-φοροτεχνικού να εξαιρεθεί από την πλήρη απελευθέρωση, όπως προβλέπεται από τον Ν. 3919/2011.

Εσχάτως, ο Ν. 4093/2011 και οι συμπληρωματικές του πράξεις νομοθετικού περιεχομένου επιφέρουν τις παρακάτω αλλαγές στο επάγγελμα του λογιστή-φοροτεχνικού:

1. Η απόφαση του Ο.Ε.Ε. για τη χορήγηση της επαγγελματικής ταυτότητας ή για την απαγόρευση της άσκησης του επαγγέλματος του λογιστή-φοροτεχνικού εκδίδεται εντός ενός μηνός από την ημερομηνία της αναγγελίας και της πλήρους υποβολής των προβλεπομένων νομίμων δικαιολογητικών. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία του ενός μηνός από την ημερομηνία της αναγγελίας και της πλήρους υποβολής των προβλεπομένων νομίμων δικαιολογητικών, η άσκηση του επαγγέλματος επιτρέπεται αυτοδικαίως με την επίδειξη του αντιγράφου της αναγγελίας και αποδεικνύεται αυτομάτως η επαγγελματική ιδιότητα του λογιστή-φοροτεχνικού. Σε περίπτωση απαγόρευσης της άσκησης του επαγγέλματος λογιστή-φοροτεχνικού, το Ο.Ε.Ε. ενημερώνει εγγράφως τον ενδιαφερόμενο, γνωστοποιώντας τους λόγους της απαγόρευσης. Η ίδια προθεσμία ισχύει και για τα νομικά πρόσωπα που θα δηλώσουν έναρξη επιχείρησης λογιστικών και φοροτεχνικών υπηρεσιών.
2. Το Ο.Ε.Ε. μπορεί οποτεδήποτε, ακόμη και μετά την παρέλευση ενός μηνός από την αναγγελία, να απαγορεύσει την άσκηση του επαγγέλματος και να προβεί στην αφαίρεση της επαγγελματικής ταυτότητας, αν διαπιστώσει ότι δεν πληρούνται οι νόμιμες προϋποθέσεις για την άσκηση του επαγγέλματος του λογιστή-φοροτεχνικού.
3. Ο λογιστής-φοροτεχνικός υποχρεούται να υποβάλει στο Ο.Ε.Ε., εντός του πρώτου διμήνου κάθε έτους, υπεύθυνη δήλωση, στην οποία θα δηλώνει ότι ασκεί το επάγγελμα του λογιστή-φοροτεχνικού, ότι δεν έχει καταδικασθεί αμετακλήτως για τα αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 14 του Π.Δ. 340/1998, ότι δεν έχει υποπέσει σε πειθαρχικό παράπτωμα σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας λογιστών-φοροτεχνικών και ότι έχει παρακολουθήσει όλη την αναγκαία εκπαίδευση που αντιστοιχεί στο επίπεδο της επαγγελματικής του κατάταξης, η οποία παρέχεται από το Ο.Ε.Ε. Αν δεν καταθέσει την υπεύθυνη δήλωση εντός του πρώτου διμήνου, δεν εντάσσεται στο Μητρώο λογιστών-φοροτεχνικών του Ο.Ε.Ε. Η πρόσβαση στο συγκεκριμένο αρχείο θα αποκαθίσταται με την κατάθεση της υπεύθυνης δήλωσης. Το Ο.Ε.Ε. ελέγχει το περιεχόμενο της εν λόγω δήλωσης, ενημερώνει αυτόματα το Μητρώο Λογιστών-Φοροτεχνικών και εκδίδει ειδική πράξη σε όσους αυτοδίκαια έχουν εκπέσει λόγω της μη τήρησης της προβλεπόμενης διαδικασίας.
4. Για την έκδοση της επαγγελματικής ταυτότητας και την υποβολή της υπεύθυνης δήλωσης απαιτείται η καταβολή δικαιωμάτων υπέρ του Ο.Ε.Ε, το ύψος των οποίων καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και Οικονομικών.

Η ιδιότητα του μέλους του Ο.Ε.Ε. δεν αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση του επαγγέλματος του λογιστή-φοροτεχνικού μετά την 1.1.2014.

5. Προκειμένου για Νομικά πρόσωπα παροχής λογιστικών και φοροτεχνικών υπηρεσιών, κάθε πρόσωπο μπορεί να συμμετέχει ως εταίρος ή και ως νόμιμος εκπρόσωπος, αλλά και να είναι εξουσιοδοτημένο να υπογράψει για λογαριασμό τους πράξεις που ανάγονται στο αντικείμενο εργασιών του Λογιστή-Φοροτεχνικού αρκεί να είναι υποχρεωτικά κάτοχος της επαγγελματικής ιδιότητας του Λογιστή-Φοροτεχνικού.»

Συνοψίζοντας, θα πρέπει να επισημάνουμε ορισμένα πράγματα:

- i. Η διαδικασία της αναγγελίας για το επάγγελμα του λογιστή καθίσταται πλέον πολύ γρήγορη, αφού το Ο.Ε.Ε. υποχρεούται να απαντήσει εντός ενός μήνα.
- ii. Αν και η ανανέωση της επαγγελματικής ταυτότητας καταργείται, ο λογιστής θα πρέπει ετησίως να καταθέτει υπεύθυνη δήλωση στο Ο.Ε.Ε. έναντι κάποιου ποσού.
- iii. Από 1.1.2014 δεν είναι υποχρεωτική η εγγραφή στο Ο.Ε.Ε. προκειμένου να ασκήσει κάποιος το επάγγελμα του λογιστή. Αυτό βέβαια δε σημαίνει ότι δεν πρέπει να είναι ο λογιστής εγγεγραμμένος σε κάποιο άλλο επιμελητήριο. Με τα υφιστάμενα υποχρεούται να καταθέσει ενημερότητα από το οικείο επιμελητήριο ότι είναι ταμειακώς εντάξει προκειμένου να μπορεί να θεωρήσει με βάση τις διατάξεις του ΚΒΣ.

1.2.7. Ορκωτοί εκτιμητές

Το Σώμα Ορκωτών Εκτιμητών (Σ.Ο.Ε.) ιδρύθηκε με το άρθρο 15 του Ν. 820/1978, Π.Δ. 279/1979 και Π.Δ. 140/1990 όπως τροποποιήθηκαν μεταγενέστερα. Σκοπός του Σ.Ο.Ε. είναι η εκτίμηση της αγοραίας αξίας των παρακάτω περιουσιακών στοιχείων, εφόσον αυτά αποτελούν αντικείμενο φορολογίας:

- των ακινήτων και εμπραγμάτων σε αυτά δικαιωμάτων,
- των μη-εισηγμένων στο Χρηματιστήριο μετοχών και των λοιπών τίτλων,
- κινητών αξιών Α.Ε., ή συμμετοχών σε εταιρείες ή συνεταιρισμούς,
- αντικειμένων μεγάλης αξίας, όπως έργων τέχνης, συλλογών κλπ.

Μέλη του Σ.Ο.Ε. είναι οι ορκωτοί εκτιμητές, οι βοηθοί ορκωτοί εκτιμητές Α΄ Τάξεως και οι βοηθοί ορκωτοί εκτιμητές. Ο αριθμός των ορκωτών και των

Α΄ τάξης ορίζεται σε τριάντα. Για το διορισμό στη θέση του ορκωτού εκτιμητή απαιτούνται: α) ελληνική ιθαγένεια, β) ήθος και ιδιωτικός και δημόσιος βίος ανεπίληπτος, γ) Πτυχίο Ε.Μ.Π. ή ισοτίμου σχολής, οικονομικής ή βιομηχανικής σχολής, πολιτικών επιστημών, ή ισοτίμου αλλοδαπής, δ) 12 χρόνια εμπειρία σχετική με το αντικείμενο ή ισόχρονη προϋπηρεσία στο Δημόσιο, ε) γνώση ξένης γλώσσας. Ο διορισμός γίνεται με απόφαση του εποπτικού συμβουλίου έπειτα όμως από απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου.

Σύμφωνα με σχέδιο Π.Δ. για την «απελευθέρωση του επαγγέλματος του Ορκωτού Εκτιμητή» θεσπίζονται διαδικασίες με τις οποίες οποιοσδήποτε πολίτης της Ε.Ε. έχει τα απαιτούμενα προσόντα (εφόσον ακολουθήσει τις προβλεπόμενες από το σχέδιο Π.Δ. διαδικασίες) γίνεται μέλος του Σ.Ο.Ε. Επίσης μέσω του Π.Δ. η απελευθέρωση του επαγγέλματος επιτυγχάνεται με την ελεύθερη επιλογή από τον ενδιαφερόμενο του ορκωτού εκτιμητή, μέλους του Σ.Ο.Ε. και με την ελεύθερη διαπραγμάτευση της σχετικής αμοιβής μεταξύ του ενδιαφερομένου για τη διενέργεια εκτίμησης και του ορκωτού εκτιμητή.

Γνωμοδότηση υπ' αρ. 16/VI/2012 της Επιτροπής Ανταγωνισμού προτείνει τη μη υιοθέτηση των περιορισμών που αφορούν στην πρόσβαση και άσκηση του επαγγέλματος του Ορκωτού Εκτιμητή, όπως αναφέρονται στις διατάξεις του άρθ. 1 παρ. 1 του σχεδίου Π.Δ. και συνίστανται, κυρίως, στον καθορισμό συγκεκριμένου αριθμού ατόμων τα οποία δύνανται να ασκούν το επάγγελμα, στην απαγόρευση άσκησης του επαγγέλματος από νομικά πρόσωπα και από υπηκόους άλλων κρατών-μελών, στον καθορισμό αμοιβών και στην ύπαρξη αποκλειστικότητας στην άσκηση των δραστηριοτήτων του ορκωτού εκτιμητή, καθώς δεν συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις παροχής εξαίρεσης.

Εγκύκλιος του Υπουργείου Οικονομικών στις 28/2/2012 καταργεί το σύνολο των περιορισμών που υπήρχαν στο επάγγελμα του ορκωτού εκτιμητή και έρχονται σε αντίθεση με το άρθρο 2 του Ν. 3919/2011. Ειδικότερα, καταργούνται περιορισμοί που είχαν να κάνουν με τον αριθμό των ορκωτών εκτιμητών και την εκτίμηση από διοικητική αρχή για την ύπαρξη πραγματικής ανάγκης ως προς την αδειοδότηση. Επίσης καταργούνται περιορισμοί στην εταιρική μορφή που μπορεί να έχει η δραστηριότητα του ορκωτού εκτιμητή, την ύπαρξη αποκλειστικότητας στην άσκηση των δραστηριοτήτων του ορκωτού εκτιμητή καθώς και στις αμοιβές. Επιπροσθέτως, με την ίδια εγκύκλιο αίρεται η απαίτηση διοικητικής άδειας και θεσπίζεται η διαδικασία αναγγελίας έναρξης, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 3 του Ν. 3919/2011. Ο Ν. 4093/2012 ενδυναμώνει τις προηγούμενες εγκυκλίους προσδιορίζοντας σαφώς ότι το επάγγελμα του ορκωτού εκτιμητή

μπορεί να ασκηθεί από οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο και ο αριθμός τους είναι απεριόριστος. Επίσης, ο καθορισμός της αμοιβής γίνεται πλέον ελεύθερα με κοινή συμφωνία των δύο μερών. Συνοπτικά το επάγγελμα του ορκωτού εκτιμητή φαίνεται να είναι πλήρως εναρμονισμένο με το Ν. 3919/2011.

1.2.8. Εκτελωνιστές

Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει το επάγγελμα των εκτελωνιστών είναι κυρίως ο Ν. 718/1977 (ΦΕΚ Α304/1977) «Περί Εκτελωνιστών» και ο Ν. 2960/2001 (ΦΕΚ Α265/2001) «Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας». Ο εκτελωνιστής είναι φυσικό πρόσωπο, το οποίο έχει πτυχίο εκτελωνιστή και άδεια ασκήσεως επαγγέλματος εκτελωνιστή, αναλαμβάνει δε την κατ' επάγγελμα διενέργεια εκτελωνιστικών εργασιών για λογαριασμό και ως αντιπρόσωπος του δικαιούχου του εμπορεύματος. Οι εκτελωνιστικές εργασίες είναι οι πάσης φύσεως διατυπώσεις, που απαιτούνται κατά τις κείμενες διατάξεις και κανονισμούς, ενώπιον των τελωνειακών αρχών για τη διακίνηση αλλοδαπών και εγχώριων εμπορευμάτων. Την εποπτεία επί των εκτελωνιστών ασκεί ο εκάστοτε Υπουργός Οικονομικών.

Για την απόκτηση πτυχίου εκτελωνιστή ο υποψήφιος λαμβάνει μέρος σε γραπτό διαγωνισμό δεδομένου ότι: α) διαθέτει ελληνική ιθαγένεια και απολυτήριο εξατάξιου Γυμνασίου ή Λυκείου ή ισότιμης σχολής της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, β) έχει εκπληρώσει τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις και είναι μεταξύ 21 και 40 ετών, γ) δεν έχει καταδικαστεί, ούτε βρίσκεται σε πτώχευση, δικαστική αντίληψη ή απαγόρευση, δ) δεν έχει χάσει την ιδιότητα του εκτελωνιστή ή ασκούμενου εκτελωνιστή και δεν του έχει αφαιρεθεί ή ανακληθεί η άδεια ασκήσεως επαγγέλματος. Οι επιτυχόντες στο διαγωνισμό λαμβάνουν πτυχίο εκτελωνιστή και υποχρεούνται σε πρακτική άσκηση δύο ετών ή έξι μηνών αν διαθέτουν πτυχίο Α.Ε.Ι. ή ισότιμο αλλοδαπής. Η απόκτηση της άδειας ασκήσεως επαγγέλματος συντελείται εντός τετραετίας από τη λήψη του πτυχίου του εκτελωνιστή.

Ο διαγωνισμός για την απόκτηση πτυχίου εκτελωνιστή διενεργείται ανά τελωνειακή περιφέρεια, μία φορά ανά τρία έτη. Με απόφαση του Υπουργείου Οικονομικών ορίζεται ο αναγκαίος αριθμός των εκτελωνιστών σε κάθε τελωνειακή περιφέρεια, αφού ζητηθεί και η γνώμη του συλλόγου εκτελωνιστών της τελωνειακής περιφέρειας.

Οι εκτελωνιστές έχουν την επαγγελματική τους έδρα στην πόλη όπου εδρεύει τελωνείο συγκεκριμένης τελωνειακής περιφέρειας και μπορούν να ασκήσουν το επάγγελμά τους σε οποιοδήποτε τελωνείο της περιφέρειας αυτής.

Το Υπουργείο Οικονομικών με εγκύκλιο του στις 20/2/2012 ορίζει ότι πλέον για την άσκηση του επαγγέλματος του εκτελωνιστή απαιτείται αναγγελία έναρξης άσκησης του ενδιαφερόμενου στην αρχή από όπου έλαβε το πτυχίο του και περιγράφει με λεπτομέρεια τη διαδικασία και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά. Οι διοικητικές αρχές εντός τριών μηνών θα πρέπει να γνωστοποιήσουν ενδεχόμενη αρνητική απάντηση. Το περίεργο είναι ότι αν και αντικαθίσταται η αδειοδότηση από την αναγγελία έναρξης, όπως ορίζει το άρθρο 3 του Ν. 3919/2011, η διαδικασία απόκτησης πτυχίου εκτελωνιστή φαίνεται να συνεχίζει να υφίσταται ακριβώς ως είχε με όλες τις προϋποθέσεις και περιορισμούς που την χαρακτηρίζουν. Με δεύτερη εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομικών στις 22/3/2012 καταργούνται όλοι οι περιορισμοί που ίσχυαν για το επάγγελμα του εκτελωνιστή και έρχονταν σε αντίθεση με το άρθρο 2 του Ν. 3913/2011. Πιο συγκεκριμένα, καταργούνται οι γεωγραφικοί περιορισμοί στην άσκηση του επαγγέλματος, η δυνατότητα καθορισμού του αριθμού των εκτελωνιστών με υπουργική απόφαση καθώς και ο καθορισμός εισόδου στο επάγγελμα με κριτήριο τις τοπικές ανάγκες. Επιπλέον αίρεται ο περιορισμός για άσκηση του επαγγέλματος μόνο από φυσικά πρόσωπα ή από ομόρρυθμες εταιρείες εκτελωνιστών. Τέλος, καταργείται η δυνατότητα θέσπισης με υπουργική απόφαση ανώτατων και κατώτατων ορίων αμοιβών των εκτελωνιστών.

Με το Ν. 4093/2012 αναδιοργανώνεται και επικαιροποιείται το επάγγελμα του εκτελωνιστή και συγχρόνως ισχυροποιούνται οι προηγούμενες υπουργικές εγκύκλιοι, αφού δηλώνεται ρητά η κατάργηση των άρθρων του Ν. 718/1977 που έρχονται σε αντίθεση με το Ν. 3919/2011. Επίσης, το πτυχίο του εκτελωνιστή μετονομάζεται σε πιστοποίηση επάρκειας εκτελωνιστή και ο διαγωνισμός για την απόκτησή του θα διενεργείται κάθε έτος. Επιπλέον, καταργούνται περιορισμοί σε σχέση με αυτούς που έχουν τη δυνατότητα να λάβουν μέρος στο διαγωνισμό για την απόκτηση της επαγγελματικής επάρκειας όπως: 1) η απαραίτητη κατοχή απολυτηρίου στρατού, 2) ηλικιακό όριο μεταξύ 21 και 40 ετών, 3) η συμμετοχή στο διαγωνισμό μόνο από Έλληνες πολίτες. Ενώ πλέον με το Ν. 4093/2012 καταργείται η υποχρέωση να είναι οι εκτελωνιστές ελεύθεροι επαγγελματίες και να έχουν δικό τους γραφείο. Τέλος, οι εκτελωνιστές οφείλουν εντός του μηνός Ιανουαρίου κάθε έτους να υποβάλλουν υπεύθυνη δήλωση ότι δεν καταδικάστηκαν και ότι δεν έχουν παραπεμφθεί για αδικήματα σχετικά με το επάγγελμά τους, ενώ αν δεν την υποβάλουν η άδεια τους αναστέλλεται ωσότου την υποβάλουν.

Συνεπώς, το επάγγελμα του εκτελωνιστή φαίνεται ότι δεν διέπεται από περιορισμούς αντίθετους στο Ν. 3919/2011.

1.2.9. Αναλογιστές

Το Π.Δ. 56/1985 (ΦΕΚ 21Α/21.02.1985) καθορίζει τα απαιτούμενα προσόντα για την απόκτηση της άδειας του Αναλογιστή στην Ελλάδα. Ειδικότερα, για την άσκηση του επαγγέλματος του αναλογιστή απαιτείται άδεια, που παρέχεται εφόσον ο υποψήφιος κατέχει πτυχίο Α.Ε.Ι. ή μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών αναλογιστικής επιστήμης από ημεδαπό ή αλλοδαπό Α.Ε.Ι. ή είναι μέλος αλλοδαπής ένωσης αναλογιστών, και επιπλέον τριετής εμπειρία και επιτυχής ολοκλήρωση εξετάσεων, οι οποίες διοργανώνονται από κοινού από την Ένωση Αναλογιστών Ελλάδος και το κράτος.

Το Π.Δ. 56/1985 τροποποιήθηκε με το Π.Δ. 314/1999, με το οποίο θεσμοθετήθηκε η αναγνώριση των μελών αναλογιστικών ενώσεων της Ε.Ε. και προστέθηκαν νέα μαθήματα στις αναλογιστικές εξετάσεις, και με το Π.Δ. 126/2003 όπου επανακαθορίστηκε η ύλη που εξετάζεται στις αναλογιστικές εξετάσεις με βάση τις εξελίξεις στην αναλογιστική επιστήμη. Τα καθήκοντα και οι υποχρεώσεις του Υπεύθυνου Αναλογιστή των Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα περιγράφονται στο Π.Δ. 23/2005.

Ο αναλογιστής έχει ως κεντρικό αντικείμενο την ανάλυση και αποτίμηση των οικονομικών συνεπειών κινδύνων κάθε είδους. Χρησιμοποιεί τα μαθηματικά και τη στατιστική, καθώς και την οικονομική θεωρία προκειμένου να διερευνήσει, να μελετήσει και να ποσοτικοποιήσει τις οικονομικές επιπτώσεις αβέβαιων μελλοντικών γεγονότων. Οι αναλογιστές απασχολούνται κυρίως σε οργανισμούς των οποίων οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν, εμπλέκουν ή και πηγάζουν από τη διαχείριση οικονομικών κινδύνων. Ειδικότερα, κάθε ασφαλιστική επιχείρηση υποχρεούται κατά το άρθ. 55 του Ν. 400/1970 να δηλώνει τον υπεύθυνο αναλογιστή στην Τράπεζα της Ελλάδος (εποπτική αρχή), ο οποίος πρέπει να κατέχει την άδεια άσκησης επαγγέλματος αναλογιστή σύμφωνα με το Π.Δ. 56/1985. Ο υπεύθυνος αναλογιστής των ασφαλιστικών επιχειρήσεων που ασκούν κλάδους ζωής έχει ευθύνη για κάθε πράξη αναλογιστικής φύσης της ασφαλιστικής επιχείρησης, για την ταξινόμηση των κινδύνων, για τον υπολογισμό των τεχνικών αποθεμάτων και τη μεταβίβαση δικαιωμάτων δικαιούχων συνταξιοδοτικής παροχής, υπολογίζει το απαιτούμενο περιθώριο φερεγγυότητας, υποβάλλει στην εποπτική αρχή στατιστικά στοιχεία και υπογράφει τον ισολογισμό και τις συνοπτικές οικονομικές καταστάσεις. Ο υπεύθυνος αναλογιστής επιχειρήσεων που ασκούν κλάδους ζημιών υπέχει αντίστοιχες υποχρεώσεις και είναι επιφορτισμένος με αντίστοιχες ευθύνες,

ενώ ειδικά για τους κλάδους ατυχημάτων και ασθενειών έχει ειδικές επιπλέον υποχρεώσεις έναντι της εποπτικής αρχής.

Σύμφωνα με εγκύκλιο στις 24.2.2012 καταργείται η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας, ενώ η απαιτούμενη διαδικασία περιλαμβάνει την υποβολή αναγγελίας έναρξης άσκησης του επαγγέλματος από τον ενδιαφερόμενο στην Αρμόδια Διοικητική Αρχή (Διεύθυνση Πιστωτικών και Δημοσιονομικών Υποθέσεων της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών). Το Πιστοποιητικό αντικαθιστά την άδεια για την άσκηση του επαγγέλματος και δίδεται από την Αρμόδια Διοικητική Αρχή, εφόσον πληρούνται οι νόμιμες προϋποθέσεις. Στην περίπτωση που δεν πληρούνται οι νόμιμες προϋποθέσεις, η Αρμόδια Διοικητική Αρχή ενημερώνει τον ενδιαφερόμενο εγγράφως εντός τριών μηνών από την ημερομηνία υποβολής της αναγγελίας και της πλήρους υποβολής όλων των νομίμων δικαιολογητικών.

Με γνωμοδότηση υπ' αρ. 14/VI/2012 της Επιτροπής Ανταγωνισμού επί του σχεδίου Π.Δ. «Θέσπιση εξαίρεσης του επαγγέλματος των Αναλογιστών από τη ρύθμιση της παρ. 1 του άρθρ. 3 του Ν. 3919/2011 και διατήρηση σε ισχύ της ειδικής περί αυτού ισχύουσας νομοθεσίας», προτείνεται:

- Η μη διατήρηση του νομικού καθεστώτος της προηγούμενης διοικητικής άδειας στο επάγγελμα των αναλογιστών ασφαλιστικών επιχειρήσεων, καθώς δεν συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις παροχής εξαίρεσης κατά τα προβλεπόμενα στο Ν. 3919/2011.
- Η επανεξέταση του συστήματος διεξαγωγής των επαγγελματικών εξετάσεων, με στόχο την αποτροπή τυχόν ποσοτικών φραγμών εισόδου ή άλλων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού.

1.2.10. Λήψη και διαβίβαση εντολών, εκτέλεση εντολών, παροχή επενδυτικών συμβουλών, διαχείριση χαρτοφυλακίων, ανάλυση κινητών αξιών

Σύμφωνα με το άρθρο 14 του Ν. 3606/2007, οι υπάλληλοι και στελέχη Ανωνύμων Εταιρειών Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών (ΑΕΠΕΥ), Ανωνύμων Εταιρειών Επενδυτικής Διαμεσολάβησης (ΑΕΕΔ), Ανωνύμων Εταιρειών Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων (ΑΕΔΑΚ) και Ανωνύμων Εταιρειών Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου (ΑΕΕΧ) που είναι αρμόδιοι κατά περίπτωση για τη λήψη και τη διαβίβαση εντολών, την εκτέλεση εντολών, την παροχή επενδυτικών συμβουλών, τη διαχείριση χαρτοφυλακίων και την ανάλυση κινητών αξιών και αγορών χρήματος και κεφαλαίου, οφείλουν να διαθέτουν σχετικό πιστοποιητικό

επαγγελματικής επάρκειας. Η συμμετοχή υποψηφίων στις εξετάσεις επαγγελματικής πιστοποίησης στελεχών είναι ανοιχτή σε κάθε άτομο (εγχώριας ή αλλοδαπής ιθαγένειας) που πληροί τις ελάχιστες τυπικές προϋποθέσεις προσωπικής αξιοπιστίας.

Το πιστοποιητικό χορηγείται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς ύστερα από επιτυχή συμμετοχή σε εξετάσεις που διενεργούνται σύμφωνα με την Απόφαση 3/505/3.4.2009 του Δ.Σ. της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς. Εφόσον πρόκειται για υπαλλήλους και στελέχη πιστωτικών ιδρυμάτων, αντίστοιχο πιστοποιητικό επαγγελματικής επάρκειας χορηγείται από την Τράπεζα της Ελλάδος. Η εν λόγω επάρκεια συνιστά κριτήριο καταλληλότητας φυσικού προσώπου σχετικά με την παροχή υπηρεσιών σε επενδυτές, και όχι επάγγελμα μιας αγοράς.

1.2.11. Χημικοί

Σύμφωνα με το Ν. 3518/1928 το πτυχίο του χημικού δίνει ταυτόχρονα και άδεια άσκησης του επαγγέλματος. Ο χημικός μπορεί να εργαστεί ως εργαστηριακός χημικός σε εργαστήρια πανεπιστημίων, ερευνητικών κέντρων, (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Ινστιτούτο Παστέρ, Δημόκριτος, ΕΚΘΕ), στο Χημείο του Κράτους και σε Νοσοκομεία. Ως χημικός παραγωγής μπορεί να εργαστεί στη βιομηχανία, σε επιχειρήσεις επεξεργασίας και παραγωγής χημικών προϊόντων (εργοστάσια παρασκευής τροφίμων, ποτών, φαρμακευτικών προϊόντων, καλλυντικών, πλαστικών, λιπασμάτων, πετρελαίου, χάρτου και άλλα). Ως επιστήμονας ελέγχου και μελετών ή ως επιστημονικός σύμβουλος, μπορεί να εργαστεί στο Υπουργείο Εμπορίου, Γεωργίας, Βιομηχανίας, στο Υ.Π.Ε.ΧΩ.ΔΕ. και άλλους δημόσιους οργανισμούς. Επίσης, μπορεί να εργαστεί σε αντιπροσωπείες ως πωλητής προώθησης εργαστηριακών οργάνων και αναλώσιμων ή συσκευών. Ως ελεύθερος επαγγελματίας μπορεί να διατηρεί ιδιωτικό χημικό εργαστήριο για απλές αναλύσεις διαφόρων προϊόντων ή για την πώληση χημικών ουσιών. Τέλος, μπορεί να εργαστεί σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης ως καθηγητής.

1.2.12. Στελέχη κοστολόγησης και ειδικοί κοστολόγησης στη βιομηχανία-βιοτεχνία

Για την απόκτηση του διπλώματος Ι.Ε.Κ. των παραπάνω ειδικοτήτων οι υποψήφιοι οφείλουν να επιτύχουν σε θεωρητικές και πρακτικές εξετάσεις

πιστοποίησης επαγγελματικής κατάρτισης του Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων (Ε.Ο.Π.Π.).

1.2.13. Διερμηνείς, μεταφραστές

Στο Π.Δ. 169/2002 (ΦΕΚ 156 Α), όπου καθορίζονται τα επαγγελματικά δικαιώματα των πτυχιούχων Μεταφραστών και των πτυχιούχων διερμηνέων του Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας του Ιονίου Πανεπιστημίου, ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι οι πτυχιούχοι μεταφραστές έχουν ως κύρια επαγγελματική ενασχόληση τη μετάφραση, σε όλα τα διαδικαστικά αυτής, ή και την έκδοση οποιωνδήποτε εγγράφων (δημοσίων και ιδιωτικών) ή άλλων κειμένων για λογαριασμό οποιασδήποτε δημόσιας αρχής ή τρίτου, ευθυνόμενοι για την εγκυρότητα του περιεχομένου τους, καθώς και ότι έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε φορείς του δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα ή ως ελεύθεροι επαγγελματίες.

1.2.14. Περιβαλλοντολόγοι

Οι πτυχιούχοι περιβαλλοντολόγοι δεν σχετίζονται με τα περί άδειας ασκήσεως επαγγέλματος. Βάσει του Π.Δ. 405/1995 (ΦΕΚ 228Τ/Α/6.11.1995), με το που αποκτήσουν το πτυχίο ασκούν το επάγγελμα του περιβαλλοντολόγου. Ωστόσο δεν μπορούν να υπογράψουν (μπορούν όμως να εκπονήσουν) Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) κάποιων κατηγοριών αν δεν έχουν το Μελετητικό πτυχίο κατηγορία 27 – περιβάλλον. Για να το αποκτήσουν αυτό, πρέπει να περάσουν τέσσερα έτη από τη λήψη του βασικού πτυχίου.

1.3. Κατασκευές

1.3.1. Μηχανικοί

Το ελεύθερο επάγγελμα του μηχανικού έχει ως βασικό αντικείμενο τη μελέτη και επίβλεψη των τεχνικών έργων του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα. Στην Ελλάδα όπως και στις περισσότερες χώρες, η άσκηση του επαγγέλματος του μηχανικού και του αρχιτέκτονα δεν εξαρτάται μόνο από την ολοκλήρωση συγκεκριμένων σπουδών, ή και την απόκτηση εμπειρίας (ΚΕΠΕ, 2001). Η

αρμοδιότητα για τη χορήγηση της άδειας ασκήσεως επαγγέλματος τόσο για τους αποφοίτους Ανωτάτων Σχολών του εσωτερικού, όσο και του εξωτερικού (Ν.1225/1981) ανήκει στο Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδος (Τ.Ε.Ε.)⁴ ύστερα από τη διεξαγωγή εξετάσεων επάρκειας.

Σχετικά με την αρμοδιότητά του να χορηγεί τις άδειες ασκήσεως επαγγέλματος, πρέπει να αναφερθεί ότι το Τ.Ε.Ε. διενεργεί προς τούτο σχετικές εξετάσεις για τους αποφοίτους των Ανωτάτων Πολυτεχνικών Σχολών της Χώρας, και για τους πτυχιούχους σχολών του εξωτερικού για τους οποίους έχει αναγνωρισθεί τουλάχιστον η ισοτιμία του πτυχίου τους. Οι επιτυχόντες που αποκτούν την άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος, εγγράφονται υποχρεωτικά ως μέλη του Τ.Ε.Ε. και υποχρεώνονται στην καταβολή εισφορών (ΚΕΠΕ, 2001).

Σύμφωνα με το ΚΕΠΕ (2001), τα τεχνικά έργα, τα έργα υποδομής, οι οικοδομικές εγκαταστάσεις, καθώς και οι συναφείς υπηρεσίες, εμπίπτουν στην κατηγορία των προϊόντων και υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ανάγκη προστασίας της ποιότητάς τους για λόγους δημόσιας υγείας, ασφάλειας και προστασίας του περιβάλλοντος. Θα μπορούσε να προστεθεί ακόμη ότι αστοχίες σχετικά με την ποιότητά τους απαιτούν κόστος αποκατάστασης δυσανάλογα υψηλό σε σχέση με τη δαπάνη της εξαρχής σωστής εκτέλεσης του έργου. Από την ανάγκη προστασίας των ατόμων και της κοινωνίας από τέτοιου είδους αστοχίες προέκυψε η νομική κατοχύρωση του επαγγέλματος του αρχιτέκτονα και του μηχανικού, με συνέπεια τη δημιουργία κάποιων ρυθμίσεων στην αγορά, οι οποίες θεωρούνται ότι παρεμποδίζουν τη διεξαγωγή του ελεύθερου ανταγωνισμού.

Το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο

Το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο για τον τρόπο άσκησης του επαγγέλματος του μηχανικού καθορίζεται μέσω μιας σειράς νομοθετημάτων, τα οποία παρατίθενται ως εξής:

---

⁴ Το Τ.Ε.Ε. ιδρύθηκε το 1923, αποτελεί βάσει του νόμου τεχνικό σύμβουλο της εκάστοτε Κυβέρνησης και υπάγεται στην εποπτεία του πρώην ΥΠΕΧΩΔΕ (Ν.1486/84). Στο πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων του, ερευνά διάφορα θέματα με τεχνικό και αναπτυξιακό αντικείμενο, τηρεί μητρώα και συλλέγει στατιστικά στοιχεία σχετικά με τα μέλη του και τις δραστηριότητές τους, διατηρεί σχέσεις με τεχνικές ενώσεις και επιμελητήρια του εξωτερικού και συμβάλλει στην εκπόνηση προγραμμάτων τεχνικής εκπαίδευσης. Ακόμη, προβλέπει κώδικα δεοντολογίας μηχανικών και ασκεί πειθαρχικές αρμοδιότητες, καθώς επίσης φροντίζει για την είσπραξη νόμιμων αμοιβών των μελών του σε κάποιες περιπτώσεις και για θέματα επαγγελματικής τους επιμόρφωσης.

- Ν.Δ. 17.7/16.8.1923 «Περί σχεδίων πόλεων, κωμών και συνοικισμών του Κράτους και οικοδομής αυτών».
- Π.Δ. 13/27.6.1924 «Περί καθορισμού των εις τους ιδιώτας πολιτικούς μηχανικούς, αρχιτέκτονας, μηχανολόγους, ηλεκτρολόγους και τοπογράφους χορηγούμενων αμοιβών», όπως αντικαταστάθηκε από το Β.Δ. της 19/21.2.1938 «Περί αναθεωρήσεως του από 13 Ιουν. 1924 Δ/τος «περί καθορισμού των εις τους ιδιώτας μηχανικούς κλπ. Αμοιβών».
- Ν. 4663/1930 «Περί ασκήσεως του επαγγέλματος του πολιτικού μηχανικού, αρχιτέκτονα μηχανικού και τοπογράφου μηχανικού».
- Ν. 6422/1934 «Περί ασκήσεως του επαγγέλματος του μηχανολόγου μηχανικού, ναυπηγού μηχανικού και χημικού μηχανικού».
- Ν.Δ. 2726/1953 «Περί τροποποίησης και συμπληρώσεως του αρθ. 59 του από 17.7/16.8.1923 Ν. Δ/τος «περί σχεδίων πόλεων, κωμών και συνοικισμών του Κράτους και οικοδομής αυτών».
- Β.Δ. 30/31.5.1956 «Περί κανονισμού του τρόπου καταβολής της αμοιβής των μηχανικών εν γένει».
- Π.Δ. 696/1974 «Περί αμοιβών μηχανικών δια σύνταξιν μελετών, επίβλεψιν, παραλαβήν κλπ. Συγκοινωνιακών, Υδραυλικών και Κτιριακών Έργων, ως και Τοπογραφικών, Κτηματογραφικών και Χαρτογραφικών Εργασιών και σχετικών προδιαγραφών μελετών».
- Π.Δ. 515/89 «Τροποποίηση συμπλήρωση των άρθρων του πρώτου βιβλίου του Π.Δ. 696/1974 'περί αμοιβών μηχανικών δια σύνταξιν μελετών, επίβλεψιν, παραλαβήν κλπ.».

Οι αμοιβές των μηχανικών

Σε μεγάλο βαθμό οι αμοιβές των μηχανικών ρυθμίζονται από το νόμο τόσο για τα ιδιωτικά όσο και για τα δημόσια έργα Η τελευταία νομοθετική ρύθμιση έγινε το 1989 και έτσι οι κατώτερες αμοιβές ρυθμίζονται με βάση το Π.Δ. 696/1974, όπως αυτό τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με τα Π.Δ. 99/1978, 152/1982, και 515/1989.

Η νομοθεσία αυτή προβλέπει αναλυτικούς τρόπους υπολογισμού των αμοιβών για ένα λεπτομερή κατάλογο εργασιών. Οι αμοιβές γενικά αφορούν στην εκπόνηση μελετών και διενέργεια επιβλέψεων-παραλαβών και εκτιμήσεων συγκοινωνιακών, υδραυλικών και κτιριακών έργων, καθώς και τοπογραφικών κτηματογραφικών και χαρτογραφικών εργασιών. Ορισμένες από τις αμοιβές ή τμήματα αυτών εκφράζονται σε απόλυτους αριθμούς και, άλλες, οι περισσότε-

ρες, εκφράζονται ως συνάρτηση μεταβλητών. Από τις αμοιβές των μηχανικών είναι συναρτημένα διάφορα παράβολα και τέλη για λογαριασμό του Δημοσίου, και εισφορές υπέρ τρίτων τα οποία πληρώνονται από τους πολίτες κατά την έκδοση της άδειας (ΚΕΠΕ, 2001).

Ο Νόμος 3919/2011

Το επάγγελμα του μηχανικού είναι μεταξύ των επαγγελματιών που ο Ν. 3919/2011 προβλέπει ειδικές ρυθμίσεις. Όπως ήδη αναφέρθηκε, το μέχρι τώρα υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο προβλέπει τον καθορισμό ελάχιστων αμοιβών για τους μηχανικούς μέσω μιας σειράς νομοθετημάτων.

Το άρθρο 7 του Νόμου 3919/2011 επιφέρει σημαντικές αλλαγές καθώς εισάγει το γενικό κανόνα ότι η αμοιβή των μηχανικών καθορίζεται ελεύθερα με έγγραφη συμφωνία των συμβαλλόμενων. Επίσης, σύμφωνα με το ίδιο άρθρο οι νομοθετικά προβλεπόμενες ως ελάχιστες αμοιβές παύουν να ισχύουν. Επίσης, σύμφωνα με την παράγραφο 5 του ίδιου άρθρου, ορίζεται ότι οι μέχρι πρότινος οριζόμενες ως «ελάχιστες αμοιβές» στο εξής νοούνται ως «νόμιμες αμοιβές». Οι νόμιμες αμοιβές θα χρησιμοποιούνται εφεξής ως βάση για τον υπολογισμό των εισφορών που προβλέπονται από τη νομοθεσία, στην περίπτωση που η συμφωνηθείσα αμοιβή είναι χαμηλότερη από τη νόμιμη αμοιβή, καθώς και όπου η νομοθεσία προβλέπει ότι οι όποιες εισφορές υπολογίζονται επί της υποχρεωτικής ελάχιστης αμοιβής.

Ωστόσο, θεωρείται ότι η απελευθέρωση των αμοιβών των μηχανικών δεν είναι πλήρης καθώς, σύμφωνα με την παράγραφο 1β του ίδιου άρθρου, όταν περιέρχεται στην αντίληψη του Τ.Ε.Ε. περίπτωση σύμβασης της οποίας η αμοιβή φαίνεται ασυνήθιστα χαμηλή, τότε καλείται ο ενδιαφερόμενος μηχανικός να δώσει έγγραφες εξηγήσεις, οι οποίες εάν δεν κριθούν ικανοποιητικές, τότε ασκείται πειθαρχική δίωξη. Επίσης, υπάρχει ο κίνδυνος οι λεγόμενες «νόμιμες αμοιβές» να θεωρηθούν ως οι τελικές αμοιβές των μηχανικών καθώς επί αυτών των αμοιβών υπολογίζονται οι εισφορές. Έτσι, τελικά, σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 8 του Ν. 4038/2012, η παράγραφος 1β του άρθρου 7 του Ν. 3919/2011 καταργήθηκε. Σε συνέχεια του Ν. 3919/2011, υπήρξε έκδοση απόφασης του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων με αριθμό ΔΜΕΟ/οικ./2614/27-6-2011. Σύμφωνα με την απόφαση αυτή προσαρμόζονται οι διατάξεις της Υπουργικής Απόφασης ΔΜΕΟ/α/1161/15.7.2005, η οποία αφορά στον τρόπο βαθμολόγησης καθώς και στην επιβολή ανώτατων και κατώτατων οικονομικών προσφορών για την ανάθεση και εκτέλεση δημο-

σίων έργων (όπως αυτές προβλέπονται από το Ν. 3316.2005). Επίσης, με την υπουργική απόφαση υπ' αριθμό Δ17α/03/8/ΦΝ 460 καθορίζονται οι τιμές μονάδος επιφανείας των οικοδομικών έργων.

Τέλος, σύμφωνα με τη παράγραφο Η, εδάφιο 6, του Ν. 4093/2012, οι εισφορές που από την ισχύουσα νομοθεσία υπολογίζονταν σε ποσοστό 2% επί της συνολογούμενης ή της νομίμου αμοιβής των μηχανικών δεν εισπράττονται εφεξής υπέρ του Τ.Ε.Ε.

1.3.2. Ενεργειακοί επιθεωρητές

Σύμφωνα με το Νόμο 4093/2012 και την πράξη νομοθετικού περιεχομένου που ακολούθησε, το επάγγελμα του ενεργειακού επιθεωρητή απελευθερώνεται, ενώ καταργούνται και οι ελάχιστες αμοιβές. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τη παράγραφο Ι, εδάφιο 1, του Νόμου 4093/2012, η αμοιβή για η διενέργεια ενεργειακής επιθεώρησης κτιρίων, λεβήτων και εγκαταστάσεων θέρμανσης και εγκαταστάσεων κλιματισμού καθορίζεται εφεξής ελεύθερα με έγγραφη συμφωνία των συμβαλλόμενων μερών. Έτσι, οι προβλεπόμενες στο Π.Δ. 100/2010 (Α' 177) ως ελάχιστες νόμιμες αμοιβές καταργούνται.

Με πράξη νομοθετικού περιεχομένου, που ρυθμίζει θέματα του Νόμου 4046/2012 και του Νόμου 4093/2012, και συγκεκριμένα στο άρθρο 8, καταργείται η διαδικασία της αδειοδότησης η οποία αντικαθίσταται από την αναγγελία έναρξης άσκησης της δραστηριότητας του ενεργειακού επιθεωρητή. Οι υποψήφιοι ενεργειακοί επιθεωρητές αντί για αίτηση χορήγησης άδειας, θα υποβάλλουν ηλεκτρονικά στην Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Ενέργειας (ΕΥΕΠΕΝ) του ΥΠΕΚΑ, δήλωση αναγγελίας έναρξης και τα δικαιολογητικά που προβλέπει η νομοθεσία. Η υπηρεσία θα ελέγχει τα δικαιολογητικά και η διαδικασία θα ολοκληρώνεται σε τρεις μήνες. Επιπλέον, με το ίδιο νομοθέτημα παύει πλέον να απαιτείται η ύπαρξη επαγγελματικής εμπειρίας για την άσκηση της συγκεκριμένης επαγγελματικής δραστηριότητας.

1.3.3. Άλλες ειδικότητες μηχανικών

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι, εκτός των διπλωματούχων μηχανικών που είναι απόφοιτοι του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, υπάρχουν μηχανικοί απόφοιτοι της ανώτατης τεχνολογικής εκπαίδευσης, όπως για παράδειγμα οι Μηχανικοί Δομικών Έργων και οι Μηχανικοί Έργων Υποδομής, των οποίων τα επαγγελμα-

τικά δικαιώματα καθορίζονται από το Προεδρικό Διάταγμα 318/Α'167/1994. Σε γενικές γραμμές, ωστόσο, τα επαγγελματικά δικαιώματα των πτυχιούχων μηχανικών της ανώτατης τεχνολογικής εκπαίδευσης είναι εκκρεμή και αναμένονται αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας. Τέλος, εκτός των διπλωματούχων μηχανικών, υπάρχουν και οι ειδικότητες των Υπομηχανικών Ηλεκτρολόγων και Υπομηχανικών Μηχανολόγων, των οποίων η άσκηση του επαγγέλματος απαιτεί την ύπαρξη επαγγελματικής άδειας. Τα επαγγελματικά δικαιώματα των Υπομηχανικών Ηλεκτρολόγων καθορίζονται από το Β.Δ. 699/71, ενώ αυτά των Υπομηχανικών Μηχανολόγων καθορίζονται από το Β.Δ. 657/1970 και το Νόμο 298/1976.

1.3.4. Γεωτεχνικοί

- Ν.Δ. 220/1973 (ΦΕΚ Α 272), Ν. 721/1977 (ΦΕΚ Α 298, Ν. 1565/1985, Ν. 2538/1997 (ΦΕΚ Α 242), Υ.Α. 3942000/5925/1999, Π.Δ. 344/2000 (ΦΕΚ Α 297).

Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 του Π.Δ. 344/2000, για την άσκηση των επαγγελμάτων που σχετίζονται με τον κλάδο των γεωτεχνικών (γεωπόνοι, δασολόγοι, κτηνίατροι, γεωλόγοι, ιχθυολόγοι) διατηρείται η άδεια άσκησης επαγγέλματος (κατ' εξαίρεση του Ν. 3919/2011), η οποία χορηγείται και ανανεώνεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος. Ωστόσο, ο Ν. 3919/2011 καταργεί τον περιορισμό που αφορά στην επιβολή κατώτατων αμοιβών για τις παρεχόμενες υπηρεσίες.

Αναφορικά με το εμπόριο λιπασμάτων καθώς και των γεωργικών και κτηνιατρικών φαρμάκων, είναι απαραίτητη η συμμετοχή των επαγγελματιών του κλάδου των γεωτεχνικών και το εμπόριο επιτρέπεται ύστερα από τη χορήγηση ειδικής άδειας. Επιπλέον, με Προεδρικό Διάταγμα μετά από πρόταση του Υπουργού Γεωργίας και ύστερα από γνώμη της Τεχνικής Γνωμοδοτικής Επιτροπής Λιπασμάτων (ΤΕΓΕΛ), καθορίζονται οι τύποι των λιπασμάτων. Υπάρχουν δύο τύποι άδειας εμπορίας λιπασμάτων: ο τύπος Α που αφορά Φυσικά ή Νομικά Πρόσωπα που εμπορεύονται λιπάσματα μόνο στον τελικό χρήστη και ο τύπος Β που σχετίζεται με Φυσικά ή Νομικά Πρόσωπα που εμπορεύονται λιπάσματα χονδρικής και λιανικής.

1.3.5. Τεχνικά επαγγέλματα

Στον ενδεικτικό κατάλογο του Υπουργείου Οικονομικών περιέχεται μια σειρά τεχνικών επαγγελμάτων που αναφέρονται είτε στις κατασκευές και επισκευές

σπιτιών, είτε στις επισκευές αυτοκινήτων ή σε άλλα συναφή αντικείμενα. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι τέτοιου είδους επαγγέλματα είναι οι τεχνίτες ψυκτικών εγκαταστάσεων, οι ηλεκτρολόγοι, οι υδραυλικοί, οι οξυγονοκολλητές, οι ηλεκτροσυγκολλητές, οι μηχανουργοί, οι μηχανικοί κινητήριων μηχανών, οι τεχνικοί αερίων και υγρών καυσίμων, οι θερμαστές, οι εργοδηγοί, μηχανοδηγοί και οι χειριστές μηχανημάτων.

Κατά κανόνα, οι περιορισμοί σε αυτά τα επαγγέλματα έχουν να κάνουν με την αδειοδότηση που χρειάζεται να λάβει ο ελεύθερος επαγγελματίας, η οποία δίδεται κατόπιν εξετάσεων από κάποιο συγκεκριμένο δημόσιο φορέα⁵. Ο συγκεκριμένος φορέας ελέγχει την καταλληλότητα παροχής υπηρεσιών ή εκτέλεσης έργου, η οποία αποδεικνύεται μέσα από την πιστοποίηση των τεχνικών και επαγγελματικών ικανοτήτων, την εκπαίδευση και την εμπειρία του ενδιαφερόμενου. Στις περισσότερες περιπτώσεις απαιτούνται κάποια δικαιολογητικά για την απόκτηση της άδειας, μεταξύ των οποίων και κάποιο έγγραφο που αποδεικνύει την προϋπηρεσία του επαγγελματία.

Με το Νόμο 3919/2011, παρ. 2 του άρθρου 2 καταργούνται οι όποιοι αδικαιολόγητοι περιορισμοί άσκησης επαγγέλματος (π.χ. γεωγραφικοί περιορισμοί, συγκεκριμένος αριθμός ατόμων κλπ.) υφίστανται στα ήδη υπάρχοντα θεσμικά πλαίσια. Εν συνεχεία, με το Νόμο 3982/2011 (για την απλοποίηση και τον εκσυγχρονισμό της αδειοδότησης τεχνικών επαγγελματιών και δραστηριοτήτων), παρ. 1 του άρθρου 4, οι μοναδικές προϋποθέσεις αδειοδότησης είναι ο ενδιαφερόμενος να διαθέτει τις απαραίτητες γνώσεις, που αποδεικνύονται από αντίστοιχους τίτλους σπουδών, να διαθέτει επαγγελματική εμπειρία και, εφόσον προβλέπεται, να εξεταστεί επιτυχώς. Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 5 (παρ. 10 και 11) του ίδιου νόμου, ο ενδιαφερόμενος, εφόσον πληροί τις προϋποθέσεις για την άσκηση του επαγγέλματος, δεν υποχρεούται να εφοδιαστεί με την προβλεπόμενη άδεια. Αντί για αυτό, οφείλει να αναγγείλει εγγράφως στην αρμόδια αρχή την έναρξη άσκησης επαγγελματικών δραστηριοτήτων, υποβάλλοντας ταυτόχρονα τα απαραίτητα πτυχία και δικαιολογητικά, και εν συνεχεία μπορεί να ξεκινήσει την επαγγελματική του δραστηριότητα. Σε κάθε περίπτωση, όμως, η αρμόδια αρχή μπορεί να εξετάσει τα δικαιολογητικά και

---

⁵ Θα πρέπει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι σύμφωνα με το Νόμο 1575/85 που αφορά στα τεχνικά επαγγέλματα, η επίβλεψη της επισκευής και της συντήρησης αυτοκινήτων, μοτοσυκλετών και μοτοποδηλάτων δεν μπορεί να ασκείται από το ίδιο πρόσωπο σε περισσότερα του ενός συνεργεία.

να διαπιστώσει εάν συντρέχουν οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την άσκηση του επαγγέλματος.

Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με το τελευταίο Μνημόνιο Οικονομικής Συνεργασίας με τους κοινοτικούς εταίρους και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, προβλέπεται ότι η κυβέρνηση θα έχει προχωρήσει έως το τέλος του πρώτου τριμήνου του 2012 σε έκδοση προεδρικών διαταγμάτων για τις προϋποθέσεις αδειοδότησης μιας σειράς τεχνικών επαγγελματιών (τεχνικοί βιομηχανίας, υδραυλικοί, τεχνικοί υγρών και αερίων καυσίμων, ψυκτικοί, χειριστές μηχανημάτων στις κατασκευές, ηλεκτρολόγοι), όπως προβλέπει το άρθρο 4, παρ. 4 του Νόμου 3982/2011.

Ο Ν. 3982/2011 προβλέπει την απλοποίηση της αδειοδότησης 221 τεχνικών επαγγελματιών, για κάποιες από τις ρυθμίσεις του οποίου όμως έχουν εκφραστεί προβληματισμοί για τη συμβατότητά του με το Ν. 3919/2011.

1.4. Μεταφορές

1.4.1. Επιβατηγά ταξί δημόσιας χρήσης

- *Νόμος 4070/2012 Μέρος Β΄ «Ρύθμιση θεμάτων επιβατηγών δημόσιας χρήσης αυτοκινήτων».*
- *Νόμος 3109/2003 «Ρύθμιση θεμάτων επιβατηγών δημόσιας χρήσης αυτοκινήτων και άλλες διατάξεις».*
- *Π.Δ. 243/1987 «Κανονισμός λειτουργίας επιβατηγών αυτοκινήτων δημόσιας χρήσης με ή χωρίς μετρητή (ταξί-αγοραία) που στην άδεια κυκλοφορίας τους γράφεται ως έδρα τους διοικητική μονάδα που βρίσκεται μέσα στα όρια της περιοχής Αθηνών-Πειραιώς-Περιχώρων».*
- *Π.Δ. 244/1987 «Κανονισμός λειτουργίας επιβατηγών αυτοκινήτων δημόσιας χρήσης (ταξί-αγοραία) όλης της χώρας εκτός εκείνων που έχουν έδρα την περιοχή Αθηνών-Πειραιώς-Περιχώρων».*

Προϋποθέσεις αδειοδότησης

Αναφορικά με το σύστημα αδειοδότησης των ταξί στην Ελλάδα, ισχύει ότι για την είσοδο και άσκηση του επαγγέλματος απαιτείται άδεια, η οποία χορηγείται από το κράτος, και συγκεκριμένα από τις Περιφέρειες. Για τον καθορισμό του αριθμού αδειών λαμβάνονται υπόψη πληθυσμιακά, συγκοινωνιακά και περιβαλλοντικά κριτήρια. Όπως ορίζει το άρθρο 85 του Ν. 4070/2012,

ο μέγιστος αριθμός των αδειών κυκλοφορίας Επιβατηγών Δημόσιας Χρήσης (Ε.Δ.Χ.) αυτοκινήτων καθορίζεται με απόφαση του οικείου περιφερειάρχη και στηρίζεται σε ειδικό μαθηματικό τύπο ο οποίος είναι:

$$A = \{(\Pi + \Pi_v)/1000\} \times \Sigma_i$$

όπου Α είναι ο προκύπτων αριθμός Ε.Δ.Χ. αυτοκινήτων ανά έδρα, Π είναι ο μόνιμος πληθυσμός της έδρας σύμφωνα με την τελευταία απογραφή της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, Π_v είναι το σύνολο διανυκτερεύσεων στην έδρα κατά τα τρία τελευταία έτη πριν από τον υπολογισμό, το οποίο είναι διαθέσιμο από την Ελληνική Στατιστική Αρχή, δια τον αριθμό 1095 = (365 × 3), Σ_i είναι ο βασικός συντελεστής και ισούται με 3 για την υποπερίπτωση αά της περιπτώσεως β΄ της παραγράφου 2 του άρθρου 83, με 1,8 για την υποπερίπτωση ββ΄ της περιπτώσεως β΄ της παραγράφου 2 του άρθρου 83 και με 1,50 για τις λοιπές περιπτώσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 83. Ο συντελεστής αυτός είναι για την Αθήνα 2,5 (+1, -1 δηλαδή από 1,5 έως 3,5) και για την περιφέρεια 1,5 (+1, -1 δηλαδή από 0,50 έως 2,5).

Άδειες ταξί και κτήση κυριότητας Ε.Δ.Χ. επιτρέπεται από κάθε είδους φυσικό ή νομικό πρόσωπο, χωρίς αυτό να απαιτείται να έχει ειδική άδεια οδήγησης Ε.Δ.Χ. αυτοκινήτου, ενώ η μεταβίβαση των αδειών θα υπόκειται σε φορολόγηση (ο τρόπος φορολόγησης θα ρυθμιστεί με νόμο). Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 87 του Ν. 4070/2012, επιτρέπεται η σύσταση εταιρειών με νομική προσωπικότητα και συνεταιρισμών του Ν. 1667/1986 (Α΄ 196) με σκοπό την εκμετάλλευση Ε.Δ.Χ. αυτοκινήτων. Η σύσταση γίνεται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και ανάλογα με τον εταιρικό τύπο.

Θεσμικό πλαίσιο

Για την εφαρμογή των διατάξεων που αφορούν στα Ε.Δ.Χ. αυτοκίνητα, η έδρα αποτελεί τη διοικητική μονάδα ή την ενιαία διοικητική μονάδα για την εξυπηρέτηση της οποίας δίνεται το δικαίωμα κυκλοφορίας του αυτοκινήτου. Η αλλαγή έδρας Ε.Δ.Χ. αυτοκινήτου δεν επιτρέπεται, εκτός ελαχίστων περιπτώσεων-εξαιρέσεων (άρθρο 84). Επιπλέον, δεν επιτρέπεται η απόκτηση από ένα πρόσωπο πέραν του πέντε τοις εκατό (5%) του συνόλου των επιτρεπόμενων αδειών κυκλοφορίας Ε.Δ.Χ. αυτοκινήτων σε μία έδρα του άρθρου 83 παράγραφος 2 περίπτωση (α) και του τρία τοις εκατό (3%) σε μία ενιαία διοικητική μονάδα-έδρα του άρθρου 83 παράγραφος 2 περίπτωση (β) του παρόντος νόμου.

Εάν ο αριθμός των Ε.Δ.Χ. αυτοκινήτων σε μια έδρα είναι μικρότερος ή ίσος με είκοσι (20), δεν επιτρέπεται η απόκτηση από ένα πρόσωπο πέραν των δύο (2) αδειών ή αθροίσματος ιδανικών μεριδίων που υπερβαίνει τον ανωτέρω αριθμό.

Το άρθρο 91 του νέου υφιστάμενου νόμου θεσπίζει ειδικούς κανόνες λειτουργίας Ε.Δ.Χ. αυτοκινήτων ειδικής μίσθωσης (ΕΙΔΜΙΣΘ) χωρίς μετρητή, από έξι (6) μέχρι εννέα (9) θέσεων, τα οποία λειτουργούν μόνο με προμίσθωση (ραντεβού) και τα οποία απαγορεύεται να παραλαμβάνουν πελάτες από το δρόμο. Αναλυτικότερα, επιβατηγά δημόσιας χρήσης αυτοκίνητα ΕΙΔΜΙΣΘ είναι ειδικής κατηγορίας αυτοκίνητα που εκτελούν διαδρομές ύστερα από προηγούμενη ειδική μίσθωση αυτών από φυσικά ή νομικά πρόσωπα έναντι ελευθέρως συμφωνημένου ανταλλάγματος. Η ειδική μίσθωση του αυτοκινήτου μαζί με τον οδηγό συνάπτεται αποκλειστικώς είτε εγγράφως, είτε μέσω τηλεφωνικού κέντρου ή οποιουδήποτε άλλου μέσου τηλεπικοινωνίας νομίμως καταγεγραμμένης από τον πάροχο των υπηρεσιών αυτών.

Το άρθρο 95 προβλέπει ότι Ειδική άδεια οδήγησης Ε.Δ.Χ. αυτοκινήτου χορηγείται από την Υπηρεσία Μεταφορών και Επικοινωνιών της Περιφερειακής Ενότητας της οικείας Περιφέρειας. Η ειδική αυτή άδεια δίνει στον κάτοχό της το δικαίωμα να οδηγεί Ε.Δ.Χ. αυτοκίνητο που στην άδεια κυκλοφορίας του αναγράφεται ως έδρα διοικητική μονάδα που βρίσκεται μέσα στα διοικητικά όρια της ίδιας αυτής Περιφερειακής Ενότητας.

Τέλος, με το νέο Νόμο 4070/2012 ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα που αφορούν τα χαρακτηριστικά κάθε είδους Ε.Δ.Χ., την κτήση ειδικής άδειας οδήγησης Ε.Δ.Χ. αυτοκινήτου, τις υποχρεώσεις των οδηγών και πειθαρχικές διατάξεις.

1.4.2. Δημόσιες επιβατικές μεταφορές με λεωφορεία

- Ν. 2119/1952 «Περί των δια των λεωφορείων αυτοκινήτων συγκοινωνιών».
- Ν.Δ. 102/1973 «Περί οργανώσεως των δια λεωφορείων αυτοκινήτων εκτελούμενων δημοσίων συγκοινωνιών».
- Ν. 2963/2001 «Οργάνωση και λειτουργία των δημοσίων επιβατικών μεταφορών με λεωφορεία, τεχνικός έλεγχος οχημάτων και ασφάλεια χερσαίων μεταφορών και άλλες διατάξεις».

Τα ΚΤΕΛ (Κοινά Ταμεία Εισπράξεων Λεωφορείων) είναι ιδιότυπες μεταφορικές επιχειρήσεις που εκτελούν τις υπεραστικές (ενδονομαρχιακές και διανομαρχιακές) οδικές δημόσιες συγκοινωνίες. Ο πιο πρόσφατος νόμος

2963/2001 καθορίζει το πλαίσιο λειτουργίας των ΚΤΕΛ, τα οποία μετατρέπονται σε ανώνυμες εταιρείες. Ωστόσο, τα ΚΤΕΛ εποπτεύονται από το κράτος, το οποίο ορίζει εκτός των άλλων τις τιμές των εισιτηρίων, τα διάφορα κόμιστρα και ειδικές τιμές-χρεώσεις για συγκεκριμένες κατηγορίες επιβατών (π.χ. φοιτητές), ελάχιστα δρομολόγια κυρίως στις λεγόμενες «άγονες γραμμές», και μεταφορά μαθητών όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο. Στην Ελλάδα σήμερα λειτουργούν 62 ΚΤΕΛ με συνολικό στόλο 4.199 λεωφορείων, αλλά ο αριθμός των προς πώληση αδειών ανά έτος είναι πολύ μικρός, ενώ δεν υφίσταται και έκδοση νέων αδειών, καθιστώντας το επάγγελμα κλειστό (*Ημερησία*, 8-9.10.2011). Το κόστος για την αγορά ενός οχήματος και την απόκτηση της σχετικής άδειας ξεκινά από 150.000€ και φτάνει έως και 400.000€, αν και σε περιοχές με μικρό μεταφορικό έργο το εν λόγω κόστος μπορεί να μειωθεί αισθητά. Η οικονομική κρίση των τελευταίων ετών επηρέασε το μεταφορικό έργο των ΚΤΕΛ προκαλώντας μείωση περίπου 10%, η οποία πιθανότατα θα ήταν μεγαλύτερη εάν δεν υπήρχε η ταυτόχρονη συρρίκνωση των δρομολογίων του ΟΣΕ (*Ημερησία*, ό.π.).

Το Υπουργείο Μεταφορών έχει αναθέσει σε τρίτους την εκπόνηση μελέτης για τη λειτουργία του συστήματος των ΚΤΕΛ και τη δυνατότητα απελευθέρωσης της συγκεκριμένης αγοράς. Σύμφωνα με πληροφορίες από τον ηλεκτρονικό και έντυπο τύπο, φαίνεται ότι τα επικρατέστερα σενάρια είναι τα εξής τρία (*Το ΒΗΜΑ*, 14/4/12):

- (α) Πλήρης απελευθέρωση του συγκοινωνιακού έργου των αστικών και των υπεραστικών συγκοινωνιών στην Ελλάδα, με την παροχή του δικαιώματος σε όποιον επιθυμεί να εκδώσει άδεια λεωφορείου.
- (β) Μερική απελευθέρωση της αγοράς, σε μεικτό σχήμα, με ελεύθερη άσκηση του τακτικού συγκοινωνιακού έργου σε περιορισμένο αριθμό δρομολογίων, εκεί όπου υπάρχει κερδοφορία, ενώ για ομάδες δρομολογίων (με κερδοφόρες και άγονες γραμμές) προβλέπονται διαγωνισμοί.
- (γ) Δημοπράτηση όλων των δρομολογίων ανεξαιρέτως, σε ομάδες κερδοφόρων και ζημιογόνων γραμμών, μέσα από διαγωνιστική διαδικασία.

1.4.3. Επιχείρηση ενοικίασης λιμουζίνων

– Β.Δ. 436/1961 (Α'111), Υ.Α. (Γ. Γρ. ΕΟΤ) 500321/1996 (Β'391) και Ν. 1959/1991.

Η νομοθεσία προβλέπει ότι για την πρόσβαση και άσκηση του επαγγέλματος μεταφορέα επιβατών με δημόσιας χρήσης επιβατηγά αυτοκίνητα (λιμουζίνες)

απαιτείται ειδική άδεια. Ο αριθμός των λιμουζίνων που βρίσκονται σε κυκλοφορία είναι διοικητικά καθοριζόμενος σε 31 και έχουν οριστεί συγκεκριμένες προϋποθέσεις και δικαιολογητικά για τη χορήγηση Ειδικού Τουριστικού Σήματος σε αυτές.

1.4.4. Ειδικά τουριστικά λεωφορεία δημόσιας χρήσης

- *N. 711/1977, N. 2446/1996, Π.Δ. 346/2001, N. 4002/2011 και Υ.Α. 14340/3-11-11.*

Σύμφωνα με τη νεότερη νομοθεσία, δηλαδή το Ν. 4002/2011 (άρθρο 14) και την Υ.Α. 14340/3-11-2011, αίρονται οι περιορισμοί που υπήρχαν στην πρόσβαση και την άσκηση του επαγγέλματος των ειδικών τουριστικών λεωφορείων δημόσιας χρήσης, όπως π.χ. ο περιορισμός που αφορούσε στην εκτίμηση της διοικητικής αρχής για τον αναγκαίο αριθμό των τουριστικών λεωφορείων. Η παραπάνω νομοθεσία καθορίζει τη νέα διαδικασία και τα απαραίτητα δικαιολογητικά για τη θέση σε κυκλοφορία των ειδικών τουριστικών λεωφορείων. Στις επιχειρήσεις που πληρούν τις διατάξεις του κανονισμού εκδίδεται άδεια άσκησης του επαγγέλματος του οδικού μεταφορέα (άρθρο 11, Ευρωπαϊκός Κανονισμός 1071/2009 και εγκύκλιος Β4/55881/5940 του υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων).

1.4.5. Υπηρεσίες εκμίσθωσης αυτοκινήτων

- *N. 2160/1993 και Κ.Υ.Α. 16597/29.12.2010 όπως τροποποιήθηκε από Κ.Υ.Α. 17393/10.12.2011.*

Ο Ν. 2160/1993 προέβλεπε ότι για τη νόμιμη λειτουργία των επιχειρήσεων εκμίσθωσης αυτοκινήτων απαιτούνταν Ειδικό Σήμα Λειτουργίας, το οποίο χορηγούσε η αρμόδια Περιφερειακή Υπηρεσία Τουρισμού. Η Κ.Υ.Α. 17393/10.12.2011, η οποία τροποποιεί την παλαιότερη Κ.Υ.Α. 16597/29.12.2010, περιλαμβάνει σημαντικές αλλαγές στη διαδικασία ίδρυσης και λειτουργίας των Εταιρειών Ενοικιάσεως Αυτοκινήτων. Συγκεκριμένα, η τελευταία Κ.Υ.Α. καταργεί το Ειδικό Σήμα Λειτουργίας που αποτελούσε κατ' ουσία διοικητική άδεια. Ο ενδιαφερόμενος προβαίνει σε αναγγελία έναρξης της επιχείρησης, και η Αρμόδια Διοικητική Αρχή, αφού διαπιστώσει τη νόμιμη συνδρομή των

προϋποθέσεων, χορηγεί πλέον στον ενδιαφερόμενο Βεβαίωση συνδρομής των νομίμων προϋποθέσεων για τη λειτουργία της επιχείρησης εκμίσθωσης επιβατηγών αυτοκινήτων Ιδιωτικής Χρήσης. Επιπλέον καταργείται ο ελάχιστος αριθμός αυτοκινήτων ανά περιοχή και το ελάχιστο εμβαδόν για τη γραφειακή εγκατάσταση, ενώ δίνεται η δυνατότητα συστέγασης με κάθε είδους επιχειρήσεις.

1.4.6. Εκπαιδευτές υποψήφιων οδηγών – Σχολές οδηγών – Κέντρα θεωρητικής εκπαίδευσης υποψήφιων οδηγών

- *N. 2696/1999-ΦΕΚ57/Α΄-(αρθ. 94), Π.Δ. 208/2002-ΦΕΚ194/Α΄, Π.Δ. 337/2003-ΦΕΚ291/Α΄, Υ.Α. 4905/636/2008-ΦΕΚ2187/Β΄.*

Για την άσκηση του επαγγέλματος του εκπαιδευτή υποψήφιων οδηγών αυτοκινήτων και μοτοσυκλετών απαιτείται σχετική άδεια, η οποία χορηγείται από την Υπηρεσία Μεταφορών και Επικοινωνιών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης στην οποία ανήκει ο ενδιαφερόμενος. Για την ίδρυση και λειτουργία Σχολής Οδηγών και Κέντρου Θεωρητικής Εκπαίδευσης Υποψήφιων Οδηγών (Κ.Ε.Θ.Ε.Υ.Ο.) απαιτείται η αποκλειστική συμμετοχή εκπαιδευτών οδηγών στο εταιρικό ή μετοχικό κεφάλαιο. Ο εκπαιδευτής οδηγών μπορεί να ασκήσει το επάγγελμά του σε εκείνους τους νομούς όπου υπάρχει υποκατάστημα της Σχολής του.

Με το Ν. 3919/2011, η υποχρεωτική χορήγηση διοικητικής άδειας για την άσκηση του επαγγέλματος του εκπαιδευτή οδηγού αντικαθίσταται με την αναγγελία έναρξης ασκήσεώς του. Αναφορικά με τις σχολές οδηγών και τα Κ.Ε.Θ.Ε.Υ.Ο., καταργείται η περιοριστική προϋπόθεση συμμετοχής στο εταιρικό ή μετοχικό κεφάλαιο αποκλειστικά εκπαιδευτών οδηγών.

1.4.7. Ιδιωτικά ΚΤΕΟ

- *N. 2963/2001, Κ.Υ.Α. 48597/5875/2009 (ΦΕΚ Β΄1975), Εγκύκλιος 27230/2888/29-6-2012.*

Η απαίτηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας για τα Ιδιωτικά Κ.Τ.Ε.Ο. καταργείται με το Ν. 3919/11 και υποβάλλεται πλέον αναγγελία έναρξης λειτουργίας της επιχείρησης στην αρμόδια αρχή. Επιπρόσθετα, καταργείται ο περιορισμός

αναφορικά με το ότι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο δεν μπορεί να ιδρύσει περισσότερα των 7 ιδιωτικών ΚΤΕΟ στο σύνολο της Επικράτειας.

1.4.8. Φορτοεκφορτωτές

Φορτοεκφορτωτές Ξηράς

- Νομοθετικό Διάταγμα 1254/1949 (ΦΕΚ Α΄288) «Περί τροποποίησης και συμπληρώσεως ενίων διατάξεων των περί φορτοεκφορτώσεων Νόμων».
- Νόμος 1082/1980 (ΦΕΚ Α΄250) «Περί τροποποίησης, αντικαταστάσεως και συμπληρώσεως διατάξεων τινων ενίων εργατικών νόμων και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων» (Άρθρα 3-7).
- Νόμος 4093/2012 «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 – Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016».

Φορτοεκφορτωτές Λιμένων

- Νόμος 5167/1931 «Περί τροποποίησης και συμπληρώσεως του Νόμου 5453 της 17 Μαρτίου 1928 περί κυρώσεως του από 12 Νοεμβρίου 1927 Ν.Δ. περί κυρώσεως του από 26 Μαρτίου 1926 Ν.Δ. περί ρυθμίσεως φορτοεκφορτωτικών εργασιών εις τους λιμένας του κράτους».
- Νόμος 3239/1955 «Περί τρόπου ρυθμίσεως των συλλογικών διαφορών εργασίας, συστάσεως εθνικού γνωμοδοτικού συμβουλίου κοινωνικής πολιτικής και τροποποίησης και συμπληρώσεως ενίων εργατικών νόμων».
- Νόμος 4093/2012 «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 – Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016».

Πριν την ψήφιση του Ν. 4093/2012 (από την εφαρμογή του οποίου εξαιρούνται οι εργαζόμενοι-φορτοεκφορτωτές στον ΟΛΠ και ΟΛΘ), το Ν.Δ. 1254/49 προέβλεπε ότι σε κάθε πόλη συνίστατο, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1 αυτού, Επιτροπή Ρυθμίσεως Φορτοεκφορτώσεων Ξηράς (εφεξής ΕΡΦΞ) υπαγόμενη στο Υπουργείο Εργασίας. Σύμφωνα με το άρθρο 3, παρ. 2 του Ν.Δ. 1254/1949, η Επιτροπή Ρυθμίσεως Φορτοεκφορτώσεων ήταν αρμόδια για την επεξεργασία των γενικών ή ειδικών Κανονισμών διεξαγωγής των φορτοεκφορτωτικών εργασιών και για τον καθορισμό της αμοιβής των απασχολούμενων εργατών. Επιπλέον, η ΕΡΦ καθόριζε το ανώτατο όριο του αναγκαίου αριθμού

εργατών για την απρόσκοπτη και ομαλή διενέργεια των φορτοεκφορτώσεων. Για την άσκηση του επαγγέλματος του φορτοεκφορτωτή ήταν απαραίτητη η απόκτηση βιβλιαρίου επαγγελματικής ταυτότητας φορτοεκφορτωτή Ξηράς ο οποίος έπρεπε να πληροί συγκεκριμένα προσόντα όπως ορίζονταν από το άρθρο 7, παρ. 7 του Ν. 1082/1980. Η ΕΡΦ μπορούσε να χορηγήσει και προσωρινά σημειώματα εργασίας σε ελεύθερους εργάτες για επικουρική εργασία [παρόμοια καθήκοντα είχαν και οι Επιτροπές Ρυθμίσεως Φορτοεκφορτώσεων Λιμένων (εφεξής ΕΡΦΛ) σύμφωνα με το Ν. 5167/1931 και Ν. 3239/1955]. Τέλος, αναφορικά με την αμοιβή των φορτοεκφορτωτών, εκτός του καθορισμού της με τιμολόγια αμοιβής που εγκρίνονταν με Υπουργικές Αποφάσεις, προβλεπόταν και η επιβολή ποσοστού επί των φορτίων για απώλεια εργασίας (διαφεύγουσα εργασία) λόγω τεχνικής τελειοποίησης των μέσων μεταφοράς των εμπορευμάτων.

Στο πλαίσιο προσαρμογής του Ν. 3919/2011, ο Ν. 4093/2012 καταργεί τη μέχρι πρόσφατα ισχύουσα φορτοεκφορτωτική νομοθεσία Λιμένος και Ξηράς, επομένως και όλους τους υφιστάμενους περιορισμούς. Συγκεκριμένα, οι κυριότεροι περιορισμοί που καταργούνται είναι οι εξής:

1. Η αδειοδότηση από τις κατά τόπους Επιτροπές Ρυθμίσεως Φορτοεκφορτώσεων Λιμένων και Ξηράς, η οποία αντικαθίσταται με την αναγγελία έναρξης άσκησης του επαγγέλματος.
2. Ο καθορισμός ανώτατου ορίου του αναγκαίου αριθμού μόνιμων και επικουρικών εργατών.
3. Η κατάρτιση από τις ΕΡΦ και η έγκριση με Υπουργική Απόφαση της τιμολόγησης των υπηρεσιών φορτοεκφορτώσεων και της αμοιβής των φορτοεκφορτωτών.
4. Οι γεωγραφικοί περιορισμοί.

1.4.9. Επαγγέλματα που εποπτεύονται από Γενικό Γραμματέα Ασφάλειας Ναυσιπλοΐας – Λιμενικές Αρχές – Αρχηγείο Λιμενικού Σώματος

Με τον αναμενόμενο εφαρμοστικό νόμο, προβλέπεται, κατόπιν γνωμοδότησεων και της Επιτροπής Ανταγωνισμού, η διατήρηση των περιορισμών που αφορούν στις επαγγελματικές δραστηριότητες αρμοδιότητας του Αρχηγείου Λιμενικού Σώματος Ελληνικής Ακτοφυλακής (εξαίρεση αποτελεί το επάγγελμα του ναυτικού πράκτορα και τα υποκαταστήματά του). Πιο συγκεκριμένα:

(1) Ναυτικοί πράκτορες και σχετικά υποκαταστήματα (Π.Δ. 229/1995)

Πριν την ψήφιση του Ν. 3919/2011, για την άσκηση του επαγγέλματος του ναυτικού πράκτορα απαιτούνταν η έκδοση άδειας της Λιμενικής Αρχής την οποία χορηγούσαν τα κατά τόπους κεντρικά Λιμεναρχεία, Λιμεναρχεία και Υπολιμεναρχεία. Η άδεια ίσχυε στην περιοχή αρμοδιότητας της λιμενικής αρχής που την εξέδωσε και χορηγούνταν σε φυσικά και νομικά πρόσωπα. Ο ναυτικός πράκτορας, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, μπορούσε να ιδρύει υποκαταστήματα τόσο στην περιοχή αρμοδιότητας της ίδιας Λιμενικής Αρχής από την οποία είχε εφοδιασθεί με την αντίστοιχη άδεια άσκησης επαγγέλματος, όσο και στις περιοχές αρμοδιότητας άλλων Λιμενικών Αρχών της χώρας. Επιπλέον, το ίδιο φυσικό πρόσωπο δεν μπορούσε να οριστεί ως εκπρόσωπος περισσότερων του ενός νομικού προσώπου.

Όλοι οι παραπάνω περιορισμοί του επαγγέλματος του ναυτικού πράκτορα καταργήθηκαν σύμφωνα με το Νόμο 3919/2011.

(2) Εκμίσθωση των θαλάσσιων μέσων αναψυχής (Γ.Κ.Λ. Αρ. 20)

Σύμφωνα με το άρθρο 22, παρ. 1 και 6 του Γενικού Κανονισμού Λιμένα (εφεξής Γ.Κ.Λ.) Αρ. 20, για την εκμίσθωση των θαλάσσιων μέσων αναψυχής (εφεξής θ.μ.α.) απαιτείται άδεια εκμισθωτή, η οποία χορηγείται από την κατά τόπο αρμόδια Λιμενική Αρχή και ισχύει μόνο στην περιοχή αρμοδιότητάς της. Σε κάθε φυσικό πρόσωπο επιτρέπεται η έκδοση μίας μόνο άδειας εκμίσθωσης. Τα είδη των θ.μ.α. και ο μέγιστος αριθμός τους (μονάδες) καθορίζονται από ειδική Επιτροπή όπως ορίζει το άρθρο 35. Τέλος, η παράγραφος 6 θεσπίζει ότι η απόσταση μεταξύ των θέσεων (πόστων) επί του αιγιαλού των εκμισθωτών πρέπει να είναι τουλάχιστον 300 μέτρα. Η γνωμοδότηση υπ' αριθ. 22/VII/2012 της Επιτροπής Ανταγωνισμού διατύπωσε την άποψη ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις του Ν. 3919/2011 για τη διατήρηση όλων των παραπάνω περιορισμών συμπεριλαμβανομένου και του καθεστώτος της διοικητικής άδειας.

(3) Εκπαιδευτές χειριστών ταχυπλών (Γ.Κ.Λ. Αρ. 20, Άρθρο 32)

Για την εκπαίδευση υποψήφιων χειριστών ταχύπλων σκαφών και θαλάσσιων ποδηλάτων απαιτείται άδεια της Λιμενικής Αρχής. Για την έκδοση της άδειας ισχύει η ίδια διαδικασία που προβλέπεται από το άρθρο 22 για την έκδοση των αδειών εκμίσθωσης.

(4) Άδεια παροχέα καταδυτικών υπηρεσιών αναψυχής [Υ.Α. 2123/02/06/28-3-2006 (449 Β) και Ν. 3409/2005 (273 Α)]

Άρθρο 7, παρ. 1.: Οι Καταδυτικές Υπηρεσίες Αναψυχής ασκούνται στην περιοχή αρμοδιότητας της Λιμενικής Αρχής που εξέδωσε την ειδική άδεια. Μπορούν, επίσης, να ασκούνται και σε περιοχές αρμοδιότητας άλλων Λιμενικών Αρχών ύστερα από έγκρισή τους, που παρέχεται αμέσως, εφόσον δεν συντρέχουν οι λόγοι που περιγράφονται στην παράγραφο 3, οι οποίοι όμως πρέπει να αιτιολογούνται επαρκώς. Επιπλέον, γνωμοδότηση (υπ' αριθ. 22/VII/2012) της Επιτροπής Ανταγωνισμού αναφέρει ότι «ο Παροχέας Καταδυτικών Υπηρεσιών Αναψυχής πρέπει να μη συμμετέχει στη μετοχική δομή ή στη διοίκηση Οργανισμού Πιστοποίησης Αυτοδυτών».

(5) Οργανισμός πιστοποίησης αυτοδυτών (Υ.Α. 2123/03/28-3-2006 και Ν. 3409/2005)

Σύμφωνα με το άρθρο 1, παρ. 1 υποπαρ. στ εδάφιο εε της παραπάνω υπουργικής απόφασης και άρθρο 4, παρ. 1 υποπαρ. ε εδάφιο (γγ) του Ν. 3409, για την αναγνώριση του οργανισμού πιστοποίησης αυτοδυτών πρέπει –εκτός των άλλων– ο οργανισμός να μην ασκεί δραστηριότητες προμηθευτή, κατασκευαστή, εκμισθωτή ή πωλητή καταδυτικού εξοπλισμού και να μη συμμετέχει στη μετοχική δομή ή στη διοίκηση νομικού προσώπου που ασκεί τέτοιες ή συναφείς προς αυτές δραστηριότητες. Γνωμοδότηση (υπ' αριθ. 22/VII/2012) της Επιτροπής Ανταγωνισμού τάχθηκε υπέρ της διατήρησης των προαναφερθέντων περιορισμών.

(6) Ναυαγοσώστες και Σχολές Ναυαγοσωστικής Εκπαίδευσης (Π.Δ. 23/2000, άρθρα 2, 5, 6)

Για την ίδρυση σχολών Ναυαγοσωστικής εκπαίδευσης χρειάζεται άδεια που χορηγείται μετά από επιθεώρηση και έλεγχο της σχολής από επιτροπή της οικείας Λιμενικής αρχής. Οι απόφοιτοι των σχολών χρειάζονται επίσης άδεια από τις Λιμενικές Αρχές για να ασκήσουν το επάγγελμά τους. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού γνωμοδότησε (υπ' αριθ. 22/VII/2012) υπέρ της διατήρησης του καθεστώτος χορήγησης διοικητικής άδειας για την άσκηση του επαγγέλματος του ναυαγοσώστη.

(7) *Δύτης – Μαθητευόμενος δύτης – Καταδυτικά συνεργεία (Γ.Κ.Λ. Αρ. 10)*

Για τη λειτουργία καταδυτικού συνεργείου και για την άσκηση του επαγγέλματος του δύτη και του μαθητευόμενου δύτη απαιτείται άδεια από τις Λιμενικές Αρχές (Λ.Α.)

(8) *Φύλακας κατασχεμένου ή παροπλισμένου πλοίου (Π.Δ. 280/2000)*

Χρειάζεται άδεια από τις Λ.Α.

(9) *Κυκλοφορία μηχανοκίνητου σκάφους (λάντζας) (Γ.Κ.Λ. Αρ. 17)*

Για την κυκλοφορία μηχανοκίνητου σκάφους (λάντζας) απαιτείται άδεια η οποία ισχύει μόνο στην περιοχή αρμοδιότητας της εκδότριας Λιμενικής Αρχής (Άρθρο 6). Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο δικαιούται μόνο μία (1) άδεια λάντζας (άρθρο 3, παρ. 4). Το άρθρο 3, παρ. 7 ορίζει ότι δεν επιτρέπεται η χορήγηση άδειας λάντζας σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα που συμμετέχουν καθ' οιονδήποτε τρόπο σε επιχειρήσεις οι οποίες εκμεταλλεύονται οποιασδήποτε κατηγορίας μεταφορικά μέσα. Το άρθρο 7 θεσπίζει την υποχρεωτική διενέργεια φυλακών ασφαλείας από τις λάντζες του λιμένα. Το άρθρο 12 επιβάλλει (γεωγραφικούς) περιορισμούς στην κίνηση και κυκλοφορία των λαντζών εντός της περιοχής αρμοδιότητας της εκάστοτε λιμενικής αρχής. Τέλος, το άρθρο 15 αναφέρει ότι η Λιμενική Αρχή διατηρεί το δικαίωμα καθορισμού υποχρεωτικών δρομολογίων των λαντζών, εφόσον οι ανάγκες των συναλλασσομένων και η κίνηση του λιμένα το επιβάλλουν.

Αναφορικά με τις λεμβουχικές εργασίες, η γνωμοδότηση (υπ' αριθ. 22/VII/2012) της Επιτροπής Ανταγωνισμού αναφέρει ότι «η Λιμενική Αρχή μπορεί να καθορίζει κάθε μήνα, ανάλογα με τον αριθμό των λαντζών και τις ειδικές συνθήκες της περιοχής, τον τρόπο και το χρόνο φυλακής ασφαλείας στους λιμένες αρμοδιότητάς της, τις αποκλειστικές αφετηρίες των λαντζών για τη διενέργεια των λεμβουχικών εργασιών ανάλογα με τις ανάγκες του λιμένα στην περιοχή κυκλοφορίας των λαντζών, σύμφωνα με το πρωτόκολλο γενικής επιθεώρησης, καθώς και να απαγορεύει για οποιοδήποτε λόγο την προσέγγιση (αναχώρηση-άφιξη) των λαντζών σε άλλο σημείο του λιμένα, και να καθορίζει υποχρεωτικά δρομολόγια των λαντζών (των λεμβουχικών εργασιών)».

(10) *Βοηθοί λεμβούχοι και χειριστές πηδαλιούχων*

Χρειάζονται άδεια από Λ.Α.

(11) Θαλάσσια ταξί (Γ.Κ.Λ. Αρ. 16)

Για τη χρησιμοποίηση ενός σκάφους ως θαλάσσιου ταξί απαιτείται ειδική άδεια της Λιμενικής Αρχής του αφετήριου λιμένα. Τα θαλάσσια ταξί επιτρέπεται να εκτελούν πλόες μόνο στη θαλάσσια περιοχή δικαιοδοσίας της Λιμενικής Αρχής που εξέδωσε την άδεια και των όμορων αυτής Λιμενικών Αρχών (άρθρο 3, παρ. 3). Η παράγραφος 4 του ίδιου άρθρου απαγορεύει στα θαλάσσια ταξί την εκτέλεση πλόων μεταξύ λιμένων που εξυπηρετούνται από δρομολογιακές γραμμές.

(12) Καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος επί μόνιμα αγκυροβολημένων πλοίων ή πλωτών ναυπηγημάτων και επί θαλασσοπλούντων πλοίων [Κ.Υ.Α. αρ. Φ. 3131/17/96/28-2-1997 και Κ.Υ.Α. αρ. 2123/03/2001 (269 Β'/2001) αντίστοιχα]

Για την ίδρυση και λειτουργία των ανωτέρω καταστημάτων απαιτείται άδεια από τις Λ.Α. Ωστόσο, σύμφωνα με γνωμοδότηση υπ' αριθ. 22/VII/2012 της Επιτροπής Ανταγωνισμού, η Επιτροπή τάχθηκε υπέρ της κατάργησης του καθεστώτος της διοικητικής άδειας.

(13) Εκμίσθωση μηχανοκίνητων λέμβων και ταχύπλων μικρών σκαφών (Γ.Κ.Λ. Αρ. 38)

Απαιτείται άδεια.

(14) Λειτουργία Καζίνων επί ελληνικής σημαίας Ε/Γ πλοίων διεθνών πλόων (Ν. 2206/1994)

Χορηγείται άδεια από το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας για λειτουργία καζίνο κατά τη διάρκεια του εκτός των ελληνικών χωρικών υδάτων τμήματος του πλου. Ωστόσο, σύμφωνα με γνωμοδότηση υπ' αριθ. 22/VII/2012 της Επιτροπής Ανταγωνισμού, η Επιτροπή τάχθηκε υπέρ της κατάργησης του καθεστώτος της διοικητικής άδειας.

(15) Άσκηση υπαίθριου εμπορίου (στάσιμου ή πλανόδιου) επί πλοίων (Ν. 2323/1995 και Υ.Α. 3131/17/1997)

Σύμφωνα με τα άρθρα 14 και 15 της παραπάνω Υ.Α., για την άσκηση υπαίθριου εμπορίου επί πλοίων απαιτείται άδεια από τις κατά τόπους Λιμενικές Αρχές. Η άδεια χορηγείται μόνο σε φυσικά πρόσωπα και έχει προσωπικό χαρακτήρα. Ο ενδιαφερόμενος δεν πρέπει να συνδέεται με οποιοδήποτε

τρόπο με νόμιμα οργανωμένη επιχείρηση. Επιπλέον, όταν η διενέργεια του υπαίθριου εμπορίου γίνεται με τη χρήση ιδιόκτητου πλωτού μέσου, απαγορεύεται η προσέγγιση άνω των δύο λιμένων. Τέλος, πρέπει να σημειώσουμε ότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού επιφυλάσσεται να γνωμοδοτήσει αναφορικά με το εν λόγω επάγγελμα, κυρίως ως προς τη σχέση του νομικού καθεστώτος με τα όσα ισχύουν για το χερσαίο υπαίθριο εμπόριο.

(16) Ρυμουλκά (Υ.Α. 3131/1/3/1999)

Για την κυκλοφορία ρυμουλκών απαιτείται άδεια από τις Λ.Α. Τα ρυμουλκά λιμένος έχουν την υποχρέωση εκτέλεσης φυλακών ασφαλείας δίχως δικαίωμα αποζημίωσης. Υπέρ αυτού του δικαιώματος των Λιμενικών Αρχών να καθορίζουν την εκτέλεση υποχρεωτικών φυλακών ασφαλείας των ρυμουλκικών εργασιών τάχθηκε η Επιτροπή Ανταγωνισμού με τη γνωμοδότηση αρ. 22/VII/2012.

1.4.10. Τεχνικά επαγγέλματα

Ο Νόμος 1575/85 προβλέπει ότι για την άσκηση των τεχνικών επαγγελμάτων που σχετίζονται με την επισκευή και συντήρηση μεταφορικών μέσων απαιτείται μόνο ειδική άδεια. Ο ενδιαφερόμενος, για να ικανοποιεί τις προϋποθέσεις αδειοδότησης, χρειάζεται απλώς να κατέχει τις απαραίτητες γνώσεις όπως αυτές αποδεικνύονται από τους σχετικούς τίτλους σπουδών και να διαθέτει επαγγελματική εμπειρία⁶. Οι άδειες εκδίδονται από τις υπηρεσίες συγκοινωνιών κάθε νομού ύστερα από προφορική και πρακτική εξέταση του υποψηφίου.

Οι προϋποθέσεις και η διαδικασία έγκρισης και άσκησης του επαγγέλματος του τεχνίτη ψηφιακού ταχογράφου ρυθμίζονται από την Υπουργική Απόφαση αρ. οικ. 22802/1629/13.5.08 (ΦΕΚ Β861). Εκτός από την άδεια άσκησης επαγγέλματος όπως ορίζεται με το Ν. 1575/85, ο υποψήφιος τεχνίτης ψηφιακού ταχογράφου χρειάζεται και βεβαίωση του αντίστοιχου με τη Συσκευή Ψηφιακού Ταχογράφου επίσημου αντιπροσώπου εισαγωγής ή εργοστασίου κατασκευής με την οποία να δηλώνεται ρητώς ότι έχει λάβει την απαιτούμενη εκπαίδευση.

⁶ Θα πρέπει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι σύμφωνα με το Νόμο 1575/85 η επίβλεψη της επισκευής και της συντήρησης αυτοκινήτων, μοτοσυκλετών και μοτοποδηλάτων δεν μπορεί να ασκείται από το ίδιο πρόσωπο σε περισσότερα του ενός συνεργεία.

Μετά την εφαρμογή του Ν. 3919/2011, η Διοικητική πράξη της άδειας ασκήσεως των ανωτέρω τεχνικών επαγγελματιών έχει αντικατασταθεί με την αναγγελία έναρξης του επαγγέλματος.

1.4.11. Χειριστές αγροτικών μηχανημάτων

Τα επαγγέλματα που σχετίζονται με τα αγροτικά μηχανήματα είναι κατ' ουσία ανοικτά, εφόσον ο ενδιαφερόμενος υποχρεώνεται απλώς να κατέχει πτυχίο χειριστή και άδεια οδηγού γεωργικού μηχανήματος. Για τη λήψη πτυχίου απαιτούνται εξετάσεις που διεξάγονται σε κάθε νομό (Π.Δ. 333/1977).

1.4.12. Λοιπά επαγγέλματα

Για τις παρακάτω ομάδες επαγγελματιών απαιτείται μόνο αδειοδότηση: ραδιοτηλεγραφετές Α΄ και Β΄ τάξης, μηχανικοί, πλοίαρχοι, θαλαμηπόλοι-αρχιθαλαμηπόλοι, μηχανοδηγοί του εμπορικού ναυτικού, θερμαστές-αρχιθερμαστές, ναύτες, ναύκληροι.

1.5. Υγεία

A. Ιατρικά επαγγέλματα – Υπηρεσίες

1.5.1. Ιατρός

- *A.N. 1565/14.1.1939/A16 «Περί κώδικος ασκήσεως του ιατρικού επαγγέλματος».*
- *N.Δ. 1096/24.9.1949/A225 «Περί ασκήσεως του ιατρικού επαγγέλματος υπό αλλοδαπών».*
- *A.N. 1843/19.6.1951/A178 «Περί τροποποίησης και συμπλήρωσης διατάξεων των υπ' αρ. 1565/39 A.N. περί κώδικος ασκήσεως του ιατρικού επαγγέλματος».*
- *N. 2049/19.4.1952/A97 «Περί κυρώσεως, τροποποίησης και συμπλήρωσης του υπ' αρ. 1843/1951 A.N.».*
- *N.Δ. 3366/23.9.1955/A258 «Περί ασκήσεως του ιατρικού επαγγέλματος και ιατρικών ειδικοτήτων και άλλων τινών διατάξεων».*

- Ν.Δ. 3623/16.11.1956/A277 «Περί καθορισμού κατωτάτων ορίων ιατρικής αμοιβής και συνθηκών εργασίας των ιατρών».
- Β.Δ. 7.11.1957/A225 «Περί τροποποιήσεως, συμπληρώσεως και κωδικοποιήσεως των περί Ιατρικών Συλλόγων και των Πειθαρχικών Συμβουλίων διατάξεων του Α.Ν. 1565/1939».
- Ν.Δ. 197/18.3.1972/A41 περ II(2α) «Περί καθορισμού αρμοδιοτήτων των Υφυπουργών – Προϊσταμένων των Περιφερειακών Διοικήσεων κ.ά.».
- Ν.Δ. 4111/9.10.1980/A163 άρθρα 4-6 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως των περί Υγειονομικών Συλλόγων, Ιατρικών και Παραϊατρικών Επαγγελματών, Ασφάλισεως Υγειονομικών Φαρμάκων και των περί ιατρικής εν γένει Αντιλήψεως και Δημοσίας Υγείας διατάξεων».
- Ν. 1397/7.10.1983/A143 άρθρο 41 «Εθνικό Σύστημα Υγείας».
- Υ.Α. 1273/8.12.1986/B856, παρ. Ι, περ. 5(α) 3 & 8 «Δικαιολογητικά που απαιτούνται για τη διεκπεραίωση των υποθέσεων των πολιτών με το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων».
- Ν. 2194/16.3.1994/A34 άρθρο 6 «Αποκατάσταση του Ε.Σ.Υ. και άλλες διατάξεις».
- Ν. 2256/18.11.1994/A196 άρθρο 2 «Συμβούλια κρίσης και επιλογής ιατρικού και οδοντιατρικού προσωπικού και άλλες διατάξεις».
- Ν. 2345/12.10.1995/A213 άρθρο 9 «Οργανωμένες υπηρεσίες παροχής προστασίας από φορείς κοινωνικής πρόνοιας και άλλες διατάξεις».
- Ν. 3418/28.11.2005/A287 «Κώδικας ιατρικής δεοντολογίας».
- Π.Δ. 38/25.4.2010/A78, άρθρο 54, παρ. 3 «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην οδηγία 2005/36/ΕΚ σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων».
- Ν. 3852/7.6.2010/A87, ενότητα Ζ: Υγείας, παρ. 1 «Νέα αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».
- Ν. 4025/2.11.2011/A228 άρθρο 35 «Ανασυγκρότηση Φορέων Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Κέντρα Αποκατάστασης, Αναδιάρθρωση Ε.Σ.Υ. και άλλες διατάξεις».
- Ν. 4093/12.11.2012/A222 παράγραφος ΙΒ.3 «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 – Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του Ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016».
- Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/28.3.2012 «Σχετικά με τις διατάξεις του Ν.3919/2011 όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 4 παρ. 16 του Ν.4038/2012».

- Π.Δ. 399/22.4.1981/A108 «Περί κανονισμού αμοιβών ιατρικών επισκέψεων και πράξεων».
- Π.Δ. 161/10.4.1990/A59 «Αύξηση αμοιβών ιατρικών επισκέψεων και ιατρικών και οδοντιατρικών πράξεων».
- Π.Δ. 157/30.4.1991/A62, άρθρο 4, περ. II-VII «Αύξηση αμοιβών ιατρικών επισκέψεων και ιατρικών και οδοντιατρικών πράξεων».
- Π.Δ. 427/11.10.1991/A156 «Κοστολόγηση ιατρικών πράξεων».
- Ν.Δ. 67/20.12.1968/A303 «Περί λήψεως μέτρων δια την κάλυψιν των υγειονομικών αναγκών της υπαίθρου».
- Ν.Δ. 127/4.11.1974/A319 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως διατάξεων του Ν.Δ. 67/68 περί λήψεως μέτρων δια την κάλυψιν των υγειονομικών αναγκών της υπαίθρου».

Ο Α.Ν. 1565/1939 εισάγει για πρώτη φορά την απαίτηση άδειας ασκήσεως του ιατρικού επαγγέλματος. Η άδεια χορηγείται σε πτυχιούχους της ιατρικής σχολής της ημεδαπής ή ισότιμης της αλλοδαπής μετά από επιτυχή δοκιμασία. Προϋπόθεση για τη χορήγηση της άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος είναι η εκπλήρωση της υπηρεσίας υπαίθρου (Ν.Δ. 127/1974 άρθρο 4). Οι ιατροί μετά την απόκτηση της άδειας μπορούν να αιτηθούν τη χορήγηση ιατρικής ειδικότητας (Ν.Δ. 3366/1955 άρθρο 5): παθολογίας, χειρουργικής, νευροχειρουργικής, μαιευτικής-γυναικολογίας, ουρολογίας, ορθοπεδικής, ωτορινολαρυγγολογίας, οφθαλμολογίας, νευρολογίας-ψυχιατρικής, παιδιατρικής, δερματολογίας-αφροδισιολογίας, μικροβιολογίας, ακτινολογίας, αναισθησιολογίας, φυματολογίας, καρδιολογίας, γενικής ιατρικής. Για την απόκτηση άδειας ιατρικής ειδικότητας απαιτείται άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος, μετεκπαίδευση σε διαπιστευμένη νοσηλευτική μονάδα, κλινική ή εργαστήριο και επιτυχής εξέταση. Το άρθρο 41 του Ν.1397/1983 ορίζει ότι για τη διατήρηση της άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος απαιτείται βεβαίωση μετεκπαίδευσης. Η μετεκπαίδευση αφορά τη συμπλήρωση 80 ωρών μαθημάτων κάθε 5 χρόνια, το πρόγραμμα της οποίας καθορίζεται από την Επιτροπή Μετεκπαίδευσης καθώς και τη συμπλήρωση 20 ωρών προγραμμάτων επιλογής του ιατρού.

Απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος είναι και η εγγραφή στον Ιατρικό Σύλλογο, στον οποίο έχει την επαγγελματική του εγκατάσταση (Α.Ν.1565/1939 άρθρο 49, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε από τους Α.Ν.1843/1951, Ν. 2049/1952, Ν. 3418/2005 άρθρο 35). Κάθε ιατρός είναι μέλος ενός μόνο Ιατρικού Συλλόγου. Τα μέλη του συλ-

λόγου υποχρεούνται σε ετήσια εισφορά προς το Σύλλογο, η οποία καθορίζεται με απόφαση του Δ.Σ. κάθε έτος. Υποχρεούνται επίσης σε καταβολή ετήσιας εισφοράς (1% επί της ετήσιας εισφοράς προς το Σύλλογο) στον Πανελλήνιο Ιατρικό Σύλλογο (Π.Ι.Σ.).

Ιατροί υπήκοοι των κρατών-μελών της Ε.Ε. μπορούν να εγκατασταθούν και να ασκήσουν το επάγγελμα ύστερα από τη χορήγηση άδειας σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία. Η χρησιμοποίηση τίτλου ιατρικής ειδικότητας από ιατρούς υπηκόους των κρατών-μελών, που εγκαθίστανται στην Ελλάδα, επιτρέπεται μετά από τη χορήγηση άδειας χρησιμοποίησης του τίτλου ειδικότητας. Ιατρός επαγγελματικά εγκατεστημένος στην Ελλάδα δεν μπορεί να είναι ταυτόχρονα μέλος δύο ή περισσότερων ιατρικών συλλόγων, ελληνικών ή αλλοδαπών, ή να είναι επαγγελματικά εγκατεστημένος και στην αλλοδαπή (Ν.Δ. 1096/1949, Π.Δ. 84/1986).

Με Π.Δ. του Υπουργείου Υγείας καθορίζονται τα απαραίτητα δικαιολογητικά για την έκδοση της άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος (Π.Δ. 197/1972 περ. II(2α), Υ.Α. 1273/1986 περ. I 5(α)8, Π.Δ. 38/2010 άρθρο 54 παρ. 3, Ν. 3852/2010 περ. II(1)). Η ψήφιση του Ν. 3919/2011 για την απελευθέρωση των επαγγελματιών είχε ως επακόλουθο τη μετατροπή της άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος σε αναγγελία, χωρίς να διαφοροποιούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις. Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με το άρθρο 35 του Ν. 4025/2011, αρμόδια αρχή για τη χορήγηση, αναστολή, ανάκληση και ακύρωση της άδειας ασκήσεως του ιατρικού επαγγέλματος καθώς και του τίτλου ειδικότητας ορίζεται πλέον ο Π.Ι.Σ. Επίσης σύμφωνα με την Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/2012 παύει να ισχύει η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση του επαγγέλματος. Ο ιατρός θα ασκεί ελεύθερα το επάγγελμά του μετά την πάροδο τριμήνου από την αναγγελία έναρξης άσκησής του, συνοδευόμενη από τα απαραίτητα νόμιμα δικαιολογητικά. Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές μέσα στο χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών θα πρέπει να εκδώσουν βεβαίωση πληρότητας των προϋποθέσεων για τη νόμιμη άσκηση του επαγγέλματος.

Σύμφωνα με τον Α.Ν. 1565/1939, ο ιατρός δύναται να ασκεί το επάγγελμα σε ιδιωτικό ιατρείο ή πολυϊατρείο στην περιφέρεια του Ιατρικού Συλλόγου, στον οποίο έχει εγγραφεί. Σύμφωνα με το άρθρο 9, ο ιατρός μπορεί να μεταβάλλει τον τόπο της επαγγελματικής του εγκατάστασης, εφόσον το γνωστοποιήσει στον ιατρικό σύλλογο. Απαγορεύεται η ταυτόχρονη χρήση άνω της μίας ιατρικής ειδικότητας. Ιατρός που κατέχει διπλή ειδικότητα μπορεί να παραιτηθεί της πρώτης και να ασκήσει τη δεύτερη μόνο εφόσον έχει περάσει 5ετία από την απόκτηση

της. Απαγορεύεται να παρέχει περιστασιακά τις υπηρεσίες του –με αμοιβή ή χωρίς– στην περιφέρεια άλλου συλλόγου. Ο ιατρός μπορεί να ασκεί άλλα επαγγέλματα ή δραστηριότητες εφόσον δεν παρεμποδίζεται η ευσυνείδητη άσκηση της ιατρικής. Δεν επιτρέπεται σε εν ενεργεία ιατρούς που έχουν δίπλωμα φαρμακοποιού ή οδοντιάτρου ή άλλου υγειονομικού ενδιαφέροντος να διατηρούν φαρμακεία, οδοντιατρεία ή άλλα παρεμφερή καταστήματα. Απαγορεύεται να εξυπηρετεί, να εξαρτάται ή να συμμετέχει σε επιχειρήσεις που παρασκευάζουν φάρμακα, υλικά, εργαλεία κ.ά. ή να διαφημίζει και να προβάλλει αυτά.

Το άρθρο 26 του Α.Ν. 1565/1939, όπως αυτό έχει συμπληρωθεί από τον Ν. 2194/1994 άρθρο 6, τον Ν. 2256/1994 άρθρο 2 και τον Ν. 2345/1995 άρθρο 9, απαγορεύει κάθε μορφής διαφήμιση. Σύμφωνα με τον Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας (Ν. 3418/2005 άρθρα 17-18) απαγορεύεται οποιαδήποτε προσωπική διαφήμιση ή συστηματική δημόσια παρουσία ή αναφορά του ονόματος άμεσα ή έμμεσα. Απαγορεύεται η ανάρτηση σε δημόσιο χώρο διαφημιστικών πινακίδων ή επιγραφών, η διανομή φυλλαδίων, αγγελιών, δημοσιευμάτων ή οποιασδήποτε φύσης διαφημιστικών εντύπων ή άλλων ανακοινώσεων στον έντυπο ή ηλεκτρονικό τύπο. Απαγορεύεται η εντοίχιση επιγραφών ή πινακίδων με εμπορικό ή κερδοσκοπικό περιεχόμενο καθώς και η ανάρτηση πινακίδων σε εξώστες, παράθυρα ή άλλα σημεία εκτός από την κύρια είσοδο της κατοικίας και της επαγγελματικής εγκατάστασης του ιατρού και την πρόσοψη του κτιρίου. Οι ιατροί επιτρέπεται να καταχωρούν στον τύπο ανακοινώσεις σχετικά με την έναρξη ασκήσεως του επαγγέλματός τους, την ειδικότητα, τον τόπο παροχής των υπηρεσιών τους, το ωράριό τους ή τυχόν μεταβολές αυτών για περιορισμένο χρονικό διάστημα μετά από έγκριση του οικείου ιατρικού συλλόγου. Μπορεί να διατηρούν ιστοσελίδα στο διαδίκτυο σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Δεοντολογίας.

Η κατώτερη αμοιβή των ιατρικών πράξεων (Α.Ν. 1565/1939 άρθρο 28, Ν.Δ. 3623/1956) καθορίζεται από Π.Δ του Υπουργείου Υγείας (Π.Δ. 399/1981, Π.Δ. 161/1990 και Π.Δ. 157/1991, Π.Δ. 427/1991). Επιτρέπεται η αμοιβή του ιατρού να είναι κάτω από τα οριζόμενα όρια όπως και η δωρεάν παροχή, εφόσον δεν γίνεται για λόγους αθέμιτου ανταγωνισμού και διαφήμισης (Α.Ν. 1565/1939, άρθρο 31).

1.5.2. Οδοντίατρος

- Α.Ν. 1565/14.1.1939/A16 «Περί κώδικος ασκήσεως του ιατρικού επαγγέλματος».

- Β.Δ. 22-4/4.5.1939/A178 «Περί επεκτάσεως διατάξεων «τινων του υπ' αρ. 1565/1939 Α.Ν. περί κώδικος ασκήσεως του ιατρικού επαγγέλματος» και επί των οδοντιάτρων».
- Α.Ν. 1843/19.6.1951/A178 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως διατάξεων τινων του υπ' αρ. 1565/39 Α.Ν. περί κώδικα ασκήσεως του ιατρικού επαγγέλματος».
- Ν.Δ. 3623/16.11.1956/A277 «Περί καθορισμού κατωτάτων ορίων ιατρικής αμοιβής και συνθηκών εργασίας των ιατρών».
- Ν. 1026/26.2.1960/A48 «Περί των Οδοντιατρικών Συλλόγων, της Ελληνικής Οδοντιατρικής Ομοσπονδίας ως και λοιπών συναφών διατάξεων».
- Ν.Δ. 197/18.3.1972/A41 περ II(2α) «Περί καθορισμού αρμοδιοτήτων των Υφυπουργών – Προϊσταμένων των Περιφερειακών Διοικήσεων κ.ά.».
- Ν.Δ. 4111/9.10.1980/A163 άρθρα 4-6 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως των περί Υγειονομικών Συλλόγων, Ιατρικών και Παραϊατρικών Επαγγελμάτων, Ασφαλίσεως Υγειονομικών Φαρμάκων και των περί ιατρικής εν γένει Αντιλήψεως και Δημοσίας Υγείας διατάξεων».
- Ν. 1397/7.10.1983/A143 άρθρο 41 «Εθνικό Σύστημα Υγείας».
- Π.Δ. 98/31.3.1986/A35 «Άσκηση του δικαιώματος εγκαταστάσεως και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, από οδοντιάτρους υπηκόους των κρατών-μελών των Ε.Κ. καθώς κ.ά.».
- Υ.Α. 1273/8.12.1986/B856, παρ. Ι, περ. 5(α)7 «Δικαιολογητικά που απαιτούνται για τη διεκπεραίωση των υποθέσεων των πολιτών με το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων».
- Π.Δ. 200/9.5.1988/A87 «Όροι και προϋποθέσεις χορηγήσεως του τίτλου της Οδοντιατρικής ειδικότητας της Γναθοχειρουργικής».
- Π.Δ. 235/23/5/1988/A100 «Όροι και προϋποθέσεις χορηγήσεως του τίτλου της Οδοντιατρικής ειδικότητας της Ορθοδοντικής».
- Π.Δ. 240/16.11.2004/A222 «Προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις των Οδηγιών 2001/19/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14ης Μαΐου 2001, που αφορούν το επάγγελμα του οδοντιάτρου».
- Ν. 3418/28.11.2005/A287 άρθρο 38 «Κώδικας Ιατρικής Δεοντολογίας».
- Π.Δ. 39/1.4.2009/A55 «Κώδικας Οδοντιατρικής Δεοντολογίας».
- Π.Δ. 38/25.4.2010/A78, άρθρο 54, παρ. 3 «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην οδηγία 2005/36/ΕΚ σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων».

- Ν. 3852/7.6.2010/A87, ενότητα Ζ: Υγείας, παρ. 1 «Νέα αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».
- Ν. 4025/2.11.2011/A228 άρθρο 35 «Ανασυγκρότηση Φορέων Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Κέντρα Αποκατάστασης, Αναδιάρθρωση Ε.Σ.Υ. και άλλες διατάξεις».
- Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/28.3.2012 «Σχετικά με τις διατάξεις του Ν.3919/2011 όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 4 παρ. 16 του Ν.4038/2012».
- Ν. 4093/12.11.2012/A222 παράγραφος ΙΒ.3 «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 – Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του Ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016».
- Π.Δ. 161/10.4.1990/A59 «Αύξηση αμοιβών ιατρικών επισκέψεων και ιατρικών και οδοντιατρικών πράξεων».
- Π.Δ. 157/30.4.1991/A62, άρθρο 4, περ. ΙΙ-VII «Αύξηση αμοιβών ιατρικών επισκέψεων και ιατρικών και οδοντιατρικών πράξεων».

Η απαίτηση άδειας ασκήσεως του οδοντιατρικού επαγγέλματος εισάγεται με τον Α.Ν.1565/1939 και το Β.Δ. 22-4/1939. Η άδεια χορηγείται σε πτυχιούχους της οδοντιατρικής σχολής της ημεδαπής ή ισότιμης της αλλοδαπής. Οι οδοντίατροι μετά την απόκτηση της άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος μπορούν να αιτηθούν τη χορήγηση ειδικότητας (Ν.Δ. 4111/1960, άρθρο 6): (α) γναθοχειρουργικής (Π.Δ. 200/1988) και (β) ορθοδοντικής (Π.Δ. 235/1988). Για τις ειδικότητες απαιτούνται 4 και 3 χρόνια ειδίκευσης, αντίστοιχα, και επιτυχής εξέταση. Το άρθρο 41 του Ν. 1397/1983 ορίζει ότι για τη διατήρηση της άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος απαιτείται βεβαίωση μετεκπαίδευσης. Η μετεκπαίδευση αφορά τη συμπλήρωση 80 ωρών μαθημάτων κάθε 5 χρόνια, το πρόγραμμα της οποίας καθορίζεται από την Επιτροπή Μετεκπαίδευσης, καθώς και τη συμπλήρωση 20 ωρών προγραμμάτων επιλογής του οδοντίατρου.

Απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος είναι και η εγγραφή στον οικείο Οδοντιατρικό Σύλλογο (Α.Ν.1565/1939, Β.Δ. 22-4/1939, όπως τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν από τους Α.Ν.1843/1951, Ν. 1026/1980, Ν. 3418/2005 άρθρο 38, Π.Δ. 39/2009 άρθρο 49). Απαγορεύεται η άσκηση του επαγγέλματος πριν την εγγραφή στον οικείο σύλλογο. Μετά τη δήλωση άσκησης του επαγγέλματος χορηγείται δελτίο ταυτότητας, το οποίο ισχύει για ένα έτος. Κάθε οδοντίατρος είναι μέλος ενός μόνο Οδοντιατρικού Συλλόγου. Οι αλλοδαποί οδοντίατροι που ασκούν το επάγγελμα στην Ελλάδα

είναι υποχρεωμένοι να εγγράφονται στον οικείο σύλλογο. Τα μέλη του συλλόγου υποχρεούνται σε ετήσια εισφορά προς το Σύλλογο, η οποία καθορίζεται με απόφαση του Δ.Σ. κάθε έτος και γνωστοποιείται στην Ελληνική Οδοντιατρική Ομοσπονδία (Ε.Ο.Ο.). Υποχρεούνται επίσης σε καταβολή ετήσιας εισφοράς στην Ε.Ο.Ο., το ύψος της οποίας καθορίζεται με απόφαση του Δ.Σ. κάθε έτος. Η εισφορά καταβάλλεται στον οικείο σύλλογο εντός του πρώτου τριμήνου κάθε έτους και αποδίδεται στην Ε.Ο.Ο. μέχρι το τέλος του Απριλίου.

Οδοντίατροι υπήκοοι των κρατών-μελών της Ε.Ε. μπορούν να εγκατασταθούν και να ασκήσουν το επάγγελμα ύστερα από τη χορήγηση άδειας σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία. Οι οδοντίατροι αυτοί δεν μπορούν να είναι μέλη συγχρόνως σε δύο ή περισσότερους συλλόγους της ημεδαπής ή της αλλοδαπής ή να είναι επαγγελματικά εγκατεστημένοι και στην αλλοδαπή (Π.Δ. 98/1986, Π.Δ. 240/2004).

Με Π.Δ. του Υπουργείου Υγείας καθορίζονται τα απαραίτητα δικαιολογητικά για την έκδοση της άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος (Π.Δ. 197/1972 περ II(2α), Υ.Α. 1273/1986 περ. I 5(α)7, Π.Δ. 38/2010 άρθρο 54 παρ. 3, Ν. 3852/2010 περ. II(1)).

Ως επακόλουθο της ψήφισης του Ν. 3919/2011 για την απελευθέρωση των επαγγελματιών η άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος μετατρέπεται σε αναγγελία χωρίς να διαφοροποιούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις. Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με το άρθρο 35 του Ν. 4025/2011 αρμόδια αρχή για τη χορήγηση, αναστολή, ανάκληση και ακύρωση της άδειας ασκήσεως του οδοντιατρικού επαγγέλματος καθώς και του τίτλου ειδικότητας ορίζεται πλέον η Ε.Ο.Ο. Επίσης σύμφωνα με την Υ.Α.7/Γ.Π./6701/2012 παύει να ισχύει η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση του επαγγέλματος. Ο οδοντίατρος θα ασκεί ελεύθερα το επάγγελμά του μετά την πάροδο τριμήνου από την αναγγελία έναρξης άσκησής του, συνοδευόμενη από τα απαραίτητα νόμιμα δικαιολογητικά. Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές μέσα στο χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών θα πρέπει να εκδώσουν βεβαίωση πληρότητας των προϋποθέσεων για τη νόμιμη άσκηση του επαγγέλματος.

Σύμφωνα με το άρθρο 31 του Π.Δ. 39/2009, ο οδοντίατρος ασκεί το επάγγελμα σε ιδιωτικό οδοντιατρείο ή πολυοδοντιατρείο στην περιφέρεια του Οδοντιατρικού Συλλόγου, του οποίου έχει εγγραφεί. Κατ' εξαίρεση για τη νησιωτική Ελλάδα και εφόσον συντρέχουν ειδικές συνθήκες επιτρέπεται η διπλή εγκατάσταση ύστερα από έγκριση του οικείου συλλόγου. Απαγορεύεται να παρέχει περιστασιακά τις υπηρεσίες του –με αμοιβή ή χωρίς– στην περιφέρεια

άλλου συλλόγου. Απαγορεύεται να ασκεί άλλα επαγγέλματα και να εξυπηρετεί, να εξαρτάται ή να συμμετέχει σε επιχειρήσεις που παρασκευάζουν φάρμακα, υλικά, εργαλεία κ.α. ή να διαφημίζει και να προβάλλει αυτά.

Σύμφωνα με τον Κώδικα Οδοντιατρικής Δεοντολογίας (Π.Δ. 39/2009 άρθρα 21-26) απαγορεύεται κάθε άμεση ή έμμεση διαφήμιση στον ημερήσιο τύπο, το χρυσό οδηγό, τους κινηματογράφους, την τηλεόραση, τα ηλεκτρονικά δίκτυα καθώς και σε άλλο μέσο μαζικής ενημέρωσης. Απαγορεύεται να τοποθετεί πινακίδες, αφίσες ή φυλλάδια. Για τη γνωστοποίηση του οδοντιατρείου του επιτρέπεται η τοποθέτηση πινακίδων στην εξώθυρα και επί της πρόσοψης του οικήματος, στο οποίο στεγάζεται το οδοντιατρείο ή πολυοδοντιατρείο. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται κατά την έναρξη της επαγγελματικής του ιδιότητας ή λόγω αλλαγής έδρας να γνωστοποιεί σχετική ανακοίνωση στις τοπικές εφημερίδες. Μπορεί να διατηρεί ιστοσελίδα στο διαδίκτυο σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Δεοντολογίας.

Η κατώτερη αμοιβή των οδοντιατρικών πράξεων (Ν.Δ. 3623/1956) καθορίζεται από Π.Δ του Υπουργείου Υγείας (Π.Δ. 161/1990 και Π.Δ. 157/1991) σύμφωνα με τα οποία απαγορεύεται στον οδοντίατρο να αμείβεται με τιμές κάτω από τις οριζόμενες (Π.Δ. 39/2009 άρθρο 39).

1.5.3. Ιδιωτικά ιατρεία-οδοντιατρεία, Ιδιωτικά πολυιατρεία-πολυοδοντιατρεία, Ιδιωτικά διαγνωστικά εργαστήρια, Ιδιωτικά εργαστήρια φυσικής ιατρικής και αποκατάστασης

- Β.Δ. 451/21.7.1962/Α108 τμήμα Γ άρθρα 50-52 «Περί τροποποίησης και συμπλήρωσης των διατάξεων περί ιδιωτικών κλινικών, εργαστηρίων και οδοντιατρείων».
- Ν. 2071/15.7.1992/Α123 άρθρο 13 «Εκσυγχρονισμός και οργάνωση Συστημάτων Υγείας».
- Ν. 2256/18.11.1994/Α196 άρθρο 4 «Συμβούλια κρίσης και επιλογής ιατρικού και οδοντιατρικού προσωπικού και άλλες διατάξεις».
- Ν. 2194/16.3.1994/Α34 άρθρο 6 «Αποκατάσταση του Ε.Σ.Υ. και άλλες διατάξεις».
- Ν. 2345/12.10.1995/Α213 άρθρο 9 «Οργανωμένες υπηρεσίες παροχής προστασίας από φορείς κοινωνικής πρόνοιας και άλλες διατάξεις».
- Π.Δ. 84/10.4.2001/Α70 «Όροι, προϋποθέσεις, διαδικασία και προδιαγραφές για την ίδρυση και λειτουργία ιδιωτικών φορέων παροχής υπηρεσιών Π.Φ.Υ.».

- Π.Δ. 180/02.10.2009/A210 «Όροι, προϋποθέσεις, διαδικασία και προδιαγραφές για την ίδρυση και λειτουργία ιδιωτικών φορέων παροχής υπηρεσιών Π.Φ.Υ.».
- Ν. 3846/11.5.2010/A66 άρθρο 28 «Εγγυήσεις για την εργασιακή ασφάλεια και άλλες διατάξεις».
- Ν. 4025/02.11.2011/A228 άρθρο 35 «Ανασυγκρότηση Φορέων Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Κέντρα Αποκατάστασης, Αναδιάρθρωση Ε.Σ.Υ. και άλλες διατάξεις».
- Υ.Α. 3β/Γ.Π./οικ. 130/20.2.2012 «Εφαρμογή του Νόμου 3919/2011».
- Ν. 4093/12.11.2012/A222 παράγραφος ΙΒ.3 «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 – Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του Ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016».

Ο Ν. 2071/1992 και το άρθρο 13 ορίζει ότι η πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας (Π.Φ.Υ.) παρέχεται από: (α) ιδιωτικά ιατρεία και οδοντιατρεία, (β) ιδιωτικά πολυϊατρεία και πολυοδοντιατρεία, (γ) ιδιωτικά διαγνωστικά εργαστήρια και (δ) ιδιωτικά εργαστήρια φυσικής ιατρικής και αποκατάστασης.

Ιδιωτικά ιατρεία και οδοντιατρεία είναι χώροι κατάλληλα διαρρυθμισμένοι και εξοπλισμένοι, στους οποίους ασκείται η ιατρική ή η οδοντιατρική επιστήμη από πρόσωπο που διαθέτει τη σχετική άδεια ασκήσεως επαγγέλματος και άδεια λειτουργίας ιδιωτικού ιατρείου ή οδοντιατρείου. Ιδιωτικό πολυϊατρεία ή πολυοδοντιατρείο είναι η σύνθεση τουλάχιστον τριών ιατρείων και λοιπών εξεταστικών μονάδων ή τριών τουλάχιστον οδοντιατρείων, που στεγάζονται σε λειτουργικά ενιαίο και ανεξάρτητο από κάθε άλλη χρήση χώρο. Άδεια ίδρυσης και λειτουργίας χορηγείται μόνο σε εταιρείες που συνιστώνται, εποπτεύονται και λειτουργούν σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Ιδιωτικά διαγνωστικά κέντρα είναι μόνο τα διαγνωστικά εργαστήρια βιολογικών υλικών, τα εργαστήρια απεικονίσεων και τα εργαστήρια πυρηνικής ιατρικής.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Π.Δ. 84/2001, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 28 του Ν. 3846/2010, για τη λειτουργία του ιατρείου ή οδοντιατρείου απαιτείται άδεια λειτουργίας. Για τη λειτουργία ιδιωτικού διαγνωστικού εργαστηρίου ή εργαστηρίου φυσικής ιατρικής και αποκατάστασης απαιτείται (α) άδεια ίδρυσης και (β) άδεια λειτουργίας. Όμοιες άδειες απαιτούνται και στην περίπτωση μεταστέγασης, επέκτασης ή μείωσης του αντικειμένου των ιδιωτικών μονάδων παροχής υγείας.

Για τη χορήγηση άδειας λειτουργίας ιδιωτικού ιατρείου-οδοντιατρείου απαιτείται άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος του ιατρού ή οδοντίατρου, τίτλος ειδικότητας, βεβαίωση εγγραφής στον οικείο ιατρικό ή οδοντιατρικό σύλλογο (Π.Δ. 84/2001 άρθρο 5). Για τη χορήγηση άδειας λειτουργίας του ιδιωτικού πολυϊατρείου-πολυοδοντιατρείου απαιτείται επιπρόσθετα των παραπάνω και άδεια ίδρυσης. Το Π.Δ. 84/2001 καθορίζει τις τεχνικές προδιαγραφές για την απόκτηση άδειας λειτουργίας των μονάδων παροχής υγείας.

Το άρθρο 28 του Ν. 3846/2010 ορίζει ότι η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας χορηγείται σε: (α) φυσικά πρόσωπα ιατρούς ή οδοντίατρους, (β) νομικά πρόσωπα οποιασδήποτε μορφής και (γ) αστικούς συνεταιρισμούς ελεύθερων επαγγελματιών ιατρών εργαστηριακής διάγνωσης βιοπαθολογίας, κυτταρολογίας, και παθολογικής ανατομίας. Τα νομικά πρόσωπα έχουν: (α) τη μορφή ανώνυμης εταιρείας της οποίας η πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου (51% τουλάχιστον) ανήκει σε ειδικευμένους ιατρούς ή οδοντίατρους, (β) τη μορφή εταιρείας περιορισμένης ευθύνης, της οποίας το 51% τουλάχιστον ανήκει σε ειδικευμένους ιατρούς ή οδοντίατρους, (γ) προσωπικής εταιρείας του Εμπορικού Κώδικα, της οποίας η πλειοψηφία των εταίρων καθώς και η πλειοψηφία του εταιρικού κεφαλαίου (51%) ανήκει σε ειδικευμένους ιατρούς ή οδοντίατρους και (δ) οποιαδήποτε νομική μορφή, πλην των ως άνω, όπου η πλειοψηφία του εταιρικού κεφαλαίου (51% τουλάχιστον) ανήκει σε ειδικευμένους ιατρούς ή οδοντίατρους. Οι δικαιούχοι δεν επιτρέπεται να κατέχουν πέραν της μίας άδειας ίδρυσης και λειτουργίας και δεν επιτρέπεται να συστήσουν παραρτήματα ούτε να λειτουργούν σε μη συνεχόμενα κτίρια

Ορίζεται επιστημονικός υπεύθυνος, ιατρός (οδοντίατρος) εταίρος ή άλλος ιατρός, αντίστοιχης ειδικότητας, που έχει 2ετή άσκηση στην ειδικότητα και άδεια για τη χρήση του ειδικού επιστημονικού εξοπλισμού. Οι επιστημονικοί διευθυντές και υπεύθυνοι πρέπει να ανήκουν στον ιατρικό ή οδοντιατρικό σύλλογο της περιφέρειας που είναι εγκατεστημένος ο φορέας και απαγορεύεται να οριστούν ή να παρέχουν υπηρεσίες σε περισσότερους από δύο φορείς (Ν. 3846/2010 παρ. 5).

Η εφαρμογή του Ν. 3919 ακυρώνει μερικούς από τους παραπάνω περιορισμούς που αφορούν τη διοικητική άδεια ίδρυσης και λειτουργίας καθώς και την εταιρική συμπεριφορά των ιδιωτικών φορέων υγείας. Πιο αναλυτικά, το άρθρο 35 του Ν. 4025/2011 ορίζει ότι η άδεια λειτουργίας χορηγείται πλέον από τους κατά τόπους ιατρικούς ή οδοντιατρικούς συλλόγους. Η Υ.Α. 3β/Γ.Π./οικ.130/2012, όπως θεσπίστηκε μέσω του Ν. 4039/2012, μετα-

τρέπει τη χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας σε βεβαίωση. Ο ενδιαφερόμενος θα λειτουργεί τον ιδιωτικό φορέα ελεύθερα μετά πάροδο τριμήνου από την αναγγελία έναρξης του, συνοδευόμενη από τα νόμιμα δικαιολογητικά και παράβολο ύψους 200 ευρώ για τα ιδιωτικά ιατρεία-οδοντιατρεία και 400 ευρώ για τα ιδιωτικά πολυϊατρεία-πολυοδοντιατρεία, τα ιδιωτικά διαγνωστικά εργαστήρια και τα ιδιωτικά εργαστήρια φυσικής ιατρικής και αποκατάστασης. Επίσης ορίζει ότι η βεβαίωση λειτουργίας των παραπάνω ιδιωτικών φορέων χορηγείται σε (α) φυσικά πρόσωπα που διαθέτουν άδεια ή βεβαίωση άσκησης του ιατρικού ή οδοντιατρικού επαγγέλματος, (β) φυσικά πρόσωπα με την προϋπόθεση ότι θα ορίζεται επιστημονικός υπεύθυνος κάτοχος άδειας άσκησης του επαγγέλματος, (γ) νομικά πρόσωπα και (δ) αστικούς συνεταιρισμούς ελεύθερων επαγγελματιών ιατρών εργαστηριακής διάγνωσης, βιοπαθολογίας, κυτταρολογίας και παθολογικής ανατομίας. Επίσης αναιρείται η απαγόρευση ίδρυσης παραρτημάτων και κατοχής μόνο μίας άδειας λειτουργίας καθώς και της υποχρέωσης ο Επιστημονικός Διευθυντής να είναι εγγεγραμμένος στον οικείο ιατρικό ή οδοντιατρικό σύλλογο.

Ο Ν. 2194/1994 άρθρο 6 και το άρθρο 15 του Π.Δ. 84/2001 απαγορεύει την με οποιοδήποτε τρόπο διαφήμιση εκ μέρους των ιδιωτικών φορέων παροχής υπηρεσιών Π.Φ.Υ. Αναφέρεται σε ανάρτηση σε δημόσιο χώρο διαφημιστικών πινακίδων, επιγραφών, αγγελιών, δημοσιευμάτων, διαφημιστικών εντύπων ή ανακοινώσεων. Επιτρέπεται όμως η χρήση απλών πινακίδων σήμανσης εφόσον δεν έχουν διαφημιστικά στοιχεία. Το άρθρο 6 του Ν. 2345/1995 ορίζει τις διαστάσεις και το περιεχόμενο των πινακίδων ή επιγραφών που επιτρέπεται να αναρτώνται στα κτίρια που στεγάζονται.

1.5.4. Ιδιωτικές κλινικές

- *A.N. 1845/24.7.1939/A298 «Περί συμπληρώσεως του από 18-10-25 Ν.Δ. περί ιδρυμάτων υγιεινής και ιατρικής εν γένει».*
- *B.Δ. 451/21.7.1962/A108 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως των διατάξεων περί ιδιωτικών κλινικών, εργαστηρίων και οδοντιατρείων».*
- *N.Δ. 521/17.9.1963/A145 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως των διατάξεων του B.Δ.451/1962 περί ιδιωτικών κλινικών, εργαστηρίων και οδοντιατρείων».*
- *N.Δ. 707/5.11.1970/A235, άρθρο 4, περ. II(α), «Περί καθορισμού των διατηρούμενων υπέρ του Υπουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών και των Περιφερειακών*

Υπηρεσιών διανομαρχιακού επιπέδου, αρμοδιοτήτων κατά την παρ. 1 του άρθρου 1 του Ν.Δ. 532/70».

- Ν. 1579/23.12.1985/A217 άρθρο 20 «Ρυθμίσεις για την εφαρμογή και ανάπτυξη του ΕΣΥ και άλλες διατάξεις».
- Ν. 1892/31.7.1990/A101 άρθρο 53 «Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις».
- Π.Δ. 247/21.6.1991/A93 «Όροι, προϋποθέσεις και διαδικασίες για την ίδρυση, λειτουργία και μεταβίβαση των ιδιωτικών κλινικών».
- Π.Δ. 517/24.12.1991/A202 «Τεχνικές προδιαγραφές, απαραίτητος ιατρικός εξοπλισμός, διάκριση, σύνθεση προσωπικού και συμπλήρωση του Π.Δ. 247/91».
- Π.Δ. 235/14.9.2000/A199 «Ειδικές ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό και τη λειτουργία των ιδιωτικών κλινικών».
- Π.Δ. 113/29.6.2005/A164 «Ανάπτυξη τμημάτων νοσηλείας παιδών στις γενικές και μεικτές ιδιωτικές κλινικές».
- Π.Δ. 198/14.9.2007/A225 «Ειδικές ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό και τη λειτουργία των ιδιωτικών κλινικών».
- Ν. 3918/2.3.2011/A31 άρθρο 41 «Διαρθρωτικές αλλαγές στο σύστημα υγείας και άλλες διατάξεις».
- Π.Δ. 234/21.3.1980/A66 «Περί καθορισμού τιμολογίων νοσηλίων των νοσηλευτικών ιδρυμάτων και των ιδιωτικών κλινικών».
- Π.Δ. 187/24-26.4.1985/A75 «Καθορισμός τιμολογίου ημερήσιου νοσηλίου ιδιωτικών κλινικών».
- Υ4ε/9044/2001/B1372 «Αύξηση νοσηλίων ιδιωτικών κλινικών».
- Υ4ε/130675/14.10.2008/B2115 «Αύξηση τιμολογίου νοσηλίων ιδιωτικών κλινικών της χώρας μας».

Ο Α.Ν. 1845/1939 καθορίζει ότι για τη λειτουργία ιδιωτικών κλινικών απαιτείται άδεια λειτουργίας, η οποία χορηγείται από τις οικείες περιφέρειες, ενώ το Β.Δ. 451/1962, όπως τροποποιήθηκε από το Ν.Δ. 521/1963, καθορίζει τις προϋποθέσεις και τα δικαιολογητικά χορήγησης άδειας λειτουργίας των ιδιωτικών κλινικών.

Το Π.Δ. 247/1991, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε από τα Π.Δ. 235/2000 και Π.Δ. 198/2007 και τον Ν. 3918/2011 άρθρο 41, καθορίζει τις βασικές προδιαγραφές για τη χορήγηση άδειας λειτουργίας και λειτουργίας ιδιωτικής κλινικής, η οποία μπορεί να χορηγείται σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα

ιδιωτικού δικαίου. Το ίδιο φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί να λάβει περισσότερες από μία άδειες, ενώ απαγορεύεται η χορήγηση άδειας λειτουργίας σε ιατρούς του Ε.Σ.Υ. Στην απόφαση χορήγησης άδειας πρέπει να αναγράφεται ο συνολικός αριθμός των κλινών, τα τμήματα και ο αριθμός των κλινών τους, τα εργαστήρια, οι επιστημονικοί υπεύθυνοι και η κατανομή των κλινών κατά θέσεις.

Επιτρέπεται η μεταστέγαση ιδιωτικής κλινικής εντός των ορίων των Δήμων που είναι ήδη εγκατεστημένες ή εντός των ορίων των όμορων Δήμων ή σε απόσταση μέχρι 20 χλμ. από την έδρα τους, με τη χορήγηση νέας άδειας λειτουργίας και ίδρυσης. Επιτρέπεται η επέκταση των ιδιωτικών κλινικών με τροποποίηση της αναθεωρημένης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας σύμφωνα με τα εξής ποσοστά: (α) 25% για κλινική δυναμικότητα από 15-50 κλίνες, (β) 20% από 51-100 κλίνες, (γ) 15% από 101-150 κλίνες και (δ) 10% από 151 και άνω κλίνες. Επιτρέπεται: (α) η επέκταση του αντικειμένου τους (δημιουργία νέων τμημάτων και ειδικών μονάδων) με ανακατανομή των κλινών τους υπό την προϋπόθεση ότι θα πληρούνται οι προδιαγραφές, (β) η ανάπτυξη εργαστηρίων, υπό την προϋπόθεση ότι θα γίνεται μέσα στα επιτρεπόμενα όρια των κτιριακών εγκαταστάσεων και (γ) η μείωση των κλινών καθώς και η μετατροπή του αντικειμένου τους. Επιτρέπεται η ένταξη και η λειτουργία σε ιδιωτικές κλινικές μίας ή περισσότερων μονάδων παροχής εξειδικευμένων υγειονομικών υπηρεσιών, διαγνωστικού ή θεραπευτικού χαρακτήρα, που ανήκουν σε άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα.

Τη διοικητική ευθύνη έχει εκείνος στο όνομα του οποίου εκδίδεται η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας ή άλλο πρόσωπο που ορίζεται από αυτόν ή σε περίπτωση εταιρείας ο νόμιμος εκπρόσωπός της. Την επιστημονική ευθύνη έχει ο Επιστημονικός Διευθυντής που ορίζεται από τον ιδιοκτήτη ή τον νόμιμο εκπρόσωπό του. Η αλλαγή του Επιστημονικού Διευθυντή γνωστοποιείται άμεσα στην αρχή που εκδίδει την άδεια λειτουργίας. Η αντικατάστασή του κοινοποιείται και στον αρμόδιο ιατρικό σύλλογο.

Το Π.Δ. 517/91 καθορίζει τις προδιαγραφές κατασκευής, τεχνικού εξοπλισμού, σύνθεσης προσωπικού κ.τ.λ., που απαιτούνται για τη λειτουργία των ιδιωτικών κλινικών. Το Π.Δ. 235/00 επαναπροσδιορίζει τις προδιαγραφές των ιδιωτικών κλινικών σε ζητήματα σύνθεσης και αριθμού προσωπικού καθώς και τεχνικού εξοπλισμού. Με τις διατάξεις του Π.Δ. 113/2005 επιτρέπεται στις γενικές και μεικτές ιδιωτικές κλινικές η ανάπτυξη όλων των τμημάτων ή μονάδων που αφορούν στη νοσηλεία παιδών μέχρι 14 ετών. Το Π.Δ. 198/2007 διακρίνει

τις ιδιωτικές κλινικές σε γενικές, μεικτές και ειδικές και επαναπροσδιορίζει τις τεχνικές προδιαγραφές, τον ιατροτεχνολογικό εξοπλισμό και τη σύνθεση του προσωπικού των ιδιωτικών κλινικών.

Ο Ν. 2194/1994 άρθρο 6 απαγορεύει την με οποιοδήποτε τρόπο διαφήμιση εκ μέρους των ιδιωτικών φορέων παροχής υπηρεσιών. Αναφέρεται σε αναρτήσεις σε δημόσιο χώρο διαφημιστικών πινακίδων, επιγραφών, αγγελιών, δημοσιευμάτων, διαφημιστικών εντύπων ή ανακοινώσεων. Επιτρέπεται όμως η χρήση απλών πινακίδων σήμανσης εφόσον δεν έχουν διαφημιστικά στοιχεία.

Η τιμή του ημερήσιου νοσηλίου καθορίζεται από Π.Δ. και Υ.Α. του Υπουργείου Υγείας (Π.Δ.234/1980, Π.Δ.187/1985, Υ4ε/9044/2001, Υ4ε/130675/2008).

1.5.5. Κέντρα αποθεραπείας και αποκατάστασης

- Ν. 2072/23.7.1992/A125 άρθρο 10 «Ρύθμιση επαγγέλματος ειδικού τεχνικού προθετικών και ορθωτικών κατασκευών και λοιπών ειδών αποκατάστασης και άλλες διατάξεις».
- Π.Δ. 93/22.3.1993/A39 παρ. 121 & 122 «Καθορισμός αρμοδιοτήτων που διατηρούνται από τον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων».
- Π.Δ. 395/28.9.1993/A166 «Όροι, προϋποθέσεις και διαδικασία για την ίδρυση, λειτουργία και μεταβίβαση Κέντρων Αποθεραπείας και Αποκατάστασης από φυσικά ή Ν.Π.Ι.Δ.».
- Υ.Α. Π4α/οικ.4633/6.10.1993/B789 «Προδιαγραφές λειτουργίας Κέντρων Αποθεραπείας-Αποκατάστασης για την παροχή ιατρικών και λοιπών φροντίδων καθώς και για τη διημέρευση των ατόμων που περιγράφονται στο άρθρο 10 παρ. 1 του Ν.2072/1992».
- Υ.Α. Π3β/Φ.ΘΕΣΜ/Γ.Π./οικ.69144/13.7.2005/B973 «Προδιαγραφές λειτουργίας Κέντρων Αποθεραπείας-Αποκατάστασης κλειστής νοσηλείας».
- Π.Δ. 383/2002/A332 «Καθορισμός ειδικού νοσηλίου των Κέντρων Αποθεραπείας και Αποκατάστασης Κλειστής και Ημερήσιας Νοσηλείας».

Το άρθρο 10 του Ν. 2072/1992 ορίζει ότι φυσικά ή νομικά πρόσωπα δύναται να ιδρύουν και να έχουν σε λειτουργία Κέντρα Αποθεραπείας-Αποκατάστασης (Κ.Α.Α.) για την παροχή υπηρεσιών υγείας και νοσηλείας σε εξωτερικούς και εσωτερικούς ασθενείς που έχουν ανάγκη φυσικής αποκατάστασης και πάσχουν από παθήσεις του μυϊκού, νευρικού, κυκλοφοριακού, ερειστικού, αναπνευστικού συστήματος καθώς και από νοητική στέρηση. Τα κέντρα διακρίνονται

σε: (α) κλειστής νοσηλείας, (β) ημερήσιας νοσηλείας, (γ) ελάχιστης μονάδας ιατρικής αποκατάστασης και (δ) κέντρα διημέρευσης-ημερήσιας φροντίδας για άτομα με ειδικές ανάγκες (Π.Δ. 395/1993, άρθρο 15).

Το Π.Δ. 395/1993 του Υπουργείου Υγείας καθορίζει τις προϋποθέσεις, τους όρους λειτουργίας, τη διαδικασία ίδρυσης, λειτουργίας και μεταβίβασης καθώς και το ύψος του νοσηλίου ή εξόδων παραμονής. Η Υ.Α. Π4α/οικ.4633/1993 του Υπουργείου Υγείας καθορίζει τις προδιαγραφές των Κ.Α.Α. για τις κατηγορίες ημερήσιας νοσηλείας, ελάχιστης μονάδας ιατρικής αποκατάστασης και κέντρων διημέρευσης, ενώ η Υ.Α. Π3β/Φ.ΘΕΣΜ/Γ.Π./οικ.69144/2005 τις προδιαγραφές λειτουργίας των Κ.Α.Α. κλειστής νοσηλείας. Το ειδικό νοσήλιο των Κ.Α.Α. ορίζεται από το Π.Δ. 383/2002.

Για τη λειτουργία των Κ.Α.Α. απαιτείται άδεια ίδρυσης και άδεια λειτουργίας (Π.Δ. 395/1993, άρθρο 6). Η άδεια ίδρυσης χορηγείται με απόφαση του οικείου Νομάρχη ύστερα από γνώμη της Επιτροπής Κ.Α.Α. και τον έλεγχο των απαιτούμενων κτιριακών εγκαταστάσεων (άρθρο 8). Μετά τη χορήγηση της άδειας ίδρυσης το φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί να αιτηθεί και για την άδεια λειτουργίας, η οποία, σύμφωνα με το άρθρο 12, χορηγείται με απόφαση του οικείου Νομάρχη ύστερα από γνώμη της Επιτροπής Κ.Α.Α. Η μεταβίβαση της άδειας λειτουργίας και της άδειας ίδρυσης των Κ.Α.Α. επιτρέπεται μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου και προς πρόσωπο που πληροί τις προϋποθέσεις. Σύμφωνα με την υπ' αρ. 191073/27.12.2011 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους τα Κ.Α.Α. πρέπει να τύχουν εξαίρεσης του άρθρου 3 του Ν. 3919/2011 για επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος.

Δικαιούχοι της άδειας είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού δικαίου. Το ίδιο φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί να λάβει περισσότερες από μία άδειες ίδρυσης και λειτουργίας (άρθρο 2). Επίσης τα Κ.Α.Α. δύναται να θέτουν σε λειτουργία παραρτήματα τόσο στον ίδιο νομό όπου λειτουργούν όσο και στους υπόλοιπους νομούς. Οι δικαιούχοι μπορούν επίσης να συνιστούν αστική εταιρεία του άρθρου 741/ΕΠ του αστικού κώδικα, όταν υλοποιούν προγράμματα κοινωνικής προστασίας με τη συμμετοχή και άλλων νομικών προσώπων υπαγόμενων στην εποπτεία του Υπουργείου Υγείας (άρθρο 1).

Σύμφωνα με το άρθρο 12 από το δικαιούχο της άδειας ίδρυσης ή το νόμιμο εκπρόσωπο του νομικού προσώπου ορίζεται ο υπεύθυνος Επιστημονικός Διευθυντής του Κ.Α.Α., ο οποίος είναι ιατρός με ειδικότητα Φυσικής Ιατρικής και Αποκατάστασης ή σε περίπτωση ειδικού προσανατολισμού του Κ.Α.Α. της αντίστοιχης ειδικότητας. Ο Επιστημονικός Διευθυντής θα πρέπει να διαθέτει

άδεια ασκήσεως του ιατρικού επαγγέλματος, τίτλο ιατρικής ειδικότητας και να είναι εγγεγραμμένος στον οικείο Ιατρικό Σύλλογο ή κατ' εξαίρεση σε ιατρικό σύλλογο άλλης περιφέρειας (άρθρο 26). Την διοικητική ευθύνη του Κ.Α.Α. έχει εκείνος στο όνομα του οποίου εκδίδεται η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας ή άλλο πρόσωπο που καθορίζεται στη σχετική άδεια (άρθρο 22).

Στα Κ.Α.Α. κλειστής νοσηλείας που ιδρύονται στην περιφέρεια του νομού Αττικής και Θεσσαλονίκης ορίζεται ελάχιστος συνολικός αριθμός κλινών (50), ενώ στις υπόλοιπες περιφέρειες ο αριθμός μειώνεται στις 25. Σύμφωνα με το άρθρο 31 απαγορεύεται η μεταφορά, μετατροπή, αύξηση, ανακατανομή ή μείωση των κλινών χωρίς την άδεια του Νομάρχη. Επίσης απαγορεύεται η ανάπτυξη ψυχιατρικού τμήματος, η συστέγαση με άλλες ιδιωτικές κλινικές και η διακοπή λειτουργίας του Κ.Α.Α.

1.5.6. Μονάδες χρόνιας αιμοκάθαρσης εκτός νοσοκομείων και κλινικών

- Ν. 2646/20.10.1998/Α236 άρθρο 31 «Ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και άλλες διατάξεις».
- Π.Δ. 225/7.9.2000/Α194 «Καθορισμός κριτηρίων κατά περιφέρεια και περιοχή, όρων, προϋποθέσεων, τεχνικών προδιαγραφών, απαραίτητου εξοπλισμού, επιστημονικού και λοιπού προσωπικού, για την έγκριση σκοπιμότητας και την ίδρυση και λειτουργία Μονάδων Χρόνιας Αιμοκάθαρσης εκτός Νοσοκομείων και Κλινικών».
- Π.Δ. 114/6.4.2000/Α107 «Κοστολόγηση Αιμοκάθαρσης».
- Ν. 3846/11.5.2010/Α66 άρθρο 30 «Εγγυήσεις για την εργασιακή ασφάλεια και άλλες διατάξεις».
- Υ.Α. 3β/Γ.Π./οικ. 130/20.2.2012 «Εφαρμογή του Νόμου 3919/2011».
- Ν. 4093/12.11.2012/Α222 παράγραφος ΙΒ.3 «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 – Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του Ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016».

Σύμφωνα με το άρθρο 31 του Ν. 2646/1998 επιτρέπεται η ίδρυση και λειτουργία Μονάδων Χρόνιας Αιμοκάθαρσης (Μ.Χ.Α.) εκτός νοσοκομείων και ιδιωτικών κλινικών από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς. Οι Μ.Χ.Α. λειτουργούν με την ευθύνη ιατρού νεφρολόγου με 5ετή άσκηση της ειδικότητας και ισόχρονη εμπειρία στην αιμοκάθαρση. Κατά τη διάρκεια της λειτουργίας της

μονάδας είναι απαραίτητη η παρουσία του ιατρού. Η έκδοση Π.Δ. καθορίζει τα κριτήρια κατά περιφέρεια και περιοχή, τους όρους, τις προϋποθέσεις, τις τεχνικές προδιαγραφές, τον αριθμό μηχανημάτων, τον απαραίτητο εξοπλισμό και τον αριθμό του προσωπικού. Με Κ.Υ.Α. των Υπουργείων Υγείας, Εργασίας και Οικονομικών ρυθμίζονται θέματα σύναψης συμβάσεων με το δημόσιο τομέα και κοστολόγησης των παρεχόμενων υπηρεσιών από την Μ.Χ.Α.

Οι Μ.Χ.Α. ιδρύονται στις πόλεις ή σε άλλες περιοχές όπου λειτουργούν μονάδες αιμοκάθαρσης σε περιφερειακό ή νομαρχιακό νοσοκομείο, με το οποίο συνδέονται επιστημονικά, και σε απόσταση το πολύ 20 χλμ. από το νοσοκομείο (Π.Δ. 225/2000, άρθρο 1). Με το άρθρο 5 καθορίζεται ο συνολικός αριθμός των μηχανημάτων, συμπεριλαμβανομένης της πιθανής επέκτασης της Μ.Χ.Α., ο οποίος δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 30. Η αντιστοιχία νεφρολόγων/ασθενών (πλην υπευθύνου) είναι 1/40 ασθενείς με ελάχιστο όριο 2 ιατροί/μονάδα. Το άρθρο 30 του Ν. 3846/2010 καθορίζει ότι οι Μ.Χ.Α. υποχρεούνται να καταβάλλουν στο Δημόσιο το 5% των εσόδων από τα νοσήλια.

Το Π.Δ. 225/2000 καθόριζε περιορισμούς ως προς τη λειτουργία των Μ.Χ.Α., οι οποίοι όμως αίρονται με το Ν. 4093/2012. Οι περιορισμοί αυτοί αφορούσαν: (α) την έγκριση σκοπιμότητας για τη χορήγηση της άδειας ίδρυσης και λειτουργίας της Μ.Χ.Α., (β) την επιπρόσθετη έκδοση αδειών για την επέκταση της Μ.Χ.Α, (γ) την απαγόρευση στον υπεύθυνο ιατρό-νεφρολόγο να έχει την υπευθυνότητα και για άλλη Μ.Χ.Α. ή άλλη Μ.Τ.Ν. ιδιωτικής κλινικής και (δ) το δικαίωμα αίτησης χορήγησης άδειας λειτουργίας σε φυσικά πρόσωπα-ιατρούς, ή ΝΠΔΔ ή ΝΠΙΔ ή εταιρείες, με την προϋπόθεση ότι δραστηριοποιούνται στο χώρο της παροχής υπηρεσιών υγείας και η πλειοψηφία των εταίρων, και προκειμένου περί Α.Ε., είναι ιατροί ειδικευμένοι και κάτοχοι ποσοστού 51% των μετοχών. Ο Ν. 4093/2012 καθορίζει ότι για τη λειτουργία Μ.Χ.Α. απαιτείται αναγγελία έναρξης λειτουργίας σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζει η υποπαράγραφος 5 της παραγράφου ΙΒ.3, όπου μετά την πάροδο τριμήνου χορηγείται στον ενδιαφερόμενο βεβαίωση λειτουργίας. Δικαιούχοι είναι φυσικά πρόσωπα Ν.Π.Δ.Δ. ή Ν.Π.Ι.Δ. και εταιρείες με την προϋπόθεση ότι βάσει του καταστατικού τους δραστηριοποιούνται και στο χώρο της παροχής υπηρεσιών υγείας.

Β. Παραϊατρικά επαγγέλματα – Υπηρεσίες

1.5.7. Φυσικοθεραπευτές – Εργαστήρια φυσικοθεραπείας

- Ν.Δ. 775/31.12.1970/A290 «Περί οργανώσεως και λειτουργίας Ανωτέρας Σχολής Φυσικοθεραπευτών παρά τω Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών «Βασιλεύς Παύλος» και ρυθμίσεως θεμάτων σχετικών προς την άσκηση επαγγέλματος του μαλάκτου».
- Ν. 167/20.9.1975/A199 «Περί ρυθμίσεως θεμάτων αφορώντων εις την άσκηση επαγγέλματος Φυσικοθεραπευτού, Αδελφής Νοσοκόμου, Επισκέπτριας, Μαίας και Βοηθού Νοσοκόμου».
- Υ.Α. 1273/8.12.1986/B856, παρ. Ι, περ. 5(α)2, 5 και 6 «Δικαιολογητικά που απαιτούνται για τη διεκπεραίωση των υποθέσεων των πολιτών με το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων».
- Π.Δ. 90/8.3.1995/A53 «Επαγγελματικά δικαιώματα πτυχιούχων του τμήματος Φυσικοθεραπείας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας των Τ.Ε.Ι.».
- Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Α1/13310/17.7.2002/B906 «Καθορισμός διοικητικών διαδικασιών και των αντίστοιχων εντύπων τους που διεκπεραιώνονται και μέσω των Κ.Ε.Π.».
- Ν. 3599/1.8.2007/A176 «Σύσταση Πανελλήνιου Συλλόγου Φυσικοθεραπευτών και άλλες διατάξεις».
- Ν. 3852/7.6.2010/A87, ενότητα Ζ: Υγείας, παρ. 1 «Νέα αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».
- Υ.Α. 7γ/Γ.Π./οικ.107359/6.11.2010/B1396 «Κώδικας Δεοντολογίας Φυσικοθεραπευτών».
- Π.Δ. 29/4.2.1987/A8 «Εργαστήρια φυσικοθεραπείας».
- Ν. 3329/4.4.2005/A81, άρθρο 33 «Εθνικό Σύστημα Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και λοιπές διατάξεις».
- Υ.Α. 3β/Γ.Π./οικ. 130/20.2.2012 «Εφαρμογή του Νόμου 3919/2011».
- Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/28.3.2012 «Σχετικά με τις διατάξεις του Ν.3919/2011 όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 4 παρ. 16 του Ν. 4038/2012».
- Ν. 4093/12.11.2012/A222 παράγραφος ΙΒ.3 «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 – Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016».

- Π.Δ. 399/22.4.1981/A108, άρθρο 3 περ. XIV «Περί κανονισμού αμοιβών ιατρικών επισκέψεων και πράξεων».
- Π.Δ. 157/30.4.1991/A62, άρθρο 4, περ. XIV «Αύξηση αμοιβών ιατρικών επισκέψεων και ιατρικών και οδοντιατρικών πράξεων».

Οι πτυχιούχοι φυσικοθεραπευτές της πρώην ανωτέρας σχολής φυσικοθεραπευτών του Γενικού Νοσοκομείου Αθηνών «Βασιλεύς Παύλος» (Ν.Δ. 775/1970 άρθρο 12 παρ. 2), των πρώην φυσικοθεραπευτικών σχολών ΚΑΤΕΕ και ΚΑΤΕ, των τμημάτων φυσικοθεραπείας των Τ.Ε.Ι. και ισότιμων σχολών της αλλοδαπής μπορούν να ασκούν το επάγγελμα του Φυσικοθεραπευτή έπειτα από τη χορήγηση άδειας επαγγέλματος σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται μέσω του Ν.Δ. 775/1970, όπως τροποποιήθηκε από το Ν. 167/1975, την Υ.Α. 1273/1986 περ. 5(2, 5, 6) και το Π.Δ. 90/1995. Σύμφωνα με το Ν. 3599/2007, για την απόκτηση άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος, οι φυσικοθεραπευτές είναι υποχρεωμένοι να εγγράφονται στο οικείο περιφερειακό τμήμα του Πανελληνίου Συλλόγου Φυσικοθεραπευτών.

Μετά την ψήφιση του Ν. 3919/2011 η άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος μετατρέπεται σε αναγγελία, χωρίς να διαφοροποιούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις. Σύμφωνα με την Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/2012 παύει να ισχύει η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση του επαγγέλματος. Ο φυσικοθεραπευτής θα ασκεί ελεύθερα το επάγγελμά του μετά την πάροδο τριμήνου από την αναγγελία έναρξης άσκησής του, συνοδευόμενη από τα απαραίτητα νόμιμα δικαιολογητικά. Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές μέσα στο χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών θα πρέπει να εκδώσουν βεβαίωση πληρότητας των προϋποθέσεων για τη νόμιμη άσκηση του επαγγέλματος.

Το Π.Δ. 29/1987 όπως έχει συμπληρωθεί και τροποποιηθεί από το Π.Δ. 90/1995 παρέχει το δικαίωμα στους πτυχιούχους φυσικοθεραπευτές των Τ.Ε.Ι. να ιδρύουν ιδιωτικά εργαστήρια φυσικοθεραπείας ύστερα από την απόκτηση άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος, σύμφωνα με τις διατάξεις της Υ.Α. 1273/1986 περ. 5(2, 5, 6). Το άρθρο 4 του Π.Δ. 29/1987 απαγορεύει κάθε άλλη χρήση εκτός αυτής για την οποία χορηγήθηκε η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας του εργαστηρίου. Απαγορεύεται να λειτουργεί με επωνυμία κοινή με άλλες επιχειρήσεις που ασχολούνται με εργασίες ξένες προς τη φυσικοθεραπεία, ακόμη και υγειονομικού χαρακτήρα. Σε κάθε φυσικό πρόσωπο χορηγείται μόνο μία άδεια ίδρυσης και λειτουργίας εργαστηρίου, η οποία απαγορεύεται να μεταβιβαστεί. Επίσης απαγορεύεται η σύσταση εταιρικού σχήματος πλην αυτού που συστήνεται μεταξύ φυσικοθεραπευτών.

Ο Κώδικας Δεοντολογίας Φυσικοθεραπευτών (Υ.Α. 7γ/Γ.Π./οικ.107359/2010) εισάγει επιπρόσθετους περιορισμούς στην άσκηση του επαγγέλματος. Συγκεκριμένα, το άρθρο 16 απαγορεύει στο φυσικοθεραπευτή να παρέχει τις υπηρεσίες του εκτός των ορίων της περιοχής του περιφερειακού τμήματος στο οποίο είναι εγγεγραμμένος. Το άρθρο 17 απαγορεύει την ίδρυση περισσότερων του ενός εργαστηρίων φυσικοθεραπείας. Επίσης δεν επιτρέπεται σε φυσικοθεραπευτές, οι οποίοι έχουν δίπλωμα ιατρού, φαρμακοποιού ή άλλου υγειονομικού ενδιαφέροντος να διατηρούν ιατρείο, φαρμακείο ή άλλα παρεμφερή καταστήματα, εκτός εάν παύσουν την άσκηση του φυσικοθεραπευτικού επαγγέλματος. Το άρθρο 23 απαγορεύει κάθε είδους δημόσια διαφήμιση (τύπος, ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης, τοιχοκόλληση, διανομή έντυπου υλικού κ.ά.) ή δημόσια αναφορά του ονόματος του φυσικοθεραπευτή με σκοπό τη διαφήμιση. Στο άρθρο 24 προσδιορίζεται η αναγραφή του ονοματεπωνύμου ή της επωνυμίας της εταιρείας στην πινακίδα του εργαστηρίου.

Οι φυσικοθεραπευτές παρέχουν τις υπηρεσίες τους με βάση κατώτατες αμοιβές που ορίζονται μέσω των Π.Δ. 399/1981 όπως τροποποιήθηκε με το Π.Δ. 157/1991 και το Ν. 3329/2005 άρθρο 33. Οι κατώτατες αμοιβές πρέπει να τηρούνται αυστηρά σύμφωνα με τον κώδικα δεοντολογίας (άρθρο 29) και επιτρέπεται να παραβαίνονται μόνο για απόρους ή οικονομικά αδύνατους.

Η Υ.Α. 3β/Γ.Π./οικ.130/2012 για την εφαρμογή του Ν. 3919/2011, μετατρέπει την άδεια ίδρυσης και λειτουργίας του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας σε αναγγελία και αίρει τους περιορισμούς που αφορούν την έκδοση μίας άδειας ανά φυσικό πρόσωπο, τη σύσταση συγκεκριμένου εταιρικού σχήματος και την απαγόρευση λειτουργίας του εργαστηρίου με κοινή επωνυμία με επιχειρήσεις άλλου ενδιαφέροντος.

Η εφαρμογή του Ν. 3919 ακυρώνει μερικούς από τους παραπάνω περιορισμούς που αφορούν την άδεια ίδρυσης και λειτουργίας και την εταιρική μορφή των εργαστηρίων φυσικοθεραπείας. Πιο αναλυτικά, η υποπαράγραφος 4 της παραγράφου ΙΒ.3 του Ν. 4093/2012 επιτρέπει την χορήγηση βεβαίωσης λειτουργίας του εργαστηρίου σε φυσικά πρόσωπα και εταιρείες με οποιαδήποτε νομική μορφή, αρκεί ο επιστημονικός υπεύθυνος να είναι φυσικοθεραπευτής. Επίσης αίρεται η έκδοση μίας άδειας ανά φυσικό πρόσωπο και η απαγόρευση λειτουργίας του εργαστηρίου με κοινή επωνυμία με επιχειρήσεις άλλου ενδιαφέροντος. Επίσης η υποπαράγραφος 8 του ίδιου νόμου μετατρέπει τη χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας σε βεβαίωση. Ο ενδιαφερόμενος θα λειτουργεί το εργαστήριο φυσικοθεραπείας ελεύθερα μετά πάροδο τριμήνου

από την αναγγελία έναρξής του, συνοδευόμενη από τα νόμιμα δικαιολογητικά. Οι αρμόδιες επιτροπές μετά τον έλεγχο των δικαιολογητικών θα εκδίδουν ανακοίνωση/βεβαίωση λειτουργίας και ίδρυσης του εργαστηρίου.

Η έκδοση άδειας ασκήσεως επαγγέλματος φυσικοθεραπευτή και ίδρυσης και λειτουργίας του εργαστηρίου χορηγείται από την αρμόδια διεύθυνση της περιφέρειας (Ν. 3852/2010, περ. ΙΙ(1)) αλλά μπορεί και να διεκπεραιώνεται μέσω των ΚΕΠ (Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Α1/13130/2002).

1.5.8. Βοηθός φυσικοθεραπευτή – Υπάλληλος εργαστηρίου φυσικοθεραπείας

- Υ.Α. Δ2635/18.3.2008/Β476 «Λειτουργία της νέας ειδικότητας Βοηθός φυσικοθεραπευτή – Υπάλληλος εργαστηρίου φυσικοθεραπείας».

Η Υ.Α. 2635/2008 καθορίζει τη νέα ειδικότητα του Βοηθού Φυσικοθεραπευτή – Υπαλλήλου Εργαστηρίου Φυσικοθεραπείας, σε αντικατάσταση της ειδικότητας Ειδικού Κινησιοθεραπείας, καθώς και τους όρους και προϋποθέσεις απόκτησης του πτυχίου. Όμως δεν καθορίζει εάν η ειδικότητα απαιτεί την έκδοση άδειας επαγγέλματος.

1.5.9. Οπτικός – Καταστήματα οπτικών ειδών και τμήματος φακών επαφής

- Ν.Δ. 3371/23.9.1955/Α259 «Περί καταστημάτων οπτικών ειδών».
- Ν.Δ. 707/5.11.1970/Α235, άρθρο 4, περ. V(δ & ε), «Περί καθορισμού των διατηρούμενων υπέρ του Υπουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών και των Περιφερειακών Υπηρεσιών διανομαρχιακού επιπέδου αρμοδιοτήτων κατά την παρ. 1 του άρθρου 1 του Ν.Δ. 532/70».
- Ν. 971/22.11.1979/Α223 «Περί ασκήσεως του επαγγέλματος του οπτικού και καταστημάτων οπτικών ειδών».
- Π.Δ. 470/8.12.1983/Α179 «Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας στους Νομάρχες».
- Υ.Α. 1273/8.12.1986/Β856, παρ. Ι, περ. 6(α)11, 6(β) 1 και 2 «Δικαιολογητικά που απαιτούνται για τη διεκπεραίωση των υποθέσεων των πολιτών με το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων».
- Π.Δ. 83/7.2.1989/Α37 «Επαγγελματικά δικαιώματα πτυχιούχων των τμημάτων: α) αισθητικής, β) οδοντοτεχνικής, γ) εργοθεραπείας, δ) δημόσιας υγιεινής, ε) οπτικής, της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας των Τ.Ε.Ι.».

- Ν. 2646/20.10.1998/A236 άρθρο 10, παρ. 4 «Ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και άλλες διατάξεις».
- Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Α1/13310/17.7.2002/B906 «Καθορισμός διοικητικών διαδικασιών και των αντίστοιχων εντύπων τους που διεκπεραιώνονται και μέσω των Κ.Ε.Π.».
- Ν. 3204/23.12.2003/A296 άρθρο 21 «Τροποποίηση και συμπλήρωση της νομοθεσίας για το Ε.Σ.Υ. και ρυθμίσεις άλλων θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας».
- Ν. 3661/19.5.2008/A89 άρθρο 14 «Μέτρα για τη μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης των κτιρίων και άλλες διατάξεις».
- Ν. 3852/7.6.2010/A87, ενότητα Ζ: Υγείας, παρ. 1 «Νέα αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».
- Υ.Α. 3β/Γ.Π./οικ. 130/20.2.2012 «Εφαρμογή του Νόμου 3919/2011».
- Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/28.3.2012 «Σχετικά με τις διατάξεις του Ν. 3919/2011 όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 4 παρ. 16 του Ν. 4038/2012».
- Ν. 4093/12.11.2012/A222 παράγραφος ΙΒ.3 «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 – Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του Ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016».

Το επάγγελμα του οπτικού ασκείται από τους πτυχιούχους του τμήματος οπτικής της ΣΕΥΠ των Τ.Ε.Ι., των Κ.Α.Τ.Ε.Ε. της ημεδαπής ή ισότιμης της αλλοδαπής και από κατόχους τίτλου προσωπικής ικανότητας οπτικού μετά από 3ετή άσκηση σε κατάσταση οπτικών και μετά από επιτυχία σε σχετικές εξετάσεις σύμφωνα με τους όρους και προϋποθέσεις που ορίζονται από το Ν. 971/1979, όπως αυτός τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε από την Υ.Α. 1273/1986 περ. 6(α)11 και από το Π.Δ. 83/1989 άρθρο 5.

Μετά την ψήφιση του Ν. 3919/2011 η άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος μετατρέπεται σε αναγγελία, χωρίς να διαφοροποιούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις. Σύμφωνα με την Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/2012 παύει να ισχύει η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση του επαγγέλματος. Ο οπτικός θα ασκεί ελεύθερα το επάγγελμά του μετά την πάροδο τριμήνου από την αναγγελία έναρξης άσκησής του, συνοδευόμενη από τα απαραίτητα νόμιμα δικαιολογητικά. Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές μέσα στο χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών θα πρέπει να εκδώσουν βεβαίωση πληρότητας των προϋποθέσεων για τη νόμιμη άσκηση του επαγγέλματος.

Οι οπτικοί που κατέχουν την άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος μπορούν να ιδρύουν και να λειτουργούν καταστήματα οπτικών ειδών και τμήματος φακών επαφής ύστερα από την απόκτηση άδειας λειτουργίας και ίδρυσης του καταστήματος (Ν.Δ. 3371/1955 άρθρο 1, όπως συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε από τους Ν. 971/1979 άρθρο 9, Π.Δ. 83/1989 άρθρο 5, Ν. 2646/1998 άρθρο 10). Η άδεια ίδρυσης του καταστήματος χορηγείται για το συγκεκριμένο οίκημα και δεν μεταβιβάζεται, ενώ σε περίπτωση μεταστέγασης απαιτείται νέα άδεια (Ν.Δ. 3371/1995 άρθρο 6, Ν. 971/1979 άρθρο 7 και 8, Ν. 3661/2008 άρθρο 14).

Σύμφωνα με το άρθρο 14 του Ν. 3661/2008, το οποίο τροποποιεί τους περιορισμούς που εισάγονται από το άρθρο 21 του Ν. 3204/2003, το άρθρο 10 παρ. 4 του Ν. 2646/1998 και το Ν. 971/1979, τα καταστήματα οπτικών μπορούν να ιδρύονται από φυσικά πρόσωπα ή εταιρείες με οποιαδήποτε νομική μορφή. Η κατοχή άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος δεν αποτελεί προϋπόθεση για την ίδρυση του καταστήματος. Προϋπόθεση είναι όμως ο ορισμός υγειονομικού υπευθύνου αδειούχου οπτικού, εργαζόμενου αποκλειστικά στο κατάστημα. Η φυσική του παρουσία απαιτείται καθ' όλη τη διάρκεια της λειτουργίας του καταστήματος. Τα φυσικά πρόσωπα και οι εταιρείες επιτρέπεται να ιδρύουν περισσότερα του ενός καταστήματα, λαμβάνοντας ξεχωριστή άδεια και δηλώνοντας διαφορετικό υγειονομικό υπεύθυνο.

Η Υ.Α. 3β/Γ.Π./οικ.130/2012 αίρει τους περιορισμούς της αποκλειστικής διάθεσης των ομματοϋαλίων και όλων των συναφών ειδών όρασης από τα καταστήματα οπτικών και μετατρέπει την άδεια ίδρυσης και λειτουργίας των καταστημάτων οπτικών σε αναγγελία.

Η έκδοση άδειας ασκήσεως επαγγέλματος οπτικού και ίδρυσης και λειτουργίας του καταστήματος οπτικών χορηγείται από την αρμόδια διεύθυνση της περιφέρειας (Ν. 3852/2010, περ. ΙΙ(1)) αλλά μπορεί και να διεκπεραιώνεται μέσω των Κ.Ε.Π. (Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Α1/13130/2002).

Η εφαρμογή του Ν. 3919 ακυρώνει τους παραπάνω περιορισμούς που αφορούν την άδεια ίδρυσης και λειτουργίας του καταστήματος και την αποκλειστική διάθεση συναφών προς την όραση ειδών. Πιο αναλυτικά, η υποπαράγραφος 3 της παραγράφου ΙΒ.3 του Ν. 4093/2012 επιτρέπει τη διάθεση συναφών προς την όραση ειδών και από καταστήματα μη οπτικών ειδών, αρκεί ο επιστημονικός υπεύθυνος να είναι οπτικός. Επίσης η υποπαράγραφος 8 του ίδιου νόμου μετατρέπει τη χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας σε βεβαίωση. Ο ενδιαφερόμενος θα λειτουργεί το κατάστημα οπτικών ειδών ελεύθερα μετά

πάροδο τριμήνου από την αναγγελία έναρξής του, συνοδευόμενη από τα νόμιμα δικαιολογητικά. Οι αρμόδιες επιτροπές μετά τον έλεγχο των δικαιολογητικών θα εκδίδουν ανακοίνωση/βεβαίωση λειτουργίας του εργαστηρίου.

1.5.10. Νοσηλευτές

- Ν.Δ. 683/7.5.1948/A124 «Περί διπλωματούχων αδελφών νοσοκόμων και επισκεπτριών».
- Β.Δ. 197/18.3.1972/A41, άρ. 1 περ. II, παρ. 2(γ) «Περί καθορισμού αρμοδιοτήτων των Υφυπουργών – Προϊσταμένων των Περιφερειακών Διοικήσεων κ.ά.».
- Ν. 1579/23.12.1985/A217 άρθρο 5 «Ρυθμίσεις για την εφαρμογή και ανάπτυξη του ΕΣΥ και άλλες διατάξεις».
- Υ.Α. 1273/8.12.1986/B856, παρ. I, περ. 6(α)2 «Δικαιολογητικά που απαιτούνται για τη διεκπεραίωση των υποθέσεων των πολιτών με το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων».
- Π.Δ. 40/19.2.1986/A14, άρθρο 2 και 3 «Άσκηση του δικαιώματος εγκαταστάσεως και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών από νοσοκόμους υπεύθυνους για γενική περίθαλψη, υπηκόους των κρατών-μελών των Ε.Κ. κ.ά.».
- Υ.Α. 4/203/25.2.1988/B106 «Καθορισμός όρων και προϋποθέσεων για τη χορήγηση τίτλου ειδικού νοσηλευτή».
- Υ.Α. 4β/4844/21.11.1988/B856 «Καθορισμός ειδικότερων θεμάτων νοσηλευτικών ειδικοτήτων».
- Π.Δ. 351/14.6.1989/A159 «Καθορισμός επαγγελματικών δικαιωμάτων των πτυχιούχων των τμημάτων α) νοσηλευτικής, β) μαιευτικής, γ) επισκεπτών και επισκεπτριών υγείας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας και δ) του Τμήματος Διοίκησης Μονάδων Υγείας και Πρόνοιας των ΤΕΙ».
- Π.Δ. 211/25.7.2001/A167 «Κώδικας Νοσηλευτικής Δεοντολογίας».
- Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Α1/13310/17.7.2002/B906 «Καθορισμός διοικητικών διαδικασιών και των αντίστοιχων εντύπων τους που διεκπεραιώνονται και μέσω των Κ.Ε.Π.».
- Π.Δ. 266/16.10.2003/A239 κεφ. Α΄ «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις των οδηγιών 89/594/ΕΟΚ, 89/595/ΕΟΚ, 90/658/ΕΟΚ και της οδηγίας 2001/19/ΕΚ, που αφορούν το επάγγελμα του νοσηλευτή υπεύθυνου για γενικές φροντίδες και το επάγγελμα της μαίας».
- Ν. 3252/16.07.2004/A132, άρθρο 31 «Σύσταση ένωσης νοσηλευτών Ελλάδος».

- Π.Δ. 262/17.12.2004/A256, άρθρα 1-4 «Τροποποίηση του Π.Δ. 266/2003 «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις των οδηγιών 89/594/ΕΟΚ, 89/595/ΕΟΚ, 90/658/ΕΟΚ και της οδηγίας 2001/19/ΕΚ, που αφορούν το επάγγελμα του νοσηλευτή υπεύθυνου για γενικές φροντίδες και το επάγγελμα της μαίας»».
- Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Ε/24729/8.11.2006/B1645 «Τροποποίηση της Κ.Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Α1/13310/2002 «Καθορισμός διοικητικών διαδικασιών και των αντίστοιχων εντύπων τους που διεκπεραιώνονται και μέσω των Κ.Ε.Π.»».
- Π.Δ. 38/25.4.2010/A78, άρθρο 54, «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην οδηγία 2005/36/ΕΚ σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων».
- Ν. 3852/7.6.2010/A87, ενότητα Ζ: Υγείας, παρ. 1 «Νέα αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».
- Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/28.3.2012 «Σχετικά με τις διατάξεις του Ν. 3919/2011 όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 4 παρ. 16 του Ν.4038/2012».

Το επάγγελμα του νοσηλευτή ασκείται ύστερα από την έκδοση άδειας σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται από το Ν.Δ. 683/1948, Π.Δ. 197/1972 περ. Ι 2(γ), Υ.Α. 1273/1986, περ. Ι 6(α)2 και Π.Δ. 351/1989 άρθρο 1. Η άδεια χορηγείται στους αποφοίτους των Α.Ε.Ι., Τ.Ε.Ι., ανώτερων σχολών αδελφών νοσοκόμων και επισκεπτριών αδελφών νοσοκόμων του Υπουργείου Υγείας, σχολών Κ.Α.Τ.Ε.Ε. νοσηλευτικής, του τμήματος νοσηλευτικής των τεχνικών επαγγελματικών λυκείων, των μέσων τεχνικών επαγγελματικών σχολών νοσηλευτικής, στους πρακτικούς νοσοκόμους και στους αποφοίτους ισότιμων σχολών της αλλοδαπής. Επίσης με τον Ν.1579/1985, όπως συμπληρώνεται από την Υ.Α. 4/203/1988 και την Υ.Α. 4β/4844/1988, καθορίζεται η χορήγηση άσκησης της ειδικότητας νοσηλευτικής παθολογικής, χειρουργικής, παιδιατρικής και ψυχικής υγείας μετά από ειδική εκπαίδευση των αποφοίτων Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι. Για την απόκτηση άδειας νοσηλευτή και ειδικού νοσηλευτή είναι απαραίτητη η εγγραφή στο οικείο περιφερειακό τμήμα της Ένωσης Νοσηλευτών Ελλάδος (Ν. 3252/2004 άρθρο 31).

Το επάγγελμα του νοσηλευτή μπορεί να ασκείται ύστερα από την έκδοση άδειας και από πολίτες των χωρών κρατών-μελών της Ε.Ε. αλλά και εκτός Ε.Ε., εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις που καθορίζονται από το Π.Δ. 40/1986 όπως αυτό συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε από το Π.Δ. 266/2003 (κεφ. Α') και το Π.Δ. 262/2004.

Μετά την ψήφιση του Ν. 3919/2011 η άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος μετατρέπεται σε αναγγελία, χωρίς να διαφοροποιούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις. Σύμφωνα με την Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/2012 παύει να ισχύει η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση του επαγγέλματος. Ο/η νοσηλευτής/τρια θα ασκεί ελεύθερα το επάγγελμά του/της μετά την πάροδο τριμήνου από την αναγγελία έναρξης άσκησής του, συνοδευόμενη από τα απαραίτητα νόμιμα δικαιολογητικά. Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές μέσα στο χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών θα πρέπει να εκδώσουν βεβαίωση πληρότητας των προϋποθέσεων για τη νόμιμη άσκηση του επαγγέλματος.

1.5.11. Βοηθός νοσηλευτή/τριας

- Υ.Α. 1273/8.12.1986/B856, παρ. Ι, περ. 6(α)2 «Δικαιολογητικά που απαιτούνται για τη διεκπεραίωση των υποθέσεων των πολιτών με το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων».
- Ν. 2646/20.10.1998/A236, άρθρο 27 «Ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και άλλες διατάξεις».
- Π.Δ. 210/24.7.2001/A165 «Επαγγελματικά δικαιώματα των κατόχων διπλώματος Ο.Ε.Ε.Κ. επιπέδου μεταδευτεροβάθμιας επαγγελματικής κατάρτισης των ειδικοτήτων «νοσηλευτική τραυματολογία», «νοσηλευτική ογκολογικών παθήσεων», «νοσηλευτική χειρουργείου», «νοσηλευτική ατόμων με ψυχικές παθήσεις» και «νοσηλευτική μονάδων εντατικής θεραπείας» των Ι.Ε.Κ. και των πτυχιούχων Τ.Ε.Ε. Α΄ και Β΄ κύκλου της ειδικότητας «βοηθών νοσηλευτών» καθώς και καθορισμός των προϋποθέσεων και της διαδικασίας χορήγησης της άδειας άσκησης των ανωτέρω επαγγελματιών».
- Υ.Α. 7β/οικ 4756/14.8.2001/B1082 «Προϋποθέσεις χορήγησης άδειας άσκησης επαγγέλματος Βοηθών Νοσηλευτών».
- Υ.Α. 7β/Γ.Π.οικ. 20530/6.3.2002/B262 «Συμπλήρωση της 7β/οικ4756 υπουργικής απόφασης «Προϋποθέσεις χορήγησης άδειας άσκησης επαγγέλματος Βοηθών Νοσηλευτών»».
- Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Α1/13310/17.7.2002/B906 «Καθορισμός διοικητικών διαδικασιών και των αντίστοιχων εντύπων τους που διεκπεραιώνονται και μέσω των Κ.Ε.Π.».
- Π.Δ. 268/16.10.2003/A240 «Περί συμπλήρωσης διατάξεων του Π.Δ. 210/2001 «Επαγγελματικά δικαιώματα των κατόχων διπλώματος Ο.Ε.Ε.Κ. επιπέδου μεταδευτεροβάθμιας επαγγελματικής κατάρτισης των ειδικοτήτων «νοσηλευ-

τική τραυματολογία», «νοσηλευτική ογκολογικών παθήσεων», «νοσηλευτική χειρουργείου», «νοσηλευτική ατόμων με ψυχικές παθήσεις» και «νοσηλευτική μονάδων εντατικής θεραπείας» των Ι.Ε.Κ. και των πτυχιούχων Τ.Ε.Ε. Α΄ και Β΄ κύκλου της ειδικότητας «βοηθών νοσηλευτών» καθώς και καθορισμός των προϋποθέσεων και της διαδικασίας χορήγησης της άδειας άσκησης των ανωτέρω επαγγελματιών».

- Ν. 3852/7.6.2010/Α87, ενότητα Ζ: Υγείας, παρ. 1 «Νέα αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».
- Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/28.3.2012 «Σχετικά με τις διατάξεις του Ν.3919/2011 όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 4 παρ. 16 του Ν. 4038/2011».

Ο επαγγελματικός τίτλος του βοηθού νοσηλευτή αφορά τους κατόχους πτυχίων των μέσων τεχνικών επαγγελματικών νοσηλευτικών σχολών, των τεχνικών επαγγελματικών λυκείων (Τ.Ε.Λ.) νοσηλευτικής κατεύθυνσης, ινστιτούτων επαγγελματικής κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) νοσηλευτικής με ειδικότητες νοσηλευτικής τραυματολογίας, νοσηλευτικής ογκολογικών παθήσεων, νοσηλευτικής χειρουργείου, νοσηλευτικής ατόμων με ψυχικές παθήσεις, νοσηλευτικής μονάδων εντατικής θεραπείας, βοηθών τραυματολογίας ορθοπεδικής και ειδικής νοσηλευτικής (Π.Δ. 268/2003) των τεχνικών επαγγελματικών εκπαιδευτηρίων (Τ.Ε.Ε.) Α΄ κύκλου και Β΄ κύκλου και σχολών της αλλοδαπής ισότιμων προς τις ανώτερες σχολές (Π.Δ. 210/2001).

Στους κατόχους πτυχίων των παραπάνω σχολών και ειδικοτήτων χορηγείται άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος Βοηθού Νοσηλευτή/τριας σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται από το Π.Δ. 210/2001, όπως αυτό συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε από την Υ.Α. 7β/οικ4756/2001, Υ.Α. 7β/Γ.Π.οικ.20530/2002 και το Π.Δ. 268/2003. Οι όροι και οι προϋποθέσεις αφορούν την απόκτηση πτυχίου με βάση τις ανωτέρω ειδικότητες και ανάλογη πρακτική άσκηση από 3-12 μήνες.

Ο Ν. 3919/2011 μετατρέπει την άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος σε αναγγελία, χωρίς να διαφοροποιούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις. Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με την Υ.Α.7/Γ.Π./6701/2012 παύει να ισχύει η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση του επαγγέλματος. Ο βοηθός νοσηλευτής θα ασκεί ελεύθερα το επάγγελμά του μετά την πάροδο τριμήνου από την αναγγελία έναρξης άσκησης του, συνοδευόμενη από τα απαραίτητα νόμιμα δικαιολογητικά. Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές μέσα στο χρονικό διά-

στημα τριών (3) μηνών θα πρέπει να εκδώσουν βεβαίωση πληρότητας των προϋποθέσεων για τη νόμιμη άσκηση του επαγγέλματος.

Η έκδοση άδειας ασκήσεως επαγγέλματος νοσηλευτή χορηγείται από την αρμόδια διεύθυνση της περιφέρειας (Ν. 3852/2010), αλλά μπορεί και να διεκπεραιώνεται μέσω των ΚΕΠ (Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Α1/13130/2002).

1.5.12. Επισκέπτες Υγείας

- Π.Δ. 351/14.6.1989/Α159 άρθρο 3 «Καθορισμός επαγγελματικών δικαιωμάτων των πτυχιούχων των τμημάτων α) νοσηλευτικής, β) μαιευτικής, γ) επισκεπτών και επισκεπτριών υγείας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας και δ) του τμήματος Διοίκησης Μονάδων Υγείας και Πρόνοιας των ΤΕΙ».
- Ν. 2519/21.8.1997/Α165, άρθρο 56, παρ. 2 «Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός του Ε.Σ.Υ., οργάνωση των υγειονομικών υπηρεσιών, ρυθμίσεις για το φάρμακο και άλλες διατάξεις».
- Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Α1/13310/17.7.2002/Β906 «Καθορισμός διοικητικών διαδικασιών και των αντίστοιχων εντύπων τους που διεκπεραιώνονται και μέσω των Κ.Ε.Π.».
- Ν. 3852/7.6.2010/Α87, ενότητα Ζ: Υγείας, παρ. 1 «Νέα αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».
- Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/28.3.2012 «Σχετικά με τις διατάξεις του Ν. 3919/2011 όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 4 παρ. 16 του Ν. 4038/2012».

Το επάγγελμα του επισκέπτη υγείας ασκείται από τους πτυχιούχους του τμήματος Επισκεπτών και Επισκεπτριών Υγείας της Σ.Ε.Υ.Π. των Τ.Ε.Ι μετά τη χορήγηση άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος (Π.Δ. 351/1989, άρθρο 3). Ασκούν έργο αγωγής υγείας, συμβουλευτικής υγείας και εν γένει φροντίδας υγείας ως στελέχη του ιδιωτικού ή του δημόσιου τομέα. Σύμφωνα με το άρθρο 56, παράγραφος 2 του Ν. 2519/1997 μπορούν να λαμβάνουν και την ειδικότητα του νοσηλευτή ψυχικής υγείας σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζει η νομοθεσία.

Η ψήφιση του Ν. 3919/2011 μετατρέπει την άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος σε αναγγελία, χωρίς να διαφοροποιούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις. Με την Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/2012 παύει να ισχύει η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση του επαγγέλματος. Ο επισκέπτης υγείας

θα ασκεί ελεύθερα το επάγγελμά του μετά την πάροδο τριμήνου από την αναγγελία έναρξης άσκησης του, συνοδευόμενη από τα απαραίτητα νόμιμα δικαιολογητικά. Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές μέσα στο χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών θα πρέπει να εκδώσουν βεβαίωση πληρότητας των προϋποθέσεων για τη νόμιμη άσκηση του επαγγέλματος.

Η έκδοση άδειας ασκήσεως επαγγέλματος επισκέπτη υγείας χορηγείται από την αρμόδια διεύθυνση της περιφέρειας (Ν. 3852/2010), αλλά μπορεί και να διεκπεραιώνεται μέσω των ΚΕΠ (Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Α1/13130/2002).

1.5.13. Μαιείς

- Ν.Δ. 2593/18.11.1953/A256 «Περί ασκήσεως του Μαιευτικού επαγγέλματος και περί εκπαίδευσεως των Μαιών».
- Β.Δ. της 28.12.1955/A347, άρθρο 1 «Περί συλλόγου επιστημόνων Μαιών».
- Β.Δ. 206/8.3.1966/A50, άρθρο 2 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του από 15.12.1955 Β.Δ. περί Συλλόγου Επιστημόνων Μαιών».
- Ν.Δ. 707/5.11.1970/A235, άρθρο 4, περ. ΙΙΙ(β), «Περί καθορισμού των διατηρούμενων υπέρ του Υπουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών και των Περιφερειακών Υπηρεσιών διανομαρχιακού επιπέδου, αρμοδιοτήτων κατά την παρ. 1 του άρθρου 1 του Ν.Δ. 532/70».
- Π.Δ. 197/18.3.1972/A41, περ. Ι, παρ. 2(δ) «Περί καθορισμού αρμοδιοτήτων των Υφυπουργών – Προϊσταμένων των Περιφερειακών Διοικήσεων κ.ά.».
- Υ.Α. 1273/8.12.1986/B856, παρ. Ι, περ. 6(α)1 «Δικαιολογητικά που απαιτούνται για τη διεκπεραίωση των υποθέσεων των πολιτών με το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων».
- Π.Δ. 97/31.3.1986/A35 «Άσκηση του δικαιώματος εγκαταστάσεως και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών από Μαιείς ή Μαιευτές υπηκόους των κρατών-μελών των Ε.Κ. καθώς και ρύθμιση συναφών θεμάτων σε συμμόρφωση προς τις οδηγίες του Συμβουλίου των Ε.Κ. κ.ά.».
- Π.Δ. 351/14.6.1989/A159 «Καθορισμός επαγγελματικών δικαιωμάτων των πτυχιούχων των τμημάτων α) νοσηλευτικής, β) μαιευτικής, γ) επισκεπτών και επισκεπτριών υγείας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας και δ) του Τμήματος Διοίκησης Μονάδων Υγείας και Πρόνοιας των ΤΕΙ».
- Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Α1/13310/17.7.2002/B906 «Καθορισμός διοικητικών διαδικασιών και των αντίστοιχων εντύπων τους που διεκπεραιώνονται και μέσω των Κ.Ε.Π.»

- Π.Δ. 266/16.10.2003/A239 κεφ. Β' «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις των οδηγιών 89/594/ΕΟΚ, 89/595/ΕΟΚ, 90/658/ΕΟΚ και της οδηγίας 2001/19/ΕΚ, που αφορούν το επάγγελμα του νοσηλευτή υπεύθυνου για γενικές φροντίδες και το επάγγελμα της μαίας».
- Π.Δ. 262/17.12.2004/A256, άρθρα 1-4 «Τροποποίηση του Π.Δ. 266/2003 «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις των οδηγιών 89/594/ΕΟΚ, 89/595/ΕΟΚ, 90/658/ΕΟΚ και της οδηγίας 2001/19/ΕΚ, που αφορούν το επάγγελμα του νοσηλευτή υπεύθυνου για γενικές φροντίδες και το επάγγελμα της μαίας»».
- Π.Δ. 38/25.4.2010/A78, άρθρο 54, «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην οδηγία 2005/36/ΕΚ σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων».
- Ν. 3852/7.6.2010/A87, ενότητα Ζ: Υγείας, παρ. 1 «Νέα αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».
- Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/28.3.2012 «Σχετικά με τις διατάξεις του Ν.3919/2011 όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 4 παρ. 16 του Ν.4038/2012».

Το επάγγελμα της μαίας/μαιευτή ασκείται ύστερα από την έκδοση άδειας ασκήσεως σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται από το Ν.Δ. 2587/1953, Ν.Δ. 707/1970, περ. ΙΙΙ(β), Π.Δ. 197/1972 περ. Ι 2(δ), Υ.Α. 1273/1986, περ. Ι 6(α)1 και Π.Δ. 351/1989 άρθρο 2. Η άδεια χορηγείται στους πτυχιούχους του τμήματος μαιευτικής των Τ.Ε.Ι., του τμήματος Μαιών των Κ.Α.Τ.Ε.Ε., των ανώτερων σχολών Μαιών του Υπουργείου Υγείας (ύστερα από πρακτική άσκηση) και ισότιμων σχολών της αλλοδαπής. Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Π.Δ. 351/1989, οι πτυχιούχοι μαίες/μαιευτές μπορούν να ασκήσουν ελεύθερο επάγγελμα εφόσον έχουν 2ετή προϋπηρεσία σε νοσοκομείο ή άλλο ίδρυμα αναγνωρισμένο από το κράτος και μετά τη χορήγηση σχετικής άδειας από το Υπουργείο Υγείας. Για την απόκτηση άδειας μαίας/μαιευτή είναι υποχρεωτική η εγγραφή στο οικείο Σύλλογο Επιστημόνων Μαιών (Ν.Δ. 2587/1953 άρθ. 19, Β.Δ. της 28.12.1955, Β.Δ. 206/1966, Υ.Α. 1273/1986 παρ. Ι, περ. 6(α)1).

Το επάγγελμα της μαίας/μαιευτή μπορεί να ασκείται ύστερα από την έκδοση άδειας και από πολίτες των χωρών κρατών-μελών της Ε.Ε. εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις που καθορίζονται από το Π.Δ. 97/1986, άρθρο 2, όπως αυτό συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε από το Π.Δ. 266/2003 (κεφ. Β') και το Π.Δ. 262/2004.

Η έκδοση άδειας ασκήσεως επαγγέλματος μαίας/μαιοειδή χορηγείται από την αρμόδια διεύθυνση της περιφέρειας (Ν. 3852/2010), αλλά μπορεί και να διεκπεραιώνεται μέσω των ΚΕΠ (Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Α1/13130/2002). Σύμφωνα με το άρθρο 17 του Ν.Δ. 2587/1953, η άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος ισχύει αποκλειστικά και μόνο για την περιοχή που εκδόθηκε. Το άρθρο 14 του Ν.Δ. 2587/1953 απαγορεύει πάσης φύσεως διαφήμιση εκτός από την αναγραφή του ονόματος και τις λέξεις «Μαία» ή «Διπλωματούχος Μαία».

Ως επακόλουθο της ψήφισης του Ν. 3919/2011, η άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος μετατρέπεται σε αναγγελία χωρίς να διαφοροποιούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις. Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με την Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/2012 παύει να ισχύει η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση του επαγγέλματος. Η μαία θα ασκεί ελεύθερα το επάγγελμά της μετά την πάροδο τριμήνου από την αναγγελία έναρξης άσκησής του, συνοδευόμενη από τα απαραίτητα νόμιμα δικαιολογητικά. Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές μέσα στο χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών θα πρέπει να εκδώσουν βεβαίωση πληρότητας των προϋποθέσεων για τη νόμιμη άσκηση του επαγγέλματος.

1.5.14. Φυσικοί νοσοκομείων εκτός της περιοχής των ιοντιζουσών ακτινοβολιών – Ακτινοφυσικοί ιατρικής

- Ν.Δ. 181/20.11.1974/Α347 «Περί προστασίας εξ ιοντιζουσών ακτινοβολιών».
- Υ.Α. 2στ/οικ.2073/26.5.1983/Β280 «Καθορισμός προσόντων για την επαγγελματική απασχόληση των Φυσικών Νοσοκομείων».
- Υ.Α. 1273/8.12.1986/Β856, παρ. Ι, περ. 4(α)2 «Δικαιολογητικά που απαιτούνται για τη διεκπεραίωση των υποθέσεων των πολιτών με το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων».
- Ν. 2647/22.10.1998/Α237, άρθρο 2 περ. Δ(2) «Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στις περιφέρειες και την αυτοδιοίκηση και άλλες διατάξεις».
- Υ.Α. 7α/ΓΠ/οι.35776/23.3.2009/Β532 «Τροποποίηση της υπ' αριθμ. Α2στ. οικ.2073/1983 υπουργικής απόφασης «Καθορισμός προσόντων για την επαγγελματική απασχόληση των Φυσικών Νοσοκομείων».
- Ν. 3852/7.6.2010/Α87, ενότητα Ζ: Υγείας, παρ. 1 «Νέα αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».
- Απόφαση Συμβουλίου Επικρατείας 1634/2009.
- Απόφαση Συμβουλίου Επικρατείας 3485/2010.

- Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/28.3.2012 «Σχετικά με τις διατάξεις του Ν. 3919/2011 όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 4 παρ. 16 του Ν. 4038/2012».

Το επάγγελμα του φυσικού νοσοκομείων διακρίνεται σε δύο ειδικότητες: φυσικού νοσοκομείων εκτός της περιοχής ιοντιζουσών ακτινοβολιών και ακτινοφυσικοί ιατρικής. Τα επαγγελματικά δικαιώματα καθώς και οι όροι και οι προϋποθέσεις χορήγησης άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος στις δύο ειδικότητες ορίζονται σύμφωνα με το Ν.181/1974, άρθρο 5, όπως αυτός συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε από την Υ.Α 2στ/οικ.2073/1983 και Υ.Α. 7α/ΓΠ/οικ.35776/2009.

Η ειδικότητα των ακτινοφυσικού ιατρικής λαμβάνει την άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος ύστερα από εξετάσεις, στις οποίες έχουν δικαίωμα συμμετοχής οι πτυχιούχοι φυσικής Α.Ε.Ι. και οι απόφοιτοι της Σχολής Εφαρμοσμένων Μαθηματικών και Φυσικών Επιστημών του Ε.Μ.Π. με κατεύθυνση εφαρμοσμένης φυσικής ή ισότιμης σχολής της αλλοδαπής και μεταπτυχιακή εκπαίδευση στην ιατρική ακτινοφυσική και 12μηνη πρακτική άσκηση. Η ειδικότητα του φυσικού νοσοκομείου εκτός της περιοχής των ιοντιζουσών ακτινοβολιών λαμβάνει την άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος ύστερα από εξετάσεις στις οποίες έχουν δικαίωμα συμμετοχής οι πτυχιούχοι φυσικής Α.Ε.Ι. και οι απόφοιτοι της Σχολής Εφαρμοσμένων Μαθηματικών και Φυσικών Επιστημών του Ε.Μ.Π. με κατεύθυνση εφαρμοσμένης φυσικής ή ισότιμης σχολής της αλλοδαπής και μεταπτυχιακή εκπαίδευση στην ιατρική φυσική.

Σύμφωνα όμως με τις δύο αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας εκκρεμεί η έκδοση Π.Δ. που θα καθορίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις έκδοσης της άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος όπως ορίζεται στο άρθρο 5 του Ν. 181/1974.

Ο Ν. 3919/2011 μετατρέπει την άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος σε αναγγελία χωρίς να διαφοροποιούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις. Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με την Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/2012 παύει να ισχύει η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση του επαγγέλματος. Ο φυσικός νοσοκομείου θα ασκεί ελεύθερα το επάγγελμά του μετά την πάροδο τριμήνου από την αναγγελία έναρξης άσκησής του, συνοδευόμενη από τα απαραίτητα νόμιμα δικαιολογητικά. Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές μέσα στο χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών θα πρέπει να εκδώσουν βεβαίωση πληρότητας των προϋποθέσεων για τη νόμιμη άσκηση του επαγγέλματος. Η έκδοση άδειας ασκήσεως επαγγέλματος φυσικού νοσοκομείου χορηγείται από την αρμόδια διεύθυνση της περιφέρειας (Ν. 3852/2010).

1.5.15. Ψυχολόγοι

- Ν. 991/20.12.1979/A278 «Για την άσκηση του επαγγέλματος του Ψυχολόγου στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις».
- Ν. 1193/20.8.1981/A220 άρθρο 33 «Περί της εξ αφορισίων νόσων προστασίας και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων».
- Υ.Α. 2/4258/18.9.1981/B573 «Περί ειδικότερων προσόντων του Σχολικού Ψυχολόγου».
- Υ.Α. 2/οικ.4389/9.10.1981/B625 «Περί καθορισμού του ύψους του προβλεπόμενου από τον Ν. 1193/81 παραβόλου».
- Ν. 2646/20.10.1998/A236 άρθρο 27 παρ. 1 «Ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και άλλες διατάξεις».
- Υ.Α. οικ. 71/6/31.12.1998/B1331 «Όροι και προϋποθέσεις για την κατ' εξαίρεση χορήγηση άδειας άσκησης επαγγέλματος ψυχολόγου».
- Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Α1/13310/17.7.2002/B906 «Καθορισμός διοικητικών διαδικασιών και των αντίστοιχων εντύπων τους που διεκπεραιώνονται και μέσω των Κ.Ε.Π.».
- Ν. 3852/7.6.2010/A87, ενότητα Ζ: Υγείας, παρ. 1 «Νέα αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».
- Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/28.3.2012 «Σχετικά με τις διατάξεις του Ν. 3919/2011 όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 4 παρ. 16 του Ν. 4038/2012».

Η παράγραφος 1 του άρθρου 27 του Ν. 2646/1998 και η Υ.Α. οικ. 7106/1998 τροποποιούν και συμπληρώνουν τον Ν. 991/1979 και το άρθρο 33 του Ν. 1193/1981 που αφορά τον καθορισμό των όρων και των προϋποθέσεων για τη χορήγηση άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος του ψυχολόγου. Σύμφωνα με τον Ν. 2646/1998, η άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος χορηγείται σε πτυχιούχους του τμήματος Ψυχολογίας Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ισότιμης της αλλοδαπής. Επίσης, κατά εξαίρεση μπορεί να χορηγείται άδεια σε όσους ως τις 31/12/1993 κατέχουν πτυχίο του τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας των Α.Ε.Ι. και μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στην Ψυχολογία ή κλάδου αυτής της ημεδαπής ή ισότιμης της αλλοδαπής διάρκειας 2 ετών ή διάρκειας 1 έτους με 3ετή τουλάχιστον κύρια επαγγελματική απασχόληση ως ψυχολόγοι ή πτυχίο Ψυχολογίας ομοταγούς προς τα ελληνικά Α.Ε.Ι. και 5ετή κύρια απασχόληση. Με απόφαση του Υπουργείου Υγείας καθορίζονται

οι όροι και οι προϋποθέσεις για την ιδιωτική άσκηση του ψυχολόγου καθώς και τα ειδικότερα προσόντα στους διάφορους τομείς της ψυχολογίας.

Η έκδοση άδειας ασκήσεως επαγγέλματος ψυχολόγου χορηγείται από τη αρμόδια διεύθυνση της περιφέρειας (Ν. 3852/2010), αλλά μπορεί και να διεκπεραιώνεται μέσω των ΚΕΠ (Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Α1/13130/2002).

Ως επακόλουθο της ψήφισης του Ν. 3919/2011 η άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος μετατρέπεται σε αναγγελία χωρίς να διαφοροποιούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις. Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με την Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/2012 παύει να ισχύει η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση του επαγγέλματος. Ο ψυχολόγος θα ασκεί ελεύθερα το επάγγελμά του μετά την πάροδο τριμήνου από την αναγγελία έναρξης άσκησής του, συνοδευόμενη από τα απαραίτητα νόμιμα δικαιολογητικά. Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές μέσα στο χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών θα πρέπει να εκδώσουν βεβαίωση πληρότητας των προϋποθέσεων για τη νόμιμη άσκηση του επαγγέλματος.

1.5.16. Κοινωνικοί λειτουργοί

- Ν.Δ. 4018/12.11.1958/A247 «Περί του θεσμού των Κοινωνικών Λειτουργών».
- Π.Δ. 50/26.1.1989/A23 «Καθορισμός επαγγελματικών δικαιωμάτων των πτυχιούχων του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων».
- Π.Δ. 23/30.1.1992/A6 «Άσκηση του επαγγέλματος Κοινωνικού Λειτουργού».
- Π.Δ. 93/22.3.1993/A39, παρ. 79 «Καθορισμός αρμοδιοτήτων που διατηρούνται από τον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων».
- Ν. 2646/20.10.1998/A236, άρθρο 27, παρ. 6 «Ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και άλλες διατάξεις».
- Ν. 3852/7.6.2010/A87, ενότητα Ζ: Υγείας, παρ. 16-17 «Νέα αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».
- Ν. 3918/2.3.2011/A31, άρθρο 54 «Διαρθρωτικές αλλαγές στο σύστημα υγείας και άλλες διατάξεις».
- Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/28.3.2012 «Σχετικά με τις διατάξεις του Ν. 3919/2011 όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 4 παρ. 16 του Ν. 4038/2012».

Το Π.Δ. 23/1992 συμπληρώνει το Ν.Δ. 4018/1959, το Π.Δ. 50/1989 και τον Ν. 2646/1998 καθορίζοντας τις προϋποθέσεις χορήγησης της άδειας άσκησης

του επαγγέλματος του Κοινωνικού Λειτουργού. Συγκεκριμένα για τη χορήγηση της άδειας απαιτείται πτυχίο σχολής κοινωνικής εργασίας τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αναγνωρισμένης από το κράτος ή ισότιμης του εξωτερικού. Η άδεια χορηγείται και σε υπηκόους των κρατών-μελών της Ε.Ε. εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις. Με το άρθρο 54 του Ν. 3918/2001 το επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού μπορεί να ασκείται και από τους πτυχιούχους του Τμήματος Κοινωνικής Διοίκησης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης με κατεύθυνση κοινωνικής εργασίας ή ισότιμο του εξωτερικού.

Το άρθρο 3 του Π.Δ. 23/1992 καθορίζει επίσης ότι οι κοινωνικοί λειτουργοί μπορούν να λάβουν άδεια άσκησης του επαγγέλματος ως ελεύθεροι επαγγελματίες, ύστερα από απόφαση του Υπουργείου Υγείας, εφόσον έχουν προϋπηρεσία 5 ετών. Η χορήγηση και η ανάκληση της άδειας του επαγγέλματος κοινωνικού λειτουργού καθώς και της άδειας άσκησης ελεύθερου επαγγέλματος ασκείται πλέον από τις περιφέρειες σύμφωνα με την παρ. 17 της ενότητας Ζ του Ν. 3852/2010.

Μετά την ψήφιση του Ν. 3919/2011, η άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος μετατρέπεται σε αναγγελία, χωρίς να διαφοροποιούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις. Με την Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/2012 παύει να ισχύει η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση του επαγγέλματος. Ο κοινωνικός λειτουργός θα ασκεί ελεύθερα το επάγγελμά του μετά την πάροδο τριμήνου από την αναγγελία έναρξης άσκησής του, συνοδευόμενη από τα απαραίτητα νόμιμα δικαιολογητικά. Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές μέσα στο χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών θα πρέπει να εκδώσουν βεβαίωση πληρότητας των προϋποθέσεων για τη νόμιμη άσκηση του επαγγέλματος.

Η παρ. 5 του Π.Δ. 23/1992 και η παρ. 79 του Π.Δ. 93/1993 ορίζουν ότι το είδος και η μορφή των παρεχόμενων υπηρεσιών καθώς και το ύψος των αμοιβών των ελεύθερων επαγγελματιών καθορίζεται με απόφαση του Υπουργείου Υγείας και του οικείου επαγγελματικού συλλόγου.

1.5.17. Οδοντοτεχνίτης – Εργαστήρια οδοντοτεχνικά

- Ν. 1666/15.12.1986/A200 «Οδοντοτεχνικό επάγγελμα – Οδοντοτεχνικά εργαστήρια και άλλες διατάξεις».
- Υ.Α. 4β/οικ. 5476/26.11.1987/B634 «Δεοντολογικός κανονισμός οδοντοτεχνικών».

- Π.Δ. 83/7.2.1989/A37 «Επαγγελματικά δικαιώματα πτυχιούχων των τμημάτων: α) αισθητικής, β) οδοντοτεχνικής, γ) εργοθεραπείας, δ) δημόσιας υγιεινής, ε) οπτικής, της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας των Τ.Ε.Ι.».
- Υ.Α. 7/οικ. 7456/15.9.1994/B700 «Ρύθμιση της διαδικασίας και των λοιπών προϋποθέσεων χορήγησης άδειας άσκησης του επαγγέλματος του οδοντοτεχνίτη καθώς και των θεμάτων που αφορούν την εξεταστέα ύλη και κάθε άλλη λεπτομέρεια σχετικά με τη λειτουργία της επιτροπής και τις εξετάσεις των οδοντοτεχνιτών».
- Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Α1/13310/17.7.2002/B906 «Καθορισμός διοικητικών διαδικασιών και των αντίστοιχων εντύπων τους που διεκπεραιώνονται και μέσω των Κ.Ε.Π.».
- Υ.Α. 7γ/Γ.Π./οικ.116100/11.10.2006/B1502 «Αναπροσαρμογή του τιμολογίου Οδοντοτεχνικών εργασιών».
- Ν. 3852/7.6.2010/A87, ενότητα Ζ: Υγείας, περ. ΙΙ(1) «Νέα αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».
- Ν. 3868/3.8.2010/A129 άρθρο 24 «Αναβάθμιση του Ε.Σ.Υ. και λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας του Υ.Υ.Κ.Α.».
- Υ.Α. 7γ/Γ.Π./οικ.83272/3.8.2011/B1755 «Καθορισμός όρων και προϋποθέσεων χορήγησης άδειας άσκησης επαγγέλματος οδοντοτεχνίτη – διαδικασία εξετάσεων οδοντοτεχνιτών».
- Κ.Υ.Α. 3β/Γ.Π./οικ. 64433/25.5.2011 «Ένταξη της διαδικασίας χορήγησης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας οδοντοτεχνιτών εργαστηρίων στα Ε.Κ.Ε. και τροποποίηση της αριθμ. ΔΙΑΔΠ/Ε/24830/4-12-2003 (ΦΕΚ 1931Β)».
- Υ.Α. 3β/Γ.Π./οικ. 30/20.2.2012 «Εφαρμογή του Νόμου 3919/2011».
- Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/28.3.2012 «Σχετικά με τις διατάξεις του Ν. 3919/2011 όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 4 παρ. 16 του Ν. 4038/2012».
- Ν. 4093/12.11.2012/A222 παράγραφος ΙΒ.3 «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 – Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του Ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016».

Το επάγγελμα του οδοντοτεχνίτη ασκείται ύστερα από τη χορήγηση άδειας σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 1666/1986, όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 24 του Ν. 3868/2010. Άδεια ασκήσεως επαγγέλματος οδοντοτεχνίτη χορηγείται σε Έλληνες, ομογενείς ή πολίτες κρατών-μελών της Ε.Ε. και εκτός

Ε.Ε., εφόσον έχουν πτυχίο οδοντικής τεχνολογίας των Τ.Ε.Ι. ή ισότιμο της ημεδαπής ή της αλλοδαπής.

Η Υ.Α. 7γ/Γ.Π./οικ.83272/2011 τροποποιεί και συμπληρώνει την Υ.Α. 7/οικ.7546/1994 σύμφωνα με την οποία οι κάτοχοι διπλώματος Τ.Ε.Λ. ή Τ.Ε.Ε. Β΄ κύκλου, Τ.Ε.Ε. 2ετούς φοίτησης ή Τ.Ε.Ε. Α΄ κύκλου και ΕΠΑ.Σ. με πρακτική άσκηση 3, 6 και 3 χρόνια, αντίστοιχα, υπόκεινται σε εξετάσεις για την απόκτηση της άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος. Επίσης απαιτείται η εγγραφή στον οικείο σύλλογο οδοντοτεχνιτών σύμφωνα με την Υ.Α. 4β/οικ.5476/1987, άρθρο 5. Το Π.Δ. 83/1989, άρθρο 2 καθορίζει τα δικαιώματα των πτυχιούχων του τμήματος οδοντοτεχνικής της σχολής επαγγελματιών υγείας και πρόνοιας των Τ.Ε.Ι.

Το άρθρο 2 του Ν.1666/1986 απαγορεύει στον οδοντοτεχνίτη να έχει επαγγελματικές επαφές ή συναλλαγές με άτομα που έχουν ανάγκη οδοντοπροσθετικής εργασίας και να επεμβαίνει στη στοματική κοιλότητα. Επίσης απαγορεύεται να κατέχουν υλικά, μηχανήματα ή εξοπλισμό για έλεγχο ή επέμβαση στη στοματική κοιλότητα.

Στους οδοντοτεχνίτες απαγορεύεται η συγκριτική διαφήμιση έναντι άλλων συναδέλφων. Η διαφήμιση επιτρέπεται μόνο σε έντυπα, όπου αναφέρεται το αντικείμενο των εργασιών, οι τίτλοι σπουδών καθώς και η χρήση εγκεκριμένων υλικών (Υ.Α. 4β/οικ.5476/1987 άρθρα 2 και 3).

Με το Ν. 3919/2011 μετατρέπεται η άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος σε αναγγελία, χωρίς να διαφοροποιούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις. Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με την Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/2012 παύει να ισχύει η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση του επαγγέλματος. Ο οδοντοτεχνίτης θα ασκεί ελεύθερα το επάγγελμά του μετά την πάροδο τριμήνου από την αναγγελία έναρξης άσκησής του, συνοδευόμενη από τα απαραίτητα νόμιμα δικαιολογητικά. Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές μέσα στο χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών θα πρέπει να εκδώσουν βεβαίωση πληρότητας των προϋποθέσεων για τη νόμιμη άσκηση του επαγγέλματος.

Το Π.Δ. 83/1989 συμπληρώνει το άρθρο 4 του Ν.1666/1986 για την ίδρυση και λειτουργία οδοντοτεχνικού εργαστηρίου. Η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας χορηγείται μόνο σε όσους έχουν άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος του οδοντοτεχνίτη. Την ευθύνη λειτουργίας έχει ο οδοντοτεχνίτης, στο όνομα του οποίου εκδίδεται η σχετική άδεια, η οποία χορηγείται για το συγκεκριμένο χώρο. Σε περίπτωση μεταστέγασης απαιτείται νέα άδεια. Εταιρείες οδοντοτεχνικών εργαστηρίων μπορούν να συσταθούν μόνο μεταξύ οδοντοτεχνιτών

ή οδοντοτεχνιτών και συγγενών πρώτου βαθμού. Η συνέχιση λειτουργίας του εργαστηρίου μετά θάνατο ή σύνταξη είναι υπό προϋποθέσεις και εφόσον διευθύνεται από κάτοχο άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος.

Η Κ.Υ.Α. 3β/Γ.Π./οικ.64433/2011 εξαιρεί τα εργαστήρια οδοντοτεχνιτών από την εφαρμογή του Ν. 3919/2011, εφόσον η διατήρηση της διαδικασίας χορήγησης άδειας επιβάλλεται από επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος που σχετίζονται άμεσα με την προστασία της δημόσιας υγείας των καταναλωτών και των εργαζομένων και το γεγονός ότι οι απαιτήσεις δεν μπορούν να υποκατασταθούν από κατασταλτικούς ελέγχους.

Όμως η υποπαράγραφος 2 της παραγράφου ΙΒ.3 του Ν. 4093/2012 ορίζει ότι βεβαίωση λειτουργίας οδοντοτεχνικού εργαστηρίου χορηγείται όχι μόνο σε όσους έχουν άδεια ή βεβαίωση άσκησης επαγγέλματος αλλά και σε φυσικά πρόσωπα και εταιρείες με οποιαδήποτε νομική μορφή, με την προϋπόθεση να ορίζεται επιστημονικός υπεύθυνος ο κάτοχος βεβαίωσης άσκησης του επαγγέλματος οδοντοτεχνίτη. Επίσης η υποπαράγραφος 8 του ίδιου νόμου μετατρέπει τη χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας σε βεβαίωση. Ο ενδιαφερόμενος θα λειτουργεί το εργαστήριο οδοντοτεχνικής ελεύθερα μετά πάροδο τριμήνου από την αναγγελία έναρξής του, συνοδευόμενη από τα νόμιμα δικαιολογητικά. Οι αρμόδιες επιτροπές μετά τον έλεγχο των δικαιολογητικών θα εκδίδουν ανακοίνωση/βεβαίωση λειτουργίας του εργαστηρίου.

Η διαδικασία χορήγησης άδειας ασκήσεως επαγγέλματος και άδειας ίδρυσης και λειτουργίας των εργαστηρίων χορηγείται από τις κατά τόπους περιφέρειες και μπορεί να διεκπεραιώνεται μέσω των Κ.Ε.Π. (ΔΙΑΔΠ/Α1/13310/2002, Ν. 3852/2010 Ζ: Υγεία περ. ΙΙ(1). Κ.Υ.Α. 3β/Γ.Π./οικ.64433/2011).

Το άρθρο 8 του Ν.1666/1986 καθορίζει τις κατώτερες αμοιβές για τα εργαστήρια οδοντοτεχνιτών. Το τιμολόγιο οδοντοτεχνιτών εργασιών έχει προσαρμοστεί με βάση τις Υ.Α. 4/1495/1991 (ΦΕΚ Β299), Υ.Α. 7/202/1993 (ΦΕΚ Β271), Υ.Α. 7/4206/1994 (ΦΕΚ Β591) και την Υ.Α. 7γ/Γ.Π./οικ.116100/2006.

1.5.18. Βοηθεί οδοντοτεχνίτη

- *Ν. 3868/3.8.2010/Α129 άρθρο 24 «Αναβάθμιση του Ε.Σ.Υ. και λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας του Υ.Υ.Κ.Α.».*

Το επάγγελμα του βοηθού οδοντοτεχνίτη ασκείται ύστερα από τη χορήγηση άδειας από το Υπουργείο Υγείας (Ν. 3868/2010, άρθρο 24, παρ. 6). Η άδεια

χορηγείται σε Έλληνες, ομογενείς ή πολίτες κρατών-μελών της Ε.Ε. και εκτός Ε.Ε., εφόσον είναι πτυχιούχοι των επαγγελματικών σχολών (ΕΠΑ.Σ) ή ισότιμης σχολής της αλλοδαπής με ειδικότητα βοηθού οδοντοτεχνίτη.

1.5.19. Τεχνίτες προθετικών και ορθωτικών κατασκευών – Εργαστήρια προθετικών και ορθωτικών κατασκευών

- Ν. 2072/23.7.1992/Α125, κεφάλαιο Α΄ «Ρύθμιση επαγγέλματος ειδικού τεχνικού προθετικών και ορθωτικών κατασκευών και λοιπών ειδών αποκατάστασης και άλλες διατάξεις».
- Π.Δ. 93/22.3.1993/Α39, παρ. 116-120 «Καθορισμός αρμοδιοτήτων που διατηρούνται από τον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων».
- Ν. 3370/11.7.2005/Α176 άρθ. 43 «Οργάνωση και λειτουργία των υπηρεσιών δημόσιας υγείας και λοιπές διατάξεις».
- Ν. 3852/7.6.2010/Α87, ενότητα Ζ: Υγείας «Νέα αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».
- Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/28.3.2012 «Σχετικά με τις διατάξεις του Ν. 3919/2011 όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 4 παρ. 16 του Ν. 4038/2012».

Ειδικός τεχνικός προθετικών ή ορθωτικών κατασκευών είναι ο τεχνικός που έχει εξειδικευτεί να σχεδιάζει, να μετράει, να κατασκευάζει και να εφαρμόζει προθετικά και ορθωτικά μηχανήματα, σύμφωνα με τις γραπτές οδηγίες και εντολές του παραγγέλλοντος ιατρού. Το επάγγελμά του ασκείται ύστερα από τη χορήγηση άδειας μετά από εξετάσεις (Ν. 2072/1992, κεφ. Α΄, Ν. 3370/2005, άρθρο 43), εκτός από τις περιπτώσεις Ελλήνων πολιτών, ομογενών εγκατεστημένων μονίμως στην Ελλάδα, πολιτών χωρών της Ε.Ε. που κατέχουν πτυχίο ανώτατης ή ανώτερης ή μέσης τεχνικής επαγγελματικής σχολής της αλλοδαπής τουλάχιστον ζετούς εκπαίδευσης. Στην περίπτωση που ιδρυθεί στην Ελλάδα αντίστοιχη σχολή, οι απόφοιτοι δεν θα υπόκεινται σε εξετάσεις για τη λήψη άδειας.

Μετά την ψήφιση του Ν. 3919/2011 η άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος μετατρέπεται σε αναγγελία, χωρίς να διαφοροποιούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις. Σύμφωνα με την Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/2012 παύει να ισχύει η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση του επαγγέλματος. Ο τεχνίτης προθετικών και ορθωτικών κατασκευών θα ασκεί ελεύθερα το επάγγελμά του μετά την πάροδο τριμήνου από την αναγγελία έναρξης άσκησης

του, συνοδευόμενη από τα απαραίτητα νόμιμα δικαιολογητικά. Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές μέσα στο χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών θα πρέπει να εκδώσουν βεβαίωση πληρότητας των προϋποθέσεων για τη νόμιμη άσκηση του επαγγέλματος.

Ο ειδικός τεχνικός προθετικών και ορθωτικών κατασκευών που κατέχει άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος μπορεί να ιδρύσει και να λειτουργήσει εργαστήριο προθετικών και ορθωτικών και λοιπών ειδών αποκατάστασης (Ν. 2072/1992 άρθρο 3). Την ευθύνη λειτουργίας του εργαστηρίου έχει ο ειδικός τεχνικός, στο όνομα του οποίου εκδίδεται η άδεια, ανεξάρτητα εάν πρόκειται για ατομική ή εταιρική επιχείρηση οποιασδήποτε μορφής. Εταιρείες μπορούν να συσταθούν από φυσικά ή νομικά πρόσωπα εφόσον έχουν ως υπεύθυνο τεχνικό διευθυντή κάτοχο άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος. Η άδεια χορηγείται για το συγκεκριμένο χώρο. Στην περίπτωση μεταστέγασης απαιτείται η χορήγηση νέας άδειας.

Οι παράγραφοι 116-120 του Π.Δ. 93/1993 έχουν αντικατασταθεί από την παράγραφο 1 του Ν. 3852/2010, όπου η χορήγηση άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος και ίδρυσης και εγκατάστασης του εργαστηρίου διεκπεραιώνεται από τις κατά τόπους περιφέρειες.

1.5.20. Λογοθεραπευτές

- *Ν. 2519/21.8.1997/A165, άρθρο 52, παρ. 4 «Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός του Ε.Σ.Υ., οργάνωση των υγειονομικών υπηρεσιών, ρυθμίσεις για το φάρμακο και άλλες διατάξεις».*
- *Π.Δ. 96/18.4.2002/A82 «Επαγγελματικά δικαιώματα των πτυχιούχων του τμήματος Λογοθεραπείας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας των Τ.Ε.Ι.».*

Το Π.Δ. 96/2002 καθορίζει τα επαγγελματικά δικαιώματα των πτυχιούχων του τμήματος Λογοθεραπείας των Τ.Ε.Ι., οι οποίοι μπορούν να ασκούν το επάγγελμα μετά την απόκτηση άδειας που χορηγείται από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας.

Οι λογοθεραπευτές εργάζονται και ως ελεύθεροι επαγγελματίες σε κέντρα λογοθεραπείας ή κέντρα αποκατάστασης ή σε κατ' οίκον ασθενείς. Επίσης μπορούν να ιδρύουν και κέντρα λογοθεραπείας ή κέντρα αποκατάστασης με υποχρεωτική απασχόληση των αρμόδιων επαγγελματιών.

Εκκρεμεί νομοθετική ρύθμιση που θα καθορίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις χορήγησης άδειας άσκησης του επαγγέλματος του λογοθεραπευτή (Ν. 2519/1997, άρθρο 52, παρ. 4).

1.5.21. Εργοθεραπευτές

- Π.Δ. 83/7.2.1986/A37, άρθρο 3 «Επαγγελματικά δικαιώματα πτυχιούχων των τμημάτων: α) αισθητικής, β) οδοντοτεχνικής, γ) εργοθεραπείας, δ) δημόσιας υγιεινής, ε) οπτικής, της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας των Τ.Ε.Ι.».
- Υ.Α. 4β/251/13.2.1990/B94 «Δικαιολογητικά και τύπος αδειας ασκήσεως επαγγέλματος Εργοθεραπευτού».
- Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Α1/13310/17.7.2002/B906 «Καθορισμός διοικητικών διαδικασιών και των αντίστοιχων εντύπων τους που διεκπεραιώνονται και μέσω των Κ.Ε.Π.».
- Ν. 3852/7.6.2010/A87, ενότητα Ζ: Υγείας, περ. ΙΙ(1) «Νέα αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».
- Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/28.3.2012 «Σχετικά με τις διατάξεις του Ν. 3919/2011 όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 4 παρ. 16 του Ν. 4038/2012».

Το άρθρο 3 του Π.Δ. 83/1989 καθορίζει τα επαγγελματικά δικαιώματα των πτυχιούχων του τμήματος εργοθεραπείας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας των Τ.Ε.Ι. Οι εργοθεραπευτές εργάζονται είτε ως μέλη της ομάδας αποκατάστασης είτε ως αυτοαπασχολούμενοι και σε συνεργασία με τον ιατρό προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε άτομα των οποίων η ζωή έχει διαταραχθεί από σωματικό τραυματισμό, προβλήματα ανάπτυξης, γηρατειά, κοινωνικά και συναισθηματικά προβλήματα. Ασκούν το επάγγελμα μετά τη χορήγηση άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος, οι όροι και οι προϋποθέσεις της οποίας καθορίζονται από την Υ.Α. 4β/251/1990.

Η ψήφιση του Ν. 3919/2011 μετατρέπει την άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος σε αναγγελία, χωρίς να διαφοροποιούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις. Σύμφωνα με την Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/2012 παύει να ισχύει η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση του επαγγέλματος. Ο εργοθεραπευτής θα ασκεί ελεύθερα το επάγγελμά του μετά την πάροδο τριμήνου από την αναγγελία έναρξης άσκησης του, συνοδευόμενη από τα απαραίτητα νόμιμα

δικαιολογητικά. Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές μέσα στο χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών θα πρέπει να εκδώσουν βεβαίωση πληρότητας των προϋποθέσεων για τη νόμιμη άσκηση του επαγγέλματος.

Η έκδοση άδειας ασκήσεως επαγγέλματος εργοθεραπευτή χορηγείται από την αρμόδια διεύθυνση της περιφέρειας (Ν. 3852/2010), αλλά μπορεί και να διεκπεραιώνεται μέσω των ΚΕΠ (Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Α1/13130/2002).

1.5.22. Διαιτολόγοι-Διατροφολόγοι

- Π.Δ. 78/7.2.1989/Α36 άρθρο 2 «Καθορισμός επαγγελματικών δικαιωμάτων των πτυχιούχων των τμημάτων α) Τεχνολογίας Τροφίμων και β) Διατροφής της Σχολής Τεχνολογίας Τροφίμων και Διατροφής των Τ.Ε.Ι.».
- Ν. 2519/21.8.1997/Α165 άρθρο 52, παρ. 4 «Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός του Ε.Σ.Υ., οργάνωση των υγειονομικών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις».
- Π.Δ. 311/29.10.1997/Α221 «Επαγγελματική κατοχύρωση των πτυχιούχων του τμήματος Διαιτολογίας του Χαροκόπειου Α.Ε.Ι. Οικιακής Οικονομίας».

Το επάγγελμα του Διαιτολόγου-Διατροφολόγου μπορεί να ασκείται από τους πτυχιούχους του Τμήματος Διαιτολογίας του Χαροκόπειου Α.Ε.Ι. Οικιακής Οικονομίας (Π.Δ. 311/1997) και του τμήματος Διατροφής της Σχολής Τεχνολογίας Τροφίμων και Διατροφής των Τ.Ε.Ι. (Π.Δ. 78/1989, άρθρο 2). Ο Ν.2519/1997, άρθρο 52, παρ. 4 ορίζει ότι οι προϋποθέσεις και οι όροι χορήγησης της άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος θα ρυθμιστούν με την έκδοση Π.Δ., η οποία βρίσκεται σε εκκρεμότητα.

1.5.23. Τεχνολόγοι τροφίμων και διατροφής

- Π.Δ. 78/7.2.1989/Α36 άρθρο 1 «Καθορισμός επαγγελματικών δικαιωμάτων των πτυχιούχων των τμημάτων α) Τεχνολογίας Τροφίμων και β) Διατροφής της Σχολής Τεχνολογίας Τροφίμων και Διατροφής των Τ.Ε.Ι.».

Το επάγγελμα του Τεχνολόγου τροφίμων και διατροφής ασκείται από τους πτυχιούχους του τμήματος Τεχνολογίας Τροφίμων της Σχολής Τεχνολογίας Τροφίμων και Διατροφής των Τ.Ε.Ι. Είναι δυνατό να απασχοληθούν στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα καθώς και ως αυτοαπασχολούμενοι. Επίσης έχουν το δικαίωμα ίδρυσης και λειτουργίας εργαστηρίων ανάλυσης και ελέγχου

τροφίμων σύμφωνα με τις προϋποθέσεις χορήγησης σχετικής άδειας από τα αρμόδια Υπουργεία. Στην νομοθεσία δεν αναφέρονται οι προϋποθέσεις χορήγησης άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος.

1.5.24. Τεχνολόγοι Ιατρικών Εργαστηρίων

- Π.Δ. 464/8.12.1987/A216 άρθρο 6 «Επαγγελματικά δικαιώματα των πτυχιούχων των τμημάτων α) Εργασιοθεραπευτών, β) Αισθητικών, γ) Εποπτών Δημόσιας Υγείας, δ) Τεχνολόγων Ιατρικών Εργαστηρίων και ζ) Στελεχών διοίκησης νοσοκομείων της ανωτέρας σχολής στελεχών υγείας και κοινωνικής πρόνοιας των Κ.Α.Τ.Ε.Ε.».
- Π.Δ. 163/14.6.1996/A118 «Επαγγελματικά δικαιώματα των πτυχιούχων του τμήματος Ιατρικών Εργαστηρίων της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας των Τ.Ε.Ι.».
- Ν. 2519/21.8.1997/A165 άρθρο 52, παρ. 4 «Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός του Ε.Σ.Υ., οργάνωση των υγειονομικών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις».

Το επάγγελμα του τεχνολόγου ιατρικών εργαστηρίων ασκείται από τους πτυχιούχους του τμήματος Τεχνολόγων Ιατρικών Εργαστηρίων της ανωτέρας σχολής στελεχών υγείας των Κ.Α.Τ.Ε.Ε. και του τμήματος Τεχνολόγων Ιατρικών Εργαστηρίων της Σ.Ε.Υ.Π. των Τ.Ε.Ι. Επιτρέπεται να απασχολούνται στα ιατρικά εργαστήρια τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα. Ο Ν. 2519/1997, άρθρο 52, παρ. 4 ορίζει ότι οι προϋποθέσεις και οι όροι χορήγησης της άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος θα ρυθμιστούν με την έκδοση Π.Δ., η οποία βρίσκεται σε εκκρεμότητα.

1.5.25. Τεχνολόγοι Ραδιολογίας-Ακτινολογίας

- Π.Δ. 164/14.6.1996/A118 «Επαγγελματικά δικαιώματα των πτυχιούχων του τμήματος Ραδιολογίας Ακτινολογίας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας των Τ.Ε.Ι.».
- Ν. 2519/21.8.1997/A165 άρθρο 52, παρ. 4 «Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός του Ε.Σ.Υ., οργάνωση των υγειονομικών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις».
- Ν. 2646/20.10.1998/A236 άρθρο 27, παρ. 5 «Ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και άλλες διατάξεις».

Το επάγγελμα του Τεχνολόγου Ραδιολογίας Ακτινολογίας ασκείται από τους πτυχιούχους του τμήματος Τεχνολόγων Ραδιολογίας Ακτινολογίας των Σ.Ε.Υ.Π. των Τ.Ε.Ι. Δύναται να απασχοληθούν τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Ο Ν. 2519/1997, άρθρο 52, παρ. 4 ορίζει ότι οι προϋποθέσεις και οι όροι χορήγησης της άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος θα ρυθμιστούν με την έκδοση Π.Δ., η οποία βρίσκεται σε εκκρεμότητα.

1.5.26. Βοηθός οδοντιατρείου

- Π.Δ. 7/19.1.2000/Α8 «Επαγγελματικά δικαιώματα των Βοηθών Οδοντιατρείου».
- Ν. 3852/7.6.2010/Α87, ενότητα Ζ: Υγείας «Νέα αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».
- Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/28.3.2012 «Σχετικά με τις διατάξεις του Ν.3919/2011 όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 4 παρ. 16 του Ν. 4038/2012».

Το επάγγελμα του βοηθού οδοντιατρείου ασκείται ύστερα από τη χορήγηση άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος στους κατόχους διπλώματος επαγγελματικής κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) ειδικότητας βοηθού οδοντιατρείου ή ισότιμο ή πτυχίο δευτεροβάθμιας τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης ή ισότιμο και μετά από 6μηνη προαιρετική άσκηση κατά τη διάρκεια της κατάρτισης και 6μηνη πρακτική άσκηση σε οδοντιατρείο καθώς και επιτυχή συμμετοχή σε εξετάσεις (Π.Δ. 7/2000).

Ο Ν. 3919/2011 μετατρέπει την άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος σε αναγγελία, χωρίς να διαφοροποιούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις. Με την Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/2012 παύει να ισχύει η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση του επαγγέλματος. Ο βοηθός οδοντιατρείου θα ασκεί ελεύθερα το επάγγελμά του μετά την πάροδο τριμήνου από την αναγγελία έναρξης άσκησής του, συνοδευόμενη από τα απαραίτητα νόμιμα δικαιολογητικά. Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές μέσα στο χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών θα πρέπει να εκδώσουν βεβαίωση πληρότητας των προϋποθέσεων για τη νόμιμη άσκηση του επαγγέλματος. Η άδεια χορηγείται από τις οικείες περιφέρειες σύμφωνα τον Ν. 3852/2010, Ζ περ. ΙΙ(1).

1.5.27. Διασώστες – Πληρώματα ασθενοφόρων

- Π.Δ. 62/22.3.2007/Α70 «Επαγγελματικά δικαιώματα των κατόχων διπλώματος του Ο.Ε.Ε.Κ. επιπέδου μεταδευτεροβάθμιας επαγγελματικής κατάρτισης της

ειδικότητας «Διασώστης – πλήρωμα ασθενοφόρου» της ομάδας υγείας του τομέα «Υγείας – αισθητικής – κοινωνικών υπηρεσιών».

- Ν. 3918/2.3.2011/Α31 άρθρο 52 «Διαρθρωτικές αλλαγές στο σύστημα υγείας και άλλες διατάξεις».

Το επάγγελμα του διασώστη – πληρώματος ασθενοφόρου ασκείται ύστερα από τη χορήγηση άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος στους κατόχους διπλώματος Ι.Ε.Κ. της αντίστοιχης ειδικότητας και ισότιμων σχολών της αλλοδαπής με βάση τις προϋποθέσεις που ορίζει το Π.Δ. 62/2007. Η άδεια χορηγείται από τις αρμόδιες υπηρεσίες των περιφερειών (Ν. 3918/2011, άρθρο 52, παρ. 4).

Γ. Επαγγέλματα – Υπηρεσίες υγειονομικού ενδιαφέροντος

1.5.28. Επόπτες Δημόσιας Υγείας

- Π.Δ. 83/7.2.1986/Α37, άρθρο 4 «Επαγγελματικά δικαιώματα πτυχιούχων των τμημάτων: α) αισθητικής, β) οδοντοτεχνικής, γ) εργοθεραπείας, δ) δημόσιας υγιεινής, ε) οπτικής, της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας των Τ.Ε.Ι.».
- Υ.Α. 4/4165/30.11.1990/Β754 «Δικαιολογητικά και τύπος άδειας ασκήσεως επαγγέλματος Δημόσιας Υγιεινής».
- Ν. 3852/7.6.2010/Α87, ενότητα Ζ: Υγείας, περ. ΙΙ(1) «Νέα αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».
- Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/28.3.2012 «Σχετικά με τις διατάξεις του Ν. 3919/2011 όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 4 παρ. 16 του Ν. 4038/2012».

Τα επαγγελματικά δικαιώματα του Επόπτη Δημόσιας Υγείας καθορίζονται από το Π.Δ. 83/1986, όπου οι πτυχιούχοι του τμήματος Δημόσιας Υγιεινής της Σ.Ε.Υ.Π. των Τ.Ε.Ι. μπορούν να ασκούν το επάγγελμα είτε ως στελέχη υπηρεσιών είτε ως αυτοαπασχολούμενοι. Το επάγγελμα ασκείται μετά τη χορήγηση άδειας ασκήσεως σύμφωνα με τα δικαιολογητικά που ορίζονται από την Υ.Α. 4/4165/1990 για τους πτυχιούχους των Τ.Ε.Ι. ή των Κ.Α.Τ.Ε.Ε. ή ισότιμης σχολής της αλλοδαπής.

Ως επακόλουθο της ψήφισης του Ν. 3919/2011 η άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος μετατρέπεται σε αναγγελία, χωρίς να διαφοροποιούνται οι απαι-

τούμενες προϋποθέσεις. Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με την Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/2012 παύει να ισχύει η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση του επαγγέλματος. Ο επόπτης δημόσιας υγείας θα ασκεί ελεύθερα το επάγγελμά του μετά την πάροδο τριμήνου από την αναγγελία έναρξης άσκησης του, συνοδευόμενη από τα απαραίτητα νόμιμα δικαιολογητικά. Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές μέσα στο χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών θα πρέπει να εκδώσουν βεβαίωση πληρότητας των προϋποθέσεων για τη νόμιμη άσκηση του επαγγέλματος.

Σύμφωνα με τον Ν. 3852/2010 περ. ΙΙ(1), η άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος μπορεί να διεκπεραιώνεται από τις οικείες περιφέρειες.

1.5.29. Αισθητικοί – Εργαστήρια αισθητικής

- Ν.Δ. 361/28.11.1969/A244 «Περί ασκήσεως του επαγγέλματος του αισθητικού».
- Ν.Δ. 707/5.11.1970/A235, άρθρο 4, περ. V (α-γ), «Περί καθορισμού των διατηρούμενων υπέρ του Υπουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών και των Περιφερειακών Υπηρεσιών διανομαρχιακού επιπέδου, αρμοδιοτήτων κατά την παρ. 1 του άρθρου 1 του Ν.Δ. 532/70».
- Υ.Α. Φ. Γ4ε/5258/17.6.1970/B426 «Περί ρυθμίσεως λεπτομερειών εφαρμογής του υπ' αριθ. 361/1969 Ν.Δ. «περί ασκήσεως του επαγγέλματος του αισθητικού»».
- Υ.Α. 1273/8.12.1986/B856, παρ. Ι, περ. 6(α)3 «Δικαιολογητικά που απαιτούνται για τη διεκπεραίωση των υποθέσεων των πολιτών με το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων».
- Π.Δ. 83/7.2.1986/A37, άρθρο 1 «Επαγγελματικά δικαιώματα πτυχιούχων των τμημάτων: α) αισθητικής, β) οδοντοτεχνικής, γ) εργοθεραπείας, δ) δημόσιας υγιεινής, ε) οπτικής, της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας των Τ.Ε.Ι.».
- Υ.Α. 7/οικ. 3971/9.6.1994/B433 «Τροποποίηση της Γ4ε/5258 αποφάσεως «περί ρυθμίσεως λεπτομερειών εφαρμογής του υπ' αριθ. 361/1969 Ν.Δ. περί ασκήσεως του επαγγέλματος του αισθητικού»».
- Υ.Α. 5/2005/19.4.1999/B749 «Τροποποίηση και συμπλήρωση της Φ.Γ4ε/5258 Υ.Α. «περί ρυθμίσεως λεπτομερειών εφαρμογής του υπ' αριθ. 361/1969 Ν.Δ. περί ασκήσεως του επαγγέλματος αισθητικού»».

- Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Α1/13310/17.7.2002/Β906 «Καθορισμός διοικητικών διαδικασιών και των αντίστοιχων εντύπων τους που διεκπεραιώνονται και μέσω των Κ.Ε.Π.».
- Υ.Α. 3β/Γ.Π./οικ. 30/20.2.2012 «Εφαρμογή του Νόμου 3919/2011».
- Υ.Α. 7/Γ.Π./6701/28.3.2012 «Σχετικά με τις διατάξεις του Ν.3919/2011 όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 4 παρ. 16 του Ν.4038/2012».
- Ν. 4093/12.11.2012/Α222 παράγραφος ΙΒ.3 «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 – Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του Ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016».

Το επάγγελμα του αισθητικού ασκείται ύστερα από την έκδοση άδειας σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που ορίζει το Ν.Δ. 361/1969, όπως αυτό έχει τροποποιηθεί και συμπληρωθεί με την Υ.Α. 1273/1986, παρ. Ι, περ. 6(α)3 και το Π.Δ. 83/1993 άρθρο 1 παρ. 5. Για την έκδοση αδειάς απαιτείται πτυχίο Κ.Α.Τ.Ε.Ε.-Τ.Ε.Ι. αισθητικής ή ισότιμου σχολής της αλλοδαπής ή μέσης σχολής παλαιού τύπου, πιστοποιητικό υγείας και εγγραφή στον οικείο σύλλογο αισθητικών.

Με το Ν.3919/2011 μετατρέπεται η άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος σε αναγγελία, χωρίς να διαφοροποιούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις. Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με την Υ.Α.7/Γ.Π./6701/2012 παύει να ισχύει η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση του επαγγέλματος. Ο αισθητικός θα ασκεί ελεύθερα το επάγγελμά του μετά την πάροδο τριμήνου από την αναγγελία έναρξης άσκησής του, συνοδευόμενη από τα απαραίτητα νόμιμα δικαιολογητικά. Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές μέσα στο χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών θα πρέπει να εκδώσουν βεβαίωση πληρότητας των προϋποθέσεων για τη νόμιμη άσκηση του επαγγέλματος.

Οι αισθητικοί που κατέχουν άδεια ασκήσεως ή τη βεβαίωση έναρξης επαγγέλματος μπορούν να ιδρύσουν εργαστήριο αισθητικής σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που ορίζονται από το Ν.Δ. 361/1969, άρθρο 6, όπως αυτό τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε από την Υ.Α. 1273/1986, παρ. Ι περ. 6(α)3, Υ.Α. ΦΓ4ε/5258/1970, Υ.Α. 7/οικ. 3971/1994 και Υ.Α. 5/2005/1999. Στο άρθρο 5 της Υ.Α. 5/2005/1999 απαγορεύεται κάθε άλλη χρήση εκτός αυτής για την οποία χορηγήθηκε η άδεια λειτουργίας του εργαστηρίου αισθητικής και η σύσταση εταιρικού σχήματος πλην αυτού που συστήνεται μεταξύ αισθητικών. Η Υ.Α. 3β/Γ.Π./οικ.130/2012 αίρει τους δύο προηγούμενους περιορισμούς.

Η έκδοση άδειας ασκήσεως επαγγέλματος αλλά και ίδρυσης και λειτουργίας εργαστηρίου αισθητικής χορηγείται από τη Δ/νση Υγιεινής της οικείας νομαρχίας, αλλά μπορεί και να διεκπεραιώνεται μέσω των ΚΕΠ (Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Α1/13130/2002).

Η εφαρμογή του Ν. 3919 ακυρώνει μερικούς από τους παραπάνω περιορισμούς που αφορούν την εταιρική συμπεριφορά των εργαστηρίων αισθητικής. Πιο αναλυτικά, η υποπαράγραφος 1 της παραγράφου ΙΒ.3 του Ν. 4093/2012 καταργεί τον περιορισμό ως προς τη μορφή σύστασης του εταιρικού σχήματος. Επίσης η υποπαράγραφος 8 του ίδιου νόμου μετατρέπει τη χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας σε βεβαίωση. Ο ενδιαφερόμενος θα λειτουργεί το εργαστήριο αισθητικής ελεύθερα μετά πάροδο τριμήνου από την αναγγελία έναρξής του, συνοδευόμενη από τα νόμιμα δικαιολογητικά. Οι αρμόδιες επιτροπές μετά τον έλεγχο των δικαιολογητικών θα εκδίδουν ανακοίνωση/βεβαίωση λειτουργίας του εργαστηρίου.

1.5.30. Μονάδες αδυνατίσματος και διαιτολογικές μονάδες

- Ν. 2519/21.8.1997/Α165 άρθρο 52, παρ. 1-3 «Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός του Ε.Σ.Υ., οργάνωση των υγειονομικών υπηρεσιών, ρυθμίσεις για το φάρμακο και άλλες διατάξεις».
- Υ.Α. οικ.3215/30.6.1998/Β655 «Προϋποθέσεις εγκατάστασης και λειτουργίας Μονάδων Αδυνατίσματος και Διαιτολογικών Μονάδων».
- Υ.Α. 5/οικ.4564/26.8.1998/Β919 «Τροποποίηση και συμπλήρωση της οικ. 3215/98 Υ.Α. «Προϋποθέσεις εγκατάστασης και λειτουργίας Μονάδων αδυνατίσματος και διαιτολογικών Μονάδων»».
- ΔΙΑΔΠ/ΦΑ 21/12078/17.6.2011/Β1467 «Ένταξη διαδικασιών του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης στα ΚΕΠ που λειτουργούν ως Ενιαία Κέντρα Εξυπηρέτησης (ΕΚΕ) κ.ά.».
- Ν. 3204/23.12.2003/Α296 άρθρο 23 «Τροποποίηση και συμπλήρωση της νομοθεσίας για το Ε.Σ.Υ. και ρυθμίσεις άλλων θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας».
- Υ.Α. 3β/οικ.14185/9.2.2004/Β246 «Τροποποίηση και συμπλήρωση της 3215/98 Υ.Α. «Προϋποθέσεις εγκατάστασης και λειτουργίας Μονάδων αδυνατίσματος και διαιτολογικών Μονάδων»».
- Υ.Α. 3β/οικ.107178/23.8.2007/Β1698 «Συμπλήρωση της υπ' αρ. 3215/98 Υ.Α. «Προϋποθέσεις εγκατάστασης και λειτουργίας Μονάδων αδυνατίσματος και διαιτολογικών Μονάδων» και κατάργηση της υπ' αρ. 3β/οικ.14185/2004 Υ.Α.».

- Υ.Α. 3β/Γ.Π./οικ.92727/14.8.2008/B1657 «Τροποποίηση της υπ' αρ. 3215/98 Υ.Α. «Προϋποθέσεις εγκατάστασης και λειτουργίας Μονάδων αδυνατίσματος και διαιτολογικών Μονάδων»».
- Ν. 3852/7.6.2010/A87, ενότητα Ζ: Υγείας, περ. II(20) «Νέα αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».
- Υ.Α. 3β/Γ.Π./οικ. 30/20.2.2012 «Εφαρμογή του Νόμου 3919/2011».
- Ν. 4093/12.11.2012/A222 παράγραφος ΙΒ.3 «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 – Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του Ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016».

Μονάδες αδυνατίσματος νοούνται οι πολυδύναμες μονάδες παροχής υπηρεσιών είτε άσκησης και διαίτης, είτε αισθητικής και διαίτης ή άσκησης αισθητικής και διαίτης, οι οποίες: (α) συνυπάρχουν υπό κοινό τίτλο και δρουν είτε ανεξάρτητα μεταξύ τους είτε υπό μορφή συνδυασμού εταιρειών και ατομικών επιχειρήσεων και β) λειτουργούν ως ενιαία επιχείρηση υπό τη μορφή εταιρείας (Υ.Α. 3215/1998 άρθρο 1).

Η λειτουργία τους επιτρέπεται μόνο μετά τη χορήγηση άδειας από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας (Ν. 2519/1997, άρθρο 52). Με την Υ.Α. 3215/1998 του Υπουργείου Υγείας, όπως αυτή τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε από τις Υ.Α. 4564/1998, Υ.Α. 14185/2004 και Υ.Α. 92727/2008, καθορίζονται οι προϋποθέσεις, τα δικαιολογητικά και οι ελάχιστες προδιαγραφές για τη χορήγηση της άδειας ίδρυσης και λειτουργίας των μονάδων αδυνατίσματος.

Σύμφωνα με το άρθρο 4 της Υ.Α. 3215/1998 για τη χορήγηση της άδειας ίδρυσης και λειτουργίας απαιτείται άδεια ασκήσεως επαγγέλματος αισθητικού και διαιτολόγου. Ως υπεύθυνος της Μονάδας αδυνατίσματος ορίζεται πτυχιούχος του τμήματος Αισθητικής Τ.Ε.Ι. ή ισότιμου τίτλου σπουδών της ημεδαπής ή της αλλοδαπής καθώς και υπεύθυνος ιατρός ειδικότητας Παθολογίας ή Γενικής Ιατρικής. Την ευθύνη του διαιτολογικού γραφείου μπορεί να έχει πτυχιούχος του Χαροκόπειου ΑΕΙ ή ισότιμου πανεπιστημίου της αλλοδαπής ή της Χαροκοπέου Ανωτάτης Σχολής Οικιακής Οικονομίας με κατεύθυνση Διαιτολογίας ή του τμήματος Διατροφής της Σχολής Τεχνολογίας Τροφίμων και Διατροφής των ΤΕΙ ή ισότιμης σχολής της αλλοδαπής.

Στις μονάδες αδυνατίσματος απαγορεύεται η διενέργεια πάσης φύσεως πράξεων που έχουν σχέση με την ιατρική και τη χορήγηση ή προώθηση ή

εμπορία πάσης φύσεως φαρμάκων ή προϊόντων που περιέχουν φαρμακευτικές ουσίες (Ν. 2519/1997). Η έκδοση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας μονάδων αδυνατίσματος χορηγείται από τις οικείες περιφέρειες αλλά μπορεί και να διεκπεραιώνεται μέσω των ΚΕΠ (Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Α1/13130/2002, Ν. 3204/2003 άρθρο 23, Ν. 3852/2010 περ. ΙΙ(20)).

Η εφαρμογή του Ν. 3919, μέσω της υποπαραγράφου 8 της παραγράφου ΙΒ.3 του Ν. 4093/2012, μετατρέπει τη χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας των μονάδων αδυνατίσματος σε βεβαίωση. Ο ενδιαφερόμενος θα λειτουργεί τη μονάδα αδυνατίσματος ελεύθερα μετά πάροδο τριμήνου από την αναγγελία έναρξης, συνοδευόμενη από τα νόμιμα δικαιολογητικά. Οι αρμόδιες επιτροπές μετά τον έλεγχο των δικαιολογητικών θα εκδίδουν ανακοίνωση/βεβαίωση λειτουργίας της μονάδας.

1.5.31. Κουρέας-Κομμωτής – Βοηθοί κομμωτών-κουρέων – Κουρεία-Κομμωτήρια

- Π.Δ. 133/2.8.2005/Α193 «Προϋποθέσεις άσκησης επαγγέλματος Κουρέα, Κομμωτή και Τεχνίτη περιποίησης χεριών και ποδιών, καθορισμός επαγγελματικών δραστηριοτήτων αυτών καθώς και όροι ίδρυσης και λειτουργίας Κουρείων και Κομμωτηρίων».
- Υ.Α. 10551/26.2.2007/Β246 «Απλούστευση διαδικασίας έκδοσης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας καταστήματος υγειονομικού ενδιαφέροντος κλπ.».
- Ν. 3844/3.5.2010/Α63 «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2006/123 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά και άλλες διατάξεις».
- ΔΙΑΔΠ/ΦΑ 21/12078/17.6.2011/Β1467 «Ένταξη διαδικασιών του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης στα ΚΕΠ που λειτουργούν ως Ενιαία Κέντρα Εξυπηρέτησης (ΕΚΕ) κ.ά.».
- Υ.Α. 1γ/Γ.Π./οικ.139493/25.11.2011 «Εφαρμογή του Ν. 3919/2011(ΦΕΚ Α32) «Αρχή της επαγγελματικής ελευθερίας, κατάργηση αδικαιολόγητων περιορισμών στην πρόσβαση και άσκηση επαγγελματιών»».

Το Π.Δ. 133/2005, άρθρο 3 καθορίζει τις προϋποθέσεις και τους όρους έκδοσης άδειας ασκήσεως επαγγέλματος του βοηθού κουρέα-κομμωτή, κουρέα, κομμωτή, κουρέα Α και κομμωτή Α. Οι προϋποθέσεις αφορούν την απόκτηση πτυχίου τεχνικής επαγγελματικής σχολής δευτεροβάθμιας εκπαί-

δευσης ή πτυχίου Τ.Ε.Ε. Α΄ ή Β΄ κύκλου σπουδών ή διπλώματος Ο.Ε.Ε.Κ. επιπέδου μεταδευτεροβάθμιας των Ι.Ε.Κ. ή ισότιμου τίτλου σπουδών ημεδαπής ή αλλοδαπής, και προϋπηρεσία που κυμαίνεται από 6 μήνες ως 3 έτη ανάλογα με τη βαθμίδα. Στο άρθρο 4 διευκρινίζεται ότι για την απόκτηση των αδειών απαιτείται και επιτυχής εξέταση, θεωρητική και πρακτική, στην αρμόδια εξεταστική επιτροπή για την περίπτωση του Κομμωτή χωρίς τίτλο σπουδών, Κουρέα Α΄ και Κομμωτή Α΄.

Με την απόφαση ΔΙΑΔΠ/ΦΑ21/11078/2011 η διατήρηση της διαδικασίας χορήγησης αδειών για το επάγγελμα του κομμωτή Α΄, του κουρέα και του κομμωτή επιβάλλεται από επιτακτικούς λόγους δημόσιου συμφέροντος που σχετίζονται άμεσα με την προστασία της δημόσιας υγείας των καταναλωτών και εργαζομένων. Οι διαδικασίες όμως μπορούν και διεκπεραιώνονται πλέον μέσω των Ενιαίων Κέντρων Εξυπηρέτησης και μετά την προθεσμία των 50 ημερών θεωρείται ότι γίνεται σιωπηρώς δεκτή η άδεια έκδοσης επαγγέλματος σύμφωνα με την παράγραφο 4, άρθρο 14 του Ν.3844/2010. Η εφαρμογή του Ν. 3919/2011 συνεπικουρεί στην απλούστευση των διαδικασιών.

Το άρθρο 7 θέτει τους όρους και τις προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας καταστημάτων κουρείων-κομμωτηρίων. Η απόκτηση άδειας διέπεται από τους κανονισμούς καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος (Υ.Α. 10551/2007). Η άδεια χορηγείται σε κατόχους της αντίστοιχης άδειας ασκήσεως επαγγέλματος αλλά και σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο μη κάτοχο επαγγελματικής άδειας, με την προϋπόθεση ότι απασχολεί προσωπικό με επαγγελματική άδεια και ο οποίος θα παρευρίσκεται στο κατάστημα καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας του. Διευκρινίζεται ότι σε επιχειρήσεις που απασχολούν από 5-10 εργαζόμενους κατόχους αδειών θα εποπτεύει τουλάχιστον ένας κομμωτής Α΄. Όταν ο επιχειρηματίας είναι ο ίδιος Κομμωτής Α΄ μπορεί να εποπτεύει μέχρι και 15 εργαζόμενους. Από 15-25 εργαζόμενους απαιτείται και δεύτερος κομμωτής Α΄. Οι άδειες ίδρυσης και λειτουργίας είναι προσωποπαγείς και ανεκχώρητες και ισχύουν αποκλειστικά μόνο για το συγκεκριμένο χώρο-κατάστημα. Η οποιαδήποτε επέκταση, ανανέωση ή μεταβίβαση λογίζεται ως νέα αδειοδότηση.

1.5.32. Τεχνίτες περιποίησης χεριών και ποδιών – Καταστήματα περιποίησης χεριών και ποδιών

- Π.Δ. 133/2.8.2005/Α193 «Προϋποθέσεις άσκησης επαγγέλματος Κουρέα, Κομμωτή και Τεχνίτη περιποίησης χεριών και ποδιών, καθορισμός επαγγελ-

ματικών δραστηριοτήτων αυτών καθώς και όροι ίδρυσης και λειτουργίας Κουρείων και Κομμωτηρίων».

- Υ.Α. 10551/26.2.2007/Β246 «Απλούστευση διαδικασίας έκδοσης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας καταστήματος υγειονομικού ενδιαφέροντος κλπ.».
- Υ.Α. 1γ/ΓΠ/9516/29.1.2009/Β139 «Αδειοδότηση καταστημάτων περιποίησης χεριών ή ποδιών».
- Ν. 3844/3.5.2010/Α63 «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2006/123 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά και άλλες διατάξεις».
- ΔΙΑΔΠ/ΦΑ 21/12078/17.6.2011/Β1467 «Ένταξη διαδικασιών του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης στα ΚΕΠ που λειτουργούν ως Ενιαία Κέντρα Εξυπηρέτησης (ΕΚΕ) κ.ά.».

Το Π.Δ. 133/2005 (άρθρο 3) θέτει τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση άδειας άσκησης επαγγέλματος του τεχνίτη περιποίησης ποδιών και χεριών, οι οποίες εστιάζονται στην απόκτηση πτυχίου τεχνικής επαγγελματικής σχολής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή πτυχίου Τ.Ε.Ε. Α΄ ή πτυχίου Τ.Ε.Ε. Β΄ ειδικότητας «Κομμωτικής Τέχνης» ή Διπλώματος Ο.Ε.Ε.Κ. ειδικότητας «Αισθητικός ποδολογίας και καλλωπισμού νυχιών» της ημεδαπής ή ισότιμης σχολής της αλλοδαπής, σε ανάλογη προϋπηρεσία στην άσκηση του επαγγέλματος που κυμαίνεται από 2 έτη ως μαθητευόμενος έως 6 μήνες για αυτούς που κατέχουν δίπλωμα Ο.Ε.Ε.Κ. και σε εξετάσεις για την απόκτηση της άδειας ασκήσεως (εκτός από την περίπτωση κατόχου διπλώματος Ο.Ε.Ε.Κ.).

Με την απόφαση ΔΙΑΔΠ/ΦΑ21/11078/2011 η διατήρηση της διαδικασίας χορήγησης αδειών για το επάγγελμα του τεχνίτη περιποίησης ποδιών και χεριών επιβάλλεται από επιτακτικούς λόγους δημόσιου συμφέροντος που σχετίζονται άμεσα με την προστασία της δημόσιας υγείας των καταναλωτών και εργαζομένων. Οι διαδικασίες όμως μπορούν και διεκπεραιώνονται πλέον μέσω των Ενιαίων Κέντρων Εξυπηρέτησης και μετά την προθεσμία των 50 ημερών θεωρείται ότι γίνεται σιωπηρώς δεκτή η άδεια έκδοσης σύμφωνα με την παράγραφο 4, άρθρο 14 του Ν. 3844/2010. Η εφαρμογή του Ν. 3919/2011 συνεπικουρεί στην απλούστευση των διαδικασιών.

Η Υ.Α. 1γ/ΓΠ/9516/στο άρθρο 2 καθορίζει τους όρους και προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας καταστημάτων περιποίησης χεριών ή ποδιών. Το κατάστημα μπορεί να είναι αμιγές, στο οποίο παρέχονται αποκλειστικά και μόνο οι υπηρεσίες περιποίησης ποδιών και χεριών ή μικτό, το οποίο λειτουργεί μαζί

με κομμωτήριο-κουρείο, εμπορία καλλυντικών, αισθητικής, μονάδες αδυνατίσματος, ξενοδοχεία και θαλασσοπλούντα πλοία. Η διαδικασία ίδρυσης και λειτουργίας του καταστήματος ακολουθεί τους γενικούς όρους ίδρυσης και λειτουργίας καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος (Υ.Α. 10551/2007). Η άδεια χορηγείται στους κατόχους της αντίστοιχης άδειας ασκήσεως επαγγέλματος είτε σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο μη κάτοχο αδείας, με την αυστηρή προϋπόθεση ότι στελεχώνεται με προσωπικό που κατέχει επαγγελματική άδεια και το οποίο θα απασχολείται στο συγκεκριμένο κατάστημα καθ' όλη τη διάρκεια της λειτουργίας του. Η άδεια ισχύει αποκλειστικά για το συγκεκριμένο τόπο και χώρο και η οποιαδήποτε επέκταση, ανανέωση ή μεταβίβαση λογίζεται ως νέα αδειοδότηση.

1.5.33. Υπηρεσίες γραφείων τελετών

- Υ.Α. 16/2706/28.4.1983/B230 «Ίδρυση και λειτουργία γραφείων τελετών, φερετροποιείων και αποθηκών φέρετρων».
- Διόρθωση σφάλματος στην Υ.Α. 16/2706/10.6.1983/B333 «Ίδρυση και λειτουργία γραφείων τελετών, φερετροποιείων και αποθηκών φέρετρων».
- Υ.Α. 1β/8577/8.9.1983/B526 «Υγειονομικός έλεγχος των αδειών ιδρύσεως και λειτουργίας των εγκαταστάσεων επιχειρήσεων υγειονομικού ενδιαφέροντος κ.λπ.».
- Υ.Α. 10551/26.2.2007/B246 «Απλούστευση διαδικασίας έκδοσης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας καταστήματος υγειονομικού ενδιαφέροντος κλπ.».
- Ν. 3844/3.5.2010/A63 «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2006/123 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά και άλλες διατάξεις».

Η Υ.Α. 16/2706 προέβλεπε την ίδρυση και λειτουργία Γραφείων Τελετών ή φερετροποιείου ή αποθήκης φέρετρων ύστερα από την απόκτηση άδειας λειτουργίας. Απαγορεύεται η ίδρυση και λειτουργία Γραφείων Τελετών σε απόσταση μικρότερη των 100 μέτρων από το πλησιέστερο εξωτερικό σημείο του περιβάλλοντος νοσοκομείου ή κλινικής λόγω δυσμενών ψυχολογικών επιδράσεων. Επίσης απαγορεύεται η λειτουργία γραφείων τελετών σε διαμερίσματα ή εισόδους πολυκατοικιών.

Η απόκτηση άδειας (χορήγηση, απαιτούμενα δικαιολογητικά, διαδικασία έκδοσης) υπάγεται στις ισχύουσες υγειονομικές διατάξεις για τα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος (Υ.Α. 1β/8577/1983 και Υ.Α. 10881/2007). Σύμ-

φωνα με την Υ.Α. 1β/8577 η άδεια χορηγείται σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα (ατομικές, εταιρικές επιχειρήσεις, συνεταιρισμοί κ.ά.) και ισχύει για το συγκεκριμένο κτίριο και τους χώρους για τους οποίους έχει εκδοθεί χωρίς χρονικούς περιορισμούς. Στη περίπτωση εταιρικών μορφών ορίζεται ένας υπεύθυνος για τις υγειονομικές διατάξεις. Στην περίπτωση επέκτασης, μεταφοράς, μεταβίβασης ή αλλαγής απαιτείται νέα άδεια λειτουργίας. Η Υ.Α. 10551/2007 όπως και ο Ν. 3844/2010 απλουστεύουν τις διαδικασίες έκδοσης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας των γραφείων τελετών.

Με την εφαρμογή του Ν. 3919/2011 (άρθρο 3) καταργείται η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας για την ίδρυση και λειτουργία του γραφείου τελετών και αντικαθίσταται με την αναγγελία έναρξης.

Δ. Επαγγέλματα κοινωνικής πρόνοιας-φροντίδας

- Ν. 2345/12.10.1995/A213 «Οργανωμένες υπηρεσίες παροχής προστασίας από φορείς κοινωνικής πρόνοιας και άλλες διατάξεις» (ο νόμος αφορά όλες τις μονάδες/επαγγέλματα κοινωνικής πρόνοιας που συζητιούνται παρακάτω).

1.5.34. Στέγες υποστηριζόμενης διαβίωσης ατόμων με αναπηρία

- Υ.Α. Π3β/Φ.ΓΕΝ/Γ.Π.οικ.3394/29.1.2007/B74 «Προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας Στεγών υποστηριζόμενης διαβίωσης ατόμων με αναπηρία που χαρακτηρίζονται από νοητική υστέρηση»

1.5.35. Μονάδες Φροντίδας Ηλικιωμένων

- Π.Δ. 692/3.9.1979/A204 «Περί προϋποθέσεων ιδρύσεως και λειτουργίας ιδιωτικών επιχειρήσεων περιθάλψεως ηλικιωμένων ή εκ κινητικής αναπηρίας ανιάτως πασχόντων ατόμων».
- Υ.Α. Π4β/οικ. 4690/11.9.1996/B833 «Προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας Μονάδων Φροντίδας Ηλικιωμένων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα».
- Υ.Α. Π4β/οικ. 3176/14.6.1996/B455 «Προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας Μονάδων Φροντίδας Ηλικιωμένων από ιδιώτες (κερδοσκοπικού χαρακτήρα)».
- Υ.Α. Π1γ/οικ.81551/B1136 «Τροποποίηση και συμπλήρωση των υπ' αριθμ. Π4β/οικ. 4690/11.9.1996/B833 και Υ.Α. Π4β/οικ. 3176/14.06.1996/B455».

1.5.36. Μονάδες φύλαξης βρεφών και νηπίων

- *Υ.Α. Π2β/οικ.2808/31.7.1997/Β645 «Προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας Μονάδων Φροντίδας, Προσχολικής Αγωγής και Διαπαιδαγώγησης από φορείς ιδιωτικού δικαίου, κερδοσκοπικού και μη χαρακτήρα».*

1.5.37. Ιδιωτικές παιδικές εξοχές

- *Υ.Α.1277/16.3.1989/Β199 «Κωδικοποίηση και συμπλήρωση των προϋποθέσεων και διαδικασία χορήγησης άδειας ίδρυσης και άδειας λειτουργίας εξοχών».*

1.5.38. Ιδρύματα παιδικής πρόνοιας

- *Υ.Α. 1273/8.12.1988/Β856 «Δικαιολογητικά που απαιτούνται για τη διεκπεραίωση των υποθέσεων των πολιτών με το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων».*

Οι όροι και οι προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας μονάδων κοινωνικής φροντίδας/πρόνοιας καθορίζονται από τον Ν. 2345/1995, όπως αυτός τροποποιήθηκε ή συμπληρώθηκε από τις προαναφερόμενες υπουργικές αποφάσεις. Οι κύριοι περιορισμοί αφορούν τη διοικητική άδεια λειτουργίας και ίδρυσης και επικεντρώνονται σε περιορισμούς κατασκευαστικού και χωροταξικού ενδιαφέροντος αλλά και στην αναλογία και εκπαίδευση του προσωπικού για κάθε μονάδα φροντίδας, οι οποίοι δικαιολογούνται από επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος.

Η υπ' αριθ. 25/VI/2012 γνωμοδότηση της Επιτροπής Ανταγωνισμού για τις μονάδες φροντίδας ηλικιωμένων, κέντρα ημερήσιας φροντίδας ηλικιωμένων, κέντρα δημιουργικής απασχόλησης παιδιών και παιδιών με αναπηρία, μονάδες φύλαξης βρεφών και νηπίων, ιδιωτικές παιδικές εξοχές και ιδρύματα παιδικής πρόνοιας προτείνει τη διατήρηση της προηγούμενης διοικητικής άδειας για την ίδρυση και λειτουργία τους καθώς και το καθεστώς αναθεώρησής τους εφόσον συντρέχουν λόγοι υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος και ειδικότερα η μέριμνα και η προστασία της δημόσιας υγείας ευπαθών ομάδων λόγω ηλικίας και αναπηρίας, η διασφάλιση αναγκαίων και ικανών συνθηκών για την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών, η προστασία της αξίας των αποδεκτών των υπηρεσιών αυτών καθώς και η αρχή της αναλογικότητας. Αντίθετα, προτείνει

την άρση των περιορισμών που αφορούν την απαίτηση πιστοποιητικού εγγραφής των υπευθύνων ιατρών στον ιατρικό σύλλογο του τόπου λειτουργίας της προνοιακής μονάδας, την επιβολή της άσκησης των εν λόγω επαγγελματικών δραστηριοτήτων, εκτός των ιδρυμάτων παιδικής πρόνοιας, μόνο από πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και την επιβολή ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου δυναμικότητας 100 κλινών για τις μονάδες φροντίδας ηλικιωμένων ως προϋπόθεση για την έκδοση άδειας λειτουργίας.

1.6. Τουρισμός

Με εξαίρεση το επάγγελμα του ξεναγού, δεν έχουν εντοπισθεί άλλα επαγγέλματα που ανήκουν στον τομέα του τουρισμού. Βεβαίως, επαγγέλματα που έχουν ενταχθεί στον τομέα των μεταφορών (όπως τα τουριστικά λεωφορεία) επηρεάζουν και τη λειτουργία του τουριστικού κλάδου.

1.6.1. Ξεναγοί

- *Νόμος 710/1977 «Περί Ξεναγών».*
- *Νόμος 4093/2012 «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 – Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016».*

Για την άσκηση του επαγγέλματος του ξεναγού, ο Ν. 710/1977 προέβλεπε την υποχρεωτική έκδοση διοικητικής άδειας (από το Γενικό Γραμματέα του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού) και τη χορήγηση από τον ΕΟΤ του ειδικού δελτίου ταυτότητας ξεναγού.

Με το Ν. 4093/2012, σε συμμόρφωση προς τις επιταγές του Ν. 3919/2011, η έκδοση διοικητικής άδειας αντικαθίσταται με την αναγγελία έναρξης άσκησης επαγγέλματος ξεναγού. Το Υπουργείο Τουρισμού εξετάζει εντός δέκα (10) ημερών τα υποβληθέντα σε αυτό στοιχεία προκειμένου να διαπιστώσει εάν συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις για την άσκηση του εν λόγω επαγγέλματος. Εάν πληρούνται όλες οι νόμιμες προϋποθέσεις, και εντός του προαναφερθέντος χρονικού διαστήματος, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να ασκήσει ελεύθερα το επάγγελμα του ξεναγού, έχοντας λάβει βεβαίωση (απλή επιστολή) συνδρομής των νομίμων προϋποθέσεων για την άσκηση του

επαγγέλματος του Ξεναγού και εγγραφής στο οικείο μητρώο, συνοδευόμενη από δελτίο ταυτότητας.

Όπως ανέφερε και η γνωμοδότηση υπ' αριθμ. 18/VI/2012 της Επιτροπής Ανταγωνισμού, η τήρηση του ανωτέρω χρονικού διαστήματος των δέκα ημερών είναι απαραίτητη ώστε η εγγραφή στο μητρώο και η έκδοση δελτίου ταυτότητας να μην λειτουργεί ως «κεκαλυμμένος περιορισμός προηγούμενης διοικητικής άδειας». Επιπλέον, η Επιτροπή Ανταγωνισμού πρότεινε την «επανεξέταση των προϋποθέσεων άσκησης του επαγγέλματος του Ξεναγού, προκειμένου να επιτευχθεί η κατ' ουσίαν άρση περιορισμών στην πρόσβαση στο επάγγελμα, αφού δεν πληροί τα κριτήρια της αναλογικότητας η υπάρχουσα προϋπόθεση κατοχής διπλώματος μόνο της Σχολής Ξεναγών του ΟΤΕΚ, κατ' αποκλεισμό άλλων πτυχιούχων με εξειδικευμένες γνώσεις (π.χ. Ιστορικοί-Αρχαιολόγοι)». Στο πλαίσιο αυτό, ο Ν. 4093/2012 θεσμοθετεί ταχύρρυθμα προγράμματα κατάρτισης Ξεναγών διάρκειας δύο μηνών, τα οποία απευθύνονται σε αποφοίτους τμημάτων Αρχαιολογίας, Ιστορίας και Ιστορίας της Αρχαιολογίας.

1.7. Πολιτισμός

1.7.1. Επιχείρηση Εμπόρων Αρχαίων ή Νεότερων Κινητών Μνημείων – Δημοπρασίες Αρχαίων και Νεότερων Μνημείων

- *Νόμος 3028/2002.*
- *Υ.Α. αρ. ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/34668/16-4-2008 (ΦΕΚ 669/Β/16-4-2008).*

Για την άσκηση του επαγγέλματος του αρχαιοπώλη και του εμπόρου νεότερων μνημείων απαιτείται η χορήγηση διοικητικής άδειας. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 32 του Ν. 3028/2002, η σχετική επιχείρηση πρέπει να εδρεύει σε πόλη όπου υπάρχει αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΠΟΤ. Για τη χορήγηση της αδειάς σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα θα πρέπει να αποδεικνύεται σχετική επαγγελματική εμπειρία δύο τουλάχιστον ετών. Τόσο οι αρχαιοπώλες όσο και οι έμποροι νεότερων μνημείων δεν επιτρέπεται να είναι και συλλέκτες μνημείων ούτε να ασκούν ή να ασκούσαν επάγγελμα σχετικό με προστασία μνημείων (άρθρο 3).

Σύμφωνα με τη γνωμοδότηση υπ' αριθμ. 18/VI/2012 της Επιτροπής Ανταγωνισμού, για λόγους προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς θα πρέπει

να διατηρηθεί το καθεστώς της διοικητικής άδειας στα εν λόγω επαγγέλματα. Ωστόσο, η Επιτροπή τάσσεται υπέρ της άρσης του γεωγραφικού περιορισμού για την ίδρυση και λειτουργία αρχαιοπωλείων αποκλειστικά σε πόλεις όπου υπάρχουν συγκεκριμένες υπηρεσίες του ΥΠΠΟΤ. Επίσης έκρινε αναγκαία την επανεξέταση του περιορισμού περί ασυμβίβαστου στην άσκηση των σχετικών επαγγελμάτων και του συλλέκτη, καθώς και των προαπαιτούμενων για την αδειοδότηση του αρχαιοπώλη, εμπόρου νεότερων μνημείων και δημοπράτη. Τέλος, αξίζει να αναφέρουμε ότι η ίδια γνωμοδότηση της Επιτροπής Ανταγωνισμού προτείνει τη διατήρηση της προηγούμενης διοικητικής άδειας και για τους συντηρητές έργων τέχνης και αρχαιοτήτων, για τους ίδιους λόγους προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς, διευκρινίζοντας όμως ότι αναφέρεται μόνο στην κατηγορία μελέτης, ανάληψης και επίβλεψης-εποπτείας του έργου συντήρησης και λειτουργίας εργαστηρίων και όχι στις λοιπές επαγγελματικές κατηγορίες (π.χ. τεχνικοί και τεχνίτες συντήρησης). Στον αναμενόμενο εφαρμοστικό νόμο για τις εξαιρέσεις θα οριστικοποιηθούν οι σχετικές ρυθμίσεις.

1.7.2. Ανώτερη Ιδιωτική Σχολή Χορού

Η δυνατότητα ίδρυσης Ανώτερης Σχολής Χορού είναι ελεύθερη για όλους (φυσικά, νομικά πρόσωπα και Δήμους). Ο ιδιοκτήτης θα πρέπει να διαθέτει ανάλογες σπουδές (τίτλο σπουδών που να του παρέχει το δικαίωμα διδασκαλίας ενός από τα κύρια μαθήματα του προγράμματος σπουδών, άρθρο 4 του Ν. 1158/1981 και άρθρο 3 παρ. 7^α του Ν. 2557/1997). Αν κάποιος δε διαθέτει τα απαραίτητα προσόντα (συναφείς σπουδές), μπορεί να ιδρύσει Ανώτερη Σχολή Χορού με εταιρική μορφή, όπου ο οριζόμενος εκπρόσωπος της εταιρείας πρέπει να διαθέτει τα απαραίτητα προσόντα. Η Ανώτερη Σχολή Χορού για να λειτουργήσει απαιτεί την τοποθέτηση κάποιου διευθυντή σπουδών, ο οποίος θα πρέπει, πέρα από τις απαραίτητες σπουδές, να διαθέτει και δεκαετή προϋπηρεσία ως διευθυντής ή καθηγητής.

Η νομοθεσία που διέπει την ίδρυση και λειτουργία ανώτερης ιδιωτικής σχολής χορού είναι κυρίως ο Ν. 1158/1981 (ΦΕΚ 127/Α/1981) καθώς και το Π.Δ. 372 (ΦΕΚ 131/Α/1983). Τροποποιήσεις και συμπληρώσεις του Ν. 1158/1981 αποτελούν:

- Τα άρθρα 13 και 15 του Ν. 1348/1983 (ΦΕΚ 47/Α/1983).
- Το Π.Δ. 187/91 (ΦΕΚ 73/Α/1991).
- Η παρ. 7, του άρθρου 3 του Ν. 2557/97 (ΦΕΚ 271/Α/1997).

- Η παρ. 14α του άρθρου 10, του Ν. 3207/2003 (ΦΕΚ 302/Α/2003).
- Ο Ν. 3844/2010 (ΦΕΚ 63/Α/2010) ιδίως τα άρθρα 6, 9 και 14.
- Το άρθρο 50, παρ. 1, εδάφια (ι) και (ια) του Ν. 3905/2010 (ΦΕΚ 219/Α/2010).
- Το άρθρο 186-II-Η', παρ. 10, και 186-ΙΧ, του Ν. 3852/10 (ΦΕΚ 87/Α/2010).

Στο πλαίσιο εφαρμογής της Οδηγίας 2006/123/ΕΚ και μετά την έναρξη ισχύος του Ν. 3919/2011 εκδόθηκε Κ.Υ.Α. αριθμ. ΥΠΠΟΤ/107291/9-11-2011 «Διεκπεραίωση και απλούστευση της διοικητικής διαδικασίας χορήγησης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας Ανωτέρων Σχολών Δραματικής Τέχνης και Ανωτέρων Σχολών Χορού μέσω των Ενιαίων Κέντρων Εξυπηρέτησης» (ΦΕΚ 2664/Β/9-11-2011). Με την συγκεκριμένη Κ.Υ.Α. διατηρείται το σύστημα αδειοδότησης των Ανωτέρων Σχολών Χορού, απλουστεύονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και δίδεται η δυνατότητα η συγκέντρωση δικαιολογητικών να διεκπεραιώνεται και μέσω Κ.Ε.Π. Πρόσφατα εκδόθηκε και η ΥΠΠΟΤ/ΔΕΕ/Φ22/14539/68 στις 17/02/2012 με θέμα την εφαρμογή των διατάξεων του Ν 3919/2011 όσον αφορά τη διαδικασία αδειοδότησης και λειτουργίας των φορέων παροχής πολιτιστικών υπηρεσιών⁷.

Σύμφωνα με έγγραφο του Υπουργείου Πολιτισμού προς το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (16/12/2011, Αρ. πρωτ.: 120112/1254) οι διατάξεις που ίσχυαν και καταργήθηκαν ως αντιτιθέμενες στο Ν. 3919/2011 είναι:

- Σύμφωνα με το Ν. 1158/1981: άρθρο 9, παρ. 4, το ίδιο άτομο επιτρέπεται να ιδρύει έως δύο Ανώτερες Σχολές Χορού, άρθρο 6, παρ. 2, απαγορεύεται η συστέγαση Σχολών, άρθρο 16, παρ. 4, το ίδιο πρόσωπο δεν μπορεί να είναι Διευθυντής σε περισσότερες από μία Σχολές, άρθρο 16, παρ. 4, ο διευθυντής της σχολής δεν επιτρέπεται να διαμένει σε απόσταση μεγαλύτερη των 40 χλμ. από τη Σχολή και άρθρο 30, παρ. 1, δίνεται η δυνατότητα κήρυξης του νομού ως κεκορεσμένου⁸.

⁷ Η ΥΠΠΟΤ/ΔΕΕ/Φ22/14539/68 εναρμονίζει τη διαδικασία αδειοδότησης με το Ν. 3919/2011, σε αντίθεση με την Κ.Υ.Α. αριθμ. ΥΠΠΟΤ/107291/9-11-2011, σύμφωνα με την οποία η διοικητική πράξη αδειοδότησης να μην διατηρείται με την επίκληση επιτακτικών λόγων δημοσίου συμφέροντος, αλλά καθορίζονται ειδικές προθεσμίες για τη χορήγηση της άδειας (που υπερβαίνουν το τρίμηνο), ενώ στην περίπτωση παρέλευσης άπρακτων των προβλεπόμενων προθεσμιών δεν θεωρείται ότι έχει δοθεί σιωπηλά η απαιτούμενη άδεια.

⁸ Οι τρεις τελευταίοι περιορισμοί φαίνεται να έχουν ήδη καταστεί ανενεργοί με το Ν. 3905/2010 και την εφαρμογή της Οδηγίας.

Σύμφωνα με το προηγούμενο έντυπο, οι διατάξεις που παραμένουν σε ισχύ και μετά την έναρξη του Ν. 3919/2011 και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου είναι:

- Σύμφωνα με το Ν. 1158/1981: άρθρο 4, η χορήγηση άδειας, άρθρο 5, κωλύματα-ασυμβίβαστο, άρθρο 6, ρυθμίσεις σχετικά με τη στέγαση, καταλληλότητα κτηρίου, άρθρο 7, μεταβίβαση άδειας, άρθρο 8, ανάκληση άδειας, άρθρο 9, επωνυμία, προσωνυμία και άρθρο 16, προσόντα διευθυντή σπουδών και καθηγητών.
- Σύμφωνα με το Π.Δ. 370/1983, άρθρο 1, τα υποβαλλόμενα δικαιολογητικά για την ίδρυση και λειτουργία (αν και αυτά έχουν απλουστευτεί πολύ με την Κ.Υ.Α. αριθμ. ΥΠΠΟΤ/107291/9-11-2011) και άρθρο 2, οι κτηριολογικές εγκαταστάσεις.

1.7.3. Ερασιτεχνική Ιδιωτική Σχολή Χορού

Το θεσμικό πλαίσιο ίδρυσης και λειτουργίας των ερασιτεχνικών σχολών χορού είναι παρόμοιο με εκείνο των Ανώτερων Σχολών χορού. Η δυνατότητα ίδρυσης Ερασιτεχνικής Σχολής Χορού είναι ελεύθερη για όλους (φυσικά και νομικά πρόσωπα). Ο ιδιοκτήτης θα πρέπει να διαθέτει τίτλο σπουδών από αναγνωρισμένη σχολή χορού της Ελλάδος ή δεκαπενταετή τουλάχιστον καλλιτεχνική σταδιοδρομία στο χορό ως χορευτής ή χορογράφος κλασικού ή σύγχρονου χορού ή δεκαπενταετή διδακτική ευδόκιμη προϋπηρεσία σε αναγνωρισμένη σχολή χορού. Αν κάποιος δε διαθέτει τα απαραίτητα προσόντα (συναφείς σπουδές), μπορεί να ιδρύσει Ερασιτεχνική Σχολή Χορού με εταιρική μορφή, όπου ο οριζόμενος εκπρόσωπος θα πρέπει να κατέχει τα απαραίτητα προσόντα. Η Ερασιτεχνική Σχολή Χορού για να λειτουργήσει απαιτεί την τοποθέτηση κάποιου διευθυντή σπουδών, ο οποίος πέρα από τις απαραίτητες σπουδές θα πρέπει να διαθέτει και τίτλο σπουδών με πενταετή πείρα ή δεκαπενταετή πείρα σε περίπτωση έλλειψης συναφών σπουδών.

Η νομοθεσία που διέπει την ίδρυση και λειτουργία ανώτερης ιδιωτικής σχολής χορού είναι κυρίως το Π.Δ. 457/1983 (ΦΕΚ 174/Α/1983), ο Ν. 1348/1983 (ΦΕΚ 47/Α/1983) με το άρθρο 15, παρ. 1: «Η ισχύς των άρθρων 6,7,8,10 και 17 έως και 22» του Ν. 1158/1981 “Περί διοικήσεως Σχολών Ανωτέρας Καλλιτεχνικής Εκπαιδεύσεως κλπ.” επεκτείνεται και στις ερασιτεχνικές Σχολές Χορού». Επίσης, το άρθρο 1 του Π.Δ. 347/1986 (ΦΕΚ 154/Α/1986), το άρθρο 26, παρ. 8 του Ν. 2819/2000 (ΦΕΚ 84/Α/2000) και το άρθρο 283, παρ. 3, του

N. 3852/2010 (ΦΕΚ 87/Α/2010). Πρόσφατα και προκειμένου να εναρμονιστεί η ελληνική νομοθεσία με την Οδηγία 2006/123/ΕΚ και μετά την έναρξη ισχύος του Ν. 3919/2011 εκδόθηκε Κ.Υ.Α. αριθμ. ΥΠΠΟΤ/107296/9-11-2011 «Διεκπεραίωση και απλούστευση της διοικητικής διαδικασίας χορήγησης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας Ερασιτεχνικών Σχολών Χορού μέσω των Ενιαίων Κέντρων Εξυπηρέτησης» (ΦΕΚ 2664/Β/9-11-2011). Με τη συγκεκριμένη Κ.Υ.Α. διατηρείται το σύστημα αδειοδότησης των Ανωτέρων Σχολών Χορού, απλουστεύονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και δίδεται η δυνατότητα η συγκέντρωση δικαιολογητικών να διεκπεραιώνεται και μέσω Κ.Ε.Π. Πρόσφατα εκδόθηκε και η ΥΠΠΟΤ/ΔΕΕ/Φ22/14539/68 στις 17/02/2012 με θέμα την εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 3919/2011 όσον αφορά τη διαδικασία αδειοδότησης και λειτουργίας των φορέων παροχής πολιτιστικών υπηρεσιών. Η ΥΠΠΟΤ/ΔΕΕ/Φ22/14539/68 εναρμονίζει τη διαδικασία αδειοδότησης με το Ν. 3919/2011 και έρχεται σε αντίθεση με προηγούμενες διατάξεις σύμφωνα με τις οποίες η διοικητική πράξη αδειοδότησης να μην διατηρείται με την επίκληση επιτακτικών λόγων δημοσίου συμφέροντος, αλλά καθορίζονται ειδικές προθεσμίες για τη χορήγηση της άδειας (που υπερβαίνουν το τρίμηνο), ενώ στην περίπτωση παρέλευσης άπρακτων των προβλεπόμενων προθεσμιών δεν θεωρείται ότι έχει δοθεί σιωπηλά η απαιτούμενη άδεια.

Σύμφωνα με έγγραφο του Υπουργείου Πολιτισμού προς το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (16/12/2011, Αρ. πρωτ.: 120112/1254), οι διατάξεις που ίσχυαν και καταργήθηκαν ως αντιτιθέμενες στο Ν. 3919/2011 είναι:

- Σύμφωνα με το Π.Δ. 457/1983, άρθρο 3δ, το ίδιο άτομο επιτρέπεται να ιδρύει έως δύο Ερασιτεχνικές Σχολές Χορού και άρθρο 5, παρ. 3, απαγορεύεται η συστέγαση Σχολών.
- Σύμφωνα με το Ν. 1158/1981, άρθρο 6, παρ. 2, το ίδιο πρόσωπο δεν μπορεί να είναι Διευθυντής σε περισσότερες από μία Σχολές.

Σύμφωνα με το προηγούμενο έντυπο οι διατάξεις που παραμένουν σε ισχύ και μετά την έναρξη του Ν. 3919/2011 και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου είναι:

- Σύμφωνα με το Π.Δ. 457/1983, άρθρο 2, χορήγηση άδειας και λειτουργίας, άρθρο 3 (πλην 3δ), σχετικά κωλύματα και ασυμβίβαστο, άρθρο 5 (πλην παρ. 3), τα προσόντα του διευθυντή σπουδών και των καθηγητών και άρθρο 6, οι προϋποθέσεις του κτηρίου.
- Σύμφωνα με το Ν. 1158/1981, άρθρο 6, ρυθμίσεις σχετικές με τη στέγαση και την καταλληλότητα του κτηρίου, άρθρο 7, κανόνες σχετικοί με τη μετα-

βίβαση της άδειας (αυτή επιτρέπεται αλλά μόνο σε άτομα που πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις, παρόμοιες με αυτές του ιδιοκτήτη) και άρθρο 8, ρυθμίσεις που αφορούν την ανάκληση άδειας.

Να σημειωθεί ότι, μετά από τηλεφωνική επικοινωνία με την αρμόδια διεύθυνση του Υπουργείου Πολιτισμού, πληροφορηθήκαμε ότι εκκρεμεί στο Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣΤΕ) προσφυγή ιδιώτη, ο οποίος, αν και δεν κατέχει τίτλους σπουδών που να δικαιολογούν τη χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας Ερασιτεχνικής Σχολής Χορού, επιθυμεί να του χορηγηθεί. Η προσφυγή αυτή έχει εκδικαστεί σε χαμηλότερο επίπεδο και λόγω ισχυρών επιχειρημάτων από αμφοτερές τις πλευρές έχει παραπεμφθεί στην ολομέλεια του ΣΤΕ και αναμένεται η εκδίκασή της.

1.7.4. Ανώτερη Ιδιωτική Σχολή Δραματικής Τέχνης

Η δυνατότητα ίδρυσης Ανώτερης Ιδιωτικής Σχολής Δραματικής Τέχνης είναι ελεύθερη για όλους (φυσικά, νομικά πρόσωπα και Δήμους). Ο ιδιοκτήτης θα πρέπει να διαθέτει ανάλογες σπουδές (τίτλο σπουδών που να του παρέχει το δικαίωμα διδασκαλίας ενός από τα κύρια μαθήματα του προγράμματος σπουδών, άρθρο 4 του Ν. 1158/1981 και άρθρο 3 παρ. 7^α του Ν. 2557/1997). Αν κάποιος δε διαθέτει τα απαραίτητα προσόντα (συναφείς σπουδές), μπορεί να ιδρύσει Ανώτερη Δραματική Σχολή με εταιρική μορφή, όπου ο οριζόμενος εκπρόσωπος της εταιρείας θα πρέπει να διαθέτει τα απαραίτητα προσόντα. Η Ανώτερη Δραματική Σχολή προκειμένου να λειτουργήσει απαιτεί την τοποθέτηση κάποιου διευθυντή σπουδών, ο οποίος πέρα από τις απαραίτητες σπουδές θα πρέπει να διαθέτει και δεκαετή προϋπηρεσία ως διευθυντής ή καθηγητής.

Η νομοθεσία που διέπει την ίδρυση και λειτουργία της Ανώτερης Ιδιωτικής Σχολής Δραματικής Τέχνης είναι παρόμοια με την αντίστοιχη της Ανώτερης Ιδιωτικής Σχολής Χορού και κατά κύριο λόγο είναι ο Ν. 1158/1981 (ΦΕΚ 127/Α/1981) καθώς και το Π.Δ. 370 (ΦΕΚ 130/Α/1983). Επίσης η απόφαση του ΥΠΠΟ αριθμ. 16984/3-4-1998 και η Κ.Υ.Α. αριθμ ΥΠΠΟ/ΚΑΤΕΧΝ/Δ/7388/7-2-1994. Βασικές τροποποιήσεις και συμπληρώσεις του Ν. 1158/1981 αποτελούν:

- Τα άρθρα 13 και 15 του Ν. 1348/1983, (ΦΕΚ 47/Α/1983).
- Το Π.Δ. 187/91 (ΦΕΚ 73/Α/1991).
- Η παρ. 7, του άρθρου 3 του Ν. 2557/97 (ΦΕΚ 271/Α/1997).
- Η παρ. 14α του άρθρου 10, του Ν. 3207/2003 (ΦΕΚ 302/Α/2003).
- Ο Ν. 3844/2010 (ΦΕΚ 63/Α/2010) ιδίως άρθρα 6, 9 και 14.

- Το άρθρο 50, παρ. 1, εδάφια (ι) και (ια) του Ν. 3905/2010 (ΦΕΚ 219/Α/2010).
- Το άρθρο 186-II-Η΄, παρ. 10, και 186-ΙΧ, του Ν. 3852/10 (ΦΕΚ 87/Α/2010).

Στο πλαίσιο εφαρμογής της Οδηγίας 2006/123/ΕΚ και μετά την έναρξη ισχύος του Ν. 3919/2011 εκδόθηκε Κ.Υ.Α. αριθμ. ΥΠΠΟΤ/107291/9-11-2011 «Διεκπεραίωση και απλούστευση της διοικητικής διαδικασίας χορήγησης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας Ανωτέρων Σχολών Δραματικής Τέχνης και Ανωτέρων Σχολών Χορού μέσω των Ενιαίων Κέντρων Εξυπηρέτησης» (ΦΕΚ 2664/Β/9-11-2011). Με τη συγκεκριμένη Κ.Υ.Α. διατηρείται το σύστημα αδειοδότησης των Ανωτέρων Σχολών Δραματικής Τέχνης, απλουστεύονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και δίδεται η δυνατότητα η συγκέντρωση δικαιολογητικών να διεκπεραιώνεται και μέσω Κ.Ε.Π. Πρόσφατα εκδόθηκε και η ΥΠΠΟΤ/ΔΕΕ/Φ22/14539/68 στις 17/2/2012 με θέμα την εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 3919/2011 όσον αφορά τη διαδικασία αδειοδότησης και λειτουργίας των φορέων παροχής πολιτιστικών υπηρεσιών⁹.

Σύμφωνα με έγγραφο του Υπουργείου Πολιτισμού προς το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (16/12/2011, αρ. πρωτ.: 120112/1254) οι διατάξεις που ίσχυαν και καταργήθηκαν ως αντιτιθέμενες στον Ν. 3919/2011 είναι:

- Σύμφωνα με το Ν. 1158/1981, άρθρο 9, παρ.4, το ίδιο άτομο επιτρέπεται να ιδρύει έως δύο Ανώτερες Σχολές Δραματικής Τέχνης, άρθρο 6, παρ.2, απαγορεύεται η συστέγαση Σχολών, άρθρο 16, παρ. 4, το ίδιο πρόσωπο δεν μπορεί να είναι Διευθυντής σε περισσότερες από μία Σχολές, άρθρο 16, παρ. 4, ο διευθυντής της σχολής δεν επιτρέπεται να διαμένει σε απόσταση μεγαλύτερη των 40 χλμ. από τη Σχολή και άρθρο 30, παρ. 1, δίνεται η δυνατότητα κήρυξης του νομού ως κεκορεσμένου¹⁰.

Σύμφωνα με το προηγούμενο έντυπο οι διατάξεις που παραμένουν σε ισχύ και μετά την έναρξη του Ν. 3919/2011 και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου είναι:

- Σύμφωνα με το Ν. 1158/1981, άρθρο 4, η χορήγηση άδειας, άρθρο 5, κωλύματα-ασυμβίβαστο, άρθρο 6, ρυθμίσεις σχετικά με τη στέγαση, καταλληλότητα κτηρίου, άρθρο 7, μεταβίβαση άδειας, άρθρο 8, ανάκληση άδειας, άρθρο 9, επωνυμία, προσωνυμία και άρθρο 16, προσόντα διευθυντή σπουδών και καθηγητών.

⁹ Βλ. υποσ. 7.

¹⁰ Οι τρεις τελευταίοι περιορισμοί φαίνεται να έχουν ήδη καταστεί ανενεργοί με το Ν. 3905/2010 και την εφαρμογή της Οδηγίας.

- Σύμφωνα με το Π.Δ. 370/1983, άρθρο 1, τα υποβαλλόμενα δικαιολογητικά για την ίδρυση και λειτουργία (αν και αυτά έχουν απλουστευτεί πολύ με την Κ.Υ.Α. αριθμ. ΥΠΠΟΤ/107291/9-11-2011) και άρθρο 2, οι κτηριολογικές εγκαταστάσεις.

1.7.5. Ωδεία – Μουσικές σχολές

Άδεια ίδρυσης ωδείου ή μουσικής σχολής μπορεί να χορηγηθεί σε οποιονδήποτε αρκεί να έχει τουλάχιστον απολυτήριο δημοτικού. Προκειμένου να λειτουργήσει ένα ωδείο ή μια μουσική σχολή πέρα από την αδειοδότηση χρειάζεται και έναν διευθυντή. Τα προσόντα που θέτει ο νόμος για τον διευθυντή είναι πιο αυστηρά από αυτά του ιδιοκτήτη, αφού απαιτεί συγκεκριμένες μουσικές σπουδές. Ο νόμος δεν απαγορεύει ο ιδιοκτήτης και ο διευθυντής να είναι το ίδιο πρόσωπο. Επί της ουσίας λοιπόν, οποιοσδήποτε μπορεί να ιδρύσει ωδείο ή μουσική σχολή και, αν δεν ικανοποιεί τα προσόντα που απαιτούνται προκειμένου να είναι και διευθυντής, του δίνεται η δυνατότητα να προσλάβει κάποιον άλλον που να πληροί τις εκ του νόμου προϋποθέσεις.

Άδεια ίδρυσης και λειτουργίας ιδιωτικών μουσικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων

Την αρμοδιότητα για τη χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας ιδιωτικών μουσικών ιδρυμάτων από 1/1/2011 έχουν οι δήμοι της χώρας σύμφωνα με τον Ν. 3852/2010 «Πρόγραμμα Καλλικράτης». Η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας των ιδιωτικών μουσικών ιδρυμάτων χορηγείται σύμφωνα με τις διατάξεις του Β.Δ. 16/1966 «Περί ιδρύσεως ιδιωτικών μουσικών ιδρυμάτων» και του Ν. 299/1976 «Περί ρυθμίσεως θεμάτων αφορούντων εις τον κανονισμόν λειτουργίας ιδιωτικών μουσικών ιδρυμάτων», του Π.Δ. 187/1991 «Προσαρμογή ελληνικής νομοθεσίας για την καλλιτεχνική εκπαίδευση στις διατάξεις της κοινοτικής νομοθεσίας», του Ν. 3207/2003 καθώς και της Υπουργικής Απόφασης 78036/2473/14.10.2004 και της Κ.Υ.Α. ΥΠΠΟΤ/οικ.38573/12163/31.3.2011.

Η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας μουσικού εκπαιδευτικού ιδρύματος χορηγείται σε φυσικό πρόσωπο, νομικό πρόσωπο ή σε δήμο. Η υποβολή των αιτήσεων πραγματοποιείται από 1^η Ιανουαρίου έως και 30^η Μαρτίου κάθε έτους και η απόφαση εκδίδεται μέχρι και την 31^η Ιουλίου του ίδιου έτους. Σε περίπτωση παρέλευσης άπρακτης της ανωτέρω προθεσμίας, η αίτηση του ενδιαφερόμενου εγκρίνεται σιωπηρώς και θεωρείται ότι η άδεια έχει εκδοθεί (άρθρο 14, παρ. 4 του Ν. 3844/2010) με τον ενδιαφερόμενο να ζητά βεβαίωση από την

αρμόδια αρχή. Το κόστος της αίτησης είναι 400 ευρώ παράβολο υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου.

Η διαδικασία είναι η εξής:

1. Ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει στο δήμο, στον οποίο ανήκει ο χώρος εγκατάστασης του μουσικού εκπαιδευτικού ιδρύματος, τα απαραίτητα δικαιολογητικά (Κ.Υ.Α. ΥΠΠΟΤ/οικ.38573/12163/31.3.2011).
2. Η αρμόδια Επιτροπή (Ν. 3207/2003) διενεργεί αυτοψία και συντάσσει πρακτικό αυτοψίας.
3. Όταν τηρούνται οι κτηριακές προϋποθέσεις και ο ενδιαφερόμενος πληροί τις προαναφερθείσες κατάλληλες προϋποθέσεις ο Δήμος εκδίδει απόφαση χορήγησης άδειας ίδρυσης ωδείου/μουσικής σχολής, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης.

Με πρόσφατη εγκύκλιο του Υπουργείου Πολιτισμού (ΥΠΠΟΤ/ΔΕΕ/Φ22/14539/68) η διαδικασία αδειοδότησης άλλαξε στα πρότυπα του Ν. 3919/2011 και η έκδοση της απόφασης πλέον δεν πρέπει να υπερβαίνει χρονικά τους τρεις μήνες.

Έγκριση πρόσληψης διευθυντών σε μουσικά ιδρύματα

Υπεύθυνος για τη λειτουργία του μουσικού εκπαιδευτικού ιδρύματος είναι ο διευθυντής, του οποίου τα προσόντα ορίζονται στο άρθρο 15 του Β.Δ. 16/1966 και στην τροποποίησή του με το άρθρο 10, παράγραφος 13, εδάφιο α' του Ν. 3207/2003 (ΦΕΚ 302/Α/2003). Σύμφωνα με την ανωτέρω νομοθεσία, ο διευθυντής ωδείου ή μουσικής σχολής πρέπει να κατέχει τίτλους μουσικών σπουδών από αναγνωρισμένα ιδρύματα. Επίσης, μπορεί να διευθύνει ένα ωδείο ή μουσική σχολή και δύο παραρτήματα αυτών, εφόσον εδρεύουν στην ίδια πόλη, ή ένα παράρτημα εφόσον βρίσκεται σε διαφορετική πόλη ή δύο μουσικά εκπαιδευτήρια. Με την εγκύκλιο του Υπουργείου Πολιτισμού (ΥΠΠΟΤ/ΔΕΕ/Φ22/14539/68) ο περιορισμός αυτός καταργήθηκε.

Επί της ουσίας οι περιορισμοί που υπήρχαν αφορούσαν το διευθυντή και όχι τον ιδιοκτήτη και η λογική που είχαν τεθεί ήταν για να εξασφαλίζουν την αποτελεσματική και επιτυχή παρακολούθηση και διεκπεραίωση της πορείας των υποθέσεων που αφορούν στο μουσικό εκπαιδευτήριο.

Εν προκειμένω για τα επαγγέλματα-επαγγελματικές δραστηριότητες που σχετίζονται με την Καλλιτεχνική Εκπαίδευση (ανώτερες και ερασιτεχνικές σχολές χορού, ανώτερες σχολές δραματικής τέχνης καθώς και ωδεία και μουσικές σχολές) το εθνικό δίκαιο προσαρμόστηκε στην Κοινοτική Οδηγία 2006/123/ΕΚ

με τον Ν. 3844/2010. Στα πλαίσια λοιπόν της εφαρμογής της Οδηγίας και μετά από διαβούλευση εκδόθηκαν συγκεκριμένες Κ.Υ.Α., σημειωτέον μετά από την ψήφιση του Ν. 3919/2011, για τα παραπάνω επαγγέλματα. Οι Κ.Υ.Α. διατηρούν το σύστημα αδειοδότησης αλλά απλουστεύουν τα δικαιολογητικά και δίδουν τη δυνατότητα η διαδικασία συγκέντρωσης των δικαιολογητικών να διεκπεραιώνεται και μέσω Κ.Ε.Π.

Το Υπουργείο Πολιτισμού με πρόσφατη εγκύκλιό του (ΥΠΠΟΤ/ΔΕΕ/Φ22/14539/68) εναρμονίζει τη διαδικασία αδειοδότησης στα πρότυπα του Ν. 3919/2011, με ουσιαστική διαφοροποίηση το ότι η έκδοση της απόφασης δεν πρέπει να υπερβαίνει χρονικά τους τρεις μήνες.

1.8. Εκπαίδευση

1.8.1. Ιδιωτικά σχολεία

Το θεσμικό πλαίσιο ίδρυσης και λειτουργίας των ιδιωτικών σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης εμπεριέχεται κυρίως στους Ν. 2545/1940, Ν.682/1977, Ν. 1586/1985, Π.Δ. 143/1989, Ν. 2817/2000, άρθρο 13 του Ν. 2986/2002 και άρθρο 5 του Ν. 3194/2003 (εργασιακές σχέσεις), Ν. 3907/2011 και Κ.Υ.Α. 110975/Δ5/26.9.2011 και το Ν. 4093/2012. Ειδικότερα οι προϋποθέσεις άδειας και λειτουργίας ιδιωτικού σχολείου καθορίζονται από τον Ν. 682/1977 και το Ν. 2817/2000. Οι περιορισμοί που υφίστανται έχουν να κάνουν:

1. Με την ύπαρξη ελληνικής ιθαγένειας.
2. Δεν επιτρέπεται η χορήγηση άδειας λειτουργίας ιδιωτικού σχολείου πλησίον σε ναούς, νοσηλευτικά ιδρύματα, κινηματογράφους, θέατρα κ.ά. σε απόσταση μικρότερη των 40 μέτρων και σε 50 μέτρα από καταστήματα πώλησης οινοπνευματωδών ποτών.

Οι περιορισμοί που καταργήθηκαν με τον Ν. 4093/2012 είναι:

1. Στο ίδιο φυσικό ή νομικό πρόσωπο χορηγείται άδεια μέχρι δύο σχολεία.
2. Δεν επιτρέπεται η χορήγηση άδειας λειτουργίας ιδιωτικού σχολείου εάν σε απόσταση 150 μέτρων λειτουργεί έτερο σχολείο.
3. Ασυμβίβαστα συγγένειας (σύζυγος ή συγγενής α΄ βαθμού στη δημόσια εκπαίδευση).

4. Ο ιδιοκτήτης δεν μπορεί να είναι αυτός ή ο/η σύζυγός του ή συγγενής α΄ βαθμού και ιδιοκτήτης φροντιστηρίου.

Οι παρακάτω περιορισμοί συνεχίζουν να υφίστανται και μετά το Ν. 4093/2012:

1. Ο ιδιοκτήτης δεν πρέπει να είναι δημόσιος υπάλληλος, υπάλληλος ΝΠΔΔ ή ΟΤΑ ή κληρικός.
2. Προκειμένου για τα νομικά πρόσωπα οι ανωτέρω προϋποθέσεις πρέπει να υπάρχουν στο νόμιμο εκπρόσωπο στο Υπουργείο.

Επίσης, δεν είναι ξεκάθαρο μετά την ψήφιση του Ν. 4093/2012 αν ο ιδιοκτήτης του σχολείου θα πρέπει να κατέχει τίτλο σπουδών που να του παρέχει το δικαίωμα διορισμού στη δημόσια εκπαίδευση, όπως ίσχυε ή δε θα είναι πλέον απαραίτητο, οπότε και θα εφαρμοστεί παρόμοιο καθεστώς με αυτό που ισχύει και στα Κέντρα Ξένων Γλωσσών, όπου αρκεί να υπάρχει ένας διευθυντής σπουδών που να διαθέτει τα προσόντα αυτά. Σε τηλεφωνική επικοινωνία με το Υπουργείο Παιδείας μάς πληροφόρησαν ότι, αφού δεν καταργείται ρητώς η απαίτηση πτυχίου, αυτή θεωρείται ως ισχύουσα και θα θέσουν συγκεκριμένο ερώτημα στους αρμόδιους Υπουργούς προκειμένου να αποσαφηνιστεί το θέμα. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι πλέον οι άδειες έχουν ετήσια ισχύ και είναι μεταβιβάσιμες.

Επιπλέον το κράτος δύναται να παρεμβαίνει στον προσδιορισμό των διδάκτρων των ιδιωτικών σχολείων τόσο για την άσκηση αντιπληθωριστικής πολιτικής όσο και λόγω της ιδιαιτερότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, μιας και τα ιδιωτικά σχολεία δεν θα πρέπει να θεωρούνται κερδοσκοπικές επιχειρήσεις αλλά ιδρύματα αγωγής και μάθησης με κοινωνικό χαρακτήρα. Το γεγονός ότι τα ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα δεν είναι αμιγώς κερδοσκοπικοί οργανισμοί ενισχύεται και από την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Απόφαση 21-9-1999) καθώς και με τις αποφάσεις του ΣΤΕ 6567/95, 1357/1999, 1999/2001 κ.ά., υποστηρίζοντας την εποπτεία του κράτους με το δικαιολογητικό ότι η εκπαίδευση είναι κοινωνικό αγαθό.

Ο προσδιορισμός των διδάκτρων των ιδιωτικών φορέων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καθορίζεται με το Ν. 3279/2004. Σύμφωνα με αυτόν, τα δίδακτρα για την πρώτη τάξη κάθε βαθμίδας (νηπιαγωγείο, δημοτικό, γυμνάσιο) πρέπει να ανακοινώνονται από κάθε σχολείο εντός του πρώτου διμήνου του προηγούμενου έτους. Αν κάτι τέτοιο δε γίνει, τότε διατηρούνται

αυτά του προηγούμενου έτους. Για τα υποχρεωτικά μαθήματα το ποσό πρέπει να εγκριθεί από το αρμόδιο Υπουργείο, ενώ θα πρέπει να ανακοινωθούν ξεχωριστά και ποσά για προγράμματα εκτός από τα βασικά και τη μεταφορά μαθητών.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού κατά τη συνεδρίασή της την 6^η Φεβρουαρίου 2011 αποφάνθηκε ότι για τα ιδιωτικά σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης συντρέχουν επιτακτικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος, προκειμένου να υιοθετηθεί το καθεστώς της προηγούμενης διοικητικής άδειας για την ίδρυση και λειτουργία ενός ιδιωτικού σχολείου. Όσον αφορά την κατ' έτος ανανέωση της άδειας λειτουργίας, προτείνεται η υιοθέτηση της διαδικασίας της αναγγελίας του άρθρου 3 του Ν. 3919/2011. Προτείνεται, επίσης, η διατήρηση της εγγραφής σε επετηρίδα ιδιωτικών εκπαιδευτικών των εκπαιδευτικών που έχουν λάβει άδεια διδασκαλίας και επιθυμούν να διδάξουν σε ιδιωτικό σχολείο, καθώς η υποχρέωση αυτή δικαιολογείται από λόγους δημοσίου συμφέροντος προστασίας της εκπαίδευσης.

Ωστόσο, προτείνεται η άρση περιορισμών στην πρόσβαση στη συγκεκριμένη οικονομική δραστηριότητα και οι οποίοι αφορούν στην ιθαγένεια, στα τυπικά προσόντα του ιδρυτή (φυσικού ή νομικού προσώπου), στις γεωγραφικές αποστάσεις, στον ανώτατο αριθμό ίδρυσης εκπαιδευτηρίων, στα κωλύματα και ασυμβίβαστα συγγενικών προσώπων.

Περαιτέρω, συνιστάται η άρση των εμποδίων εγγραφής στα Μητρώα ή τις Επετηρίδες, για την άσκηση επαγγέλματος, όσων κατέχουν μεταπτυχιακούς τίτλους αναγνωρισμένων εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της αλλοδαπής. Αναφορικά με το ακανθώδες θέμα των διδασκτρων, θα μπορούσε, ίσως, να εξεταστεί η πρόταση, τα συμβόλαια καθορισμού της τιμής που διαμορφώνουν τα σχολεία, να καλύπτουν το σύνολο των ετών μέχρι την ολοκλήρωση των σπουδών στη συγκεκριμένη βαθμίδα.

Εν τέλει πολλά από όσα πρότεινε η Επιτροπή Ανταγωνισμού υιοθετήθηκαν με το Ν. 4093/2012.

1.8.2. Χορήγηση άδειας διδασκαλίας σε φροντιστήρια και κέντρα ξένων γλωσσών

Το άρθρο 70 παράγραφος 1 του Α.Ν. 2545/1940 ορίζει ότι οι διδάσκοντες στα φροντιστήρια θα πρέπει να έχουν τα ίδια προσόντα που απαιτούνται για το διορισμό σε αντίστοιχη θέση δημοσίου σχολείου (βλέπε επίσης Ν. 1566/1985,

άρθρα 13 και 14). Επιπλέον, σύμφωνα και με το άρθρο 4, παράγραφο 1 του Π.Δ. 211/1994 και την τροποποίησή του με το Π.Δ. 394/1997, επιτρέπεται η πρόσληψη σε φροντιστήρια ως διδασκόντων και υπηκόων κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης, σύμφωνα με την Υ.Α. Φ.Α.2.1/25207/2-12-2011 επιτρέπεται η διασυνοριακή παροχή υπηρεσιών διδασκαλίας σε φροντιστήρια, κέντρα ξένων γλωσσών και κατ' οίκον διδασκαλία. Με άλλα λόγια, επαγγελματίες νόμιμα εγκατεστημένοι σε άλλο κράτος-μέλος χωρίς εγκατάσταση στην Ελλάδα έχουν τη δυνατότητα διδασκαλίας σε φροντιστήρια, κέντρα ξένων γλωσσών και κατ' οίκον. Οι εκπαιδευτικοί που έχουν το δικαίωμα να διδάξουν σε φροντιστήρια και κέντρα ξένων γλωσσών απαιτείται να έχουν άδεια, η οποία χορηγείται από τις κατά τόπους Διευθύνσεις Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού κατά τη συνεδρίασή της την 6η Φεβρουαρίου 2011 αποφάνθηκε ότι η ποιότητα των παρεχόμενων από τα φροντιστήρια και κέντρα ξένων γλωσσών υπηρεσιών διασφαλίζεται από τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στα προσόντα των διδασκόντων. Συνεπώς η απαίτηση άσκησης του επαγγέλματος βάσει προηγούμενης διοικητικής άδειας θα μπορούσε να περιοριστεί στην αναγγελία άσκησης του (άρθρο 3 του Ν. 3919/2011).

Με το Ν. 4093/2012 η αδειοδότηση διδασκαλίας σε φροντιστήριο ή κέντρο ξένων γλωσσών μετατρέπεται σε αναγγελία και αναμένεται με Κ.Υ.Α. να καθοριστεί και το ύψος του παράβολου που θα χρειάζεται. Επίσης, όπως ορίζονται με την Υ.Α. 10139/ΙΑ, για την αδειοδότηση απαιτούνται: 1) Αντίγραφο πτυχίου πανεπιστημίου της ημεδαπής ή πτυχίου της αλλοδαπής αναγνωρισμένο ως ισότιμο και αντίστοιχο θεωρημένο για τη γνησιότητά του από Δημόσια Αρχή, για τη διδασκαλία Ξένων Γλωσσών επάρκεια προσόντων διδασκαλίας ξένης γλώσσας στις περιπτώσεις στις οποίες τα προσόντα των ενδιαφερομένων δεν συμπίπτουν ακριβώς με αυτά των διοριζόμενων στη δημόσια εκπαίδευση, 2) ποινικό μητρώο, 3) πιστοποιητικό πρωτοβάθμιας υγειονομικής επιτροπής, 4) υπεύθυνη δήλωση ότι δεν είναι δημόσιος υπάλληλος ή καθηγητής σε ιδιωτικό σχολείο, 5) φωτοτυπία ταυτότητας ή διαβατηρίου και 6) παράβολο. Τέλος, η ετήσια ανανέωσή της καταργείται.

1.8.3. Χορήγηση άδειας διδασκαλίας κατ' οίκον

Οι όροι και οι προϋποθέσεις για την άσκηση οικοδιδασκαλίας αναφέρονται ρητά στις διατάξεις του Α.Ν. 2545/1940 και ειδικότερα στο άρθρο 75. Η άδεια κατ' οίκον διδασκαλίας χορηγείται σε φυσικά πρόσωπα Έλληνες πολίτες και

πολίτες κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Άρθρο 4 Π.Δ. 211/1994 (ΦΕΚ Α΄ 132/2002) και Π.Π. 394/1997 (ΦΕΚ Α΄ 278/1997)). Η άδεια της κατ' οίκον διδασκαλίας ανανεώνεται κάθε χρόνο από τις κατά τόπους Διευθύνσεις ή Γραφεία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Τα απαιτούμενα δικαιολογητικά όπως ορίζονται με την Υ.Α. 10139/ΙΑ περιλαμβάνουν: 1) Αντίγραφο πτυχίου πανεπιστημίου της ημεδαπής ή πτυχίου της αλλοδαπής αναγνωρισμένου ως ισότιμο και αντίστοιχο θεωρημένο για τη γνησιότητά του από Δημόσια Αρχή, για τη διδασκαλία Ξένων Γλωσσών επάρκεια προσόντων διδασκαλίας ξένης γλώσσας στις περιπτώσεις στις οποίες τα προσόντα των ενδιαφερομένων δεν συμπίπτουν ακριβώς με αυτά των διοριζόμενων στη δημόσια εκπαίδευση, 2) ποινικό μητρώο, 3) πιστοποιητικό πρωτοβάθμιας υγειονομικής επιτροπής, 4) υπεύθυνη δήλωση ότι δεν είναι δημόσιος υπάλληλος ή καθηγητής σε ιδιωτικό σχολείο, 5) φωτοτυπία ταυτότητας ή διαβατηρίου και 6) παράβολο.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού κατά τη συνεδρίασή της την 6^η Φεβρουαρίου 2011 αποφάνθηκε σχετικά με τους διδάσκοντες κατ' οίκον ότι δεν συντρέχουν επιτακτικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος για να υιοθετηθεί το καθεστώς της προηγούμενης διοικητικής άδειας και αρκεί για την άσκηση του εν λόγω επαγγέλματος η διαδικασία της αναγγελίας όπως αναφέρεται στο άρθρο 3 του Ν. 3919/2011. Επιπλέον η Επιτροπή προτείνει την κατάργηση της υποχρέωσης ανανέωσής της κατ' έτος, καθώς το μέτρο λόγω της συχνότητάς του θα μπορούσε να θεωρηθεί μη αναλογικό σε σχέση με το σκοπό που εξυπηρετεί. Συνιστά παρ' όλα αυτά η επικαιροποίηση του φακέλου του να λαμβάνει χώρα μόνο σε περίπτωση μεταβολής των στοιχείων και των απαιτούμενων εκ του νόμου δικαιολογητικών.

Με το Ν. 4093/2012 η αδειοδότηση για κατ' οίκον διδασκαλία μετατρέπεται σε αναγγελία και αναμένεται με Κ.Υ.Α. να καθοριστεί και το ύψος του παράβολου που θα χρειάζεται και καταργείται και η ετήσια ανανέωσή της.

1.8.4. Χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας φροντιστηρίου (δευτεροβάθμιας) εκπαίδευσης και κέντρου ξένων γλωσσών

Η ίδρυση και λειτουργία φροντιστηρίων και κέντρων ξένων γλωσσών γίνεται με αντίστοιχες άδειες οι οποίες χορηγούνται από τις κατά τόπους Διευθύνσεις Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Η διαδικασία ίδρυσης και λειτουργίας ορίζεται από τον Ν. 2545/1940 και από τον Ν. 682/1977 (ΦΕΚ 244) σύμφωνα με τον οποίο

καταργούνται τα φροντιστήρια δημοτικής εκπαίδευσης και αίρονται οι άδειες ίδρυσης και λειτουργίας τους καθώς και από την Υ.Α. Φ.353.1./324/105657/Δ1/2002 (ΦΕΚ Β' 1340/2002).

Ο νόμος είναι σαφής τόσο για το ποιος δικαιούται να ιδρύσει φροντιστήριο (φυσικό ή νομικό πρόσωπο, υπήκοος κρατών-μελών της Ε.Ε.) αλλά και για τις απαιτούμενες προϋποθέσεις που χρειάζεται να πληροί, τόσο ο ιδιοκτήτης όσο και ο χώρος εγκατάστασης. Πιο συγκεκριμένα απαιτείται:

1. Να είναι πτυχιούχος πανεπιστημίου της ημεδαπής ή της αλλοδαπής με πτυχίο αναγνωρισμένο ως ισότιμο από Δημόσια Αρχή (ΔΟΑΤΑΠ). Για τα Κέντρα Ξένων Γλωσσών να κατέχει επάρκεια προσόντων διδασκαλίας ξένης γλώσσας ή σχετικό πτυχίο. Άδεια ίδρυσης Κέντρου Ξένων Γλωσσών μπορεί να χορηγηθεί και σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, χωρίς τις ανωτέρω νόμιμες προϋποθέσεις εφόσον οριστεί Διευθυντής Σπουδών που έχει τα οριζόμενα από το νόμο προσόντα.
2. Να μην υπηρετεί σε δημόσια υπηρεσία ή στην ιδιωτική εκπαίδευση.
3. Να μην έχει άλλο φροντιστήριο, αν πρόκειται για δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή να μην έχει φροντιστήριο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αν πρόκειται για ΚΞΓ.
4. Να μην έχει σύζυγο ή συγγενή πρώτου βαθμού, ο οποίος να είναι ιδιοκτήτης ιδιωτικού σχολείου ή φροντιστηρίου ή εκπαιδευτικός σε δημόσιο σχολείο στο τοπικό γραφείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
5. Να μην έχει απολυθεί από τη δημόσια εκπαίδευση.
6. Να μην διώκεται ως φυγόποινος ή φυγόδικος.
7. Να φέρει πιστοποιητικό Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής.
8. Να έχει εκπληρώσει τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις.

Με τον Ν. 4093/2012 καταργούνται οι κάτωθι περιορισμοί που ίσχυαν πριν:

1. Να μην έχει άλλο φροντιστήριο, αν πρόκειται για δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή να μην έχει φροντιστήριο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αν πρόκειται για ΚΞΓ.
2. Να μην έχει σύζυγο ή συγγενή πρώτου βαθμού, ο οποίος να είναι ιδιοκτήτης ιδιωτικού σχολείου ή φροντιστηρίου ή εκπαιδευτικός σε δημόσιο σχολείο στο τοπικό γραφείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
3. Δεν επιτρέπεται η μεταβίβαση της άδειας ίδρυσης.
4. Δεν επιτρέπεται η συστέγαση και η συλλειτουργία φροντιστηρίων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Επιτρέπεται αυτή μεταξύ Κέντρων Ξένων Γλωσσών,

φροντιστηρίων μουσικής και ελευθέρων σπουδών αλλά μόνο μέχρι δύο φροντιστηρίων.

Το κόστος του παράβολου ανέρχεται στα 500€ υπέρ του ΕΟΠΠΕΠ.

Αξιζει να αναφέρουμε ότι η άδεια ίδρυσης ισχύει για έναν χρόνο και θα πρέπει να ανανεώνεται κάθε χρόνο με κόστος 200€ υπέρ του ΕΟΠΠΕΠ.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού κατά τη συνεδρίασή της την 6^η Φεβρουαρίου 2011 γνωμοδότησε ότι στα φροντιστήρια και στα κέντρα ξένων γλωσσών η ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχονται διασφαλίζεται από τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι διδάσκοντες σε αυτά. Παρ' όλα αυτά, προκειμένου να πιστοποιηθεί η ασφάλεια και η υγιεινή στους χώρους εκπαίδευσης, επιβάλλεται η διατήρηση του υπάρχοντος συστήματος χορήγησης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας. Εντούτοις προτείνεται η κατάργηση της ετήσιας ανανέωσης και η αντικατάστασή της με την αναγγελία του άρθρου 3 του Ν. 3919/2011. Επιπλέον, η θέσπιση του τυπικού προσόντος του τίτλου σπουδών που παρέχει δικαίωμα διορισμού στη δημόσια πρωτοβάθμια ή δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η απαγόρευση ίδρυσης και λειτουργίας φροντιστηρίων από συγγενικά πρόσωπα ιδιοκτητών και διευθυντών ιδιωτικών σχολείων, φροντιστηρίων και λειτουργών εκπαίδευσης καθώς και το αμεταβίβαστο της άδειας φροντιστηρίου, συνιστούν περιορισμούς στην οικονομική ελευθερία και προτείνεται να καταργηθούν.

1.8.5. Χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας Ιδιωτικού Ινστιτούτου Επαγγελματικής Κατάρτισης

Το νομικό πλαίσιο για τη χορήγηση άδειας και λειτουργίας Ιδιωτικού Ινστιτούτου Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΙΕΚ) καταγράφεται στο Ν. 2009/1992 (ΦΕΚ 18Α'), στο άρθρο 12 του Ν. 3879/2010 και στην Υ.Α. Ζ/3378/1993 (Προϋποθέσεις, όροι και διαδικασία χορήγησης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) από Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου ή Ιδιώτες), στην τροποποίηση του άρθρου 10 της παραπάνω υπουργικής απόφασης (ΦΕΚ 356Β'/1993), στην τροποποίηση των άρθρων 1 έως 13 (ΦΕΚ 722/1996) καθώς και στο Ν. 3879/2010 (ΦΕΚ 163 Α').

Η ίδρυση ΙΙΕΚ είναι δυνατή από φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου. Κωλύματα και ασυμβίβαστο ως προς την ιδιότητα ιδιοκτήτη ή εκπρόσωπου ΙΙΕΚ έχουν οι δημόσιοι υπάλληλοι, οι υπάλληλοι στους ΟΤΑ και σε ΝΠΔΔ. Προκειμένου να λειτουργήσει ένα ΙΙΕΚ θα πρέπει να λάβει σωρευτικά τρεις άδειες. Αρχικά θα πρέπει να λάβει άδεια ίδρυσης και έγκρισης προσω-

μίας, στη συνέχεια θα πρέπει να του εγκριθεί το πρόγραμμα σπουδών και, τέλος, θα λάβει άδεια λειτουργίας. Όλες οι άδειες δίνονται από τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.).

Σύμφωνα με την Επιτροπή Ανταγωνισμού που συνεδρίασε την 6^η Φεβρουαρίου 2011 η διατήρηση του καθεστώτος των προηγούμενων διοικητικών αδειών όσον αφορά τα ΙΙΕΚ δικαιολογείται για λόγους δημοσίου συμφέροντος. Επίσης, ο περιορισμός ίδρυσης ΙΙΕΚ από δημόσιο υπάλληλο κρίνεται αναγκαίος, πρόσφορος και αναλογικός, δεδομένου ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι του στενού και ευρύτερου δημόσιου τομέα καλύπτονται εν γένει από ασυμβίβαστο λόγω της ιδιότητάς τους και των καθηκόντων που ασκούν. Τέλος, η Επιτροπή προτείνει την άρση του περιορισμού της διαφήμισης, αφού με το υπάρχον καθεστώς απαιτείται προηγούμενη έγκριση από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. προκειμένου ένα ΙΙΕΚ να μπορέσει να διαφημιστεί. Ο Ν. 4093/2012 καταργεί τους προηγούμενους περιορισμούς που σχετίζονται με τη διαφήμιση.

1.8.6. Χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας Κέντρου Μεταλκευακής Εκπαίδευσης

Η ίδρυση και λειτουργία Κέντρου Μεταλκευακής Εκπαίδευσης (ΚΕ.Μ.Ε.)¹¹ προβλέπεται στα άρθρα 2, 3, 4 και 6 του Ν. 3696/2008 «Ίδρυση και λειτουργία κολλεγίων και άλλες διατάξεις» και είναι στην αρμοδιότητα της Διεύθυνσης Ευρωπαϊκής Ένωσης του Υπουργείου Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων σύμφωνα με το άρθρο 12 του Ν. 3693/2008 και το άρθρο 31 του Ν. 4027/2011 «Ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό και άλλες διατάξεις». Δικαίωμα άδειας ίδρυσης ΚΕ.Μ.Ε. έχουν φυσικά πρόσωπα, ενώσεις προσώπων καθώς και νομικά πρόσωπα, ενώ οι προϋποθέσεις που τίθενται από το νομοθέτη εστιάζουν κυρίως στην εντιμότητα του ιδρυτή, σε κτηριακές υποδομές και στην ποιότητα υπηρεσιών (προσόντα διδασκόντων, πληρότητα προγράμματος, αξιοπιστία και οικονομική δυνατότητα). Παρ' όλα αυτά υπάρχουν ορισμένοι περιορισμοί σχετικά με την ιδιότητα του ιδιοκτήτη, ο οποίος δεν μπορεί να είναι δημόσιος υπάλληλος ή λειτουργός ή υπάλληλος σε ΝΠΔΔ ή ΟΤΑ. Επίσης, προκειμένου να δοθεί άδεια λειτουργίας θα πρέπει να κατατεθεί εγγυητική επιστολή 500.000 ευρώ από αναγνωρισμένη Τράπεζα και προκειμένου να

¹¹ Τα ΚΕΜΕ είναι τα πρώην κολλέγια, άρθρο 45, παράγραφος 2, Ν. 3848/2010.

πραγματοποιηθεί σύμπραξη με ίδρυμα του εξωτερικού να υπάρχουν ορισμένες αυστηρές προϋποθέσεις (ίδια αναλογία διδασκόντων-διδασκομένων με το ίδρυμα, ίδια αναλογία διδασκόντων ανάλογα με τα προσόντα τους με το ίδρυμα του εξωτερικού).

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού κατά τη συνεδρίασή της την 6^η Φεβρουαρίου 2011 αποφάνθηκε σχετικά με τα ΚΕ.Μ.Ε. ότι συντρέχουν επιτακτικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος και κυρίως η διασφάλιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και των συμφερόντων των αποδεκτών των υπηρεσιών και, ως εκ τούτου, προτείνεται η υιοθέτηση της προηγούμενης διοικητικής άδειας ίδρυσης και λειτουργίας τους. Σχετικά με την ανανέωση της άδειας λειτουργίας, η Επιτροπή προτείνει να περιοριστεί στην αναγγελία του άρθρου 3 του Ν. 3919/2011. Ωστόσο, η Επιτροπή προτείνει την άρση των περιορισμών που αφορούν στην πρόσβαση στη σχετική οικονομική δραστηριότητα και αφορούν στην ιδιότητα του ιδρυτή (το ίδιο φυσικό πρόσωπο δεν μπορεί να είναι μέτοχος σε νομικό πρόσωπο που έχει ιδρύσει ΚΕ.Μ.Ε. και συγχρόνως ιδρυτής άλλου ΚΕ.Μ.Ε.), στην κατάθεση εγγυητικής επιστολής καθώς και σε ορισμένα θέματα συμπράξεων μεταξύ ΚΕ.Μ.Ε και ιδρυμάτων της αλλοδαπής.

Αναφορικά, όμως, με την υποχρέωση προηγούμενης εγγραφής του εκπαιδευτικού προσωπικού στο Μητρώο διδασκόντων των ΚΕ.Μ.Ε. προκειμένου να ασκήσουν το συγκεκριμένο επάγγελμα και η επιλογή των εκπαιδευτών αποκλειστικά από το συγκεκριμένο Μητρώο συνιστά περιορισμό στην άσκηση του επαγγέλματος. Για το λόγο αυτό προτείνεται η παροχή δυνατότητας στα ΚΕ.Μ.Ε. να επιλέγουν προσωπικό και εκτός Μητρώου, με την υποχρέωση όμως της γνωστοποίησης στην εποπτεύουσα αρχή.

1.8.7. Χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας Εργαστηρίων Ελευθέρων Σπουδών

Το νομικό πλαίσιο ίδρυσης και λειτουργίας των εργαστηρίων ελευθέρων σπουδών (Ε.Ε.Σ.) συνοψίζεται στο Ν. 3879/2010, στο Ν 3696/2008 και την Υ.Α. 19780/2011 (ΦΕΚ Β΄ 472). Τα Ε.Ε.Σ. μπορούν ιδρυθούν από φυσικά και νομικά πρόσωπα και από ενώσεις προσώπων. Η άδεια εκδίδεται από τον Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.) και έχει πενταετή διάρκεια, ενώ παρέχεται η δυνατότητα ανανέωσης της άδειας για επιπλέον πέντε έτη με ενημέρωση των στοιχείων του Ε.Ε.Σ. αν αυτά έχουν μεταβληθεί. Τα κριτήρια για τη χορήγηση της άδειας

λαμβάνουν υπόψη την κτηριακή υποδομή, το διοικητικό προσωπικό, τον κατάλογο και τα προσόντα των διδασκόντων και το πρόγραμμα σπουδών. Επιπλέον, πραγματοποιείται επιτόπια αυτοψία, ενώ η διοικητική αρχή είναι υποχρεωμένη να απαντήσει εντός πέντε μηνών. Κωλύματα και ασυμβίβαστο ως προς την ιδιότητα του ιδιοκτήτη ή εκπροσώπου έχουν μόνο οι δημόσιοι υπάλληλοι, οι υπάλληλοι των ΟΤΑ και των ΝΠΔΔ.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού κατά τη συνεδρίασή της την 6^η Φεβρουαρίου 2011 αποφάνθηκε σχετικά με τα Ε.Ε.Σ. ότι συντρέχουν επιτακτικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος και προτείνει να υιοθετηθεί το καθεστώς της προηγούμενης διοικητικής άδειας ίδρυσης και λειτουργίας. Παρ' όλα αυτά συνιστά η ανανέωση της άδειας να πραγματοποιείται στα πλαίσια της αναγγελίας, όπως αυτή περιγράφεται στο άρθρο 3 του Ν. 3919/2011.

1.8.8. Χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης

Η νομοθεσία που διέπει τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) είναι:

- Το άρθρο 13 του Ν. 3879/2010 «*Ανάπτυξη της Δια βίου Μάθησης και λοιπές διατάξεις*».
- Τα άρθρο 2, 4 της Υ.Α. 9.16031/2009 (ΦΕΚ Β' 1999/2009).
- Η Υ.Α. 11384/2003 (ΦΕΚ Β' 616/2003).
- Η Υ.Α. 54534/2011 (ΦΕΚ Β' 867/2011).

Τα Κ.Ε.Κ. μπορούν να ιδρυθούν μόνο από νομικά πρόσωπα και απαιτείται άδεια και πιστοποίηση, η οποία χορηγείται από τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.). Η πιστοποίηση ανανεώνεται κατ' έτος και οι φορείς ανά διετία υποβάλλουν φάκελο στον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. προκειμένου να αξιολογηθούν. Η πιστοποίηση γίνεται βάσει κριτηρίων τα οποία εντάσσονται σε τέσσερις άξονες: α) οργάνωση και λειτουργία, παρεχόμενη κατάρτιση, συμπληρωματικές υπηρεσίες, β) διευθυντής, επιστημονικό προσωπικό και διοικητικό προσωπικό, γ) κτηριακή υποδομή-εξοπλισμός, δ) συνέντευξη του διευθυντή κατάρτισης. Είναι ενδιαφέρον ότι η πιστοποίηση ή όχι του Κ.Ε.Κ. λαμβάνει χώρα βάσει της βαθμολογίας που θα συγκεντρώσει (ίση ή μεγαλύτερη των 60 μονάδων) και όχι με το να ικανοποιήσει όλους τους άξονες.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού στη συνεδρίασή της την 6^η Φεβρουαρίου 2011 γνωμοδότησε ότι για τα Κ.Ε.Κ. συντρέχουν επιτακτικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος και κυρίως η προστασία της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και για το λόγο αυτό προτείνεται η υιοθέτηση του καθεστώτος της προηγούμενης διοικητικής άδειας-πιστοποίησης. Παρ' όλα αυτά, προτείνεται να αποσυνδεθεί η χορήγηση πιστοποίησης από τη συγκέντρωση κατώτατης (αρχικής) βαθμολογίας και να χορηγείται μόνο μετά από έλεγχο και υπό τον όρο ότι πληρούνται οι αντικειμενικές προϋποθέσεις που θέτει ο νόμος. Ομοίως, αναφορικά με την ανανέωση της πιστοποίησης, προτείνεται να γίνεται στο πλαίσιο της διαδικασίας αναγγελίας του άρθρου 3 του Ν. 3919/2011.

1.9. Εμπόριο

1.9.1. Αρτοποιοί

Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία των Αρτοποιείων-Πρατηρίων άρτου είναι ο Ν. 3526/2007 (ΦΕΚ 24/Α/9.2.2007), ο Ν. 3325/2005 (ΦΕΚ 68/Α/11.3.2005) και η Υ.Α. Υ1γ/Γ.Π/οικ 128529/2009 (ΦΕΚ 2077/Β/25.9.2009).

Σύμφωνα με το Ν. 3526/2007, άρθρο 4, για την ίδρυση και λειτουργία πρατηρίου άρτου απαιτείται σχετική άδεια η οποία χορηγείται από τον οικείο οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού, μετά από σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας Υπηρεσίας Υγείας της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (Ν.Α.). Αν το πρατήριο άρτου βρίσκεται εντός χώρου καταστήματος τροφίμων, μεικτού καταστήματος τροφίμων ή υπεραγοράς τροφίμων, η άδεια που χορηγείται ενσωματώνεται στην άδεια λειτουργίας των καταστημάτων αυτών.

Δεν επιτρέπεται η λειτουργία αρτοποιείου χωρίς να έχει ορισθεί ο υπεύθυνος αρτοποιίας και η λειτουργία εγκατάστασης περάτωσης έψησης χωρίς να έχει ορισθεί γι' αυτήν υπεύθυνο πρόσωπο. Ο υπεύθυνος αρτοποιίας πρέπει να διαθέτει ένα τουλάχιστον από τα ακόλουθα προσόντα: αα) δίπλωμα διετούς επαγγελματικής σχολής αρτοποιίας, με πρακτική εξάσκηση τουλάχιστον 1 έτους σε επιχείρηση αρτοποιίας ή ββ) έχει παράσχει τις υπηρεσίες του, για 3 τουλάχιστον έτη, σε επιχείρηση αρτοποιίας με καθήκοντα ειδικευμένου εργάτη αρτοποιίας ή γγ) έχει ασκήσει για 3 τουλάχιστον έτη, δραστηριότητα αρτοποιίας ως οικογενειακός συνεργάτης ή εταίρος ιδιοκτήτη επιχείρησης αρτοποιίας, παρέχοντας υπηρεσίες παραγωγικού χαρακτήρα.

Η δραστηριότητα αρτοποιίας, από την επεξεργασία των πρώτων υλών μέχρι την τελική έψηση των προϊόντων αρτοποιίας, μπορεί να ασκείται μόνο από επιχειρήσεις αρτοποιίας που είναι εφοδιασμένες με άδεια εγκατάστασης και άδεια λειτουργίας ή με ειδική δήλωση, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3325/2005, και με τις απαιτούμενες υποδομές και την οργάνωση της εργασίας ολοκληρώνουν στο χώρο εγκατάστασής τους τη διαδικασία παραγωγής του άρτου, πλήρους ή μερικής έψησης, καθώς και των λοιπών προϊόντων αρτοποιίας. Οι ανωτέρω επιχειρήσεις μπορούν να παράγουν και ζύμη άρτου εφόσον, με τις απαιτούμενες υποδομές και την οργάνωση της εργασίας, είναι σε θέση να πραγματοποιούν στο χώρο της εγκατάστασής τους τον κύκλο παραγωγής της ζύμης. Στο αρτοποιείο επιτρέπεται και η παρασκευή και η πώληση γλυκισμάτων, εφόσον τηρούνται οι σχετικές διατάξεις και η δραστηριότητα αυτή προβλέπεται στην άδεια λειτουργίας του.

Η πώληση των προϊόντων αρτοποιίας επιτρέπεται μόνο από τα αρτοποιεία και τα πρατήρια άρτου. Κατ' εξαίρεση, η πώληση προϊόντων αρτοποιίας επιτρέπεται και στα ζαχαροπλαστεία, στα γαλακτοπωλεία, στα καταστήματα τροφίμων και ζαχαρωδών προϊόντων, στα μεικτά καταστήματα τροφίμων και στις υπεραγορές τροφίμων, εφόσον χορηγηθεί για τα καταστήματα αυτά άδεια ίδρυσης και λειτουργίας πρατηρίου άρτου. Ο χώρος πώλησης των προϊόντων αρτοποιίας στα καταστήματα τροφίμων, στα μεικτά καταστήματα τροφίμων και στις υπεραγορές τροφίμων διαχωρίζεται υποχρεωτικά από τον υπόλοιπο χώρο των καταστημάτων αυτών, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 4, και ο χώρος πώλησης των προϊόντων αρτοποιίας στα ζαχαροπλαστεία, στα γαλακτοπωλεία και στα καταστήματα ζαχαρωδών προϊόντων διαχωρίζεται υποχρεωτικά κατά τρόπο που αποτρέπει την επαφή των προϊόντων αρτοποιίας με τα λοιπά προϊόντα. Σε όλα τα ανωτέρω καταστήματα, εκτός από τα αρτοποιεία και τα πρατήρια άρτου, δεν είναι υποχρεωτική η ύπαρξη αποχωρητηρίου στο χώρο πώλησης των προϊόντων τους.

Τα διατηρημένα προϊόντα αρτοποιίας πωλούνται υποχρεωτικά σε συσκευασία, στην οποία αναγράφονται οι πληροφορίες που ορίζουν οι κανόνες επισήμανσης και σε εμφανή θέση οι ενδείξεις «διατηρημένος άρτος ή αρτοπαρασκεύασμα ή αρτοσκεύασμα από κατεψυγμένη ή με άλλη μέθοδο συντηρημένη ζύμη». Οι ενδείξεις αυτές συμπληρώνονται από την ένδειξη της χρησιμοποιούμενης μεθόδου συντήρησης, η οποία μπορεί να είναι κατάψυξη, ταχεία κατάψυξη ή συντήρηση σε τροποποιημένη ατμόσφαιρα, καθώς και από τις τυχόν συνθήκες συντήρησης και χρήσης.

Τα ενδιάμεσα προϊόντα αρτοποιίας που προορίζονται για διάθεση, στην κατάσταση που βρίσκονται στον τελικό καταναλωτή, πωλούνται σε συσκευασία, στην οποία αναγράφονται υποχρεωτικά, σύμφωνα με το άρθρο 11 του Κώδικα Τροφίμων και Ποτών, τα εξής: α) η ένδειξη κατά τα οριζόμενα στην παρ. 3 του άρθρου 11 του παραπάνω Κώδικα, β) ο κατάλογος των συστατικών του προϊόντος, γ) η καθαρή ποσότητα ή το βάρος του προϊόντος, δ) η ημερομηνία ελάχιστης διατηρησιμότητας του προϊόντος, ε) η ένδειξη που επιτρέπει τον προσδιορισμό της παρτίδας, στ) οι συνθήκες συντήρησης και χρήσης του προϊόντος, ζ) η ένδειξη «απαγορεύεται η εκ νέου κατάψυξη μετά την απόψυξη του προϊόντος» στην περίπτωση κατεψυγμένου προϊόντος και η) το όνομα ή η εμπορική επωνυμία και η διεύθυνση του παρασκευαστή ή του συσκευαστή.

1.9.2. Υπαίθριο στάσιμο εμπόριο-Κινητή καντίνα, Υπαίθριο στάσιμο εμπόριο, Πλανόδιο εμπόριο-Κινητή καντίνα, Υπαίθριο πλανόδιο εμπόριο

Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία του υπαίθριου εμπορίου πλανόδιου ή στάσιμου είναι ο Ν. 2323/13.7.1995 (ΦΕΚ 145/Α/13.7.1995), ο Ν. 3377/2005 (ΦΕΚ 202/Α/19.8.2005), το Π.Δ. 254/2005 (ΦΕΚ 307/Α/16.12.2005) και η Υ.Α. Κ1/2113/12.9.1995.

Υπαίθριο εμπόριο συνιστά η άσκηση εμπορικής δραστηριότητας σε μη στεγασμένο χώρο, ο οποίος δεν είναι δυνατό να χαρακτηριστεί ως επαγγελματική στέγη, και διακρίνεται σε πλανόδιο και στάσιμο.

Σύμφωνα με το Ν. 2323/1995 το υπαίθριο πλανόδιο εμπόριο (το οποίο είναι εποχούμενο ή με οποιονδήποτε τρόπο κινητό εμπόριο) επιτρέπεται σε χωριά ή οικισμούς, όπου δεν υπάρχει στεγασμένο εμπόριο, και για την άσκησή του απαιτείται άδεια που χορηγείται με απόφαση της οικείας Ν.Α. στα όρια του νομού στα οποία διαμένει ο ενδιαφερόμενος τα δύο τελευταία έτη και ισχύει μόνο για το νομό στον οποίο εκδίδεται, εκτός από το εμπόριο προϊόντων γης και θάλασσας για τα οποία ισχύει για όλη την Ελλάδα.

Το στάσιμο εμπόριο επιτρέπεται σε καθορισμένους και οριοθετημένους από τους δήμους και κοινότητες χώρους της δικαιοδοσίας τους καθώς και σε ιδιωτικούς χώρους, και για την άσκησή του απαιτείται η κατοχή άδειας που χορηγείται από το δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας κατόπιν αποφάσεως του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

Για το σκοπό αυτό τα δημοτικά και κοινοτικά συμβούλια κάθε χρόνο οριοθετούν συγκεκριμένους χώρους και καθορίζουν τον αριθμό των θέσεων

που παραχωρούν για την άσκηση των στάσιμων εμπορικών δραστηριοτήτων. Σε περίπτωση που ο αριθμός των χορηγούμενων αδειών για την κάλυψη των θέσεων είναι μικρότερος σε σχέση με τον αριθμό των ενδιαφερομένων που έχουν τις νόμιμες προϋποθέσεις και έχουν υποβάλει δικαιολογητικά, οι άδειες χορηγούνται κατά προτεραιότητα σε διάφορες κατηγορίες αναπήρων (πολέμου, ειρηνικής περιόδου κλπ.) και πολυτέκνους. Αν υπάρχουν ακόμη ενδιαφερόμενοι, διενεργείται κλήρωση.

Άδειες δίνονται από τα δημοτικά ή κοινοτικά συμβούλια και σε ομογενείς από την πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. και τον Πόντο για πώληση της οικοσκευής τους στις λαϊκές αγορές. Οι άδειες αυτές παρέχονται εφάπαξ για διάστημα 18 μηνών.

Σύμφωνα με την Υ.Α. Κ1/2113/12.9.1995, οι όροι και προϋποθέσεις χορήγησης και ανάκλησης αδειών υπαίθριου εμπορίου είναι οι εξής: 1. Οι άδειες άσκησης υπαίθριου εμπορίου (στάσιμου ή πλανόδιου) είναι αυστηρά προσωπικές. 2. Κατ' εξαίρεση χορηγούνται σε εταιρείες εφόσον πρόκειται για επιχειρήσεις σχετικές με ψυχαγωγικά παιχνίδια. 3. Δικαίωμα απόκτησης άδειας έχουν τα άτομα τα οποία τα ίδια ή τα μέλη της οικογένειάς τους δεν συνδέονται με οργανωμένη επιχείρηση με οποιαδήποτε μορφή. 4. Οι άδειες άσκησης υπαίθριου εμπορίου χορηγούνται στους αιτούντες, και κατά προτίμηση σε αναπήρους ή θύματα πολέμου, σε αναπήρους ή θύματα ειρηνικής περιόδου, σε αναπήρους ή θύματα αμάχου πληθυσμού, σε αναπήρους με ποσοστό πάνω από 50% των οποίων η αναπηρία δεν οφείλεται σε πολεμικά γεγονότα και σε πολυτέκνους με την προϋπόθεση ότι όλοι οι παραπάνω: α) Δεν έχουν καταδικασθεί για κακούργημα ή για πλημμέλημα κλοπής, υπεξαίρεσης, απάτης, υπεξαίρεσης στην υπηρεσία, πλαστογραφία, απιστία, ψευδορκία, δόλια χρεοκοπία, καταδολίευση των δανειστών, τοκογλυφία, λαθρεμπορία, εμπορία ναρκωτικών και εγκλήματα περί το νόμισμα. β) Δεν έχουν ετήσιο οικογενειακό εισόδημα από άλλες δραστηριότητες κατά μέσο όρο, εκτός των πολυτέκνων, άνω των 1.500.000 δρχ. κατά την τελευταία τριετία, γ) Η άδεια ανακαλείται αν εκλείψει έστω και μία των παραπάνω προϋποθέσεων.

Για τη χορήγηση της άδειας υπαίθριου εμπορίου υποβάλλονται στις αρμόδιες αρχές (δήμο ή κοινότητα ή Ν.Α.) τα παρακάτω δικαιολογητικά: α) αίτηση του ενδιαφερομένου, β) πρόσφατο πιστοποιητικό ποινικού μητρώου, γ) βεβαίωση ΔΟΥ περί υποβολής δήλωσης έναρξης άσκησης επιτηδεύματος, δ) βεβαίωση καταβολής του προβλεπόμενου φόρου, ε) δύο φωτογραφίες προσφάτου εκδόσεως, στ) φωτοαντίγραφο της άδειας κυκλοφορίας του οχήματος που θα χρησιμοποιηθεί για την άσκηση της δραστηριότητας, ζ) εφόσον πρόκειται για

διάθεση τροφίμων-ποτών φωτοαντίγραφο βιβλιαρίου υγείας και βεβαίωση της αρμόδιας υγειονομικής υπηρεσίας ότι ο ενδιαφερόμενος διαθέτει τα απαραίτητα για την εξασφάλιση της δημόσιας υγείας, η) σε περίπτωση προσωρινής αναπλήρωσης, βεβαίωση του δήμου ή κοινότητας που θα αποδεικνύει τη συγγένεια με τον αναπληρούμενο, θ) σε περίπτωση μόνιμης αναπλήρωσης του δικαιούχου πιστοποιητικό της αρμόδιας υγειονομικής υπηρεσίας περί της αναπηρίας του και ι) πιστοποιητικό εγγραφής του αρμόδιου ασφαλιστικού φορέα.

Σύμφωνα με το Π.Δ. 254/2005, για τη λειτουργία των κινητών καντινών που ασκούν υπαίθριο πλανόδιο εμπόριο, απαιτείται κατοχή άδειας που προβλέπεται από την παράγραφο 3 του άρθρου 1 του Ν. 3377/2005. Για τη λειτουργία των κινητών καντινών σε συγκεκριμένο χώρο, μη σταθερά συνδεδεμένων με το έδαφος, που ασκούν υπαίθριο στάσιμο εμπόριο, απαιτείται η κατοχή άδειας που προβλέπεται από την παράγραφο 5 του άρθρου 1 του Ν. 3377/2005. Για τη λειτουργία κινητής καντίνας, εκτός από τα δικαιολογητικά που αναφέρονται στο άρθρο 1, απαιτείται έκθεση της αρμόδιας Τουριστικής Αστυνομίας ότι το αμάξιμο του αυτοκινήτου πληροί τους όρους της τουριστικής εμφάνισης. Ο ωφέλιμος χώρος των κινητών καντινών πρέπει να είναι τουλάχιστον 5 τμ. και να μην υπερβαίνει τα 10 τμ.

Τα επαγγέλματα του υπαίθριου (στάσιμου και πλανόδιου) εμπορίου, καθώς και οι παραγωγοί και επαγγελματίες πωλητές λαϊκών αγορών που εξετάζουμε αμέσως παρακάτω, για κοινωνικούς λόγους φαίνεται να εξαιρούνται από την εφαρμογή του Ν. 3919.

1.9.3. Παραγωγοί πωλητές λαϊκών αγορών, Επαγγελματίες πωλητές λαϊκών αγορών

Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία των πωλητών λαϊκών αγορών είναι ο Ν. 2323/13.7.1995 (ΦΕΚ 145/Α/13.7.1995), το Π.Δ. 116/2008 (ΦΕΚ 179/Α/28.8.2008), το Π.Δ. 115/2008 (ΦΕΚ 179/Α/28.8.2008) και το Π.Δ. 51/2006 (ΦΕΚ 53/Α/13.3.2006).

Σύμφωνα με το άρθρ. 1 του Π.Δ. 116/2008, άδειες πωλητών λαϊκών αγορών δικαιούνται φυσικά πρόσωπα μόνιμοι κάτοικοι Ελλάδας που έχουν την ελληνική ιθαγένεια, την ιθαγένεια άλλου κράτους-μέλους της Ε.Ε., οι ομογενείς Βορειοηπειρώτες, οι ομογενείς παλιννοστούντες από την πρώην ΕΣΣΔ ή την περιοχή του Πόντου και οι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν στην Ελλάδα νόμιμα και αδιάλειπτα τουλάχιστον κατά τα τελευταία πέντε έτη και

κατέχουν απόφαση χορήγησης ή ανανέωσης της άδειας διαμονής, καθώς και οι Πρωτοβάθμιες Συνεταιριστικές Οργανώσεις ή οι αναγνωρισμένες ομάδες παραγωγών. Οι ανωτέρω, μετά την απόκτηση της άδειας, θεωρούνται *επαγγελματίες* ή *παραγωγοί* πωλητές λαϊκών αγορών. Οι δικαιούχοι των αδειών πρέπει να έχουν συμπληρώσει το 18^ο έτος.

A. Επαγγελματίες

Σύμφωνα με το άρθρ. 2 του Π.Δ. 116/2008, απαγορεύεται οι δικαιούχοι, κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης για την απόκτηση επαγγελματικής άδειας, να ασκούν άλλη επαγγελματική δραστηριότητα ή να είναι συνταξιούχοι εξ ιδίου δικαιώματος (λόγω γήρατος ή αναπηρίας) από οποιονδήποτε φορέα.

Οι ενδιαφερόμενοι για την απόκτηση άδειας επαγγελματία πωλητή μαζί με την αίτησή τους οφείλουν να υποβάλουν αποδεικτικά στοιχεία της ιδιότητας που επικαλούνται στην αίτησή τους και ειδικότερα: α) οι άνεργοι κάρτα ανεργίας του ΟΑΕΔ που δεν έχει λήξει ή βεβαίωση της οικείας ΔΟΥ περί μη άσκησης εμπορικής δραστηριότητας κατά την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης ή θεωρημένο βιβλιάριο του ΟΓΑ ή βεβαίωση ασφαλιστικής ενημερότητας ΟΓΑ, β) οι υπάλληλοι πωλητών λαϊκών αγορών, πιστοποιητικό ασφαλιστικής ενημερότητας που να αποδεικνύει τουλάχιστον 3ετή εργασία στη θέση αυτή, γ) οι πλανόδιοι έμποροι, πιστοποιητικό ασφαλιστικής ενημερότητας και αντίγραφο νόμιμα εκδοθείσας άδειας άσκησης υπαίθριου εμπορίου, δ) οι πολύτεκνοι και τα τέκνα αυτών, καθώς και οι γονείς με 3 παιδιά, πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης, ε) οι ανάπηροι, πιστοποιητικό αναπηρίας, στ) τα άτομα με ειδικές ανάγκες ή οι γονείς ατόμων με ειδικές ανάγκες (νοητική υστέρηση, αυτισμός, βαριές αναπηρίες και πολλαπλές ανάγκες εξάρτησης), πιστοποιητικό από το οποίο αποδεικνύεται η ιδιότητα αυτή, ζ) οι ομογενείς Βορειοηπειρώτες και οι ομογενείς παλινοστούντες που προέρχονται από την πρώην ΕΣΣΔ και τον Πόντο, αντίγραφο επικυρωμένο του ειδικού δελτίου ταυτότητας ομογενούς που έχει εκδοθεί από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, η) τα πρόσωπα που ασκούσαν εμπορία και αδυνατούν να συνεχίσουν για νομικούς και οικονομικούς λόγους την άσκησή της, αποδεικτικά στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι βρίσκονται σε κατάσταση αδυναμίας συνέχισης της δραστηριότητας.

Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 2 του Π.Δ. 116/2008, οι επαγγελματικές άδειες πωλητών λαϊκών αγορών, θεωρούνται κάθε 3 έτη, με πράξεις των οικείων υπηρεσιών των Οργανισμών Λαϊκών Αγορών (Ο.Λ.Α.) Αθηνών-Πειραιώς και Θεσσαλονίκης και των οικείων Νομαρχιακών Συμβουλίων. Για τη

θεώρηση, οι πωλητές κάτοχοι επαγγελματικών αδειών υποβάλλουν: α) βεβαίωση φορολογικής ενημερότητας της αρμόδιας ΔΟΥ «περί μη οφειλής φόρου επιτηδεύματος», β) βεβαίωση του ασφαλιστικού φορέα «περί καταβολής των ασφαλιστικών εισφορών».

Β. Παραγωγοί

Οι ενδιαφερόμενοι για την απόκτηση παραγωγικής άδειας υποβάλλουν αιτήσεις με τα δικαιολογητικά στους Ο.Λ.Α Αθηνών-Πειραιώς και Θεσσαλονίκης, εφόσον κατοικούν ή διαμένουν μόνιμα στα διοικητικά όρια των Ν.Α. Αθηνών Πειραιά και Θεσσαλονίκης αντίστοιχα, ή στην οικεία Ν.Α. εφόσον κατοικούν ή διαμένουν μόνιμα στα διοικητικά όρια μιας εκ των υπολοίπων Ν.Α. της χώρας. Η άδεια χορηγείται με απόφαση του ΔΣ του Ο.Λ.Α. Αθηνών-Πειραιώς και Θεσσαλονίκης αντίστοιχα ή από τις υπηρεσίες του οργανισμού, έπειτα από εξουσιοδότηση του ΔΣ και από τα οικεία Ν.Σ. ή από τις υπηρεσίες με αρμοδιότητα σε θέματα λαϊκών αγορών για τις υπόλοιπες Ν.Α. της χώρας, έπειτα από εξουσιοδότηση του οικείου Ν.Σ.

Δικαιούχοι παραγωγικών αδειών είναι: α) Τα φυσικά πρόσωπα, μόνιμοι κάτοικοι Ελλάδας, εφόσον έχουν την υπηκοότητα κράτους-μέλους της Ε.Ε. και παράγουν πρωτογενή προϊόντα γης (στα οποία περιλαμβάνονται και τα άνθη), αλιείας και ιχθυοκαλλιέργειας, ανήκουν στην κατηγορία των αγροτών-αυτοκαλλιεργητών, δηλαδή ασχολούνται προσωπικά με την καλλιέργεια γης, ιδιόκτητης ή μισθωμένης, είτε παραγωγοί νωπών προϊόντων βιολογικής γεωργίας, είτε υδατοκαλλιεργητές, είτε ιχθυοκαλλιεργητές είτε πρόσωπα που συμβάλλουν από κοινού στην παραγωγή αγροτικών προϊόντων με τον κάτοχο γεωργικής εκμετάλλευσης και έχουν με αυτόν σχέση συγγένειας εξ αίματος μέχρι τρίτου βαθμού ή εξ αγχιστείας μέχρι δεύτερου βαθμού και το 50% του ετήσιου συνολικού εισοδήματός τους προέρχεται από γεωργική εκμετάλλευση. Δεν λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό του εισοδήματός τους εισοδήματα που προέρχονται από την εκμετάλλευση ακινήτων. Οι νέοι αγρότες που δεν έχουν υπερβεί το 40^ο έτος ηλικίας, δεν απαιτείται, να αποκομίζουν από την απασχόλησή τους σε αγροτική εργασία το 50% του εισοδήματός τους, για τα 2 πρώτα συνεχή έτη. β) Οι πρωτοβάθμιες συνεταιριστικές οργανώσεις ή οι αναγνωρισμένες ομάδες παραγωγών.

Κάθε παραγωγός ως φυσικό πρόσωπο δικαιούται μία μόνο παραγωγική άδεια για τις λαϊκές αγορές όλης της χώρας, η οποία ισχύει για 6 μήνες και ανανεώνεται για ίσο χρονικό διάστημα. Οι χορηγούμενες στις πρωτοβάθμιες

συνεταιριστικές οργανώσεις ή τις αναγνωρισμένες ομάδες παραγωγών άδειες έχουν ισχύ 6 μηνών και ανανεώνονται για ίσο χρονικό διάστημα.

Ο παραγωγός, κατά το χρόνο ισχύος της παραγωγικής του άδειας, δύναται για διαφορετικές ημέρες της εβδομάδας, να διαθέτει τα προϊόντα του σε λαϊκές αγορές της Περιφέρειας των Ν.Α. Αθηνών-Πειραιώς και Θεσσαλονίκης ή σε λαϊκές αγορές των λοιπών Ν.Α. της χώρας. Αλλαγή των λαϊκών αγορών της ίδιας περιφέρειας ή διαφορετικών περιφερειών επιτρέπεται μόνο μετά την πάροδο των 6 μηνών από την έναρξη ισχύος ή ανανέωσης της άδειας. Στην ίδια περιφέρεια και μέσα στην ίδια ομάδα αγορών επιτρέπεται η αλλαγή της λαϊκής αγοράς, κατά την περίοδο ισχύος της άδειας, με αίτηση του κατόχου.

Με το Π.Δ. 115/2008 ορίζονται οι όροι και προϋποθέσεις λειτουργίας Λαϊκών Αγορών Προϊόντων Βιολογικής Γεωργίας. Οι τελευταίες λειτουργούν σε ξεχωριστούς χώρους και σε αυτές συμμετέχουν μόνο παραγωγοί προϊόντων βιολογικής γεωργίας, δικαιούχοι παραγωγικής άδειας.

1.9.4. Λιανικό εμπόριο

Η ίδρυση καταστημάτων λιανικού εμπορίου ρυθμίζεται με τις διατάξεις του άρθρου 10 του Ν. 2323/1995 (ΦΕΚ 145/Α), όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 10 του Ν. 3377/2005 (ΦΕΚ 202/Α) και τροποποιήθηκαν με το άρθρο 26 (παρ. 1στ.) του Ν. 3419/2005 (ΦΕΚ 297/Α), το άρθρο 25 (περ. γ.) του Ν. 3468/2006 (ΦΕΚ 129/Α) και με το άρθρο 12 (παρ. 21) του Ν. 3557/2007 (ΦΕΚ 100/Α).

Σύμφωνα με τις προαναφερθείσες διατάξεις για την ίδρυση καταστημάτων λιανικού εμπορίου, απαιτείται άδεια που χορηγείται από το νομαρχιακό συμβούλιο της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, όταν η συνολική επιφάνεια του υπό ίδρυση καταστήματος είναι μεγαλύτερη από τα τετραγωνικά μέτρα που ορίζονται στις περιπτώσεις α, β, γ, δ και ε της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου. Η διαδικασία χορήγησης της εν λόγω άδειας ορίζεται από τις σχετικές διατάξεις του άρθρου 10 του Ν. 3377/2005.

Η παράγραφος 4 του ως άνω άρθρου 10 αναφέρει τα στοιχεία που πρέπει να συνοδεύουν την αίτηση του ενδιαφερομένου για την απόκτηση της σχετικής άδειας του νομαρχιακού συμβουλίου, όπως είναι το τοπογραφικό διάγραμμα, το σχέδιο κάτοψης των κτισμάτων και του περιβάλλοντος χώρου καθώς και η πλήρης οικονομοτεχνική μελέτη.

Ακόμη για την έκδοση της προαναφερόμενης άδειας λαμβάνονται υπόψη τα στοιχεία που αναφέρονται στην παρ. 5 του άρθρου 10 του Ν. 3377/05, όπως

είναι οι επιπτώσεις στον ανταγωνισμό μεταξύ των ομοειδών επιχειρήσεων, στην οικονομία της περιοχής, στην απασχόληση και στην επίδραση επί της λειτουργίας των μικρομεσαίων και μικρών επιχειρήσεων, η ανάγκη διατήρησης της πληθυσμιακής βάσης, η προστασία του εισοδήματος των καταναλωτών, ο χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός και οι επιπτώσεις στο περιβάλλον και, ιδίως, η εναρμόνιση του όγκου και του τύπου της μονάδας προς το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής, η ύπαρξη οδικού δικτύου και λοιπών έργων υποδομής και η επιβάρυνση του περιβάλλοντος από τις μετακινήσεις.

Επίσης άδεια απαιτείται και για την ίδρυση δεύτερου ή περισσότερων καταστημάτων λιανικού εμπορίου, μέσα στα όρια του δήμου αυτού, από την ίδια επιχείρηση ή από επιχειρήσεις που ελέγχονται από αυτήν, εφόσον τα καταστήματα απέχουν μεταξύ τους λιγότερο από 100 μέτρα και το άθροισμα της επιφάνειάς τους υπερβαίνει τα όρια των περιπτώσεων α, β, γ, δ και ε της παρ. 1 του άρθρου 10 του Ν. 3377/2005.

Οι διατάξεις του Ν. 3377/2005 και οι μεταγενέστερες τροποποιήσεις του δεν μείωσαν μόνο τα τετραγωνικά μέτρα, που απαιτούνται για την ίδρυση καταστημάτων λιανικού εμπορίου, αλλά υπάρχουν ρυθμίσεις που αναφέρονται: α) στο σύνολο των καταστημάτων λιανικού εμπορίου και όχι μόνο στις υπεραγορές λιανικού εμπορίου που από τη Διοίκηση θεωρούντο κατά κανόνα τα σούπερ μάρκετ τροφίμων και β) λαμβάνουν υπόψη τη συνολική επιφάνεια του καταστήματος, δηλαδή την ωφέλιμη επιφάνεια μαζί με τους αποθηκευτικούς και λοιπούς βοηθητικούς χώρους και όχι μόνο την επιφάνεια πώλησης, όπως αναφερόταν στην προϊσχύουσα νομοθεσία.

Το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων κάθε είδους ρυθμίζεται από τις διατάξεις των άρθρων 12 και 13 του Ν. 3377/2005 (ΦΕΚ 202/Α). Με τις εν λόγω διατάξεις καθιερώνεται σε εθνική κλίμακα ενιαίο πλαίσιο ωραρίου λειτουργίας των καταστημάτων κάθε είδους, με εξαίρεση αυτά που αναφέρονται στο άρθρο 42 του Ν. 1892/1990(ΦΕΚ 101/Α) και στο άρθρο 14 του Ν. 2194/1994 (ΦΕΚ 34/Α).

Το ωράριο καταστημάτων κάθε είδους καθορίζεται για τις καθημερινές ημέρες μέχρι την 21.00 ώρα και για το Σάββατο μέχρι την 20.00 ώρα, μπορεί δε να παρατείνεται κατά χρόνο σε όλο το νομό ή σε ορισμένη περιοχή αυτού με απόφαση του οικείου νομαρχιακού συμβουλίου, ύστερα από γνώμη όλων των κατά περίπτωση ενδιαφερομένων οργανώσεων εργοδοτών και εργαζομένων, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 12 του Ν. 3377/2005.

Σημειώνεται ότι η λειτουργία των καταστημάτων κατά τις Κυριακές και τις ημέρες αργίας δεν επιτρέπεται σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 46 του Ν. 2224/1994 (ΦΕΚ 112/Α), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 του Ν. 2647/1998 (ΦΕΚ 237/Α).

Η ως άνω διάταξη ορίζει ακόμη ότι, κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται τις Κυριακές και τις ημέρες αργίας η λειτουργία των εστιατορίων, ζαχαροπλασטיών, μπαρ, καφενείων, γαλακτοπωλείων, κυλικείων και συναφών καταστημάτων, ανθοπωλείων, περιπτέρων και εξομοιούμενων καταστημάτων, φωτογραφείων, στιλβωτηρίων και αμιγών καταστημάτων λιανικής πώλησης ξηρών καρπών.

Επίσης ορίζει ότι, κατ' εξαίρεση, μπορεί να επιτρέπεται, με απόφαση του οικείου νομάρχη, η λειτουργία την Κυριακή και τις ημέρες αργίας ορισμένων καταστημάτων που εξυπηρετούν την τουριστική κίνηση σε αυστηρά οριοθετούμενες περιοχές δήμων και κοινοτήτων που έχουν ανακηρυχθεί ως τουριστικοί τόποι, μετά από σύμφωνη γνώμη του Υπουργείου Τουρισμού και των οικείων επαγγελματικών οργανώσεων εργοδοτών και εργαζομένων.

Ο Ν. 3919/2011 κατήργησε την απαιτούμενη αδειοδότηση αντικαθιστώντας την με την αναγγελία έναρξης άσκησης του επαγγέλματος, ενώ οι άλλοι περιορισμοί παραμένουν σε ισχύ.

1.9.5. Διοργάνωση Εκθέσεων

Η λειτουργία των εμπορικών εκθέσεων ρυθμίζεται με την υπ' αριθ. Κ1-1800/2001 Υ.Α. (ΦΕΚ 283/Β), που εκδόθηκε σε εξουσιοδότηση της παρ. 11 του άρθρου 10 του Ν. 2741/1999 (ΦΕΚ 199/Α).

1.9.6. Κλειθροποιός

Με την υπ' αριθ. 9/2000 Αστυνομική Διάταξη (Α.Δ.) (ΦΕΚ 128/Β) προβλεπόταν ότι για την άσκηση του επαγγέλματος του κλειθροποιού ήταν αναγκαία η χορήγηση διοικητικής άδειας. Η άδεια αυτή χορηγείτο μόνο σε φυσικά πρόσωπα και ίσχυε μόνον εντός των ορίων του νομού για τον οποίο είχε εκδοθεί. Για την άρση της αντίθεσης των ανωτέρω ρυθμίσεων με τις διατάξεις του άρθρου 2 του Ν. 3919/2011 τροποποιήθηκε η προαναφερθείσα Α.Δ. με την υπ' αριθ. 1010/10/4 (ΦΕΚ 1948/Β/1.9.2011). Σύμφωνα με το άρθρο 1, τεχνίτες που κατασκευάζουν κάθε είδους κλειδιά και επισκευάζουν ή ανοίγουν κλειδαριές οποιουδήποτε τύπου, κατόπιν αιτήσεως των κατόχων ή αντιπροσώπων αυτών,

καθώς και άλλος επαγγελματίας, εφόσον έχει τοποθετήσει στο κατάστημα του ειδική μηχανική συσκευή και κατασκευάζει για πώληση κλειδιά, είναι υποχρεωμένοι να αναγγέλλουν την έναρξη άσκησης του επαγγέλματος τους στο Τμήμα Ασφαλείας και όπου δεν υπάρχει, στο Αστυνομικό Τμήμα γενικής αρμοδιότητας της περιοχής όπου έχουν την επαγγελματική τους έδρα.

Φυσικά πρόσωπα που έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους μπορούν να ασκούν το επάγγελμα του κλειθροποιού, εφόσον δεν έχουν καταδικαστεί ή δεν έχουν παραπεμφθεί σε δίκη για διάφορα αδικήματα, δεν έχουν στερηθεί οποτεδήποτε των πολιτικών τους δικαιωμάτων, δεν τελούν υπό δικαστική συμπαράσταση. Προκειμένου για ανώνυμες εταιρείες, οι προηγούμενες προϋποθέσεις απαιτείται να συντρέχουν για όλα τα μέλη του Δ.Σ. και τους εκπροσώπους τους. Προκειμένου για τις ΕΠΕ και τις ομόρρυθμες ή ετερόρρυθμες εταιρείες, οι παραπάνω προϋποθέσεις πρέπει να συντρέχουν για όλους τους εταίρους και διαχειριστές τους, καθώς και τα μέλη του Δ.Σ.

1.9.7. Αργυραμοιβός – Παλαιοπώλης – Ενεχυροδανειστής

Με την υπ' αριθ. 5/1996 Α.Δ. (ΦΕΚ 550/Β) προβλεπόταν ότι για την άσκηση του επαγγέλματος αργυραμοιβού, ενεχυροδανειστή και ασχολουμένων με την αγοραπωλησία ή τήξη μεταχειρισμένων κοσμημάτων και κομψοτεχνημάτων από χρυσό και λοιπών τιμαλφών ήταν αναγκαία η χορήγηση άδειας. Η άδεια αυτή είχε ισχύ μόνο εντός των ορίων του νομού για τον οποίο είχε εκδοθεί και χορηγείτο μόνο σε φυσικά πρόσωπα με την προϋπόθεση ότι οι ίδιοι ή μέλη της οικογένειας τους δεν ήταν κάτοχοι άλλης άδειας για την άσκηση ίδιου επαγγέλματος. Για την άρση της αντίθεσης των ανωτέρω ρυθμίσεων με τις διατάξεις του άρθρου 2 του Ν. 3919/2011 τροποποιήθηκε η προαναφερθείσα Α.Δ. με την Απόφαση 1010/10/5 (ΦΕΚ 1948/Β/1.9.2011). Σύμφωνα με την απόφαση, τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που επιθυμούν να ασκήσουν τα παραπάνω επαγγέλματα υποχρεούνται να αναγγέλλουν την έναρξη άσκησης του επαγγέλματος τους στο Τμήμα Ασφαλείας και όπου δεν υπάρχει, στο Αστυνομικό Τμήμα γενικής αρμοδιότητας της περιοχής όπου έχουν την επαγγελματική τους έδρα. Από την υποχρέωση αυτή εξαιρούνται οι υπαίθριοι στάσιμοι αργυραμοιβοί και οι πλανόδιοι παλαιοπώλες του Ν. 2323/1995, οι οποίοι δεν διατηρούν και κατάστημα.

Η άσκηση του επαγγέλματος επιτρέπεται εφόσον ο ενδιαφερόμενος έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του, δεν έχει καταδικαστεί αμετάκλητα σε

οποιαδήποτε ποινή για διάφορα εγκλήματα, δεν έχει καταδικαστεί αμετάκλητα σε στερητική της ελευθερίας ποινή ανώτερη των 6 μηνών για έγκλημα που τελέστηκε με δόλο, δεν κρατείται προσωρινά ή δεν έχει παραπεμφθεί αμετάκλητα σε δίκη για κακούργημα, δεν έχει στερηθεί των πολιτικών δικαιωμάτων του και δεν τελεί υπό δικαστική συμπαράσταση. Προκειμένου για ανώνυμες εταιρείες, οι προηγούμενες προϋποθέσεις απαιτείται να συντρέχουν για όλα τα μέλη του Δ.Σ. και τους εκπροσώπους τους. Προκειμένου για τις ΕΠΕ και τις ομόρρυθμες ή ετερόρρυθμες εταιρείες, οι παραπάνω προϋποθέσεις πρέπει να συντρέχουν για όλους τους εταίρους και διαχειριστές τους, καθώς και τα μέλη του Δ.Σ.

1.9.8. Καπνοπώλης

Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τους καπνοπώλες είναι ο Ν. 4093/2012 (ΦΕΚ 222/Α/2012), η Υ.Α. Υ1γ/Γ.Π./οικ.96967 (Β' 2718), ο Ν. 3648/2008 (ΦΕΚ 38/Α/29.2.2008), ο Ν. 1043/1980 (ΦΕΚ 87/Α/1980) και το Ν.Δ. 1044/1971 (ΦΕΚ 245/Α/1971).

Στο πλαίσιο εφαρμογής του Ν. 3919/2011, και κατόπιν της Υπουργικής Απόφασης Υ1γ/Γ.Π./οικ.96967 (Β' 2718) και της ψήφησης του Ν. 4093/2012, ήρθαν οι περιορισμοί που αφορούσαν στην πώληση προϊόντων καπνού. Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 3648/2008 δικαίωμα λιανικής πώλησης καπνοβιομηχανικών προϊόντων σε δημοτικά ή κοινοτικά διαμερίσματα είχαν, κατά σειρά προτίμησης, οι ανάπηροι πολέμου, τα θύματα πολέμου, οι ανάπηροι και τα θύματα ειρηνικής περιόδου του Ν. 1370/1944 «περί ρυθμίσεως αναπηρικών ζητημάτων», οι ασκούντες ή επιθυμούντες να ασκήσουν το επάγγελμα του καπνοπώλη εντός κλειστών χώρων, εφόσον όλοι οι ανωτέρω ήταν μόνιμοι κάτοικοι του τόπου που πρόκειται να ασκήσουν το επάγγελμα αυτό, 4 τουλάχιστον έτη προ του χρόνου υποβολής της αιτήσεως.

Η παράγρ. 2 του άρθρ. 1 του Ν. 3648/2008 ανέφερε ότι ο συνολικός αριθμός των αδειών εκμετάλλευσης περιπτέρων και αδειών λιανικής πώλησης καπνοβιομηχανικών προϊόντων που δύναται να χορηγηθούν σε κάθε δημοτικό ή κοινοτικό διαμέρισμα, προσδιορίζεται από το πηλίκο της διαιρέσεως του αριθμού του πραγματικού πληθυσμού σύμφωνα με την τελευταία απογραφή δια του συντελεστή 380. Ο συνολικός αριθμός των επιπλέον αδειών που θα προέκυπταν από την εφαρμογή της διάταξης αυτής κατανεμόταν ισομερώς μεταξύ αδειών εκμετάλλευσης περιπτέρων και αδειών λιανικής πώλησης καπνο-

βιομηχανικών προϊόντων. Εξαιρετικά και καθ' υπέρβαση του προβλεπόμενου αριθμού αδειών, επιτρεπόταν η χορήγηση άδειας λιανικής πώλησης καπνοβιομηχανικών προϊόντων σε εξοχικά κέντρα, ξενοδοχεία (μοτέλ), εστιατόρια και κυλικεία αεροδρομίων που βρίσκονται εκτός κατοικημένων περιοχών και εφόσον σε απόσταση τουλάχιστον 500 μέτρων δεν λειτουργούσε περίπτερο ή κατάσταση με παρόμοια άδεια, καθώς και σε κυλικεία επιβατικών πλοίων. Οι μισθώσεις αδειών περιπτέρων και αδειών λιανικής πώλησης καπνοβιομηχανικών προϊόντων συνομολογούνταν για 7 έτη.

Στο πλαίσιο εφαρμογής του Ν. 3919/2011, καταργείται η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας και αντικαθίσταται με την αναγγελία έναρξης άσκησης του επαγγέλματος. Επιπλέον, καταργείται η ύπαρξη περιορισμένου αριθμού προσώπων που δικαιούνται να ασκήσουν το επάγγελμα καθώς και ο αποκλεισμός της άσκησης υπό ορισμένη εταιρική μορφή, που επέτρεπε μόνο την ατομική άσκηση αυτού.

1.9.9. Εφημεριδοπώλης – Λειτουργία πρακτορείων διανομής τύπου

Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει το επάγγελμα του εφημεριδοπώλη είναι το Ν.Δ. 2943/1954 (ΦΕΚ 181/Α'/14-8-1954), το Ν.Δ. 3871/1958 (ΦΕΚ 178/Α/29.10.1958), ο Ν. 937/1979 (ΦΕΚ 152/Α'/1979), ο Ν. 2328/1995, ο Ν. 2747/1999 (ΦΕΚ 226/Α/27.10.1999) και ο Ν. 4093/2012 (ΦΕΚ 222/Α/2012)

Πριν την ψήφιση του Ν. 4093/2012, δικαίωμα πώλησης εφημερίδων και περιοδικών προς το κοινό, εκτός των εκδοτών και πρακτορείων, είχαν και

α) Εφημεριδοπώλες που ήταν ασφαλισμένοι στους οικείους ασφαλιστικούς φορείς, είχαν τη διακίνηση των εφημερίδων και περιοδικών ως αποκλειστικό επάγγελμά τους και απασχολούνταν σε όλες τις εργάσιμες ημέρες και ώρες προσωπικά στην παραλαβή και παράδοση των εντύπων. Η αποκλειστικότητα ασκήσεως του επαγγέλματος προϋπέθετε εκτός των άλλων και την αυτοπρόσωπη καθημερινή συναλλαγή του εφημεριδοπώλη με τα Πρακτορεία Διανομής Τύπου (παραλαβή, επιστροφή εντύπων). Το δικαίωμα αυτό των εφημεριδοπωλών εκτεινόταν αποκλειστικά στην περιφέρεια που καθοριζόταν και γνωστοποιείτο από την οικεία Ένωση Εφημεριδοπωλών.

β) Δικαιούχοι εκμεταλλεύσεως περιπτέρων, οριζόμενοι με έγγραφη εντολή των οικείων Ενώσεων Ιδιοκτητών Ημερησίων Εφημερίδων. Με τη λέξη «Περίπτερα» περιλαμβάνονταν παντός είδους καταστήματα όπου πωλούνταν εφημερίδες και περιοδικά.

Επιπρόσθετα, η οικεία οργάνωση εφημεριδοπωλών υποχρεωνόταν να γνωστοποιεί εγγράφως κατ' έτος στην οικεία Ένωση Ιδιοκτητών Ημερησίων Εφημερίδων και τα πρακτορεία Τύπου, το ονοματεπώνυμο και την κατοικία εκάστου εφημεριδοπώλη, καθώς και την περιφέρεια στην οποία ασκούσε το επάγγελμά του.

Η αμοιβή των εφημεριδοπωλών καθοριζόταν με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου. Η αμοιβή των εκμεταλλευόμενων τα περίπτερα συνίστατο σε ποσοστό της αμοιβής των εφημεριδοπωλών και δεν έπρεπε να υπερβαίνει το μισό αυτής, ενώ το υπόλοιπο της αμοιβής ανήκε σε αυτόν που διένεμε τα φύλλα στα περίπτερα. Σύμφωνα με το άρθρο 13 του Ν. 2328/1995, οι εφημεριδοπώλες και οι κάτοχοι άδειας πώλησης εφημερίδων είχαν υποχρέωση να αναρτούν και να πωλούν τις εφημερίδες και τα περιοδικά με ίσους όρους.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν.Δ. 3871/1958, κάθε εφημεριδοπώλης είχε την υποχρέωση να παραδίδει καθημερινά στα Πρακτορεία διανομής Τύπου ένα «δελτίο κυκλοφορίας» για κάθε σημείο πώλησης που εφοδίαζε αυτός με εφημερίδες και περιοδικά. Σημείο πώλησης τύπου θεωρείτο το περίπτερο ή το μικροκατάστημα, το οποίο πωλεί εφημερίδες και περιοδικά, καθώς και ο ίδιος ο εφημεριδοπώλης, όταν δεν περιοριζόταν στον εφοδιασμό των σημείων πώλησης της περιοχής του, αλλά πωλούσε εφημερίδες και περιοδικά απευθείας στο κοινό.

Το ως άνω θεσμικό πλαίσιο ανατράπηκε ριζικά με το Ν. 4093/2012, ο οποίος προβλέπει ρητά την κατάργηση των περιορισμών στην πρόσβαση και την άσκηση του εν λόγω επαγγέλματος, δίνοντας το δικαίωμα σε κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο να πωλεί και να διακινεί εφημερίδες, περιοδικά και εν γένει έντυπα χωρίς περιορισμούς, από κάθε εγκατάσταση, χωρίς να απαιτείται όπως προηγουμένως να αποτελεί η δραστηριότητα αυτή την κύρια ή μοναδική δραστηριότητα που ασκείται στην εν λόγω εγκατάσταση. Επιπρόσθετα, καταργούνται όλοι οι γεωγραφικοί περιορισμοί, καθώς και αυτοί που όριζαν κατώτατες τιμές για ορισμένες κατηγορίες εφημερίδων και συγκεκριμένες αμοιβές για εφημεριδοπώλες και περίπτερα.

Μέχρι πρόσφατα, η λειτουργία των πρακτορείων διανομής Τύπου διεπόταν από το Ν. 2328/1995 (ΦΕΚ 159/Α/1995) και το Ν. 1436/1984 (ΦΕΚ 54/Α/1984).

Σύμφωνα με την παραπάνω νομοθεσία, τα πρακτορεία διανομής και κυκλοφορίας εφημερίδων και περιοδικών είχαν υποχρέωση να κυκλοφορούν με ίσους όρους τις εφημερίδες και τα περιοδικά που εκδίδονται στην έδρα τους. Επίσης, είχαν υποχρέωση να κυκλοφορούν τα εκτός της έδρας τους έντυπα μόνο μέσω των υποπρακτορείων του τόπου έκδοσής τους.

Οι τρόποι διακίνησης του τύπου ήταν οι εξής: 1) πώληση των εντύπων από τους ίδιους τους εκδότες απευθείας στους αναγνώστες, 2) διάθεση των εντύπων μέσω των πρακτορείων και των υποπρακτόρων είτε στα τελικά σημεία πώλησης (περίπτερα και εξομοιούμενα καταστήματα), είτε απευθείας στους αναγνώστες, και 3) διάθεση των εντύπων μέσω των εφημεριδοπωλών είτε στα τελικά σημεία πώλησης είτε απευθείας στους αναγνώστες, ειδικά σε Αττική και Θεσσαλονίκη, όπου οι ανάγκες είναι αυξημένες λόγω της μεγάλης συγκέντρωσης πληθυσμού.

Με την ψήφιση του Ν. 4093/2012, σε συνέχεια του Ν. 3919/2011, προβλέπεται ρητά ότι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί να προχωρήσει στην ίδρυση και λειτουργία Πρακτορείων Διανομής Τύπου αφού προβεί στην αναγγελία έναρξης άσκησης της εν λόγω δραστηριότητας. Επίσης, καταργείται η διάταξη σχετικά με την υποχρέωση των Πρακτορείων να κυκλοφορούν τα εκτός της έδρας τους έντυπα μόνο μέσω των υποπρακτορείων του τόπου έκδοσής τους.

1.9.10. Οινολόγοι – Οινολογικά εργαστήρια

Η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας οινολογικού εργαστηρίου δίδεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ. 243/1969 (ΦΕΚ 144/Α/25.7.69) όπως συμπληρώθηκε από το Ν. 427/1976 (ΦΕΚ 230/Α/31.8.1976) και ειδικότερα το άρθρο 7 και όπως τροποποιήθηκε από το άρθ. 4, παρ. 3 του Ν. 1697/1987 (ΦΕΚ 57/Α/28.4.87), το οποίο καταργεί την άδεια άσκησης του επαγγέλματος οινολόγου και τις διατάξεις του Β.Δ. 641/30.9.1970 (ΦΕΚ 217/Α/15.10.70) περί λειτουργίας οινολογικού εργαστηρίου και το Π.Δ. 332/1983 (ΦΕΚ 119/Α/8.11.83) περί μεταβιβάσεως αρμοδιοτήτων στους Νομάρχες. Αρμόδιες υπηρεσίες για την αδειοδότηση είναι οι Διευθύνσεις Γεωργίας των Νομαρχιών.

1.9.11. Μελισσοκόμοι

Η μελισσοκομία διέπεται από τον Ν. 6238/1934 ο οποίος ορίζει την προμήθεια ή κατασκευή κυψελών με κινητά πλαίσια, τεχνητών κηρηθρών και μελισσοκομικών εργαλείων, τη λήψη τίτλου ειδικού μελισσοκόμου γεωπόνου και την απαγόρευση εκρίζωσης ή κοπής ορισμένων μελισσοκοτροφικών φυτών. Σύμφωνα με την απόφαση 570910/1415/2011, θεσπίζεται μητρώο μελισσοκομικών εκμεταλλεύσεων και ατομικό μελισσοκομικό βιβλιάριο. Το τελευταίο είναι υποχρεωτικό για όλους όσοι έχουν στην κατοχή τους τουλάχιστον 10 μελισσοσμήνη. Αρμόδια υπηρεσία για την έκδοσή του είναι η Δ/νση Αγροτικής

Ανάπτυξης. Οι κάτοχοι μελισσοκομικού βιβλιαρίου είναι υποχρεωμένοι να το προσκομίζουν στην αρμόδια Δ/ση Αγροτικής Ανάπτυξης για θεώρηση α) σε κάθε μεταβολή του αριθμού των μελισσοσμηνών μεγαλύτερη ή ίση με το 10% των υπαρχόντων και για αριθμό τουλάχιστον 10 μελισσοσμηνών, β) μετά την παρέλευση διετίας από την προηγούμενη θεώρησή του.

1.9.12. Κρεοπώλες

Ο νόμος που διέπει τη λειτουργία των κρεοπωλείων είναι το Π.Δ. 497/1972. Σύμφωνα με αυτό, για την ίδρυση-λειτουργία κρεοπωλείου χορηγείται διοικητική άδεια, εφόσον στο κατάστημα υπάρχει πρόσωπο που κατέχει τη σχετική άδεια άσκησης επαγγέλματος (είτε ο κάτοχος της αδειας του καταστήματος, είτε πρόσωπο που ορίζεται ως κρεοπώλης).

Για το επάγγελμα του κρεοπώλη, καθώς και για τους εργαζόμενους στα σφαγεία και τις επιχειρήσεις τεμαχισμού κρέατος, αρμοδιότητας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, η Επιτροπή Ανταγωνισμού γνωμοδότησε (υπ' αριθμ. 17/VI/2012) ότι αρκεί η αναγγελία του Ν. 3919/2011 για την άσκηση του επαγγέλματος. Όσον αφορά στη λειτουργία των πτηνο-κτηνοτροφικών μονάδων, η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχουν ουσιαστικοί και επιτακτικοί λόγοι υπέρτερου δημόσιου συμφέροντος και προστασίας της δημόσιας υγείας υπέρ της διατήρησης των περιορισμών περί ελάχιστων αποστάσεων από οικισμούς και λοιπούς ευαίσθητους χώρους.

1.9.13. Παραγωγή και εμπορία πολλαπλασιαστικού υλικού φυτικών ειδών

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν. 1564/1985 (ΦΕΚ 164/Α) για την παραγωγή πολλαπλασιαστικού υλικού φυτικών ειδών απαιτείται χορήγηση ειδικής άδειας. Ομοίως για την εμπορία του εν λόγω πολλαπλασιαστικού υλικού απαιτείται η χορήγηση σχετικής άδειας, με βάση τα οριζόμενα στο άρθρο 15 του ίδιου νόμου. Με βάση το άρθρο 4 του Ν. 1565/1985 για την παραγωγή λιπασμάτων απαιτείται χορήγηση ειδικής άδειας. Με βάση την Υ.Α. 394200/5925/1999 (ΦΕΚ 1939/Β/1999) για την εμπορία λιπασμάτων απαιτείται η πλήρης απασχόληση υπεύθυνου επιστήμονα (γεωπόνου, δασολόγου ή τεχνολόγων γεωπονίας διαφόρων κλάδων), ο οποίος να είναι εγγεγραμμένος στο επαγγελματικό επιμελητήριο προκειμένου να αποδεικνύεται η επαγγελματική του επάρκεια, ενώ απαραίτητη προϋπόθεση είναι και η ύπαρξη αποθηκευτικών χώρων για τα λιπάσματα.

Αναφορικά με την εμπορία και την παραγωγή πολλαπλασιαστικού υλικού καλλιεργούμενων φυτικών ειδών και την εμπορία λιπασμάτων, αρμοδιότητας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, η γνωμοδότηση υπ' αριθμ. 19/VI/2012 της Επιτροπής Ανταγωνισμού αναφέρει ότι με το Ν. 3919/2011 η διοικητική άδεια αντικαθίσταται με την αναγγελία έναρξης για την άσκηση του επαγγέλματος, εφόσον δεν συντρέχουν λόγοι διατήρησης του προηγούμενου καθεστώτος.

1.9.14. Οπλοπώλες, γομωτές-πυροδότες, πυροτεχνουργοί

Η χορήγηση άδειας για την «εμπορία περιστρόφων, πιστολιών, όπλων σκοποβολής» ορίζεται από το άρθρ. 6 του Ν. 2168/1993, για την «παρασκευή εκρηκτικών υλών, κατασκευή, μετασκευή, συναρμολόγηση, επεξεργασία, επισκευή πυροβόλων όπλων και γόμωση, αναγόμευση φυσιγγίων πυροβόλων όπλων (πλην κυνηγετικών)» από το άρθρ. 5, παρ. 1 του Ν. 2168/1993 και την Υ.Α. 300/1994 (Υ.Α. 3009/2/23Α ΦΕΚ 696/Β/1994).

Η χορήγηση άδειας για την «εμπορία ειδών πυροτεχνίας και συσκευών εκτόξευσης φωτοβολίδων» από τα άρθρ. 4, παρ. 1 και 5α, παρ. 2 του Ν. 456/1976, για τη «γόμωση φυσιγγίων κυνηγετικών όπλων για εμπορία» από το άρθρ. 5, παρ. 3 του Ν. 2168/1993 και την Υ.Α. 300/1994 (Υ.Α. 3009/2/23Α ΦΕΚ 696/Β/1994), ενώ για την «κατασκευή ειδών πυροτεχνίας και συσκευών εκτόξευσης φωτοβολίδων» από τα άρθρα 3 και 5α, παρ. 2 του Ν. 456/1976. Επίσης, για τους γομωτές-πυροδότες 2ης κατηγορίας ισχύει η Κ.Υ.Α. 2254/230/1995. Γνωμοδότηση υπ' αριθμ. 13/VI/2012 της Επιτροπής Ανταγωνισμού κρίνει απαραίτητη τη διατήρηση έκδοσης διοικητικής άδειας για λόγους δημοσίου συμφέροντος.

1.10. Υπηρεσίες

1.10.1. Ιδιωτικά Γραφεία Ευρέσεως Εργασίας

Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία των Ιδιωτικών Γραφείων Ευρέσεως Εργασίας (Ι.Γ.Ε.Ε.)¹² είναι η Υ.Α. 30342/2002, ο Ν. 3144/2003 και ο

---

¹² Η ονομασία αυτής της επαγγελματικής δραστηριότητας ήταν Ιδιωτικά Γραφεία Συμβούλων Εργασίας. Με την ψήφιση του Ν. 4052/2012, άρθρο 110, παράγραφος 1 η ονομασία άλλαξε σε Ιδιωτικά Γραφεία Ευρέσεως Εργασίας.

Ν. 3996/2011. Μέσα στο 2012 στα πλαίσια προσαρμογής της εθνικής νομοθεσίας με τις διατάξεις της Οδηγίας 2006/123/ΕΚ και προκειμένου να ρυθμιστούν ειδικά θέματα σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3919/2011 εκδόθηκε η Υπουργική Εγκύκλιος (3644/138-28.2.2012) του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, η οποία παρέχει οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 3919/2011, με στόχο την ομοιόμορφη αντιμετώπιση από τις αρμόδιες υπηρεσίες της διαδικασίας άσκησης του επαγγέλματος των Ιδιωτικών Γραφείων Ευρέσεως Εργασίας. Επίσης, ψηφίστηκε ο Ν. 4052/2012, ο οποίος δημιουργεί ενιαίο, σαφές νομοθετικό πλαίσιο για τη σύσταση και λειτουργία των Ιδιωτικών Γραφείων Ευρέσεως Εργασίας. Τέλος, ο Ν. 4093/2012 με την υποπαράγραφο ΙΑ.9 τροποποιεί ορισμένες προηγούμενες διατάξεις.

Στο άρθρο 98 του Ν. 4052/2012 ορίζεται ότι το αποκλειστικό αντικείμενο των Ι.Γ.Ε.Ε. και των υποκαταστημάτων τους συνίσταται στη μεσολάβηση για σύναξη συμβάσεων εξαρτημένης εργασίας μεταξύ εργοδοτών και αναζητούντων εργασία ημεδαπών ή πολιτών κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή νομίμως διαμενόντων στην Ελλάδα πολιτών τρίτων χωρών, υπό την προϋπόθεση ότι για συγκεκριμένες ειδικότητες δεν προβλέπεται από τις κείμενες διατάξεις διαφορετικός τρόπος προώθησης στην απασχόληση. Επιπλέον, με το Ν. 4093/2012 τα Ι.Γ.Ε.Ε. μπορούν να ασκούν τη δραστηριότητα της συμβουλευτικής και του επαγγελματικού προσανατολισμού. Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Π.Δ. 160/1999¹³, οι κατηγορίες των θέσεων εργασίας στις οποίες επιτρεπόταν η σύσταση Ι.Γ.Ε.Ε. ήταν: α) καλλιτέχνες ακροάματος και θεάματος, β) πρόσωπα εποπτείας ή διεύθυνσης ή εμπιστοσύνης, γ) λογιστές ή φοροτεχνικοί, δ) προσωπικό καθαριότητας χώρων, ε) απασχολούμενοι στις οικοδομές και στις τεχνικές εργασίες, στ) ξεναγοί, ζ) μοντέλα, η) αποκλειστικές νοσοκόμες, θ) πρόσωπα φροντίδας ηλικιωμένων και ι) οικόσιτο προσωπικό. Με τον Ν. 4052/2012 καταργείται η ενδεικτική απαρίθμηση των ειδικοτήτων που προωθούνται στην απασχόληση μέσω Ι.Γ.Ε.Ε., καθόσον ορισμένες εξ αυτών δεν είναι δυνατό να προωθηθούν μέσω των Ι.Γ.Ε.Ε στην απασχόληση, επειδή είτε οι έχοντες αυτές τις ειδικότητες συνάπτουν κατά κύριο λόγο συμβάσεις έργου (π.χ. μοντέλα), είτε επειδή προβλέπεται ειδικός τρόπος προώθησής τους στην απασχόληση.

Η σύσταση Ι.Γ.Ε.Ε. περιγράφεται στο άρθρο 99 του Ν. 4052/2012, ενώ οι όροι, οι προϋποθέσεις και τα απαραίτητα δικαιολογητικά απαριθμούνται

¹³ Το Π.Δ. 160/1999 έχει καταργηθεί από το νεότερο Ν. 4052/2012.

στο άρθρο 101 του ίδιου νόμου και πρόσφατα επικαιροποιήθηκαν με το Ν. 4093/2012, υποπαράγραφος ΙΑ.9, ενώ η όλη διαδικασία για την έναρξη καθορίζεται στο άρθρο 103 του Ν. 4052/2012. Η ακριβής διαδικασία αίτησης αδειοδότησης για Ι.Γ.Ε.Ε. περιγράφεται με μεγάλη λεπτομέρεια στην Υπουργική Εγκύκλιο (3644/138-28.2.2012), όπου επισυνάπτονται και σχετικά υποδείγματα αναγγελίας έναρξης. Φυσικά ή νομικά πρόσωπα μπορούν να συστήνουν Ι.Γ.Ε.Ε. Αυτά δεν αποκλείονται από την άσκηση άλλης δραστηριότητας, πέραν της μεσολάβησης, ενώ η προϋπόθεση ότι αυτή θα ασκείται εκτός του χώρου που θα λειτουργεί το Ι.Γ.Ε.Ε. καταργείται πλέον με το Ν. 4093/2012.

Για τη σύσταση και λειτουργία των Ι.Γ.Ε.Ε. προβλέπεται στο άρθρο 103 του Ν. 4052/2012 επιτόπιος έλεγχος τριμελούς επιτροπής του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας (ΣΕΠΕ) και κατάθεση συμπληρωμένου εντύπου ελέγχου στη Διεύθυνση Απασχόλησης του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Η διαδικασία αδειοδότησης έχει εναρμονιστεί πλήρως με τις διατάξεις του άρθρου 3 του Ν. 3919/2011 και η αρμόδια διοικητική αρχή οφείλει εντός τριών μηνών να απαντήσει αρνητικά ή θετικά. Βασικές προϋποθέσεις για τη σύσταση Ι.Γ.Ε.Ε. είναι: α) το φυσικό πρόσωπο να είναι Έλληνας υπήκοος ή υπήκοος κράτους-μέλους της Ε.Ε. ή ομογενής, που νόμιμα διαμένει στην Ελλάδα ή υπήκοος των κρατών-μελών του ενιαίου ευρωπαϊκού οικονομικού χώρου. Για τα νομικά πρόσωπα αρκεί να έχει συσταθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία ενός κράτους-μέλους. β) το φυσικό πρόσωπο ή ο νόμιμος αντιπρόσωπος να μην έχει καταδικαστεί αμετάκλητα για απάτη, υπεξαίρεση, κλοπή, πλαστογραφία, κλπ. γ) η διαμεσολάβηση των Ι.Γ.Ε.Ε. να γίνεται χωρίς οικονομική επιβάρυνση για τον εργαζόμενο.

Τα Ι.Γ.Ε.Ε. για να πιστοποιηθούν πρέπει να διαθέτουν, όπως καθορίζονται με τους Ν. 4052/2012 και 4093/2012: 1) κτιριακή υποδομή, 2) τεχνικό εξοπλισμό, 3) προσωπικό, με τα διευθυντικά στελέχη να διαθέτουν πτυχίο ΑΕΙ ή ΤΕΙ σε αντικείμενο συναφές με θέματα αγοράς εργασίας και διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού ή 2ετή εμπειρία σε αντίστοιχα θέματα. Ο διευθυντής μπορεί να είναι και ο ιδιοκτήτης αρκεί να έχει τα κατάλληλα προσόντα, ενώ οφείλει να εργάζεται καθημερινά στο Ι.Γ.Ε.Ε. είτε με πλήρη είτε με μερική απασχόληση (άρθρο 100, Ν 4052/2012).

Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 106 του Ν. 4052/2012 ο καθορισμός τιμήματος μεσολάβησης διαμορφώνεται ύστερα από ελεύθερη συμφωνία του Ι.Γ.Ε.Ε. και του εργοδότη που προσλαμβάνει τον εργαζόμενο.

1.10.2. Επιχειρήσεις Προσωρινής Απασχόλησης

Η Επιχείρηση Προσωρινής Απασχόλησης (Ε.Π.Α.)¹⁴ διέπεται από τις διατάξεις του Ν. 3144/2003, του Ν. 3996/2011 και του Κ.Ν. 2190/1920 «Περί Ανωνύμων Εταιρειών». Μέσα στο 2012 στα πλαίσια προσαρμογής της εθνικής νομοθεσίας με τις διατάξεις της Οδηγίας 2006/123/ΕΚ και προκειμένου να ρυθμιστούν ειδικά θέματα σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3919/2011 εκδόθηκε η Υπουργική Εγκύκλιος (3644/138-28.2.2012) του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, η οποία παρέχει οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 3919/2011, με στόχο την ομοιόμορφη αντιμετώπιση από τις αρμόδιες υπηρεσίες της διαδικασίας άσκησης του επαγγέλματος των Επιχειρήσεων Προσωρινής Απασχόλησης. Επίσης, ψηφίστηκε ο Ν. 4052/2012, ο οποίος δημιουργεί ενιαίο, σαφές νομοθετικό πλαίσιο για τη σύσταση και λειτουργία των Επιχειρήσεων Προσωρινής Απασχόλησης. Τέλος, ο Ν. 4093/2012 στην υποπαράγραφο ΙΑ.8 καταργεί την ανάγκη αρχικού κεφαλαίου προκειμένου να ιδρυθεί Ε.Π.Α. και κάποιες προϋποθέσεις σχετικές με τα προσόντα του προσωπικού και την απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή.

Σύμφωνα με το άρθρο 115 του Ν. 4052/2012, οι ΕΠΑ είναι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο συνάπτει συμβάσεις εργασίας ή σχέσεις εξαρτημένης εργασίας με προσωρινούς απασχολούμενους, με σκοπό να τους τοποθετήσει σε έμμεσους εργοδότες για να εργασθούν προσωρινά υπό την επίβλεψη και τη διεύθυνσή τους, υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που ορίζονται στις διατάξεις του Ν. 4052/2012. Οι εταιρείες αυτές δεν επιτρέπεται να ασκούν οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα, ενώ κατ' εξαίρεση επιτρέπεται μετά από χορήγηση ειδικής άδειας να μεσολαβούν για την εξεύρεση θέσεων εργασίας, να λειτουργούν δηλαδή ως Ι.Γ.Ε.Ε. ή να δραστηριοποιούνται στην αξιολόγηση ανθρωπίνου δυναμικού, εφόσον βέβαια πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζονται από τις σχετικές διατάξεις. Με το Ν. 4093/2012 οι Ε.Π.Α. μπορούν επίσης να ασκούν συμβουλευτική και επαγγελματικό προσανατολισμό.

Επιχείρηση Προσωρινής Απασχόλησης μπορεί πλέον να συσταθεί με οποιαδήποτε εταιρική μορφή και όχι μόνο με τη μορφή της ΑΕ όπως ίσχυε πριν τον Ν. 4052/2012. Με το Ν. 4093/2012 καταργείται πλήρως η διάταξη που όριζε

---

¹⁴ Η ονομασία αυτής της επαγγελματικής δραστηριότητας ήταν Εταιρεία Προσωρινής Απασχόλησης. Με την ψήφιση του Ν. 4052/2012 και την κατάργηση του περιορισμού σύστασης μόνο με τη μορφή της Α.Ε., η ονομασία άλλαξε σε Επιχείρηση Προσωρινής Απασχόλησης.

το μετοχικό κεφάλαιο της τουλάχιστον στα 176.083 Ευρώ. Για την ίδρυση και λειτουργία Ε.Π.Α. απαιτείται ειδική άδεια, η οποία παρέχεται από τη Διεύθυνση Απασχόλησης του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Η σύσταση και η λειτουργία της Ε.Π.Α. περιγράφεται στο άρθρο 123 του Ν. 4052/2012 καθώς και στην Υπουργική Εγκύκλιο (3644/138-28.2.2012) του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, η οποία παρέχει οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 3919/2011 με στόχο την ομοιομορφη αντιμετώπιση από τις αρμόδιες υπηρεσίες της διαδικασίας άσκησης του επαγγέλματος των Ε.Π.Α. Η αδειοδότηση των Ε.Π.Α. έχει πλήρως εναρμονιστεί με το άρθρο 3 του Ν. 3919/2011 και έχει μετατραπεί σε αναγγελία, με τον αρμόδιο φορέα να δεσμεύεται να απαντήσει εντός τριών μηνών. Προκειμένου να λάβει άδεια λειτουργίας κάθε Ε.Π.Α. οφείλει να καταθέσει 2 εγγυητικές επιστολές τραπέζης ως οικονομική εγγύηση, την πρώτη για τη διασφάλιση των αποδοχών των προσωρινά απασχολούμενων μισθωτών της και τη δεύτερη για τη διασφάλιση των ασφαλιστικών τους εισφορών (άρθρο 126, Ν. 4052/2012).

Τα πρόσωπα, στα οποία κατά το νόμο και το καταστατικό της Ε.Π.Α. έχει ανατεθεί η αρμοδιότητα για τη διοίκηση, τη διαχείριση της περιουσίας αυτής και για την εκπροσώπηση της, θα πρέπει να είναι Έλληνες υπήκοοι ή υπήκοοι κρατών-μελών της Ε.Ε., ή υπήκοοι κρατών-μελών του ενιαίου ευρωπαϊκού οικονομικού χώρου, ή ομογενείς που νόμιμα διαμένουν στην Ελλάδα.

Τα άρθρα 2 και 3 της Υ.Α. 30342/2002 που καθόριζαν 1) τον αριθμό και τα προσόντα του προσωπικό, 2) την κτιριακή υποδομή και 3) τον τεχνικό εξοπλισμό που ήταν αναγκαία προκειμένου να εκδοθεί άδεια λειτουργίας Ε.Π.Α. καταργούνται με το Ν. 4093/2012.

1.10.3. Μεσίτες αστικών υποθέσεων

Μεσίτες αστικών υποθέσεων είναι τα φυσικά πρόσωπα ή οι εμπορικές εταιρείες κάθε είδους που μεσολαβούν για τη σύναψη των αστικού δικαίου συμβάσεων πώλησης, ανταλλαγής, μίσθωσης ακινήτων, παραχώρησης ακινήτων προς οικοδόμηση με αντιπαροχή ή που υποδεικνύουν ευκαιρία για τη σύναψη τέτοιων συμβάσεων.

Σύμφωνα με το Π.Δ. 248/1993 για την άσκηση του επαγγέλματος του μεσίτη αστικών συμβάσεων ο ενδιαφερόμενος πρέπει να εγγραφεί στο οικείο επιμελητήριο της έδρας του. Για την εγγραφή πρέπει να προσκομίσει: α) απολυτήριο τουλάχιστον τριτάξιου Γυμνασίου, β) πιστοποιητικό ποινικού μητρώου, από το

οποίο να προκύπτει ότι δεν έχει καταδικαστεί για κακούργημα ή για πλημμέλημα κλοπής, υπεξαίρεσης, πλαστογραφίας, κατάχρησης ενσήμων, απιστίας, ψευδορκίας, κλπ., γ) πιστοποιητικό ότι δεν τελεί υπό δικαστική απαγόρευση ή αντίληψη, δ) πιστοποιητικό μη πτώχευσης.

Σε περίπτωση κατά την οποία επιθυμεί να ασκήσει το επάγγελμα του μεσίτη Έλληνας ή ομογενής ή άλλος κοινοτικός υπήκοος από άλλο κράτος της Ε.Ε., ως πιστοποιητικό ποινικού μητρώου θεωρείται το πιστοποιητικό που έχει εκδοθεί από τις αρχές του κράτους-μέλους καταγωγής ή προέλευσης του ενδιαφερόμενου, σύμφωνα με το άρθρ. 2 του Π.Δ. 530/1991. Για την εγγραφή εταιρείας κάθε είδους, προσάγονται στο Επιμελητήριο και τα έγγραφα που αποδεικνύουν τη νομιμοποίηση και εκπροσώπησή της.

Το Φεβρουάριο του 2011 το Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας υπέβαλε πρόταση δημόσιας διαβούλευσης για το σχέδιο Νόμου περί Μεσιτών αστικών συμβάσεων σχετικών με ακίνητα και λοιπές διατάξεις. Με το παρόν σχέδιο νόμου επιχειρείται ρύθμιση των όρων και προϋποθέσεων άσκησης του επαγγέλματος του μεσίτη αστικών συμβάσεων σχετικών με ακίνητα με εισαγωγή κανόνων δεοντολογίας, υπευθυνότητας, λογοδοσίας και πειθαρχικού ελέγχου, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα περί Μεσιτείας. Στόχος των προτεινόμενων ρυθμίσεων είναι τόσο η προστασία του επαγγέλματος του μεσίτη αστικών συμβάσεων, μέσω κανόνων ορθής άσκησης του, όσο και η προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών, καθώς με την κατάργηση του Π.Δ. 248/1993 ξεκαθαρίζεται το πλαίσιο των προϋποθέσεων άσκησης του επαγγέλματος, και καλύπτονται κενά και «γκρίζες ζώνες» με το σαφή καθορισμό των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των μερών.

Πέραν της ανάγκης για κάλυψη των ανωτέρω απαιτήσεων, στο επάγγελμα του μεσίτη υπάρχει υποχρέωση συμμόρφωσης με τις διατάξεις της Οδηγίας 2006/123/ΕΚ σχετικά με τις υπηρεσίες και σε ημερομηνίες που καθίστανται δεσμευτικές τόσο από το κοινοτικό δίκαιο όσο και από το Μνημόνιο. Ειδικότερα, το σχέδιο νόμου έχει λάβει υπόψη τις επιταγές της Οδηγίας: α) καταργώντας την υποχρέωση εγγραφής στο Επιμελητήριο ως προϋπόθεση για την άσκηση του επαγγέλματος του μεσίτη, αντικαθιστώντας την με εγγραφή στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ.) και β) εξασφαλίζοντας τη δυνατότητα διασυνοριακής παροχής υπηρεσιών μεσιτείας αστικών συμβάσεων.

Ο Νόμος 4072/2012 καθορίζει τους όρους και προϋποθέσεις για την άσκηση του επαγγέλματος του μεσίτη ακινήτων. Ο ενδιαφερόμενος για την άσκηση του επαγγέλματος εγγράφεται αυτόματα στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο ύστερα

από την προσκόμιση και έλεγχο των σχετικών απαραίτητων εγγράφων, τα οποία μεταξύ των άλλων περιλαμβάνουν το απολυτήριο λυκείου, υπεύθυνη δήλωση ότι δεν έχει καταδικαστεί για μια σειρά από αδικήματα και βεβαίωση προϋπηρεσίας ως δόκιμου μεσίτη. Με το Νόμο 4072/2012, η σύμβαση μεσιτείας θα καταρτίζεται εγγράφως, ενώ η αμοιβή του μεσίτη θα είναι ελεύθερα διαπραγματεύσιμη χωρίς να υπόκειται σε κατώτατα νόμιμα όρια. Πρόκειται ουσιαστικά για απαγόρευση της προφορικής συμφωνίας, η οποία αποτελούσε συνήθη πρακτική. Περαιτέρω, με το νέο νόμο εισάγεται η ειδικότητα του «δόκιμου μεσίτη», ενώ θα πρέπει να υπάρχει μια δοκιμαστική περίοδος εξάσκησης του επαγγέλματος προτού ο ενδιαφερόμενος μπορεί να εργαστεί ως μεσίτης (ρύθμιση που η χρησιμότητά της αμφισβητείται).

1.10.4. Εμπορικοί αντιπρόσωποι

Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τους Εμπορικούς αντιπροσώπους είναι το Π.Δ. 219/1991, όπως έχει τροποποιηθεί και συμπληρωθεί με τα Π.Δ. 249/1993, 88/1994, 312/1995 και τον Ν. 3557/2007 που εκδόθηκε σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 86/653 του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων «για το συντονισμό των δικαίων των κρατών-μελών όσον αφορά τους Εμπορικούς αντιπροσώπους».

Εμπορικός αντιπρόσωπος είναι εκείνος που πωλεί προϊόντα ή υπηρεσίες προς όφελος κάποιου εντολέα, αμειβόμενος με προμήθεια. Ο εντολέας λαμβάνει παραγγελίες από τον εμπορικό αντιπρόσωπο, τις διεκπεραιώνει τιμολογώντας τον πελάτη και πληρώνει την αναλογούσα προμήθεια επί των εμπορευμάτων στον εμπορικό αντιπρόσωπο. Σύμφωνα με το Π.Δ. 249/1993, ο Εμπορικός αντιπρόσωπος είναι υποχρεωμένος να εγγραφεί στις αρμόδιες ΔΟΥ και στα αμιγή Εμπορικά Επιμελητήρια ή στο εμπορικό τμήμα των λοιπών Επιμελητηρίων και στο Ταμείο Ασφαλίσεως Εμπόρων.

1.10.5. Επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών ασφαλείας

Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία ιδιωτικών επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών ασφαλείας είναι ο Ν. 2518/1997 (ΦΕΚ 164/Α/21.8.1997). Οι παραπάνω επιχειρήσεις απαιτείται να κατέχουν ειδική άδεια λειτουργίας, η οποία εκδίδεται από τον Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας, ύστερα από γνώμη τριμελούς επιτροπής, εφόσον μεταξύ άλλων συντρέχουν στο πρόσωπο

του αιτούντος (εφόσον πρόκειται για φυσικό πρόσωπο) οι ακόλουθες προϋποθέσεις: α) είναι Έλληνας πολίτης ή ομογενής ή πολίτης χώρας-μέλους της Ε.Ε., εφόσον για τον τελευταίο δεν συντρέχει κώλυμα δημόσιας τάξης ή δημόσιας ασφάλειας ή δημόσιας υγείας, β) έχει συμπληρώσει τις στρατιωτικές υποχρεώσεις ή έχει απαλλαγεί νόμιμα από αυτές, γ) δεν έχει καταδικαστεί αμετάκλητα σε οποιαδήποτε ποινή για τα εγκλήματα ανυποταξίας, λιποταξίας, κλπ., δ) δεν έχει καταδικαστεί αμετάκλητα σε στερητική της ελευθερίας ποινή τουλάχιστον 6 μηνών για έγκλημα που τελέστηκε με δόλο, ε) δεν έχει παραπεμφθεί αμετάκλητα σε δίκη για κακούργημα, στ) δεν έχει στερηθεί των πολιτικών δικαιωμάτων έστω και αν έχει λήξει ο χρόνος που ορίστηκε για τη στέρησή τους, ζ) δεν τελεί υπό δικαστική συμπαράσταση, η) δεν έχει απολυθεί από δημόσια υπηρεσία για πειθαρχικό παράπτωμα, θ) δεν είναι κατασκευαστής ή έμπορος όπλων, πυρομαχικών ή εκρηκτικών υλών, ι) δεν πάσχει από οποιασδήποτε μορφής ψυχική νόσο και δεν είναι χρήστης ναρκωτικών ουσιών.

Όταν η αίτηση για χορήγηση αδειάς υποβάλλεται από εταιρεία, η άδεια εκδίδεται στο όνομα του νομικού προσώπου. Προκειμένου για ανώνυμες εταιρείες, οι προϋποθέσεις που αφορούν το φυσικό πρόσωπο θα πρέπει να συντρέχουν στο πρόσωπο καθενός από τα μέλη του ΔΣ και των εκπροσώπων αυτών, καθώς και όσων εκ των μετόχων κατέχουν ή αποκτούν μετοχές τουλάχιστον 15% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας.

Κάθε αλλαγή της νομικής μορφής της εταιρείας απαιτεί έκδοση νέας άδειας. Η άδεια δεν μεταβιβάζεται, ισχύει για 5 χρόνια και ανανεώνεται για ίσο χρονικό διάστημα, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της αρχικής χορήγησης.

Ύστερα από γνωμοδότηση υπ' αρ. 13/VI/2012 της Επιτροπής Ανταγωνισμού ζητείται όπως παραμείνει η απαίτηση χορήγησης προηγούμενης διοικητικής άδειας για λόγους δημοσίου συμφέροντος.

1.10.6. Εργασία προσωπικού ασφαλείας ιδιωτικών επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών ασφαλείας

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα ρυθμίζεται από το Ν. 2518/1997. Το άρθρο 3 του Ν. 2518/1997 ορίζει ότι:

1. Το προσωπικό ασφαλείας απαιτείται να κατέχει άδεια εργασίας Α΄ ή Β΄ κατηγορίας ανάλογα με τις δραστηριότητες που πρόκειται να ασκήσει.
2. Άδεια εργασίας Α΄ κατηγορίας απαιτείται να κατέχει το προσωπικό των ιδιωτικών επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών ασφαλείας για τις δραστηρι-

ότητες των περ. α, β, γ, δ, ε, στ, ζ, και η της παρ. 1 του άρθρου 1, καθώς και το διοικητικό προσωπικό των επιχειρήσεων αυτών στο οποίο ανατίθεται ο σχεδιασμός και η μέριμνα για την εκτέλεση των παραπάνω δραστηριοτήτων. Σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 1, η άδεια απαιτείται και για το προσωπικό οποιασδήποτε επιχείρησης, στο οποίο ανατίθεται η φύλαξη και προστασία των χώρων, αγαθών και εγκαταστάσεών της ή του προσωπικού της.

3. Άδεια εργασίας Β΄ κατηγορίας απαιτείται να κατέχει το προσωπικό των ιδιωτικών επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών ασφαλείας που ασκεί τις δραστηριότητες των περ. θ, ι, και ια της παρ. 1 του άρθρου 1.
4. Για τη χορήγηση των αδειών των προηγούμενων παραγράφων ο ενδιαφερόμενος πρέπει να πληροί τις προϋποθέσεις της παρ. 1 του άρθρου 2 και επιπλέον να κατέχει τίτλο επαγγελματικής κατάρτισης ειδικότητας συναφούς προς την άσκηση των δραστηριοτήτων που πρόκειται να ασκήσει. Το προσωπικό των ιδιωτικών επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών ασφαλείας το οποίο θα φέρει όπλο για την εκτέλεση των δραστηριοτήτων σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 5 απαιτείται να έχει εκπληρώσει και τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις.
5. Η άδεια εργασίας εκδίδεται από την Αστυνομική Διεύθυνση του νομού ή τη Διεύθυνση Ασφαλείας του τόπου κατοικίας του αιτούντος. Σύμφωνα με την Υ.Α. 101/2009 (Υ.Α. 1016/109-149-Α ΦΕΚ/Β/1967/2009) καθορίζονται τα απαιτούμενα για κάθε κατηγορία άδειας εργασίας δικαιολογητικά και η διαδικασία έκδοσης και ανανέωσης των αδειών αυτών.
6. Η άδεια εργασίας είναι προσωπική, ισχύει για 5 χρόνια και ανανεώνεται για ίσο, κάθε φορά, χρονικό διάστημα, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις έκδοσης.

Γνωμοδότηση υπ' αρ. 13/VI/2012 της Επιτροπής Ανταγωνισμού κρίνει απαραίτητη τη διατήρηση έκδοσης διοικητικής άδειας για λόγους δημοσίου συμφέροντος.

1.10.7. Λειτουργία γραφείων ιδιωτικών ερευνών

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα ρυθμίζεται από το άρθρο 11 του Ν. 2518/1997 που ορίζει ότι τα γραφεία ιδιωτικών ερευνών είναι οι ιδιωτικές επιχειρήσεις, οι οποίες παρέχουν σε τρίτα πρόσωπα υπηρεσίες συλλογής πληροφοριών για την εξυπηρέτηση νόμιμων ιδιωτικών τους συμφερόντων. Οι υπηρεσίες που παρέ-

χουν τα γραφεία αυτά περιορίζονται αποκλειστικώς στα ακόλουθα αντικείμενα: α) αναζήτηση προσώπων που εξαφανίστηκαν, β) αναζήτηση αντικειμένων ή ζώων που απωλέστηκαν ή εκλάπησαν, γ) προστασία δικαιωμάτων ή έννομων συμφερόντων αστικής ή εμπορικής φύσεως, δ) συμβολή στην αποκάλυψη εγκλημάτων έως ότου επιληφθεί η αρμόδια δικωκτική αρχή.

Οι επιχειρήσεις αυτές επιτρέπεται να λειτουργούν αποκλειστικώς ως ατομικές ή με τη μορφή προσωπικών εταιρειών.

Οι παραπάνω υπηρεσίες ενεργούνται κατόπιν έγγραφης ανάθεσης εκ μέρους άλλου προσώπου και αναφέρονται μόνο σε πράξεις, στις οποίες μπορεί νόμιμα να προβεί οποιοσδήποτε πολίτης. Τα γραφεία ιδιωτικών ερευνών απαιτείται να κατέχουν ειδική άδεια λειτουργίας, ενώ το προσωπικό που εργάζεται σε αυτά απαιτείται να κατέχει ειδική άδεια εργασίας.

Γνωμοδότηση υπ' αρ. 13/VI/2012 της Επιτροπής Ανταγωνισμού κρίνει απαραίτητη τη διατήρηση έκδοσης διοικητικής άδειας για λόγους δημοσίου συμφέροντος.

1.10.8. Ασφαλιστικός διαμεσολαβητής

Το Π.Δ. 190/2006 (ΦΕΚ 196/Α/14.9.2006), το οποίο ενσωματώνει την Οδηγία 2002/92/ΕΚ, ρυθμίζει την ανάληψη και άσκηση των επαγγελματιών του ασφαλιστικού διαμεσολαβητή (μεσίτη ασφαλίσεων, ασφαλιστικού πράκτορα, ασφαλιστικού συμβούλου και συντονιστή ασφαλιστικών συμβούλων). Η Οδηγία προέβλεπε την υποχρέωση για ενσωμάτωσή της το αργότερο μέχρι 15/01/2005 από όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε.

Σύμφωνα με αυτήν τη νομοθεσία απαιτείται εγγραφή σε εθνικό Μητρώο (Επαγγελματικό Επιμελητήριο) με την υποβολή των αναγκαίων δικαιολογητικών και χωρίς κανένα αριθμητικό/γεωγραφικό περιορισμό. Τα δε δικαιολογητικά περιορίζονται στη βεβαίωση της δικαιοπρακτικής ικανότητας και του –λευκού ως προς συγκεκριμένα οικονομικής φύσης αδικήματα– ποινικού μητρώου του ενδιαφερόμενου, καθώς και την πιστοποίηση γνώσεων συγκεκριμένου επιπέδου (απολυτήριο Λυκείου και επιτυχής εξέταση πιστοποίησης).

1.10.9. Λοιπές υπηρεσίες

Οι υπηρεσίες πιστοποίησης και δοκιμής, οι υπηρεσίες που συνδέονται με τη βιομηχανία, οι υπηρεσίες παροχής διαχειριστικών συμβούλων, οι υπηρεσίες

διαφήμισης, οι υπηρεσίες διαμονής και σίτισης, οι υπηρεσίες συντήρησης και υποστήριξης γραφείων, οι υπηρεσίες οργάνωσης εκδηλώσεων, οι υπηρεσίες μετακόμισης, οι υπηρεσίες οικιακής υποστήριξης, οι φροντιστές, οι τροφοδότες και οι υπηρεσίες δασοκομίας δεν διαπιστώθηκε ότι έχουν κάποιο ειδικό θεσμικό πλαίσιο για την έκδοση αδειών, εκτός από την Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις υπηρεσίες. Η οδηγία για τις υπηρεσίες θεσπίζει την αρχή της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών. Με την οδηγία αυτή, η Ε.Ε. θεσπίζει κανόνες για την απλούστευση της διαδικασίας σύστασης μιας επιχείρησης παροχής υπηρεσιών και για τη διασυνοριακή παροχή υπηρεσιών. Τα επαγγέλματα και οι οικονομικές δραστηριότητες αυτές, όπως και άλλες που περιέχονται στον προαναφερθέντα ενδεικτικό κατάλογο, όταν ολοκληρωθεί η διαδικασία εφαρμογής του Ν. 3919/2011, θα εξαιρεθούν από το πεδίο εφαρμογής του Νόμου.

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.1

Κατάλογος επαγγελματιών/οικονομικών δραστηριοτήτων με αδειοδότηση μόνο

Επάγγελμα/οικονομική δραστηριότητα	Νομοθεσία σχετική με την πρόσβαση και άσκηση
Επιστημονικά επαγγέλματα	
Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς: Λήψη και διαβίβαση εντολών, εκτέλεση εντολών, παροχή επενδυτικών συμβουλών, διαχείριση χαρτοφυλακίων, ανάλυση κινητών αξιών	N. 3606/07 & N. 3283/04
Χημικοί	N. 3518/1928
Διερμηνείς, μεταφραστές	Π.Δ. 169/2002
Περιβαλλοντολόγοι	Π.Δ. 405/1995 (ΦΕΚ228/Τ/Α/6.11.1995)
Βιβλιοθηκονόμοι	Π.Δ. 385/1989
Κατασκευές	
Υπομηχανικοί και ΤΕΙ μηχανολόγοι	Β.Δ. 657/1970 & N. 298/1976
Υπομηχανικοί και ΤΕΙ ηλεκτρολόγοι	Β.Δ. 699/71
Μηχανικοί Δομικών Έργων	Π.Δ. 318/Α'167/1994
Τεχνίτης/τεχνικός ψυκτικών εγκαταστάσεων, Ψυκτικών Εγκαταστάσεων 1ης, 2ης, 3ης Ειδικότητας	Π.Δ. 87/1996 (ΦΕΚ Α' 72), N. 3982/2011 (ΦΕΚ Α' 143/2011)
Τεχνικός Ψυκτικών Εγκαταστάσεων 1ης, 2ης, 3ης Ειδικότητας	
Τεχνολόγος Ηλεκτρολόγος Β' τάξης	Β.Δ. 699/ΦΕΚ Α 233 της 10/17.11.1971
Ηλεκτρολόγος εγκαταστάτης Α', Β', Γ', Δ', Ε', ΣΤ' Ειδικότητας,	Β.Δ. 13/1936 (ΦΕΚ Α' 98), Β.Δ. 19/1938 (ΦΕΚ Α' 112), Β.Δ. 25.05/14.06.1938 (ΦΕΚ Α'224), Π.Δ. 252/1988 (ΦΕΚ Α' 106), Β.Δ. N. 3982/2011 (ΦΕΚ Α' 143/17-6-11)
Επίβλεψη (συντήρηση) ηλεκτρικών εγκαταστάσεων Α', Β', Γ', Δ', Ε', ΣΤ' Ειδικότητας	
Τεχνολόγος Ηλεκτρολόγος Α' Τάξης, Β' Τάξης	Β.Δ. 699/ΦΕΚ Α 233 της 10/17.11.1971, N. 3982/2011 (ΦΕΚ Α' 143/17-06-2011)
Εγκαταστάτης υδραυλικός, Τεχνίτης υδραυλικός Α' Τάξης, Β' Τάξης, Βοηθός τεχνίτης υδραυλικός	άρθρ. 15§2, 16
Συντηρητής εγκαταστάτης υδραυλικός, Συντηρητής Τεχνίτης Υδραυλικός Α' Τάξης, Β' Τάξης	
Οξυγονοκολλητής Α' Τάξης, Β' Τάξης	Β.Δ. 16-17 ΜΑΡ 1950 (Α' 82), N. 3982/2011
Ηλεκτροτεχνίτης, Βοηθός ηλεκτροτεχνίτης Α', Γ', Δ, ΣΤ' ειδικότητας	Π.Δ. 252/1988 (ΦΕΚ Α' 106), Β.Δ. 19/1938 (ΦΕΚ Α' 112), Β.Δ. 13/1936 (ΦΕΚ Α' 98), Β.Δ. 25.05/1938 (ΦΕΚ Α'224), Β.Δ. 14/1937
Βοηθοί Τεχνικού αερίων καυσίμων	Π.Δ. 362/2001 (Α' 245), Π.Δ. 420/1987 (Α' 187)
Πρακτικός μηχανικός κινητήριων μηχανών Α' Ειδικότητας (ατμομηχανών, ατμοστροβίλων), Β' Ειδικότητας (μηχανών εσωτερικής καύσεως), Γ' Ειδικότητας (υδραυλικών τροχών/υδροστροβίλων)	Β.Δ. της 16/17 Μαρτ. 1950, Β.Δ. της 30/1/1937 (Α' 37), Β.Δ. της 8 Μαρτ. 1935 (Α' 73), N. 3982/2011 (ΦΕΚ Α' 143/17-6-2011) άρθρ.15§2

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.1 (συνέχεια)

Επάγγελμα/οικονομική δραστηριότητα	Νομοθεσία σχετική με την πρόσβαση και άσκηση
Κατασκευές (συνέχεια)	
Σχεδιαστής μηχανουργός Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η, Θ, Ι Ειδικότητας	Β.Δ. 16/1950 (Α΄ 82), Β.Δ. 24.11/1953 (Α΄ 346), Ν. 3982/2011 (ΦΕΚ Α΄ 143)
Πρακτικός μηχανικός-συντηρητής – Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η, Θ, Ι, ΣΤ Ειδικότητας – Α΄, Β΄, Γ΄ Τάξης	Β.Δ. της 16/1950 (Α΄ 82), Β.Δ. της 30/1/1937 (Α΄ 37), Β.Δ. 8/3/1935 (Α΄ 73), Ν. 3982/2011 (ΦΕΚ Α΄ 143)
Εκτέλεση και συντήρηση εγκαταστάσεων καυστήρων υγρών καυσίμων	Π.Δ. 511/1977 (Α΄ 62), Ν. 3982/2011
Ηλεκτροσυγκολλητής Α΄, Β΄ τάξεως	Β.Δ. 16-17 Μαρτ. 1950 (Α΄ 82), Ν. 3982/2011
Ηλεκτροτεχνίτης – Βοηθός ηλεκτροτεχνίτης Α΄ ειδικότητας	Π.Δ. 252/1988 (ΦΕΚ Α΄ 106), Β.Δ. 13/19.2.1936 (ΦΕΚ Α΄ 98), Ν. 3982/2011 (ΦΕΚ Α΄ 143)
Εργοδηγός, αρχιτεχνίτης, ηλεκτροτεχνίτης, βοηθός ηλεκτροτεχνίτης Γ΄ ειδικότητας	Π.Δ. 252/1988 (ΦΕΚ Α΄ 106), Β.Δ. 19/1938 (ΦΕΚ Α΄ 112), Β.Δ. 13/1936 (ΦΕΚ Α΄ 98), Ν. 3982/2011
Ηλεκτροτεχνίτης, Βοηθός ηλεκτροτεχνίτης, Μαθητευόμενος ηλεκτροτεχνίτης Δ΄ Ειδικότητας	Β.Δ. 25.5/14.6.1938 (ΦΕΚ Α΄224), Β.Δ. 14/25.10.1937, Ν.3982/2011 (ΦΕΚ Α΄ 143/17.6.11)
Εργοδηγός, Αρχιτεχνίτης, Ηλεκτροτεχνίτης, Βοηθός Ηλεκτροτεχνίτης ΣΤ΄ ειδικότητας	Β.Δ. 19/26.3.1938 (ΦΕΚ Α΄ 112), Ν. 3982/2011 (ΦΕΚ Α΄ 143/2011)
Τεχνίτης, εγκαταστάτης, βοηθός τεχνικού αερίων καυσίμων	Π.Δ. 362/2001 (Α΄ 245, Π.Δ. 420/1987 (Α΄ 187), Ν. 3982/2011 (ΦΕΚ Α΄ 143/17-6-2011) άρθ. 15§2
Θερμαστής, Αρχιθερμαστής	Β.Δ. της 11 Μαρτ./4 Απρ.1955 (Α΄ 82) Ν. 3982/2011 (ΦΕΚ Α΄ 143/17-6-2011) άρθ. 15§2
Εργοδηγός μηχανολόγος Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η, Θ, Ι Ειδικότητας	Β.Δ. 12/1964 (Α΄ 8), Β.Δ. της 16/17 Μαρτ. 1950, Β.Δ. 24.11/1953 (Α΄346), Ν. 3982/2011
Μηχανοδηγός κινητήριων μηχανών Α΄, Β΄, Γ΄ Ειδικότητας (ατμομηχανών, ατμοστροβίλων, μηχανών εσωτερικής καύσεως, υδραυλικών τροχών και υδροστροβίλων)	Β.Δ. της 16-17/3/1950, Β.Δ. της 30/1/1937 (Α΄ 37), Β.Δ. της 8/3/1935 (Α΄ 73), Ν. 3982/11 (ΦΕΚ Α΄ 143/17/6/11)
Χειριστής ανυψωτικών μηχανημάτων τήξεως αλουμίνιας	Π.Δ. 349/1975, Β.Δ. 7 Ιουλίου 1946, Ν. 3982/2011
Μηχανοδηγός-χειριστής μηχ/των τεχνικών έργων με θερμική μηχανή Α΄- ΙΒ΄ Ομάδος – Α΄, Β΄, Γ΄, Δ΄ Τάξης	Π.Δ. 499/1991 (Α΄180, Π.Δ. 31/1990 (Α΄ 11), Ν.3982/2011 (ΦΕΚ Α΄ 143/17-6-2011)
Μηχανοδηγός-χειριστής ηλεκτροκίνητων μηχανημάτων τεχνικών έργων Α΄- Ε΄ Ομάδος – Α΄, Β΄, Γ΄, Δ΄ Τάξης	

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.1 (συνέχεια)

Επάγγελμα/οικονομική δραστηριότητα	Νομοθεσία σχετική με την πρόσβαση και άσκηση
Μεταφορές	
Υπηρεσίες εκμίσθωσης Αυτοκινήτων	Ν. 2160/1993 (αρ.2)
Εκπαιδευτές Υποψηφίων Οδηγών – Σχολές Οδηγών και Κ.Ε.Θ.Ε.Υ.Ο (Κέντρα Θεωρητικής Εκπαίδευσης Υποψηφίων Οδηγών)	Ν. 2696/1999-ΦΕΚ57/Α'-(αρθ. 94), Π.Δ. 208/2002-ΦΕΚ194/Α', Π.Δ.337/2003-ΦΕΚ291/Α', Υ.Α. 4905/636/2008-ΦΕΚ2187/Β'
Μηχανοτεχνίτης-ηλεκτροτεχνίτης αυτοκινήτων, Τεχνίτες αναρτήσεων, αντλιών πετρελαιοκινητήρων, βαφής, οργάνων, μοτοσυκλετών και μοτοποδηλάτων, αμαξωμάτων, εξαερωτήρων-αναμεικτήρων, συστήματος πέδησης, συστημάτων εξαγωγής καυσαερίων, τροχών, ψυγείων συσκευών, υγραερίου αυτοκινήτων	Ν. 1575/85
Χειριστές αγροτικών μηχανημάτων (άδεια οδήγησης – χειρισμού)	Π.Δ. 333/1977 (ΦΕΚ Α' 107)
Ναύτες	Ν.Δ. 187/1973, Π.Δ. 256/86, Π.Δ. 260/2001, Ν. 3816/2010
Εκπαιδευτές Χειριστών Ταχυπλόων, Άδεια εκμίσθωσης θαλάσσιων μέσων αναψυχής	ΓΚΛ Αρ. 20
Παροχείς Καταδυτικών Υπηρεσιών Αναψυχής	Υ. Α. 2123/02/6/28-3-2006 (449 Β), Ν. 3409/05 (273Α)
Άδεια ναυαγοσώστη – ναυαγοσώστες, άδεια ίδρυσης σχολών ναυαγοσωστικής εκπαίδευσης	Π.Δ. 23/2000
Καταδυτικό Συνεργείο, δύτες, μαθητευόμενοι δύτες	ΓΚΛ Αρ. 10
Φύλακες κατασχεμένων/παροπλισμένων πλοίων	Π.Δ. 280/2000
Αναγνώριση οργανισμού πιστοποίησης αυτοδυστών	Υ. Α. 2123/03/28-3-2006 και Ν. 3409/2005
Άδεια κυκλοφορίας μηχανοκίνητου σκάφους (λάντζας) – Εκμετάλλευση μηχανοκίνητου σκάφους	ΓΚΛ Αρ. 17
Άδεια Θαλάσσιου ταξί – Οδηγοί Θαλασσίων ταξί	ΓΚΛ Αρ. 16
Άδεια εκμίσθωσης μηχανοκίνητων λέμβων και ταχύπλων μικρών σκαφών	ΓΚΛ Αρ. 38
Άδεια ρυμουλκού – Ρυμουλκά	Υ.Α. 3131/01/03/1999
Καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος επί αγκυροβολημένων πλοίων ή πλωτών ναυπηγημάτων	Κ.Υ.Α. αρ. Φ. 3131/17/96/28-2-1997
Καταστήματα Υγειονομικού Ενδιαφέροντος επί θαλασσοπλοούντων πλοίων	Κ.Υ.Α. αρ. 2123/03/2001 (269 Β'/2001)
Άδεια λειτουργίας καζίνων επί ελληνικής σημαίας Ε/Γ πλοίων διεθνών πλόων	Ν. 2206/1994
Άδεια άσκησης υπαίθριου εμπορίου (στάσιμου ή πλανόδιου) επί πλοίων	Ν. 2323/1995 και Υ. Α. 3131/17/1997

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.1 (συνέχεια)

Επάγγελμα/οικονομική δραστηριότητα	Νομοθεσία σχετική με την πρόσβαση και άσκηση
Υγεία	
<i>Παραϊατρικά επαγγέλματα/Επαγγέλματα υγειονομικού ενδιαφέροντος</i>	
Βοηθοί Φυσικοθεραπευτών	Υ.Α. Δ2635/18.3.2008/Β476
Οπτικοί	Ν.Δ. 3371/23.9.1955/Α259, Ν.Δ. 707/5.11.1970/Α235, άρθρο 4, περ. V(δ & ε), Ν. 971/22.11.1979/Α223, Π.Δ. 470/8.12.1983/Α179, Υ.Α. 1986/Β856, ρ. Ι, περ. 6(α)11, 6(β) 1 και 2, Π.Δ. 83/7.02.1989/Α37, Ν. 2646/20.10.1998/Α236 άρθρο 10, παρ. 4, Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Α1/13310/17.7.2002/Β906, Ν. 3204/23.12.2003/Α296 άρθρο 21, Ν. 3661/19.5.2008/Α89 άρθρο 14, Ν. 3852/7.6.2010/Α87, ενότητα Ζ: Υγείας, παρ.1, Υ.Α.3β/Γ.Π./οικ. 130/20.2.2012
Νοσηλευτές	Ν.Δ. 683/7.5.1948/Α124, Β.Δ. 197/18.3.1972/Α41, άρθρο 1 περ. ΙΙ, παρ. 2(γ), Ν. 1579/23.12.1985/Α217 άρθρ.5, Υ.Α. 1273/8.12.1986/Β856, παρ. Ι, περ. 6(α)2, Π.Δ. 40/19.2.1986/Α14, άρθρο 2 και 3, Υ.Α. 4/203/25.2.1988/Β106, Υ.Α. 4β/4844/21.11.1988/Β856, Π.Δ. 351/14.6.1989/Α159, Π.Δ. 211/25.7.2001/Α167, Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Α1/13310/17.7.2002/Β906, Π.Δ. 266/16.10.2003/Α239 κεφ. Α', Ν. 3252/16.7.2004/Α132, άρθρο 31, Π.Δ. 262/17.12.2004/Α256, άρθρα 1-4, Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Ε/24729/8.11.2006/Β1645, Π.Δ. 38/25.4.2010/Α78, άρθρο 54, Ν. 3852/7.6.2010/Α87, ενότητα Ζ: Υγείας, παρ. 1
Βοηθοί Νοσηλευτές	Υ.Α. 1273/8.12.1986/Β856, παρ. Ι, περ. 6(α)2, Ν. 2646/20.10.1998 Α236, άρθρο 27, Π.Δ. 210/24.7.2001/Α165, Υ.Α. 7β/οικ 4756/14.8.2001/Β1082, Α. 7β/Γ.Π.οικ. 20530/6.3.2002/Β262, Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Α1/13310/17.7.2002/Β906, Π.Δ. 268/16.10.2003/Α240, Ν. 3852/7.6.2010/Α87, εν. Ζ

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.1 (συνέχεια)

Επάγγελμα/οικονομική δραστηριότητα	Νομοθεσία σχετική με την πρόσβαση και άσκηση
Υγεία (συνέχεια)	
Επισκέπτες Υγείας	Π.Δ. 351/14.6.1989/Α159 άρθρο 3 Ν. 2519/21.8.1997/Α165, άρθρο 56, παρ. 2, Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Α1/13310/17.7.2002 Β906,Ν. 3852/7.6.2010/Α87, εν. Ζ
Φυσικοί νοσοκομείου εκτός της περιοχής των ιοντι- ζουσών ακτινοβολιών	Ν.Δ. 181/20.11.1974/Α347, Υ.Α. 2στ/ οικ.2073/26.5.1983/Β280, Υ.Α. 1273/ 8.12.1986/Β856, παρ. Ι, περ. 4(α)2, Ν. 2647/22.10.1998/Α237, άρθρο 2 περ. Δ(2), Υ.Α. 7α/ΓΠ/οι.35776/23.3.2009/ Β532, Ν. 3852/7.6.2010/Α87, ενότητα Ζ: Υγείας, παρ. 1, Απόφαση Συμβουλίου Επικρατείας 1634/2009, 3485/2010, Εκκρεμεί έκδοση Π.Δ.
Φυσικοί Νοσοκομείων Ακτινοφυσικοί Ιατρικής	
Ψυχολόγοι	Ν. 991/20.12.1979/Α278, Ν. 1193/20.8.1981/Α220 άρθρο 33, Υ.Α. 2/4258/18.9.1981/Β573, Υ.Α. 2/ οικ.4389/9.10.1981/Β625, Ν. 2646/20.10.1998/Α236 άρθρο 27 παρ. 1, Υ.Α. οικ. 71/6/31.12.1998/Β1331, Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Α1/13310/17.7.2002/Β906, Ν. 3852/7.6.2010/Α87, ενότητα Ζ: Υγεί- ας, παρ. 1
Βοηθοί Οδοντοτεχνιτών	Ν. 3868/3.8.2010/Α129 άρθρο 24
Τεχνικοί προθετικών και ορθωτικών κατασκευών	Ν. 2072/23.7.1992/Α125, κεφάλαιο Α΄ Π.Δ. 93/22.3.1993/Α39, παρ. 116-120, Ν. 3370/11.7.2005/Α176 άρθ. 43, Ν. 3852/7.6.2010/Α87, ενότητα Ζ: Υγείας
Λογοθεραπευτές	Ν. 2519/21.8.1997/Α165, άρθρο 52, παρ. 4, Π.Δ. 96/18.4.2002/Α82, Εκκρεμεί νομοθετική ρύθμιση
Εργοθεραπευτές	Π.Δ. 83/7.2.1986/Α37, άρ. 3, Υ.Α. 4β/251/13.2.90/Β94, Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/ Α1/13310/7.7.2002/Β906, Ν. 3852/7.6.2010/Α87, εν. Ζ:Υγείας, περ. II(1)
Διαιτολόγοι-Διατροφολόγοι	Π.Δ. 78/7.2.1989/Α36 άρ. 2, Ν. 2519/21.8.1997/Α165 άρ.52, παρ. 4, Π.Δ. 311/29.10.1997/Α221, Εκκρεμεί έκδοση Π.Δ.
Τεχνολόγοι Τροφίμων και Διατροφής	Π.Δ. 78/7.2.1989/Α36 άρθρο 1

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.1 (συνέχεια)

Επάγγελμα/οικονομική δραστηριότητα	Νομοθεσία σχετική με την πρόσβαση και άσκηση
Υγεία (συνέχεια)	
Τεχνολόγοι Ιατρικών Εργαστηρίων	Π.Δ. 464/8.12.1987/A216 άρθρο 6, Π.Δ. 163/14.6.1996/A118, Ν. 2519/21.8.1997/A165 άρθρο 52, παρ. 4, Εκκρεμεί έκδοση Π.Δ.
Τεχνολόγοι Ραδιολογίας-Ακτινολογίας	Π.Δ. 164/14.6.1996/A118, Ν. 2519/21.8.1997/A165 άρθρο 52, παρ. 4, Ν. 2646/20.10.1998/A236 άρθρο 27, παρ. 5, Εκκρεμεί έκδοση Π.Δ.
Βοηθοί Οδοντιατρείου	Π.Δ. 7/19.1.2000/A8, Ν. 3852/7.6.2010/A87, εν. Ζ
Διασώστες – Πληρώματα ασθενοφόρου	Π.Δ. 62/22.3.2007/A70, Ν. 3918/2.3.2011/A31
Επόπτες Δημόσιας Υγείας	Π.Δ. 83/7.2.1986/A37, άρθρο 4, Υ.Α. 4/4165/30.11.1990/B754, Ν. 3852/7.6.2010/A87, ενότητα Ζ
Αισθητικοί	Ν.Δ. 361/28.11.1969/A244, Ν.Δ. 707/5.11.1970/A235, περ. V(α-γ), Υ.Α. Φ. Γ4ε/5258/17.6.1970/B426, Υ.Α. 1273/8.12.1986/B856, παρ. Ι, ερ. 6(α)3, Π.Δ. 83/7.2.1986/A37, Υ.Α. 7/οικ. 3971/9.6.94/B433, Υ.Α. 5/2005/19.4.1999/B749, Υ.Α. ΔΙΑΔΠ/Α1/13310/17.7.2002/B906, Υ.Α. 3β/Γ.Π./οικ. 30/20.2.2012
Κομμωτές-Κουρείς	Π.Δ. 133/2.8.2005/A193,
Βοηθοί Κομμωτών-Κουρέων	Υ.Α. 10551/26.2.2007/B246, Ν. 3844/3.5.2010/A63, ΔΙΑΔΠ/ΦΑ 21/12078/17.6.2011/B1467, Υ.Α. 1γ/Γ.Π./οικ. 139493/25.11.2011
Τεχνίτες Περιποίησης χεριών και ποδιών	Π.Δ. 133/2.8.2005/A193, Υ.Α. 10551/26.2.2007/B246, Ν. 3844/3.5.2010/A63, ΔΙΑΔΠ/ΦΑ 21/12078/17.6.2011/B1467
Πολιτισμός	
Αρχαιολόγοι	Π.Δ. 191/2003 (ΦΕΚ 146/A/13-6-2003), Ν. 3028/2002
Τεχνίτες συντήρησης έργων τέχνης-αποκατάστασης, Τεχνικοί συντήρησης έργων ζωγραφικής	Π.Δ. 73/02

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.1 (συνέχεια)

Επάγγελμα/οικονομική δραστηριότητα	Νομοθεσία σχετική με την πρόσβαση και άσκηση
Πολιτισμός (συνέχεια)	
Ηλεκτρονικοί Ραδιοσυζεύξεων, εικονολήπτες, ηχολήπτες, φωτογράφοι σκηνής, μηχανικοί τηλεόρασης, χειριστές auto cue, μηχανικοί ήχου, σχεδιαστές ήχου, σκηνοθέτες	ΥΠΠΟΤ/ΔΙΚΟΜ/84148/1376/1402 ΦΕΚ 1483/Β/27.10.05
Τεχνίτες σκηνικών (ζωγράφος-πλαστικός)	
Βοηθοί ενδυματολόγων, ηχολήπτη, μακινίστα, μοντέρ, σκηνογράφου, σκηνογράφου-ενδυματολόγου σκηνοθέτη, σκηνοθέτη τηλεοπτικού πλατό, τεχνουργού ειδικών εφέ, φροντιστές/διευθυντών παραγωγής τεχνικών εργαστηρίων, εικονολήπτη, χειριστών κινηματογραφικής μηχανής λήψης	
Ενδυματολόγοι, Σκηνογράφοι-ενδυματολόγοι, Αμπιγιέρ/αμπιγιέζ	
Τεχνικοί βιομηχανίας κινηματογράφου και τηλεόρασης, δικτύου εκπομπής, εμφανιστές εκτυπωτές, μεταγραφών, ειδικών οπτικών εφέ με χρήση Η/Υ, μείξης ήχου, χρωματικού ελέγχου ταινίας	
Χειριστές ηλεκτρονικής συνάρμοσης εικόνας (μοντέρ), κινηματογραφικής μηχανής λήψης, κονσόλας μείξης εικόνας	
Δ/ντές φωτογραφίας	
Ηλεκτρολόγος Θεάτρου	Π.Δ. 277/94 (Α' 144), Π.Δ. 256/1991 (Α' 95), Αρθ. 15 §2, 16 του Ν. 3982/2011 (ΦΕΚ Α' 143/17-6-2011)
Χειριστής/Βοηθός χειριστής/Συντηρητής μηχανημάτων προβολής κινηματογραφικών ταινιών	Π.Δ. 1087/1981 (Α' 264), Β.Δ. 581 της 26 Αυγ./5 Σεπτ. 1968 (Α' 193), Β.Δ. της 7/7 Απρ. 1954 (Α' 61), Αρθ. 15 §2, 16 του Ν. 3982/2011 (ΦΕΚ Α' 143/17-6-2011)
Εμπόριο	
Εμπορία πολλαπλασιαστικού υλικού Τύπου Α' (εισαγωγές-εξαγωγές, χονδρική-λιανική πώληση, τυποποίηση), Τύπου Β' (μεταπώληση-λιανική πώληση), Τύπου Γ (τυποποίηση, μεταπώληση-λιανική πώληση), Τύπου Δ' (σποροπαραγωγικές και φυτώριακές επιχειρήσεις)	Ν.1564/85 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει
Λειτουργία σποροπαραγωγικής επιχείρησης, φυτωριακής επιχείρησης Τύπου Α' (γενική, πλην πολλαπλασιαστικού υλικού κηπευτικών και καλλωπιστικών φυτών και ανθέων), Τύπου Β' (κηπευτικών, καλλωπιστικών φυτών και ανθέων), Τύπου Γ' (εργαστήριο ιστοκαλλιέργειας), μητρικής φυτείας αμπέλου	

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.1 (συνέχεια)

Επάγγελμα/οικονομική δραστηριότητα	Νομοθεσία σχετική με την πρόσβαση και άσκηση
Εμπόριο (συνέχεια)	
Εμπορία λιπασμάτων Τύπου Α (στον τελικό χρήστη), Τύπου Β (εισαγωγή-παραγωγή)	Ν.1565/85 (τροποποιήσεις), Υ.Α. 3942000/5925/1999
Οιολόγοι. Οιολογικά Εργαστήρια – άδεια ίδρυσης και λειτουργίας.	Ν. 427/1976 (ΦΕΚ Α 230), Β.Δ. 641/1970
Μελισσοκόμοι	Ν.6238/1934 και Απόφαση 570910/1415/2001
Κρεοπώλες-εκδοροσφαγείς	Π.Δ. 497/1972
Συλλέκτες κοραλλιών	Π.Δ.394/1994
Διοργάνωση εκθέσεων	Υ.Α. Κ1-1800/2001 (ΦΕΚ 283 Β΄) με εξουσιοδοτική της παρ. 11 του άρθρου 10 του ν. 2741/1999 (ΦΕΚ 199 Α΄)
Κατασκευή, Επισκευή, Εισαγωγή και εμπορία όπλων-οπλοπώλες	Ν.2168/93, Γνωμοδότηση 13/VI/2012 Επιτροπής Ανταγωνισμού
Κατασκευή, Επισκευή, Εισαγωγή Πυρομαχικών, Εκρηκτικών Υλών, κροτίδων κλπ	Ν.456/1976, Ν.2168/1993, Γνωμοδότηση 13/VI/2012 Επιτροπής Ανταγωνισμού
Γομωτές-πυροδότες	Υ.Α. 115958/7870/23012/1970 (ΦΕΚ Β΄ 914), Ν.2168/1993, Κ.Υ.Α. 2254/230/1995 (ΦΕΚ Β΄ 73) Αρθ. 15 §2, 16 του Ν. 3982/2011 (ΦΕΚ Α΄ 143/17-6-2011) & Γνωμοδότηση 13/VI/2012 Επιτροπής Ανταγωνισμού
Πυροτεχνουργοί	Ν.456/1976, Γνωμοδότηση 13/VI/2012 Επιτροπής Ανταγωνισμού
Υπηρεσίες	
Εμπορικοί Αντιπρόσωποι	Π.Δ. 219/91 (81 Α), Π.Δ. 249/93 (108 Α), Π.Δ. 88/94 (64 Α), Π.Δ. 312/95 (168 Α), Ν. 3557/07, άρθρο 14, παρ. 3 (100 Α)
Λειτουργία/εργασία ιδιωτικών επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών ασφάλειας, Ιδιωτικά γραφεία ιδιωτικών ερευνών, Παροχές υπηρεσιών ασφαλείας	άρθρο 2,3, 11 του Ν.2518/1997 & Γνωμοδότηση 13/VI/2012 Επιτροπής Ανταγωνισμού
Ασφαλιστικός διαμεσολαβητής: μεσίτες ασφαλίσεων, ασφαλιστικοί πράκτορες, ασφαλιστικοί σύμβουλοι, συντονιστές ασφαλιστικών συμβούλων	Π.Δ.190/06 Κοινοτική Οδηγία 2002/92